

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису

МАРЦІХІВ ХРИСТИНА РОМАНІВНА

УДК 378.4:73(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ ГУМАНІТАРНИХ НАУК
У ГАЛУЗІ ЖУРНАЛІСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

13.00.04 – теорія та методика професійної освіти
Педагогічні науки

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник

Мукан Наталія Василівна,
доктор педагогічних наук, професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Львів – 2019

АНОТАЦІЯ

Марціхів Х. Р. Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» (015 – Професійна освіта). – Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2019.

Актуальність дослідження. В умовах розвитку конвергентного медіа, глобалізаційних процесів та широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій відбувається переоцінка системи професійної підготовки фахівців. Соціально-економічні перетворення в українському суспільстві, активізація міжнародних зв'язків, формування національної свідомості, зміна ролі особистості у суспільних відносинах зумовлюють потребу у підготовці висококваліфікованих спеціалістів.

На сучасному етапі розвитку науки і техніки журналістика вважається одним із важливих інструментів впливу на розвиток людини і соціуму, політики та економіки держави загалом. Новий статус журналістики та сучасні умови ринку праці висувають високі вимоги до якості професійної освіти та зумовлюють необхідність модернізації моделі професійної підготовки журналістів, яка була б оптимальною та прийнятною для суспільства.

Удосконалення системи професійної підготовки майбутніх журналістів зумовлене зовнішніми та внутрішніми чинниками. До зовнішніх чинників належать трансформаційні процеси у національній системі освіти, що пов'язані з інтеграцією України до Європейського співтовариства. Зазначена проблема знайшла своє відображення у документах та навчальних матеріалах, що розробляються міжнародними організаціями: «Нові виклики для журналістської

освіти. Внесок до політики ЮНЕСКО» (New challenges for journalism education. A contribution to UNESCO politics) (Cabedoche, 2015), «Викладання журналістики для стабільного розвитку: нові навчальні плани» (Teaching journalism for sustainable development: new syllabi) (Banda, 2015), «Типовий навчальний план для журналістської освіти: збірник нових навчальних програм» (Model curricula for journalism education. A compendium of new syllabi) (Banda, 2013), «Громадянська освіта для професіоналів ЗМІ: навчальний посібник» (Civic education for media professionals: a training manual) (Banda, 2009) тощо, а також у законодавчих документах України, зокрема, в законах України «Про професійний розвиток працівників» (2012), «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів (2009), Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року (2013), Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015). Внутрішні та особистісно зумовлені фактори сприяють створенню нової компетентнісної моделі професійної підготовки майбутніх журналістів, в основу якої покладено неперервне навчання та постійне підвищення кваліфікації фахівців як одного із чинників забезпечення їхньої конкурентоспроможності. Отже, освітній процес необхідно спрямовувати на всебічний розвиток фахівця, акцентуючи увагу на його самостійності, самодостатності, самореалізації, креативності, творчому мисленні та задоволенні суспільних потреб.

Дослідження журналістської освіти в Україні свідчить про те, що реформування цієї галузі відбувається доволі повільно. Тому доцільним є аналіз прогресивних ідей зарубіжних країн, зокрема, американського досвіду системи журналістської освіти та обґрунтування перспектив його використання в умовах вітчизняної університетської освіти. США – це країна, що займає лідерські позиції щодо підготовки журналістських кадрів, має одну з найбільш ефективних сучасних освітніх систем, що відповідає світовим стандартам, широку мережу

зкладів освіти, а також забезпечує конкурентоспроможність випускників університетів на міжнародному ринку праці.

Як свідчать результати виконаного дослідження, вагоме значення мають наукові розвідки вітчизняних та зарубіжних учених із проблем теоретичних та практичних аспектів професійної підготовки журналістів, а саме: методи та форми навчання журналістів (Берет та Філліпс (Berret & Phillips, 2016), Галлін і Манціні (Hallin & Mancini, 2004), Гйорі і Чарльз (Gyori & Charles, 2018), Гудман & Штейн (Goodman & Steyn, 2017), Катнер, Грінберг, Їн, Бойл, Хсу та Данліві (Kutner, Greenberg, Jin, Boyle, Hsu & Dunleavy, 2007); зміст професійної підготовки журналістів (Головченко, 2012, Мелладо, Морейра, Лагос та Хернандез (Mellado, Moreira, Lagos та Hernández, 2012), Хоббс (Hobbs, 2009); форми організації навчальної діяльності та використання інноваційних технологій у навчанні журналістів (Андерсон (Anderson , 2013), Габор (2018), Гаврилова (2014), Карлсон (Carlson, 2015), Коновальчук (2010), Різун (2004), Смелкова (2004), Чемерис (2008); громадсько-дослідницьке навчання журналістів (Брітт (Britt, 2012), Селтмерш & Злотковський (Saltmarsh та Zlotkovsky, 2011).

Упродовж останніх десятиліть порівняльно-педагогічні дослідження різних аспектів освіти за кордоном, зокрема глобалізаційних та інтеграційних процесів, обґрунтовували Барабаш, Бусько, Істоміна, Мукан та Шийка (2018), Бідюк (2015), Бражник (2005), Литовченко (2018) , Сбруєва (2001), Сисоєва (2013), Цюра (2013). Компаративно-педагогічні дослідження вищої професійної освіти США здійснювали українські дослідники Братко (2017), Вачевський (2014), Вітвицька (2008), Луценко & Поливана (2016), Козубовська & Стойка (2015), Тарасова (2011), проте система професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США ще не була об'єктом наукових досліджень.

Актуальність та доцільність теми дисертаційного дослідження зумовлені необхідністю подолання суперечностей між: динамічним розвитком технологій і виробництва медіа галузі та неготовністю журналістської освіти до реагування на

швидкі зміни; зростаючими вимогами до майбутніх журналістів на ринку праці та недостатнім рівнем практичної підготовки фахівців; потребою забезпечення належних умов для професійної майбутніх підготовки журналістів та застосування переважно традиційних методів навчання, вироблення практичних навичок; об'єктивною причиною аналізу журналістської освіти та незначним рівнем дослідження прогресивного американського досвіду, що може бути використаний для удосконалення професійної підготовки бакалаврів з журналістики в Україні.

З огляду на потребу розв'язання суперечностей, а також актуальність журналістської освіти у сучасних умовах конвергентного суспільства України, відсутність її комплексного вивчення, важливість упровадження американського досвіду журналістської освіти, нами обрано тему дисертаційного дослідження: **«Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США».**

Мета дослідження – виявити особливості професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та окреслити можливості використання прогресивних ідей американського досвіду в університетській освіті України.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

- 1) на основі аналізу психолого-педагогічної літератури обґрунтувати професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики у системі вищої освіти США як науково-педагогічну проблему;
- 2) розкрити організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США;
- 3) здійснити порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та України;

4) окреслити можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

Об’єкт дослідження – університетська освіта США.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше* виявлено особливості професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США: узгодження професійних та освітніх стандартів на федеральному та штатовому рівнях; збалансоване використання потенціалу аудиторної та самостійної роботи студентів; диверсифікація освітньо-професійних програм підготовки майбутніх журналістів, ступенів і кваліфікацій, що характерні міжнародному освітньому простору; міждисциплінарний та інтегрований характер освітньо-професійних програм; широке використання методів активного навчання (метод кейсів, «мозковий штурм», «польове навчання», метод навчання через суспільно-корисну працю); активізація академічної мобільності здобувачів вищої освіти; систематичне забезпечення моніторингу якості освіти), що сформувалося під впливом глобалізації, інтернаціоналізації, транснаціоналізації, тенденцій «короткої та професіоналізованої освіти», індивідуалізації освітнього процесу; *обґрунтовано* професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему, в основу якої покладено теорії (семіотична, культурологічна, естетична, «ін’єкційна», теорія розвитку критичного мислення та активного навчання), концепції (конструктивізму, когнітивізму, громадянської освіти, національної безпеки конвергентного суспільства), принципи (загальнодидактичні та специфічні); підходи (компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, міждисциплінарний, культурологічний, акмеологічний,

аксіологічний); *розкрито організаційно-педагогічні засади* професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, що представлена як система взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих компонентів (нормативного, теоретичного, змістового та операційного); *здійснено порівняльно-педагогічний аналіз* професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах США та України, виявлено спільне та відмінне у досвіді двох країн; *окреслено можливості* використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

Уточнено зміст та специфіку організації професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики.

Подальшого розвитку набули положення про організацію професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики на основі співпраці університетів з урядовими та неурядовими організаціями, місцевою громадою та потенційними роботодавцями; про комплексне використання традиційних та інноваційних методів навчання, зокрема кейсів, польового методу навчання, практичного навчання у громаді.

Практичне значення результатів дослідження. Положення та матеріали, викладені у дисертаційному дослідженні, зокрема модель професійної підготовки фахівців у галузі журналістики, окреслені можливості впровадження конструктивних ідей американського досвіду у системі вищої освіти України можуть використовуватися у процесі професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук за спеціальністю 061 «Журналістика».

Результати дослідження, матеріали публікацій, обґрунтований термінологічний словник та базу даних можуть застосовувати вітчизняні науковці для виконання порівняльно-педагогічних досліджень; заклади вищої освіти України з метою поглиблення знань викладачів та студентів про професійну підготовку бакалаврів з журналістики в університетах США, працівники

Міністерства освіти і науки України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, педагогічна громадськість, залучені до процесів розроблення освітніх стандартів, акредитації закладів вищої освіти та ліцензування освітньо-професійних програм.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (495 найменування, з них 284 – іноземними мовами), 9-ти додатків. Загальний обсяг дисертації складає 369 сторінок, з них 232 сторінки основного тексту, який містить 3 таблиці та 3 рисунки на 5-ти сторінках.

У **вступі** обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження; зазначено джерельну базу; висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, апробацію і впровадження результатів дослідження; зазначено особистий внесок здобувача; подано структуру й обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі **«Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх журналістів»** висвітлено професійну підготовку фахівців у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему, а також проведено аналіз поняттєво-категорійного апарату й теоретичних засад професійної бакалаврів з журналістики.

У другому розділі **«Організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США»** здійснено дослідження організаційної специфіки забезпечення якості журналістської освіти; охарактеризовано систему професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США; представлено модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США.

У третьому розділі **«Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів з журналістики в університетах США та України»** охарактеризовано стан професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в

університетах України, здійснено порівняльний аналіз професійної підготовки бакалаврів з журналістики у двох країнах, а також представлено можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

Визначено перспективні напрями подальших педагогічних розвідок.

Ключові слова: бакалавр гуманітарних наук, журналістика, професійна підготовка, освітньо-професійна програма, США, університет.

ABSTRACT

Martsikhiv K. R. Professional Training of Bachelors of Arts in Journalism at the US Universities. – Qualification research paper as a manuscript.

The thesis for the Degree of Candidate of Pedagogical Sciences (Doctor of Philosophy) in the specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education (015 – Professional education). – Lviv Polytechnic National University. – Lviv, 2019.

Research topicality. The reassessment of the professional specialists' training system occurs in the context of the convergent media, including the development of globalization and information processes. The socio-economic transformations in the Ukrainian society, intensification of international relations, formation of national consciousness, and various roles of people in public relations drive the need of highly qualified specialists' training.

At the present stage of science and technology development, on the whole, journalism is considered to be one of the significant tools for influencing man and society development, politics and state economics. The new status of journalism and modern conditions of the labor market make high demands to the quality of professional education and stimulate the institution of higher education establishments to modernize

the model of professional training of media specialists, which would be the optimal for the journalism sphere.

The improvement of the professional training system of would-be media specialists is due to external and internal factors. External factors include transformation processes in the national education system related to Ukraine's integration into the European Community. This problem is described in legal framework and educational materials which are elaborated by international organisations "New challenges for journalism education. A contribution to UNESCO politics" (Cabedoche, 2015), "Teaching journalism for sustainable development: new syllabi" (Banda, 2015), "Model curricula for journalism education. A compendium of new syllabi" (Banda, 2013), "Civic education for media professionals: a training manual" (Banda, 2009) etc., and also in legal framework of Ukraine, particularly in laws of Ukraine "Professional development of employees" (2012), Law of Ukraine "Higher Education" (2014), Law of Ukraine "Education" (2017), Strategies of Ukrainian innovative development for 2010-2020 in the context of Globalization Challenges (2009), National Strategies of Education Development in Ukraine to 2021 (2013), Sustainable Development Strategies "Ukraine 2020" (2015). Internal or personally predetermined factors foster the elaboration of a new competent model for the professional future journalists' training, which is based on the continuous training and professional development of specialists as a factor of competitiveness. Thus, the educational process should be directed to the comprehensive specialist's development, including independence, self-sufficiency and self-realization, creative thinking, meeting public needs.

The study of journalism education in Ukraine indicates that the reform of this industry is proceeding rather slowly. Therefore, it is reasonable to analyze the progressive ideas of foreign countries, in particular, the US experience of the journalistic education system and to substantiate the prospects of its use in the conditions of domestic university education. The USA is the country that has reached a leading position in training journalism personnel, has one of the most effective modern

educational systems that meet international standards, a wide network of educational institutions, and also guarantees graduates' competitiveness in the international labour market.

According to the results of the study, the research of domestic and foreign scientists on the problems of theoretical and practical aspects of the professional journalists' training is of great importance, namely: methods and forms of training journalists (Berret & Phillips (2016), Gyori & Charles (2018) , Goodman, & Steyn (2017), Hallin, & Mancini (2004), Kutner, Greenberg, Jin, Boyle, Hsu, & Dunleavy (2007); content of professional journalists' training (Hobbs (2009), Holovchenko (2012), Mellado, Moreira, Lagos, & Hernández (2012); forms of organizing educational activities and applying innovative technologies in the process of training journalists (Anderson (2013), Carlson (2015), Chemerys (2008) Habor (2018), Gavrilova (2014), Konovalchuk (2010), Rizun (2004), Smelkova (2004); public research studying of journalists (Britt (2012), Saltmarsh & Zlotkovsky (2011).

In recent years comparative and pedagogical studies of various aspects of education abroad, including globalization and integration processes, have been elaborated by Bidyuk (2015), Brazhnik (2005), Barabash, Busko, Istomina, Mukan & Shiyka (2018), Lytovchenko (2018), Lokshina (2015), Sbrueva (2001), Sysoeva (2013), Tsuru (2013). Comparative pedagogy research on the higher professional US education have been carried out by Ukrainian scholars Bratko (2017), Kozubovska & Stoika (2015), Lutsenko & Polyvana (2016), Tarasova (2011), Vachevskyy (2014), Vitvytska (2008), however the system of professional journalists' training at the US universities has not been the subject of the scientific research yet.

The topicality and relevance of thesis's research theme are due to the need to overcome contradictions between dynamic development of technologies and media production, inability of journalism education to respond to rapid changes; increasing demands for future journalists in the labor market and low level of practical training; the necessity to provide appropriate conditions for professional journalists' training and

traditional methods in teaching theoretical material and practical skills; the objective need to analyze journalism education and the insufficient study of progressive US experience that can be applied for improving professional journalists' training in Ukraine.

Considering the need to resolve contradictions, as well as the topicality of journalism education in the modern conditions of the convergent society in Ukraine, the lack of comprehensive study, importance of introducing the US experience in journalism education, we have chosen the theme of thesis research: **“Professional Training of Bachelors of Arts in Journalism at the US Universities”**.

The research aim is to identify peculiarities of professional training of Bachelors of Arts in Journalism at the US universities and determine the possibilities of using progressive ideas of the US experience in the university education of Ukraine.

According to the research aim, the following **objectives** have been determine

- 1) on the basis of the analysis of psychological and pedagogical literature to elaborate professional training of Bachelors of Arts in Journalism as a scientific and pedagogical issue;
- 2) to reveal the organizational and pedagogical conditions of professional training of Bachelors of Arts in Journalism;
- 3) to perform comparative pedagogical analysis of professional training of Bachelors of Arts in Journalism at the universities of the USA and Ukraine;
- 4) to outline the possibilities of using constructive ideas of the US experience in the university education system of Ukraine.

University education of the USA is the **research object**.

Theory and practice of professional training of Bachelors of Arts in Journalism at the US universities are the **research subject**.

Scientific novelty of the results obtained lies in the fact that *for the first time* the peculiarities of professional training of Bachelors of Arts in Journalism at the US universities have been identified (harmonization of professional and educational

standards at the federal and state levels; balanced use of the potential of classroom and independent student work; diversification of educational and professional journalism training programs, degrees and qualifications that characterize the international education space; the interdisciplinary and integrated nature of educational and professional programs; extensive use of active learning methods (case studies, brainstorming, service learning, field training method); activation of student academic mobility; systematic higher education quality assurance formed under the influence of globalization, internationalization, transnationalization, tendencies of “short and professional education” as well as the individualization of education process; professional training of Bachelors of Arts in Journalism has been presented as a scientific and pedagogical issue, which is based on theories (semiotic, culturological, aesthetic, “injective”, theory of development of critical thinking and active learning), concepts (constructivism, cognitivism, service learning, national security of the convergent society), principles (general didactic and specific), approaches (competent, systematic, learner-centered, interdisciplinary, culturological, acmeological, axiological); organizational and pedagogical conditions of professional training of Bachelors of Arts in Journalism have been revealed and presented as a system of interrelated and complementary components, including legal framework, theories, content and operation; on the basis of comparative pedagogical analysis, common and distinctive features of professional training of Bachelor of Arts in Journalism in the USA and Ukraine have been identified; the possibilities of using constructive ideas of the US experience of professional training of Bachelor of Arts in Journalism in the university education system of Ukraine have been outlined.

The content and specifics of the professional training organization of Bachelors of Arts in Journalism have been clarified.

Regulations on the organization of professional training of future specialists in the field of journalism through the collaboration of universities with governmental and non-governmental organizations, the local community and potential employers; integrated

use of traditional and innovative teaching methods, in particular, case study, “field training method”, service learning have gained further development.

The practical value of research. Regulations and materials outlined in thesis, particularly, the model of professional training of Bachelors of Arts in Journalism, recommendations concerning the implementation of constructive ideas of the US experience in the university education of Ukraine can be used in the process of professional training Bachelors of Arts in Journalism.

The results of research, materials of publications, elaborated terminological glossary and data base can be used by Ukrainian scientists for comparative and pedagogical studies, higher education institutions of Ukraine with the aim of improving teachers’ and students’ knowledge about professional journalist’s training at the US universities, Ministry of Education and Science of Ukraine employess , National Agency for Higher Education Quality Assurance, pedagogical community involved in developing education standards, accrediting higher education establishments and education programs.

The structure and volume of the thesis. The paper consists of the introduction, three chapters, conclusions to the chapters, general conclusions, references (495 items, 284 of them are in foreign languages), and 9 appendixes. Total volume of the thesis is 369 pages, main content containing 232 pages. The paper includes 3 tables and 3 figures on 5 pages.

In the **introduction** topicality and relevance of the research are justified; relation of the thesis to other academic programs, plans, themes is outlined; object, subject, aim, objectives, and methods of the research are identified; source base is defined; scientific novelty and practical value of the obtained results are outlined; approbation and implementation of research results are clarified; personal author’s contribution is indicated; structure and volume of the submitted thesis are presented.

The first chapter “**Theoretical Conditions of Professional Training of Future Journalists**” addresses the professional training of specialists in journalism as a

scientific and pedagogic issue, conceptual research framework, and theoretical conditions of professional training Bachelors of Arts in Journalism.

The second chapter “**Organizational and Pedagogical Conditions of Professional Training of Bachelors of Arts in Journalism at the US Universities**” reveals peculiarities of quality organization of journalism education, characterizes the system of professional training of future journalists in the USA; presents the model of professional training Bachelors of Arts in Journalism at the US universities.

The third chapter “**Comparative Pedagogical Analysis of Professional Training of Bachelors of Arts in Journalism at the Universities of USA and Ukraine**” dwells upon the state of training Bachelors of Arts in Journalism at the universities of Ukraine; presents comparative pedagogical analysis of professional training of Bachelors of Arts in Journalism in the USA and Ukraine; the possibilities of using constructive ideas of the US experience of professional training of Bachelors of Arts in Journalism in the university education system of Ukraine.

The prospects of further pedagogical researches have been identified.

Keywords: Bachelor of Arts, journalism, professional training, educational and professional program, USA, university.

Список публікацій здобувача

Публікації, що відображають основні наукові результати дисертації

Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Марціхів, Х. Р. (2017d). Професійна підготовка бакалаврів у галузі журналістики: досвід університетів США. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка*, 1, 148–152.
2. Марціхів, Х. Р. (2018b). Методи та форми організації навчального процесу журналістів в університетах США. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 60, 17–21.

3. Марціхів, Х. Р. (2018d). Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів наук у галузі журналістики в університетах США та України. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*, 3, 223–233.
4. Martsikhiv, K. (2018). Journalist public work in US universities. *Studies in Comparative Education*, 1(35), 28–35.
5. Марціхів Х. Р. (2019a). Методичні рекомендації щодо використання прогресивних ідей США у професійній підготовці журналістів в умовах університетської освіти України. *Інноваційна педагогіка*, 11, 103–106.

*Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України,
які включено до міжнародних наукометричних баз*

6. ¹Грицко, Х. Р. (2016b). Особливості структури навчальних програм для журналістів в університетах США: нові стратегії та й перспективи. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету «Педагогічні науки»*, 71 (1), 98–102.
7. ²Hrytsko, K. (2016). Peculiarities of journalism education in the USA and Canada: the way from craft to profession. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5(59), 12–18.
8. ³Марціхів, Х. Р. (2017c). Принципи реалізації змістового компоненту професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики у вищій школі США. *Молодь і ринок*, 9(152), 174–179.
9. Martsikhiv, K., & Mukan, N. (2019). Journalism as a field of study in the US higher education system. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 7 (81), Iss. 201, 23–26. (авторський внесок: охарактеризовано

¹ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

² Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

³ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

спеціальність «журналістика», за якою здійснюється підготовка фахівців в американських університетах)

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Грицко, Х. Р. (2016а). Міжкультурна комунікація як інноваційний предмет у навчанні журналістів в університетах США. *Наукові дослідження: перспективи інноваційного розвитку суспільства і технологій: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 6–9). Одеса: ГО «Інститут освітньої та молодіжної політики».

11. Грицко, Х. Р., & Крилова А. О. (2016а). Модель формування професійної компетентності журналістів в університетах США. *Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 38–40). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології». (авторський внесок: розроблено модель формування професійної компетентності журналістів в університетах США)

12. Грицко, Х. Р., & Крилова А. О. (2016b). Професійна підготовка журналістів в умовах інноваційного середовища. *Сучасний вимір психології та педагогіки: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції* (с. 61–63). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота». (авторський внесок: охарактеризовано специфіку професійної підготовки журналістів в умовах інноваційного середовища)

13. Марціхів, Х. Р. (2017а). Особливості нарахування кредитів у процесі навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США. *Фундаментальні та прикладні дослідження: Сучасні науково-практичні рішення та підходи: Збірник матеріалів II-ї міжнародної науково-практичної конференції* (с. 278–280). Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.

14. Марціхів, Х. Р. (2017b). Принципи навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США. *Сучасна наука: проблеми і*

перспективи: Матеріали III-ї міжнародної науково-практичної конференції (с. 8–10). Київ: Міжнародний центр наукових досліджень.

15. Марціхів, Х. Р. (2017e). Характеристика бакалаврських програм професійної підготовки фахівців у галузі журналістики в університетах США. *Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 87–91). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології».

16. Марціхів, Х. Р. (2018a). Лекція як традиційний метод навчання журналістів в університетах США. *Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 100–103). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології».

17. Марціхів, Х. Р. (2018c). Особливості операційного компоненту навчання журналістів в університетах США. *Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті: Матеріали III-ї міжнародної науково-практичної конференції* (с. 291–293). Ужгород: Ужгородський національний університет.

18. Марціхів, Х. Р. (2019b). Результати навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та України. *Сучасний рух науки: V Міжнародна науково-практична інтернет-конференції* (с. 442–445). Дніпро: НБК.

19. Марціхів, Х. Р. (2019c). Теорії, тенденції та концепції професійної підготовки журналістів в університетах США. *Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 109–111). Запоріжжя: Класичний приватний університет.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

20. Марціхів, Х. Р. (2018). Професійна підготовка фахівців у галузі журналістики: досвід США: методичні рекомендації. Львів, Україна: Видавництво Львівської політехніки.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ABSTRACT	9
ВСТУП	21
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ	31
1.1. Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі журналістики як науково-педагогічна проблема.....	31
1.2. Аналіз поняттєво-категорійного апарату й теоретичних засад професійної підготовки майбутніх журналістів.....	50
Висновки до першого розділу	77
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ГУМАНІТАРНИХ НАУК З ЖУРНАЛІСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США	80
2.1. Характеристика системи професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США.....	80
2.2. Організаційні особливості забезпечення якості журналістської освіти у США	101
2.3. Модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США	114
2.3.1. Змістовий компонент підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики у США	117
2.3.2. Операційний компонент підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики у США.....	144

Висновки до другого розділу	164
РОЗДІЛ 3. ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ГУМАНІТАРНИХ НАУК З ЖУРНАЛІСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США ТА УКРАЇНИ	168
3.1. Стан професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в Україні	168
3.2. Порівняльний аналіз професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики у США та Україні	186
3.3. Можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в умовах університетської освіти України	215
Висновки до третього розділу	225
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	228
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	233
ДОДАТКИ	281

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах розвитку конвергентного медіа, глобалізаційних процесів та широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій відбувається переоцінка системи професійної підготовки фахівців. Соціально-економічні перетворення в українському суспільстві, активізація міжнародних зв'язків, формування національної свідомості, зміна ролі особистості у суспільних відносинах зумовлюють потребу у підготовці висококваліфікованих спеціалістів.

На сучасному етапі розвитку науки і техніки журналістика вважається одним із важливих інструментів впливу на розвиток людини і соціуму, політики та економіки держави загалом. Новий статус журналістики та сучасні умови ринку праці висувають високі вимоги до якості професійної освіти та зумовлюють необхідність модернізації моделі професійної підготовки журналістів, яка була б оптимальною та прийнятною для суспільства.

Удосконалення системи професійної підготовки майбутніх журналістів зумовлене зовнішніми та внутрішніми чинниками. До зовнішніх чинників належать трансформаційні процеси у національній системі освіти, що пов'язані з інтеграцією України до Європейського співтовариства. Зазначена проблема знайшла своє відображення у документах та навчальних матеріалах, що розробляються міжнародними організаціями: «Нові виклики для журналістської освіти. Внесок до політики ЮНЕСКО» (New challenges for journalism education. A contribution to UNESCO politics) (Cabedoche, 2015), «Викладання журналістики для стабільного розвитку: нові навчальні плани» (Teaching journalism for sustainable development: new syllabi) (Banda, 2015), «Типовий навчальний план для журналістської освіти: збірник нових навчальних програм» (Model curricula for journalism education. A compendium of new syllabi) (Banda, 2013), «Громадянська освіта для професіоналів ЗМІ: навчальний посібник» (Civic education for media

professionals: a training manual) (Banda, 2009) тощо, а також у законодавчих документах України, зокрема, в законах України «Про професійний розвиток працівників» (2012), «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів (2009), Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року (2013), Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015). Внутрішні та особистісно зумовлені фактори сприяють створенню нової компетентнісної моделі професійної підготовки майбутніх журналістів, в основу якої покладено неперервне навчання та постійне підвищення кваліфікації фахівців як одного із чинників забезпечення їхньої конкурентоспроможності. Отже, освітній процес необхідно спрямовувати на всебічний розвиток фахівця, акцентуючи увагу на його самостійності, самодостатності, самореалізації, креативності, творчому мисленні та задоволенні суспільних потреб.

Дослідження журналістської освіти в Україні свідчить про те, що реформування цієї галузі відбувається доволі повільно. Тому доцільним є аналіз прогресивних ідей зарубіжних країн, зокрема, американського досвіду системи журналістської освіти та обґрунтування перспектив його використання в умовах вітчизняної університетської освіти. США – це країна, що займає лідерські позиції щодо підготовки журналістських кадрів, має одну з найбільш ефективних сучасних освітніх систем, що відповідає світовим стандартам, широку мережу закладів освіти, а також забезпечує конкурентоспроможність випускників університетів на міжнародному ринку праці.

Як свідчать результати виконаного дослідження, вагоме значення мають наукові розвідки вітчизняних та зарубіжних учених із проблем теоретичних та практичних аспектів професійної підготовки журналістів, а саме: методи та форми навчання журналістів (Берет та Філліпс (Berret & Phillips, 2016), Гйорі і Чарльз (Gyori & Charles, 2018), Галлін і Манціні (Hallin & Mancini, 2004), Катнер, Грінберг, Їн, Бойл, Хсу та Данліві (Kutner, Greenberg, Jin, Boyle, Hsu, & Dunleavy,

2007), Гудман & Штейн (Goodman & Steyn, 2017); зміст професійної підготовки журналістів (Головченко, 2012, Мелладо, Мореїра, Лагос і Хернандез (Mellado, Moreira, Lagos, & Hernández, 2012), Хоббс (Hobbs, 2009); форми організації навчальної діяльності та використання інноваційних технологій у навчанні журналістів (Андерсон (Anderson , 2013), Габор (2018), Гаврилова (2014), Карлсон (Carlson, 2015), Коновальчук (2010), Різун (2004), Смелкова (2004), Чемерис (2008); громадсько-дослідницьке навчання журналістів (Брітт (Britt, 2012), Селтмерш & Злотковський (Saltmarsh & Zlotkovsky, 2011).

Упродовж останніх десятиліть порівняльно-педагогічні дослідження різних аспектів освіти за кордоном, зокрема глобалізаційних та інтеграційних процесів обґрунтовували Бідюк (2015), Бражник (2005), Барабаш, Бусько, Істоміна, Муқан та Шийка (2018), Литовченко (2018), Локшина (2015), Сбруєва (2001), Сисоєва (2013), Цюра (2013). Компаративно-педагогічні дослідження вищої професійної освіти США здійснювали українські дослідники Братко (2017), Вачевський (2014), Вітвицька (2008), Луценко & Поливана (2016), Козубовська & Стойка (2015), Тарасова (2011), проте система професійної підготовки журналістів в університетах США ще не була об'єктом наукових досліджень.

Актуальність та доцільність теми дисертаційного дослідження зумовлені необхідністю подолання суперечностей між: динамічним розвитком технологій і виробництва медіа галузі та неготовністю журналістської освіти реагувати на швидкі зміни; зростаючими вимогами до майбутніх журналістів на ринку праці та недостатнім рівнем практичної підготовки фахівців; потребою забезпечення належних умов для професійної підготовки журналістів та застосування переважно традиційних методів навчання, вироблення практичних навичок; об'єктивною причиною аналізу журналістської освіти та незначним рівнем дослідження прогресивного американського досвіду, що може бути використаний для удосконалення професійної підготовки бакалаврів з журналістики в Україні.

З огляду на потребу розв'язання суперечностей, а також актуальність журналістської освіти у сучасних умовах конвергентного суспільства України, відсутність її комплексного вивчення, важливість упровадження американського досвіду журналістської освіти, нами обрано тему дисертаційного дослідження: **«Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми лінгвістики науково-технічного і художнього тексту, питання лінгвометодики та педагогіки». Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми «Теорія і практика розвитку освітніх систем та професійної підготовки фахівців в умовах трансформаційних суспільних процесів» (номер державної реєстрації 0115U000456).

Тема затверджена вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 22 від 19.04.2016) та схвалена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 7 від 29.11.2016).

Мета дослідження – виявити особливості професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та окреслити можливості використання прогресивних ідей американського досвіду в університетській освіті України.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

- 1) на основі аналізу психолого-педагогічної літератури обґрунтувати професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему;
- 2) розкрити організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США;

- 3) здійснити порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та України;
- 4) окреслити можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

Об’єкт дослідження – університетська освіта США.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США.

Методологічною основою дослідження є сукупність наукових підходів до вирішення проблеми журналістської освіти у США (аксіологічного, акмеологічного, системного, особистісно-діяльнісного, міждисциплінарного), принципів об’єктивності, системності, цілісності, гуманізації, фундаментальності, неперервності професійної освіти дорослих; педагогічні та психологічні ідеї про сучасний розвиток освіти; філософські положення про єднання загального та часткового, теорії та практики; концептуальні засади порівняльної професійної педагогіки; сучасні теорії та тенденції розвитку журналістської освіти; міждисциплінарні засади майбутніх фахівців з журналістики.

Методи дослідження. Для розв’язання окреслених завдань та досягнення визначеної мети використано комплекс методів дослідження: *загальнонаукові* – аналіз та синтез, які застосувалися для опрацювання наукових розвідок зарубіжних і вітчизняних учених, нормативно-правової документації, навчальних програм тощо; індукція та дедукція – для виокремлення особливостей професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США; зіставлення та порівняння – для виявлення спільних та відмінних характеристик у професійній підготовці журналістів у США та Україні; *конкретно-наукові* – методи системно-структурного та системно-функціонального аналізу, завдяки яким виокремлено

основні компоненти журналістської освіти у США, встановлено функціональні зв'язки між ними; метод екстраполяції, який сприяв використанню якісних показників американського досвіду при підготовці майбутніх журналістів у системі університетської освіти України; *емпіричні методи*: бесіди, діалоги, скайп-конференції з професорсько-викладацьким складом та студентами, опитування адміністрації американських університетів (Університету Флориди, Сіракузького університет, Університету Кентуккі, Університету Огайо, Колумбійської вищої школи).

Джерельна база: документи громадських, національних та міжнародних організацій, зокрема ЮНЕСКО, Американської асоціації викладачів журналістики (American Association of Teachers of Journalism), Національної асоціації з комунікації (National Communication Association), Асоціації освіти у галузі журналістики та масових комунікацій (Association for Education in Journalism and Mass Communication), Міжнародної асоціації з комунікації (International Communication Association), Центру медіаосвіти (Center for Media Education), Центру медіаграмотності (Center for Media Literacy), Освітнього відеоцентру (Educational Video Center), Асоціації «Стратегії медіаграмотності» (Strategies for Media Literacy); нормативно-правові документи міжнародного та національних рівнів: Поправка №10 до Конституційного акту (Constitutional Act, 1791, Amendment №10), Міжнародний стандарт класифікації освіти (International Standard Classification of Education, 2012), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Вища школа. Стандарти для журналістів (High School. Journalists' Standards, 2007), Професійні журналістські стандарти та кодекс норм поведінки (Professional Journalistic Standards and Code of Ethics, 2009), Декларація про принципи поведінки журналістів (Declaration of principles on the Conduct of Journalism, 1986), Стандарти для викладачів журналістики (Standards for Journalism Educators, 2019), Стандарти компетентності та інформаційної грамотності для студентів журналістів і спеціалістів у цій галузі (Information Literacy Competency

Standards for Journalism Students and Professionals, 2011), Стандарти якості професійної освіти у штаті Каліфорнія (Quality Professional Learning Standards, 2015), Стандартизована класифікація професій (Standard Occupational Classification, 2018); фахові видання у галузі журналістики: «Про журналістську освіту» (The journal of the Association for Journalism Education), «Глобальна журналістська освіта у 21-ому столітті: виклики та інновації» (Global Journalism Education in the 21st century: challenges & innovations), «Дослідження журналістики: журналістська освіта у США та Канаді» (Journalism Studies: Journalism Education in the United States and Canada), «Навчання цифрової та комп'ютерної журналістики» (Teaching data and computational journalism), «Посібник журналістських досліджень» (The handbook of Journalism Studies); науково-педагогічна література, що відображає особливості вищої професійної освіти, зокрема професійної підготовки журналістів, освітньо-професійні програми, робочі навчальні програми, документація про забезпечення якості освіти в університетах США.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше* виявлено особливості професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США: узгодження професійних та освітніх стандартів на федеральному та штатовому рівнях; збалансоване використання потенціалу аудиторної та самостійної роботи студентів; диверсифікація освітньо-професійних програм підготовки майбутніх журналістів, ступенів і кваліфікацій, що характерні міжнародному освітньому простору; міждисциплінарний та інтегрований характер освітньо-професійних програм; широке використання методів активного навчання (метод кейсів, «мозковий штурм», «польове навчання», метод навчання через суспільно-корисну працю); активізація академічної мобільності здобувачів вищої освіти; систематичне забезпечення моніторингу якості освіти, що сформувалося під впливом глобалізації, інтернаціоналізації, транснаціоналізації, тенденції «короткої та професіоналізованої освіти», індивідуалізації освітнього процесу; *обґрунтовано*

професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему, в основу якої покладено теорії (семіотична, культурологічна, естетична, «ін'єкційна», теорія розвитку критичного мислення та активного навчання); концепції (конструктивізму, когнітивізму, громадянської освіти, національної безпеки конвергентного суспільства); принципи (загальнодидактичні та специфічні); підходи (компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, міждисциплінарний, культурологічний, акмеологічний, аксіологічний); *розкрито організаційно-педагогічні засади* професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, що представлена як система взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих компонентів (нормативного, теоретичного, змістового та операційного); *здійснено порівняльно-педагогічний аналіз* професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах США та України, виявлено спільне та відмінне у досвіді двох країн; *окреслено можливості* використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

Уточнено зміст та специфіку організації професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики.

Подальшого розвитку набули положення про організацію професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики на основі співпраці університетів з урядовими та неурядовими організаціями, місцевою громадою та потенційними роботодавцями; про комплексне використання традиційних та інноваційних методів навчання, зокрема кейсів, польового методу навчання, практичного навчання у громаді.

Практичне значення результатів дослідження. Положення та матеріали, викладені у дисертаційному дослідженні, зокрема модель професійної підготовки фахівців у галузі журналістики, окреслені можливості впровадження конструктивних ідей американського досвіду у системі вищої освіти України

можуть використовуватися у процесі професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук за спеціальністю 061 «Журналістика».

Результати дослідження, матеріали публікацій, обґрунтований термінологічний словник та базу даних можуть застосовувати вітчизняні науковці для виконання порівняльно-педагогічних досліджень; заклади вищої освіти України з метою поглиблення знань викладачів та студентів про професійну підготовку бакалаврів з журналістики в університетах США, працівники Міністерства освіти і науки України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, педагогічна громадськість, залучені до процесів розроблення освітніх стандартів, акредитації закладів вищої освіти та ліцензування освітньо-професійних програм.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Закарпатського Угорського інституту імені Ференца Ракоці II (акт № 100/UA/2019 від 04.04.2019), «Харківської гуманітарно-педагогічної академії» Харківської обласної ради (акт № 01-13/242 від 04.04.2019), Бердянського державного педагогічного університету (акт № 57-08/375 від 08.04.2019), Львівського національного університету імені Івана Франка (акт № 1688-Н від 13.05.2019), Національного університету «Львівська політехніка» (акт № 67-01-106 від 24.05.2019).

Особистий внесок здобувача. У праці Martsikhiv, & Mukan (2019) – авторці належить характеристика спеціальності «Журналістика», за якою здійснюється підготовка фахівців у американських університетах; у праці Грицко, & Крилова (2016a) – розробка моделі формування професійної компетентності журналістів в університетах США; у праці Грицко, & Крилова (2016b) – аналіз специфіки професійної підготовки майбутніх журналістів в умовах інноваційного середовища.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях: «Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення»

(Київ, 2016); «Сучасний вимір психології та педагогіки» (Львів, 2016); «Наукові дослідження: перспективи інноваційного розвитку суспільства і технологій» (Одеса, 2016); «Фундаментальні та прикладні дослідження: Сучасні науково-практичні рішення та підходи» (Дрогобич, 2017); «Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення» (Київ, 2017), «Сучасна наука: проблеми та перспективи» (Київ, 2017); «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті» (Ужгород, 2018); «Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук» (Київ, 2018); «Сучасний рух науки» (Дніпро, 2019); «Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки» (Запоріжжя, 2019); наукових семінарах кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» (2016-2019).

Вірогідність результатів дослідження забезпечено завдяки використанню методів, які відповідають меті та завданням дисертаційного дослідження; методологічній обґрунтованості вихідних позицій; опрацюванню значного обсягу наукових розвідок, документації професійних журналістських організацій та асоціацій, нормативно-правової бази та навчально-методичного забезпечення факультетів журналістики університетів США; позитивним результатам впровадження матеріалів дисертації у систему вищої освіти України.

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено у 20-ти працях (з них 17 одноосібні): 8 статей у наукових фахових виданнях України (з них 3 – водночас включено до міжнародних наукометричних баз даних), 1 – у періодичному фаховому виданні іншої держави, 10 – праць апробаційного характеру, 1 науково-методичні рекомендації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (495 найменування, з них 284 – іноземними мовами), 9-ти додатків. Загальний обсяг дисертації складає 369 сторінок, з них 232 сторінки основного тексту, який містить 3 таблиці та 3 рисунки на 5-ти сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

У розділі висвітлено професійну підготовку фахівців у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему, а також виконано аналіз поняттєво-категорійного апарату й теоретичних засад професійної підготовки журналістів.

1.1. Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі журналістики як науково-педагогічна проблема

Інтеграційні та глобалізаційні процеси, які відбуваються у світі, впливають на соціальну, культурну, політичну та економічну сфери суспільства та призводять до трансформаційних змін у системі вищої освіти. Відзначимо, що освіта, як один із важливих факторів розвитку суспільства, забезпечує економічний розвиток країни та сприяє формуванню компетентнісної стратегії, пов'язаної з професійною підготовкою майбутніх фахівців. Як стверджують Мукан, Яремко, Козловський, Ортинський та Ісаєва (Mukan, Yaremko, Kozlovskiy, Ortynskiy, & Isayeva, 2019), «сучасне суспільство знань характеризується глобалізаційними процесами, підвищенням рівня конкуренції в галузі освіти та науки, заснуванням транснаціональних освітніх інституцій та відкриттям філіалів університетів за межами країни» (р. 105).

Зазначимо, що новий політичний та соціальний статус журналістики змушує ЗВО України прийняти до уваги досвід зарубіжних країн та реалізувати сучасні моделі удосконалення професійної підготовки майбутніх спеціалістів у галузі журналістики. Доцільною є думка Сбруєвої (1999), яка стверджує, що «... глобалізація культурного, економічного та політичного простору, демократизація

та масовізація освітньої системи зумовлюють потребу реінтеграції України у світове середовище та реалізацію прогресивних, інноваційних ідей зарубіжного досвіду» (с. 5). Ми також погоджуємося з думкою Ничкало (2011), що перспективним є порівняльно-педагогічний аналіз концептуальних засад становлення та розвитку різних освітніх систем у вітчизняних та зарубіжних закладах; дослідження моделей професійної підготовки фахівців за кордоном та виявлення можливих напрямів впровадження цих ідей в Україні. З вище поданої інформації можемо стверджувати, що успішний досвід американських університетів у процесі професійної підготовки у галузі журналістики зумовлює вибір університетської системи США як об'єкта нашого педагогічного дослідження.

У сучасних умовах розвитку суспільства актуалізується потреба у висококваліфікованих фахівцях, які зможуть отримати знання та сформовані і розвинуті вміння й навички застосувати у професійній діяльності. Зазначимо, що у період стрімкого розвитку інформаційних технологій зростає роль журналіста у суспільстві, який повинен володіти цифровими технологіями з перспективою працевлаштування на радіо чи телевізійних станціях, редакційних сервісах, брати участь в інтернет-блогерствах, сервісах мобільної журналістики тощо. Окрім цього, нові тенденції суспільства висувають перед журналістами вимоги щодо знань та володінь нормами міжкультурного спілкування, що є основним компонентом професійної діяльності журналіста.

Сьогодні у міжнародному контексті освітньої системи існує низка асоціацій, спілок, інституцій та організацій, які здійснюють порівняльно-педагогічні дослідження: Міжнародний інститут в Педагогічному коледжі – філії Колумбійського університету у Нью-Йорку (International Institute of Teachers College) (Columbia university. Teachers college. Office of international services, 2018); Товариство порівняльної педагогіки і Міжнародної освіти у Нью-Йорку (Comparative and International Education Society); Всесвітня рада товариств

порівняльної педагогіки (World Council of Comparative Education Societies) (World Council of Comparative Education Societies, 2017), діяльність якої спрямована на проведення порівняльно-педагогічних досліджень, виявлення теоретичних та методичних засад порівняльної педагогіки; Європейське компаративно-педагогічне товариство (Comparative Education Society in Europe), метою якого є розвинути та вдосконалити викладання порівняльної освіти у ЗВО, налагодити співпрацю з іншими світовими товариствами порівняльної освіти для подальшої міжнародної діяльності (Comparative Education Society in Europe, 2016). Найбільшого значення серед таких організацій набуло Міжнародне бюро освіти у Швейцарії (International Bureau of Education), основними завданнями якого є налагодження зв'язків між науково-педагогічними організаціями різних країн, заохочення педагогічних працівників до закордонних відряджень та проведення міжнародних науково-педагогічних конференцій (UNESCO. International Bureau of Education, 2016). Також відзначимо, що Освітній коледж при університеті штату Пенсильванії (Penn State College of Education) пропонує програму «Порівняльної та міжнародної освіти» (Comparative and International Education Program). Відповідно до цієї програми магістри та аспіранти різних спеціальностей мають можливість вивчати перспективи, методи, методологію порівняльної та міжнародної освіти; здійснювати систематичний аналіз функціонування світових систем освіти (Comparative and International Education Program, 2019).

Компаративні педагогічні дослідження займають провідне місце у наукових педагогічних розвідках. Урядовці, педагоги, науковці та практики проявляють значний інтерес до аналізу різноманітних педагогічних процесів та явищ в економічних, політичних, соціальних та культурних умовах, порівнюючи спільні та відмінні риси у декількох країнах або у глобальному масштабі. Згідно з поглядами відомого компаративіста Брея (2003), завдання та об'єкт порівняльної педагогіки пов'язані з глобалізацією та її запитами у світовому вимірі. Натомість, Вульфсон та Малькова (1996) виокремлюють такі завдання порівняльної

педагогіки: розробка критеріїв оцінки якості освіти у світі; виявлення тенденцій та закономірностей освіти на глобальному рівні; уніфікація документів та термінів, що застосовуються у різних країнах та культурах (с. 33–36).

Іспанський компаративіст Гаррідо (1990) стверджує, що «предметом порівняльної педагогіки є освітній процес у конкретних соціальних системах: країнах, регіонах» тощо (с. 59). Відповідно до думки науковця, можемо стверджувати, що завдання нашого педагогічного дослідження полягає у здійсненні компаративного аналізу професійної підготовки журналістів у системі вищої освіти США та у розробленні рекомендацій щодо використання прогресивних ідей американського досвіду у ЗВО України.

Свідченням уваги, яка приділяється професійній підготовці журналістів у системі вищої освіти США, є вагомий обсяг науково-педагогічної літератури та документації, що висвітлює різні аспекти, проблеми, результати досліджень та їх практичне застосування:

- результати досліджень моделей і практики організації професійного розвитку майбутніх фахівців-журналістів: Професійна журналістика та саморегуляція. Нові медіа, застарілі дилеми у Південно-Східній Європі та Туреччині (Professional journalism and self-regulation. New media, old dilemmas in South East Europe and Turkey, 2011), Журналістика як нова професія знань та важливість журналістської освіти (Donsbach, 2014), Що таке журналістика? Професійна ідентичність та ідеологія журналістів (Deuze, 2005), Розвиток професійних цінностей журналістів (Becker Lee, Vlad, & Nusser, 2007), Журналістика: Професія під тиском?» (Witschge, & Nygren, 2009), Журналістська автономія – професійна цінність та основа журналістської культури (Lauk, & Harro-Loi, 2017);
- звіти про діяльність міжнародних та національних агенцій, інституцій, які визнали важливість професійного розвитку журналістів та розпочали різноманітні дослідження у цій галузі: засідання круглого столу в Американському коледжі Медіа та розваги (College of Media and Entertainment) при Державному

університеті середнього штату Теннесі (Middle Tennessee State University) про майбутнє журналістської освіти» (Fisher, 2018), Університетська журналістська освіта: глобальний виклик (Hume, 2007), Журналістська освіта – покращення якості освіти та нових технологій (Karlsreiter, & Daminova, 2010), Журналістська освіта – погляди на майбутнє (Lynch, 2015), Викладання журналістики у цифровий вік (Teaching journalism in the digital age, 2007), Моделі трансформації американської журналістики (Fancher, 2010);

– документація, яка засвідчує підтримку та ініціативу щодо поглиблення професійних знань, удосконалення вмінь і навичок фахівців журналістів: Ключові навички для майбутніх журналістів (2019), (Burgh de, 2003), знання та практичні навички журналістів: проблеми навчальних планів та дослідницької діяльності журналістів (Adam, 1989), нові професійні профілі та навички у галузі журналістики (Marques-Hayasaki, Roca-Cuberes, & Casellas, 2016), очікування індустрії від випускників журналістів (Brown, & Collins, 2010), (Elizabeth, J. (2016);

– нормативно-правова документація, що визначає напрями та стратегію професійної підготовки фахівців у галузі журналістики: «Вища школа. Стандарти для журналістів» (Indiana High School Journalism Standards, 2019), «Професійні журналістські стандарти та кодекс норм поведінки», «Середня заробітна плата журналістів у США» (Average Journalist Salary, 2019), «Глобальна декларація журналістської етики» (Global Charter of Ethics for Journalists, 2019), «Політика етики та стандартів» (Ethics and Standards Policy, 2019), «Стандарти для викладачів журналістики» (Standards for Journalism Educators, 2019), «Програма міжнародного лідерства для журналістів» (Evaluation of ECA's Professional Journalism and Media Exchange Programs: International Visitor Leadership Program. Edward R. Murrow Program for Journalists. Citizen Exchange Program, 2012), «Стандарти компетенції інформаційної грамотності для студентів журналістів та спеціалістів у цій галузі» (ACRL Board of Directors, 2011), «Стандарти якості професійного навчання

шкільного інспектора» (The Superintendent's Quality Professional Learning Standards, 2014).

Окрім вище перелічених документів для детального аналізу підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США опрацьовано джерельну базу, яка охоплює засади професійної підготовки фахівців у галузі журналістики, а саме документи органів державної влади: Організації Об'єднаних Націй (United Nations Organization), Асоціації освіти у галузі журналістики та масової комунікації (Association for Education in Journalism and Mass Communication), Асоціації американських університетів (Association of American Universities), Американської асоціації державних коледжів та університетів (American Association of State Colleges and Universities), Національної асоціації незалежних коледжів та університетів (National Association of Independent Colleges and Universities); Стандартну класифікацію професій (Standard Occupational Classification), Дані та статистику про США (Data and Statistics about the U.S.) (Data and Statistics about the USA, 2019) тощо.

Цінним джерелом для нашого дослідження стали такі видання: «Про журналістську освіту» (The journal of the Association for Journalism Education, 2019), «Глобальна журналістська освіта у 21-ому столітті: виклики та інновації» (Global Journalism Education in the 21st century: challenges & innovations) (Goodman, & Steyn, 2017), «Дослідження журналістики: журналістська освіта у США та Канаді» (Journalism Studies: Journalism Education in the United States and Canada) (Johansen, Weaver, & Dornan, 2001), «Навчання цифрової та комп'ютерної журналістики» (Teaching data and computational journalism) (Berret, & Phillips, 2016), «Посібник журналістських досліджень» (The handbook of Journalism Studies) (Wahl-Jorgensen, & Hanitzsch, 2009) тощо. За допомогою мережі інтернет нами було досліджено навчальні плани американських закладів, які здійснюють підготовку журналістів, а також проведено скайп-бесіди з професорсько-викладацьким складом про особливості навчання журналістів.

США є активним учасником різноманітних міжнародних програм та проектів, спрямованих на професійну підготовку фахівців у галузі журналістики. Так, наприклад, у 2018 році Американська організація професійних журналістів (Society of Professional Journalists) у партнерстві з Facebook створили «Навчальну програму для журналістів» (Training program for Journalists) (Training Program of the Society of Professional Journalists in partnership with the Facebook Journalism, 2018). У цій програмі виокремлені такі завдання: забезпечення якісної журналістської освіти; проведення тренінгів та семінарів; надання інструкцій у роботі з Facebook. Учасники отримали навички у роботі з Facebook для складання звітів та розповідей у прямому ефірі; застосуванні основних механізмів Facebook під час роботи у новинних відділах, журналістських установах, конференціях тощо (Society of professional journalists, 2017).

Відзначимо, що інституції, які здійснюють професійну підготовку фахівців у галузі журналістики відіграють важливу роль в освітньому просторі, а саме впроваджують зміни у системі освіти, сприяють формуванню знань, навичок та вмінь, забезпечують розроблення освітньо-професійних програм, створюють посібники та підручники. Варто зазначити, що інституції не лише готують майбутніх фахівців у галузі журналістики, але й навчають новим умінням і навичкам практикуючих спеціалістів, надають рекомендації та консультації працівникам медіа сфери, реалізуючи можливості неперервної професійної освіти.

Аналіз методології наукових досліджень дав можливість встановити, що під час дослідження професійної підготовки журналістів необхідно прийняти до уваги: структурно-функціональну характеристику системи вищої професійної освіти журналістів у США; навчальні плани для студентів-журналістів; студента – журналіста як суб'єкта освітнього процесу, під час якого формуються його особистісні та професійні якості.

Зазначимо, що дослідження підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США зумовило необхідність вивчення праць

вітчизняних та зарубіжних науковців, що аналізують структуру методологічного знання (Гончаренко, 2008; Сисоєва & Кристопчук, 2013); використання методології «інформаційної компаративістики» у порівняльно-педагогічних дослідженнях (Бражник, 2005; Мукан & Істоміна, 2016); методологічну основу порівняльно-педагогічних досліджень (Сбруєва, 2015); методологічні принципи порівняльно-педагогічних досліджень (Вульфсон, & Малькова, 1996; Цюра, 2013); методологічні аспекти порівняльного аналізу (Ваховський, 2005; Лавриченко, 2009); методологічні підходи та методи у порівняльно-педагогічних дослідженнях (Брей, Адамсон, & Мейсон (Bray, Adamson, & Mason, 2014; Овчарук, 2015); кількісний метод у порівняльному дослідженні (Доган (Dogan, 2006). Цінними ресурсами для здійснення нашого дослідження виявилися наукові напрацювання, присвячені питанням конвергентного медіа, професійній підготовці журналістів (О. Гресько, 2004; Гуревич, Кадемія, & Козяр, 2012; Жовнич, 2016; Іванов, & Мелещенко, 2006; Квіт, 2007; Кириллова, 2006; Машкова, 2006; Солодов, 2004; Уразова, 2007; Шаповал, 2005), а також наукові розвідки вчених, які досліджували професійну підготовку журналістів за кордоном Гербнер (Gerbner, 1995); Гріко & Хобс (Grieco & Hobbs, 2013); Гудман & Штейн (Goodman & Steyn, 2017); Дженкінс (Jenkins, 2006); Дьор (Dörr, 2016); Дяченко, 2012; Консідін (Considine, 2000); Кюбей (Kubeu, 1998); Чемерис, 2006.

Особливої уваги заслуговують наукові праці, що аналізують структуру та специфіку функціонування системи професійної освіти США: Бондаренко (2009), Ельбрехт (2011), Лола (2017), Крайсінг (Kreysing, 2001), Новак (Novak, 1949), Пільц (Pilz, 2012), Стоун, & Льюїс (Stone, & Lewis, 2010).

У контексті нашого дослідження важливим виявився аналіз окремих компонентів професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі журналістики: особливості змістового компоненту (Мелладо, Мореїра, Легос та Хернандез (Mellado, Moreira, Lagos, & Hernández, 2012); Гріко і Хоббс (Grieco, & Hobbs, 2013); операційний компонент (вивчення та класифікація методів навчання

присвятили свої роботи (Туйя, Ретл, Песіфісі, Каневські та Емері (Tuia, Ratle, Pacifici, Kanevski, & Emery, 2009); Грін (Green, 1971), Бабанський, 1985; питання формування професійних компетентностей, форм організації навчальної діяльності, використання інноваційних технологій Габор, 2018; Коновальчук, 2010; Чемерис, 2008; методи та форми навчання журналістів в університетах США – (Галлін і Манціні (Hallin, & Mancini, 2004); Кері (Carey, 2000); Зелізер (Zelizer, 2000).

Беручи до уваги значущість таких компонентів професійної підготовки журналістів як знання, вміння, навички, професійні цінності та ставлення, нами опрацьовано наукові розвідки, які висвітлюють проблеми формування професійної компетентності (Борнштайн (Bornestein, 2003); Нагорнюк, 2009; Сайн (Singh, 2005)); роль іншомовної комунікативної компетентності у професійній діяльності журналістів (Михайліченко, 2015; Чемерис, 2008; Фер (Fer, 2018)); розвиток творчого потенціалу майбутнього журналіста (Дяченко, 2012; Кривопишина, 2009; Олешко, 2004); формування міжкультурної комунікації у майбутніх фахівців з журналістики (Бейм, Женг та Лін (Baum, Zhang, & Lin, 2004), Портер & Самовар (Porter, & Samovar, 1988); Манакін & Манакін, 2011); форми вираження громадської свідомості журналістів (Брітт (Britt, 2012); Салтмарш & Злотковський (Saltmarsh, & Zlotkovsky, 2011); Неїлл і Херкап (O'Neill, & Harcup, 2009); Челебай (Chalaby, 2000) тощо.

Згідно з опрацюванням та аналізом джерельної бази, можемо зробити висновок, що сприяння оптимізації освітнього процесу майбутніх фахівців у галузі журналістики є актуальним для системи вищої освіти. Про це свідчать документи американських, українських та міжнародних організацій. Відзначимо, що ЗВО, професійні асоціації, громадські та урядові організації докладають зусиль для вдосконалення змісту освітньо-професійних програм з журналістики; активізації інноваційних методів навчання; організації міжнародної мобільності студентів-

журналістів; встановлення єдиних професійних стандартів; забезпечення якості та моніторингу освіти тощо.

Аналіз літературних джерел дозволив дійти висновку, що дослідження професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики базується на детальному аналізі концепцій, теорій та тенденцій розвитку журналістики.

На сучасному етапі розвитку журналістська освіта характеризується формуванням концепції національної безпеки суспільства. Згідно з думкою Клепко (2006), для України цінними є концепції, які діють в американській освіті: «концепція активної школи, чартерних шкіл, концепції громадянської освіти» (с. 242).

Досліджуючи професійну підготовку журналістів в університетах США на початку XXI століття, було виокремлено різноманітні тенденції. Система вищої освіти США розвивається відповідно до тенденції вдосконалення та розширення ««короткої та професіоналізованої освіти»: студенти-журналісти здобувають ґрунтовну освіту упродовж трьох років навчання, і як результат, стають конкурентоспроможними на ринку праці. Приклади таких програм можемо віднайти в Університеті Північної Кароліни, Манчестерському коледжі, Бол Стейт Університеті, Американському університеті у Вашингтоні, Хартвік коледжі та інших закладах» (Савченко, 2015, с. 25).

Тенденція диверсифікації знайшла своє відображення у структурі вищої освіти США і відбувається паралельно з диверсифікацією освітніх ступенів і кваліфікацій, які пропонують ЗВО. Для того, щоб відповідати вимогам ринку праці в університетах США запроваджено нові програми для здобуття ступеня бакалавра з журналістики, розроблено низку післябакалаврських курсів, згідно з якими студенти мають можливість отримати ступінь з подвійної спеціальності.

Зазначимо, що система вищої освіти США характеризується «відкритим» прийомом студентів-журналістів. Необхідними вимогами для вступу є: наявність

документа про успішне завершення середньої школи, характеристика студента, проходження тестування тощо. Рівні права для всіх громадян під час вступу до ЗВО, можливість обирати заклад вищої освіти відповідно до потреб та зацікавлень є виявом демократичних тенденцій журналістської освіти у США (Стойка, 2017).

Не менш важливою тенденцією розвитку журналістської освіти є перехід від групових методів навчання до індивідуальних: організація тренінгів, практики під керівництвом викладача, тьюторських занять, роботи у невеликих групах тощо. Застосування інноваційних методів навчання сприяє оптимізації навчального процесу журналістів, допомагаючи приймати рішення у різних екстремальних ситуаціях (Савченко, 2015).

Аналіз журналістської освіти у США свідчить про зростаючу тенденцію інтернаціоналізації, яка зумовлена внутрішніми та зовнішніми причинами. Як зазначалося, освіта є важливою складовою економічного розвитку країни, саме тому майбутні фахівці з журналістики повинні відповідати потребам ринку праці та забезпечувати конкурентоспроможність країни.

У результаті дослідження теорій медіаосвіти у США, визначено основні теоретичні підходи у цій сфері. Семіотична теорія базується на дослідженні принципів побудови та функціонування знакових систем. У навчанні журналістів педагогічна стратегія полягає у наступному: навчити майбутніх фахівців правильно декодувати медіатекст та описувати його зміст (Кириллова, 2012).

Відповідно до культурологічної теорії масмедіа не нав'язують, а пропонують свою інтерпретацію дійсності: «слухачі не лише сприймають інформацію, а вкладають у неї різний зміст та самостійно її аналізують. Відповідно до цього головним завданням медіаосвіти є збагачення та покращення знання аудиторії у сприйнятті медіатекстів» (Кириллова, 2012, с. 323).

Естетична теорія журналістської освіти «базується на правильному розумінні студентами основних законів та мови медіатекстів, а також сприяє

розвитку художнього сприйняття інформації та здатності кваліфіковано її аналізувати» (Кириллова, 2012, с. 326–327).

Основою теорії журналістської освіти як засобу формування критичного мислення можемо вважати концепцію, згідно з якою «медіа розглядаються як «четверта влада» та пропагують моделі поведінки й цінності серед різних верств населення. Як результат, важливим для медіаосвіти є захист учнів, студентів від маніпулятивного впливу медіа» (Кириллова, 2012, с. 320).

Головним завданням «ін'єкційної теорії» є зменшення негативного впливу в основному на дитячу та молодіжну аудиторію, а також навчити майбутніх фахівців розрізняти реальність та готовий медіатекст (Обласова, & Степанченко, 2012).

Метою «практичної теорії» є навчити студентів-журналістів та викладачів правильно використовувати медіаобладнання, сформувати практичне уміння для створення медіапродуктів (Кириллова, 2012, с. 328–329).

З метою реалізації результатів дисертаційного дослідження нами використані наукові розвідки вчених у галузі порівняльної педагогіки, теоретичні концепції покладені в основу професійної підготовки фахівців:

- концептуальні підходи порівняльної професійної педагогіки (Локшина, 2010; Локшина, Авшенюк, Овчарук, & Бородієнко, 2016; Сбруєва, 1999);
- методологічні підходи у порівняльно-професійній педагогіці (Бражник, 2005; Лавриченко, 2009; Цюра, 2013; Бірідей (Bereday, 1964); Брей, Адамсон та Мейсон (Bray, Adamson, & Mason, 2014), Овчарук, 2015; Епштейн та Керролл (Epstein, & Carroll, 2005); Ноа та Екштейн (Noah & Eckstein, 1969); Філіпс і Швайсферс (Phillips, & Schweisfurth, 2006);
- філософські, економічні та педагогічні теорії, які покладені в основу професійної підготовки бакалаврів з журналістики: теорії журналістики (Бернес-Холмс та Роше (Barnes-Holmes, & Roche, 2001), Боурдьє (Bourdieu, 1977), Бюгер (Bueger, 2014), Керпентаєр (Carpentier, 2011), Колдрі (Couldry, 2012), теорія

формування особистості журналіста (Костюченко, 2010; Столяренко, 2012); теорія кар'єрної орієнтації майбутнього журналіста (Бенсон, Морген та Філліпайос (Benson, Morgan, & Filippaios, 2014); Томас (Thomas, 1974); теорія конструктивізму (Дріскол (Driscoll, 2000), Колб & Фрай (Kolb & Fry, 1975), Пайлін, Чанг, Крейн, Хлавак, Пірс та Вієлл (Pailin, C., Chung, D., Crane, A., Hlavach, L., Pierce, J., & Viall, E. (1999); «теорія самоефективності» (англ. self-efficacy theory) у професійній діяльності журналістів (Бандура (Bandura, 1997), Кертін, & Маєр (Curtin, & Maier, 2001);

– концепції формування змістового компоненту навчання журналістів, впровадження інтерактивних методів та форм навчання (Коновальчук, 2011; Різун, 2004; Шейбе, & Рогоу, 2014);

– дидактичні та теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх журналістів в умовах конвергентного суспільства (Гресько, 2004; Дяченко, 2012).

З метою дослідження особливостей професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, вважаємо за доцільне аналіз її складових у контексті цілісної системи взаємопов'язаних компонентів. Зазначимо, що у створенні моделі цілісного процесу професійної підготовки майбутнього журналіста важливого значення набуває системний підхід, який реалізовує методологічні принципи побудови структури змісту теоретичної та практичної підготовки фахівців. Поняття «системний підхід» асоціюється з іншими, близькими за значенням термінами: «системні дослідження», «системний аналіз» та «загальна теорія систем» і визначається як метод дослідження, відповідно до якого досліджувані об'єкти розглядаються в якості цілісної системи (Чумаков, 2014). Андрущенко (2005) трактує системний підхід як «спосіб наукового пізнання й практичної діяльності, що вимагає розгляду частин у нерозривній єдності з цілим» (с. 536). Більш детальне визначення системного підходу подають Кудж та Цветков (2014): це напрямок методології наукового пізнання і практики, який

розглядає об'єкти як складні системи, орієнтується на розкритті цілісності об'єкта, виявленні істотних елементів, установленні різноманітних типів зв'язків між елементами та зведення сукупності елементів і зв'язків до єдиної моделі.

Науковці виокремлюють такі принципи системного підходу: «принцип єдності (розгляд системи як єдиного цілого і як сукупності частин); розвитку (здатність системи розвиватися та змінюватися); функціональності (розгляд структури системи й функцій); децентралізації; ієрархії; невизначеності; організованості» (Жариков, Королевская, & Хохлов, 2001, с. 32).

Так, в основу нашого дослідження покладено використання системного та структурно-функціонального підходів, що дозволило розглянути професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики як систему взаємозалежних та взаємопов'язаних компонентів (мети та завдань освітнього процесу; функцій компонентів системи; суб'єктів освітнього процесу; змістового наповнення; форм та методів навчання; нормативно-правової документації; потреб та вимог ринку праці). Відзначимо, що кожен компонент у системі виконує певну функцію згідно з структурним упорядкуванням самої системи.

Алгоритм реалізації результатів дослідження передбачає використання методологічних підходів порівняльної педагогіки, застосування яких охарактеризовано у цьому підрозділі.

Сучасне суспільство висуває нові вимоги до професійних та особистісних якостей майбутнього фахівця, зокрема рівня його соціальної адаптації, загальноосвітньої та спеціальної підготовки, творчих здібностей тощо. Початок XXI століття характеризується значною увагою до принципу гуманізації в освітньому процесі. Згідно із Законом України «Про освіту» від 18.12.18 р. «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та

спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству...» (Закон України «Про освіту», 2018). Гуманістична парадигма освіти полягає у визнанні людини як найвищої цінності, права людини на вільний розвиток, реалізацію здібностей та інтересів. Своєю чергою, роль педагога полягає у наданні допомоги суб'єкту освітнього процесу у розвитку та забезпечення його професійного потенціалу (Савченко, 2012).

У контексті порівняльно-педагогічних досліджень, «аксіологічний підхід – один із провідних підходів педагогіки, що спрямований на гуманістичний розвиток особистості, головним завданням якого є розкриття цінностей як сутнісних характеристик особистості. Згідно з цим підходом, кожний учасник освітнього процесу виступає активним, ціннісно-мотивованим суб'єктом діяльності» (Фрицюк, 2017, с. 162). Застосування аксіологічного підходу дало можливість здійснити аналіз змістового наповнення програм професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США з метою формування загальних та професійних цінностей.

Підготовка майбутніх журналістів до неперервної професійної діяльності неможлива без формування особистісних та професійних цінностей, які є основою змісту професійної освіти та сприяють саморозвитку особистості.

Погоджуємося з думкою Гараніної (2013), що сукупність особистісних та професійних цінностей визначає процес саморозвитку особистості, впливаючи на його динамічність, а також є центральним механізмом, що детермінує саморозвиток на всіх етапах особистісного і професійного становлення.

Узагальнюючи вище подану інформацію, можемо стверджувати, що використання аксіологічного підходу у професійній підготовці студентів-журналістів сприятиме «формуванню ціннісних орієнтацій та неперервності професійного саморозвитку, усвідомленню ними власної самоцінності в умовах сучасного інформаційного суспільства, осмисленню як будувати професійну

кар'єру, досягати мети для здійснення професійно успішної діяльності» (Фрицюк, 2017, с. 163).

Стрімкі та динамічні виклики XXI століття, прагнення до глобального лідерства зумовили появу концепції «американського інтернаціоналізму», яка зосереджується на людських цінностях та гуманістичних принципах, забезпечує свободу, сприятливі можливості розвитку економіки, культурні права, людську гідність та добробут» (Кучмій, 2015, с. 1). «На початку XXI століття особлива увага приділяється ролі університету у суспільстві знань. Нові технології, розширення вікової категорії студентства, глобалізація ринку освіти та підвищення конкуренції серед університетів, трансформація видів працевлаштування, пріоритетність та практична спрямованість знань формують підґрунтя для імплементації лідерства професорсько-викладацького складу університету...» (Mukan, Navrylyuk, & Stolyarchuk, 2015, p. 39).

У контексті вивчення теоретичних засад професійної підготовки журналістів в університетах США, акмеологія розглядає можливості досягнення студентами вершин творчого й особистісного розвитку, здатності до самовдосконалення тощо. Згідно з Кузіковою (2013), акмеологія спрямована на виявлення прихованих, нереалізованих можливостей, враховуючи співвідношення потенційного й актуального розвитку особистості.

Якщо розглядати професійну підготовку майбутніх журналістів з перспективи акмеологічного підходу, то зазначимо, що суттєво важливим є розгляд саморозвитку студентів як тенденції до саморозкриття творчого потенціалу; свідомого процесу самовдосконалення з метою ефективної самореалізації, враховуючи зовнішні та внутрішні впливи суспільства; духовно-морального й діяльнісно-практичного самозбагачення. Беручи до уваги, вищезгадану інформацію, варто підкреслити думку Деркача та Селезньової (2006), які у контексті акмеологічних поглядів вважають, що саморозвиток – це цілеспрямований процес «розгортання» вже наявних, але «згорнутих» здібностей,

умінь, якостей або «зародження» й становлення властивостей і якостей, яких раніше не було (с. 87).

У відповідності з розвитком міжнародних тенденцій вищої освіти професійна підготовка майбутніх журналістів здійснюється на основі компетентнісного підходу. Важливим для нашого дисертаційного дослідження є наукові розвідки та напрацювання міжнародних освітніх організацій, які розкривають особливості застосування компетентнісного підходу у системі університетської освіти.

У програмі «DeSeCo» (Definition and Selection of Competencies), поняття «компетентність» трактується як структурована система знань та навичок, які використовуються для того, щоб виконувати професійні завдання та задовільнити потреби суспільства. Кожна компетентність «заснована на поєднанні взаємовідповідних знань, умінь і практичних навичок, ставлень та цінностей, поведінкових компонентів, усього того, що особистість може мобілізувати для активної дії» (Rychen, 2002, с. 8).

У дидактиці компетентнісний підхід трактується крізь призму його зв'язку з реорганізацією змісту, процесом досягнення поставлених цілей та результатів навчання, виходячи з того, що «освітній результат – це не лише отримання знань, умінь і навичок, а також ключових компетентностей в інтелектуальній, комунікативній, інформаційній, соціальній сферах» (Паламар, 2018, с. 271). «Компетентність – це спеціальним шляхом структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок та ставлень, які набуваються у процесі навчання, що дають змогу людині визначати, тобто ідентифікувати і розв'язувати незалежно від контексту (від ситуації) проблеми, характерні для певної сфери діяльності» (Семенова, 2007, с. 448). Усачева (2013) подає більш детальне визначення компетентнісного підходу – це процес актуалізації професійних знань і вмінь у діяльності, це вирішення проблемних завдання за допомогою самоаналізу, творчості. Науковець наголошує на тому, що фахівець повинен бути

компетентним у вирішенні професійних завдань, використовуючи теоретичні знання на практиці (Усачева, 2013).

Аналіз наукових праць показав, що особлива увага приділяється міждисциплінарному підходу. На думку дослідниці Лісневської (2015) «міждисциплінарні зв'язки не тільки дозволяють установити своєрідні «містки» між навчальними дисциплінами, але й на основі спільності змісту цих дисциплін побудувати цілісну систему навчання, що дозволяє вичленувати як основні елементи змісту освіти, так і взаємозв'язки між навчальними предметами» (Лісневська, 2015, с. 229).

У контексті міждисциплінарного підходу нами проаналізовано види освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США.

Досліджуючи професійну підготовку майбутніх журналістів, ми зверталися до наукових розвідок, у яких вчені розглядають особливості особистісно-діяльнісного підходу в освітньому процесі. «Особистісно-діяльнісний підхід – це єдність особистісного (врахування індивідуально-психологічних характеристик особистості за допомогою змісту та форм навчання) та діяльнісного (спрямований на самоорганізацію, самореалізацію та самоконтроль особистості) компонентів» (Кортокова, 2016, с. 128). Необхідно зазначити, що гнучкість освітньо-професійних програм, вибір освітньої траєкторії реалізуються відповідно до уподобань та інтересів студентів, які вивчають журналістику в університетах США.

Погоджуємося з думкою Ничкало (2008) що «слід окремо наголосити на особливій цінності положень, пов'язаних з особистісно-діяльнісною парадигмою сучасної освіти у процесі професійного навчання і виховання. Такий підхід сприятиме духовному розвитку особистості майбутнього фахівця, формуванню національної свідомості, патріотизму, почуття професійної честі й гідності, уміння працювати у виробничому колективі» (Ничкало, 2008, с. 92). Згідно з

«Енциклопедією освіти» «особистісно-орієнтоване навчання – це організація навчання на засадах всебічного врахування індивідуальних потреб і можливостей учня, глибокої поваги до його особистості, ставлення до нього як до свідомого і відповідального суб'єкта навчально-виховної взаємодії з учителем і ровесниками. Метою цього типу навчання є створення умов (змісту, методів, середовища) для індивідуальної самореалізації учня, розвитку, саморозвитку його особистісних якостей» (Енциклопедія освіти, 2008, с. 626).

Як зазначалося, сучасне інформаційне суспільство та умови ринкової економіки у США висувають нові вимоги до фахівців. Ми погоджуємось із тезою, що «комп'ютери та інформаційні технології створені та удосконалюються з метою допомогти людям ефективно мислити, працювати та навчатися. Вони не тільки розширюють професійні можливості, але й вимагають поглиблення знань, удосконалення досвіду у процесі неперервного професійного розвитку (Mukan, Noskova, & Vaibakova, 2017, p. 29).

Зокрема, значного впливу зазнала професія журналіста, що зумовлено необхідністю оволодіння новітніми медійними технологіями. Так, актуалізується потреба використання андрагогічного підходу у дисертаційному дослідженні. Лук'янова (2012) стверджує, що освіту, яку студенти здобувають у закладах вищої освіти, не може цілком задовольняти потреби особистості та ринку праці, саме тому актуальною проблемою є пошук оновлення змістового наповнення й способів діяльності особистості. На її думку, одним з оптимальних шляхів вирішення цієї проблеми є неперервне навчання дорослих. Сігаєва (2005) розглядає неперервну освіту «як інтегративний елемент життєдіяльності особистості, умову постійного розвитку індивідуального досвіду людини у процесі її соціалізації» (с. 40).

Синергетичний підхід у контексті професійної підготовки журналістів у системі університетської освіти США реалізовується через використання в освітньому процесі широкого спектру різноманітних технологій навчання: метод

проектів, «мозкового штурму», дискусії, дослідницької діяльності, ділових ігор тощо. Синергетичний підхід – це міждисциплінарний підхід в освіті, в основу якого покладено нелінійність (розвиток у різних напрямках), відкритість (врахування зовнішніх змін і нових викликів часу) та когерентність (узгодженість напрямів розвитку з метою їх взаємо підсилення), нова методологія, що передбачає свободу особистості у навчальному процесі (Бех, 2003, с. 10).

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що інтеграційні та глобалізаційні процеси забезпечують широкий спектр розвитку професійної освіти, сприяють здійсненню компаративно-педагогічного дослідження, а також виявленню спільних та відмінних рис у професійній підготовці журналістів у різних країнах. Також необхідно відзначити, що у сучасному суспільстві роль журналістів значно зростає, адже журналіст є головним творцем змістовної та відібраної інформації. Саме тому у сучасних умовах розвитку суспільства важливим стає високий професійний рівень діяльності журналіста.

Аналіз освітньо-професійних програм університетів США, звітів міжнародних та професійних організацій, нормативно-правової документації, педагогічної періодики, наукових розвідок вітчизняних та зарубіжних учених дозволив детально дослідити теорію та концепції професійної підготовки журналістів у досліджуваній країні.

1.2. Аналіз поняттєво-категорійного апарату й теоретичних засад професійної підготовки майбутніх журналістів

Еволюційні процеси та розвиток інформаційно-комунікаційних технологій значно впливають на усі сфери суспільства, зокрема й масову комунікацію: ускладнюються функціонування медіа; високого рівня досягає інтерактивність медіа, а саме, збільшується кількість користувачів, які створюють новий медіа

продукт; розширюються види медіа контенту завдяки передачі інформації у цифровому форматі. Ці зміни призводять до трансформації медіа, а саме до інтегрованості медіа – поєднання контенту та технологій в єдиний інформаційний ресурс. Як наслідок, виникає потреба у підготовці кваліфікованих журналістів, здатних працювати у сучасному конвергентному суспільстві, аналізувати сучасні тенденції розвитку медіа та реалізувати професійні функції на високому рівні.

Відомо, що основним завданням професійної освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців у різних сферах суспільної діяльності. Згідно з «Національною доповіддю про стан та перспективи розвитку освіти України» (Кремень, 2016), «професійна освіта повинна бути спрямована на задоволення потреб особистості у здобутті кваліфікацій на сучасному ринку праці, а також забезпечити підготовку конкурентоспроможних фахівців, які здатні здійснювати професійну діяльність відповідно до світових стандартів» (с. 90). У контексті нашого дисертаційного дослідження застосовуються поняття «професійна освіта» та «професійна підготовка», які потребують чіткого тлумачення.

«Професійна освіта» трактується як процес професійного становлення особистості, який супроводжується оволодінням навичками, вміннями та знаннями з конкретної сфери спеціалізації та професії (Гончаренко, 2006). Коржуєв & Попков визначають «професійну освіту» як важливий «соціально-економічний інститут, що здійснює підготовку фахівців до виконання професійних завдань та передбачає високий рівень сформованості різних умінь та навичок, а також безперервний процес їх вдосконалення» (Коржуєв, & Попков, 2003, с. 8). Як зазначає Батечко (2014), «професійна освіта» – це неперервний процес, «зумовлений потребами суспільства та економічним розвитком держави, спрямований на професійне вдосконалення фахівця як в рамках однієї професії так і в умовах зміни сфери професійної діяльності» (с. 138).

У Законі України «Про вищу освіту» від 01.07.14 р. № 1556-VII визначено зміст професійної освіти «який забезпечує здобуття громадянами професії

відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також включає допрофесійну підготовку, перепідготовку, підвищення їх кваліфікації на договірних умовах у професійних навчальних закладах, підприємствах, організаціях» (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

У педагогічній енциклопедії професійної освіти «професійна підготовка» визначається як «сукупність спеціальних знань, навичок та умінь, якостей, трудового досвіду та норм поведінки, які забезпечують можливість успішної роботи з певної професії» (Батышев, 1999, Т. 2, с. 1168).

У сучасній психолого-педагогічній літературі є різні визначення поняття «професійна підготовка». Психологи розглядають «професійну підготовку» як засіб розвитку пізнавальної та творчої активності особистості на основі володіння загальнонауковими та професійними знаннями, вміннями та навичками. Представники педагогічної науки пояснюють сутність «професійної підготовки» як результат набуття людиною професійної освіти, в основу якої покладено набуття інтелектуальних знань, умінь та формування необхідних особистісних професійних якостей. Згідно з Семиченко (1992), професійна підготовка розглядається у трьох аспектах: як процес, під час якого відбувається професійне становлення майбутнього фахівця; мету і результат діяльності навчального закладу; залучення студента у навчально-виховну діяльність.

Відповідно до Закону України «Про професійно-технічну освіту» (2004) «професійна підготовка» трактується як здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю.

Підсумовуючи вище подані трактування, можемо стверджувати, що професійна підготовка журналіста – це процес набуття навичок, умінь та практичних знань у роботі із ЗМІ, формування професійної допитливості, готовності до інформування громадськості про різноманітні події та явища тощо.

Професійна підготовка фахівця залежить від сфери діяльності, на яку вона спрямована. Саме тому важливо розглянути журналістику як сферу професійної

діяльності. Вчені розрізняють три підходи до визначення журналістики: економічний, політичний та антропологічний. Згідно з економічною теорією, журналістика трактується як засіб управління ринковими силами в інтересах самих журналістів, тобто як форма монополії, гільдії чи профспілки. Журналісти, виконуючи свої обов'язки у сприятливих умовах, створюють професійну монополію, проявляючи автономність у прийнятті власних рішень. Відповідно до політичного підходу професія журналіста розглядається як «професія створена для певної країни»: урядові структури нав'язують журналістам правила поведінки, норми етикету, моральні цінності тощо. В основу антропологічного підходу покладено дотримання журналістами культурних цінностей як вияв соціальної функції держави при певних умовах існування (Davis, 2010).

Професійний стандарт є основою не лише професійної діяльності фахівців, але й фундаментом професійної підготовки майбутніх фахівців. Розглянемо визначення поняття «професійний стандарт».

Професійний стандарт – це документ, у якому подано затверджені вимоги роботодавця до певної професії, перелік знань, умінь і навичок, якими має володіти спеціаліст певної сфери діяльності. «Цей документ є незамінною складовою для налагодження взаємодії між роботодавцями та системою освіти. Професійні стандарти мають бути основою для розробки освітніх стандартів, методичних матеріалів, програм професійного навчання працівників. Саме в професійному стандарті встановлюються критерії якості підготовки кадрів» (Паспорт професії «Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації», 2011, с.5).

«Професійні стандарти визначають «основні професії», описуючи фахові завдання, притаманні для певної професії. В основі професійних стандартів є відповідь на питання: «Що майбутній фахівець повинен уміти виконувати на робочому місці?» (Паспорт професії «Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації», 2011, с. 5).

Як зазначалося, предметом нашого дисертаційного дослідження є професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики. У цьому контексті важливим є чітке тлумачення поняття «бакалавр» у системі вищої освіти США та України. Згідно з Законом України «Про вищу освіту», ««бакалавр» – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС» (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

У системі вищої освіти США поняття освітнього рівня бакалавра можна розглянути наступним чином: рівень вищої освіти, який присвоюється студентам після завершення 3-ох або 4-ох років навчання у коледжі чи університеті. Згідно з програмою бакалаврату студенти отримують необхідні знання та навички для виконання завдань у професійній сфері діяльності (US Journal for International Enrollment Management, 2019).

Аналіз особливостей професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики вимагає чіткого тлумачення. «Бакалавр гуманітарних наук» – академічний ступінь, який присвоюється у результаті навчання відповідно до обраної спеціальності у галузі гуманітарних наук (What is the Difference Between a Bachelor of Arts and a Bachelor of Sciences?, 2018). Дослідження бакалаврських програм із журналістики в університетах США, зокрема Школи журналістики та масової комунікації Вольтера Кронкіта (Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication) університету штату Аризона дозволяє визначити термін «бакалавр гуманітарних наук з журналістики» як освітній рівень вищої освіти, який присвоюють студентам після досягнення ними успішних результатів у вивченні цінностей та принципів медіа, опануванні практичних навичок у роботі з цифровими медіа (Arizona State University. Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication, 2019).

У США журналістика розвивається швидкими та динамічними темпами та перебуває під постійним впливом потреб сучасного ринку праці. Як наслідок, переосмислюються медіа явища, тренди та виклики, висуваються нові вимоги до професійної підготовки журналіста, переглядаються та оновлюються програми, пропонуються нові спецкурси тощо. Саме тому фахівці-журналісти повинні вдосконалювати свої професійні навички, щоб задовільнити вимоги працедавців, проявляючи конкурентоспроможність.

Професійна підготовка журналістів у США здійснюється у межах коледжів та університетів, яким необхідно знати потреби сучасного медіаринку і варто орієнтуватися на них, створюючи програми спеціалізованих курсів, але не підпорядковуватися лише їхньому баченню. Факультети журналістики повинні спільно співпрацювати з медіа індустрією, висуваючи вимоги до освіти. Таким чином, якщо медіабізнес сприятиме реалізації цих вимог, позитивні зміни відбудуться у становленні особистості журналіста в умовах університетського навчання (Габор, 2018).

Результатом професійної підготовки у галузі журналістики є фахівець, який повинен кваліфіковано здійснювати професійну діяльність. З метою детального дослідження професійної підготовки у цій галузі було розглянуто поняття «фахівець з журналістики».

Бюро статистики праці у США (The U.S. Bureau of Labor Statistics) надає ґрунтовну інформацію про професію журналіста. Відповідно до цих даних, «фахівець з журналістики» є спеціалістом гуманітарної сфери діяльності, який повинен критично мислити, висловлювати свою власну думку, правильно відбирати та структурувати великий обсяг інформації, перевіряти достовірність фактів, проявляти уміння чітко, лаконічно та логічно донести текст до аудиторії. Іншими ключовими компонентами професійної діяльності фахівця з журналістики є цілеспрямованість, гнучкість в екстремальних ситуаціях (Journalism Career Information and Job Duties, 2018).

Таким чином, основою професійної підготовки майбутніх журналістів є поєднання теоретичного знання та практичних навичок під час професійної діяльності, яка спрямована на полегшення співпраці із суспільством, зміцнення громадського механізму підзвітності та перевірки, а також надає можливість громадянам вільно діяти та захищати право кожного у висловленні своєї думки. Саме на таку підготовку зорієнтована система вищої освіти США (Carlson, & Lewis, 2015).

Національна система кваліфікацій США є однією з найстаріших і найрозвинутіших у світі (National qualification system, 2018). Першу класифікацію кваліфікацій у США було створено ще у XIX ст. під час проведення перепису населення, коли вперше склали перелік із 322 різних професій. На даний період у США розроблені та використовуються кілька окремих професійно-класифікаційних систем, які по-різному класифікують професії.

Стандартна класифікація професій (Standard Occupational Classification, 2018) відображає професійну структуру, яка склалася сьогодні в США і використовується всіма міністерствами та іншими урядовими установами.

«Система стандартної класифікації професій (SOC) 2018 року – це федеральний статистичний стандарт, який використовується федеральними агенціями для класифікації працівників на професійні категорії з метою збору, обчислення чи поширення даних» (Standard Occupational Classification, 2018).

Стандартна класифікація професій групує всіх працівників відповідно до чотирьох різних рівнів поєднання: головні групи (англ. major group), малі групи (англ. minor group), заняття або професії у широкому значенні (англ. broad occupation) та деталізовані професії (англ. detailed occupation). Для того, щоб полегшити класифікацію, деталізовані професії поєднуються для формування 459 професій у широкому значенні, 98 малих груп та 23 основних груп. Професії з подібними кваліфікаційними вимогами або обов'язками групуються разом на

кожному з чотирьох ієрархічних рівнів для полегшення їхнього порівняння (Standard Occupational Classification, 2018).

Система найменування в ієрархічній системі Стандартної класифікації використовує 6-значний код: перші дві цифри вказують на основні групи, третя цифра позначає малу групу професій; четверта та п'ята цифри вказують на професії широкого значення; шоста цифра – деталізовані професії. Зазначимо, що у кінці коду головної групи є чотири нулі (наприклад, 27-0000 «Мистецтво, дизайн, розваги, спорт та ЗМІ»), код малої групи – на три нулі (скажімо, 27-300 «Працівники медіа та комунікації») і код професії у широкому значенні – один нуль (наприклад, 27-3020 «Аналітики новин, репортери та журналісти») (Standard Occupational Classification, 2018).

Слід зазначити, якщо професія не входить до структури деталізованої групи, вона класифікується як «всі інші» або «залишкові». Професії «всі інші» розміщуються у структурі, коли визначено, що деталізовані професії, які складаються з групи професій широкого значення, стосуються не всіх працівників групи. Таким чином, деталізовані коди цих «залишкових професій» закінчуються на 9, а коди професій широкого значення – на 90 (Standard Occupational Classification, 2018).

Паралельно з Стандартною класифікацією професій у США використовують Словник професій (Dictionary of Occupational Titles-DOT, 2018), започаткований ще у 1939 р. Американською системою служби зайнятості. Основне завдання DOT – надання інформації стосовно попиту і пропозиції на ринку праці у професійному середовищі. Серед інших професійних стандартів США слід виокремити Довідник описів професій (Occupational Outlook Handbook – OON), який є загальнонаціональним джерелом професійних стандартів (Occupational Outlook Handbook, 2019).

Фахівці у галузі журналістики відповідно до Стандартної класифікації професій можуть працювати дикторами, коментаторами новин, репортерами,

кореспондентами, спеціалістами з відділу зв'язку з громадськістю, авторами та редакторами статей, усними та письмовими перекладачами. Цей перелік може бути доповнений через досить широкий профіль кваліфікацій, що забезпечує професійна підготовка за спеціальністю «Журналістика» (див. Додаток А).

Стандартна класифікація професій описує дикторів, (англ. Announcers), шифр спеціальності 27-3010, як фахівців, які виконують функції пов'язані з передачею повідомлення перед мікрофоном. Сутність диктора полягає у тому, що він є професіоналом мови, виразно читає у кадрі і за кадром тексти передач, які йдуть у безпосередньому ефірі або знятих (записаних) на плівку, виступає ведучим у передачах, які не вимагають акторського виконання та спеціальних знань. Можливими посадами, які може займати диктор, є такі: озвучування аудіо-роликів, аудіокниг та ведучий громадських заходів (Standard Occupational Classification, 2018).

Серед основних обов'язків таких фахівців є: здійснення огляду стрічки новин, виокремлення головних фактів, редагування новин, розставлення їх у пріоритетному порядку, читання тексту в кадрі або за кадром. Також диктор може виступати як провідна особа передач, брати інтерв'ю у гостей передач та самотійно їх розробляти (Standard Occupational Classification, 2018).

Освітні вимоги щодо працевлаштування таких фахівців є різними. Для того, щоб стати диктором на радіо чи телебаченні майбутні фахівці повинні отримати диплом бакалавра за спеціальностями журналістика, трансляція або комунікація, а також пройти стажування або мати досвід на радіостанції чи телебаченні. Ведучі подій повинні отримати диплом про завершення вищої освіти та пройти навчання на робочому місці (Standard Occupational Classification, 2018).

Коментатори новин, кореспонденти та репортери (англ. News analysts, Reporters and Correspondents), шифр спеціальності – 27-3020, здійснюють глибокий всебічний аналіз найбільш вагомих соціальних проблем і більше покладаються на свою авторитетну точку зору, ніж на факт. У друкованих ЗМІ

(газеті або журналі) коментатори мають власне місце для розміщення певного матеріалу, на телебаченні й радіомовленні – власні авторські програми. Функції коментатора виконує також оглядач, який детально аналізує факти, події, явища та встановлює між ними зв'язок. Головним завданням оглядача є утворити загальну картину явища з різних фактів. У ЗМІ він займає зазвичай посаду автора або ведучого різноманітних інформативних програм.

Вимоги для працевлаштування передбачають наявність диплому бакалавра у галузі журналістики або комунікації та стажування на теле- чи радіостанції (Standard Occupational Classification, 2018).

Майбутні фахівці з зв'язків з громадськістю (англ. Public Relations Specialists), шифр спеціальності – 27-3030, займаються просуванням окремих людей, груп чи організацій шляхом написання або відбору сприятливих рекламних матеріалів і їхнього випуску через різні засоби передачі інформації. Також майбутні фахівці навчаються як влаштовувати покази та презентації, виступати з промовами. Серед основних функціональних обов'язків можна виокремити такі: виконання роботи з реалізації політики у сфері зв'язків з громадськістю; участь у розробці конкретних планів внутрішньої та зовнішньої політики організації, підтримка контактів з представниками ЗМІ та громадськістю; участь у підготовці та проведенні прес-конференцій, інших заходів та акцій інформаційно-рекламного характеру; розробка інформаційно-рекламних матеріалів, підготовка текстів для корпоративних підприємств.

Вимогами до працевлаштування у межах цієї сфери є диплом бакалавра з журналістики або комунікації, бізнесу або зв'язків з громадськістю (Standard Occupational Classification, 2018).

Автори статей (англ. Writers), шифр спеціальності 27-3040, навчаються розробляти зміст матеріалів для реклами, книг, журналів, фільмів та телевізійних сценаріїв, пісень, блогів або інших видів ЗМІ. Вимогами до працевлаштування є диплом бакалавра за спеціальністю «Журналістика» або «Комунікація», знання

англійської мови на високому рівні. Досвід можна отримати під час стажування, покращуючи вміння та навички письма у написанні блогів. Стосовно видавців (англ. Editors), шифр спеціальності 27-3040, то їхніми основними обов'язками є рецензування та перевірка статей на помилки. Щоб отримати цю посаду, вимагається диплом бакалавра, навички у роботі з комп'ютером (Standard Occupational Classification, 2018).

Майбутні фахівці з усного та письмового перекладу (англ. Interpreters and Translators), шифр спеціальності 27-3091, навчаються здійснювати конвертацію інформації з однієї мови на іншу. Вимогами до працевлаштування є диплом бакалавра, професійне володіння мовою, перевагою є знання іншої мови та проходження перекладацьких практик і стажувань (Standard Occupational Classification, 2018). Отже, виконавши аналіз нормативних документів, у контексті яких здійснюється професійна підготовка бакалаврів з журналістики у США, можемо викоремити знання, вміння і навички, що необхідні майбутнім фахівцям для ефективного виконання професійних обов'язків: знання (лінгвістичні, знання з різних дисциплін), навички (комунікативні, креативні, перцептивні, прогностичні), уміння (діагностичні, практичні, проектувальні) (див. рис. 1.1).

Рис. 1.1. Зв'язок знань, умінь і навичок, що необхідні для професійної діяльності майбутнього фахівця з журналістики

У рамках аналізу професійної підготовки бакалаврів з журналістики в університетах США необхідно чітко визначити термін «кваліфікація», «ступінь» та «освітньо-професійна програма». У термінологічному словнику Агенції для науки та вищої освіти (Agency for Science and higher education) «кваліфікація» розглядається як «будь-яка нагорода за вищу освіту (ступінь, диплом або інший вид формальної атестації), видана компетентним зареєстрованим органом, що підтверджує успішне завершення програми курсу. Кваліфікація включає компетентності, діапазон знань і навичок (Agency for Science and higher education, 2018).

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» «кваліфікація» – це офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту» (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Кваліфікація характеризується такими двома параметрами: рівнем кваліфікації, який визначається складністю та об'ємом завдань і обов'язків, що виконує робітник; та кваліфікаційною спеціалізацією, яка визначається галуззю потрібних знань. Згідно з Міжнародною системою кваліфікації освіти (МСКО) та Лісабонською декларацією «кваліфікація» – це посвідчення, сертифікат, диплом чи грамота, які засвідчують виконання певної освітньої програми у конкретній предметній галузі» (Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Інформаційний матеріал МОН України від 28.07.04 № 1/9-402, 2004, с. 9).

Відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти ЮНЕСКО (UNESCO International Standard Classification of Education): «ступінь» – це освітня кваліфікація, яка присуджується за успішне завершення курсу навчання відповідно до освітньо-професійної програми» (International Standard Classification of Education. ISCED 2011, 2012, с. 83). Американська рада освіти (American Council on Education) надає наступне визначення: «ступінь» – це диплом, наданий

студентам акредитованим навчальним закладом на підставі завершення певної програми навчання» (Quality Dimensions for Connected Credentials, 2016, с. 5).

Університети США пропонують наступні види ступенів:

- ступінь одиничної спеціальності (англ. single degree) – це освітній ступінь, який присвоюється студентам після успішного проходження курсу, що базується на вивченні однієї профілюючої спеціальності. Як результат, студент отримує ступінь бакалавра гуманітарних наук з журналістики (англ. Bachelor of Art in Journalism);
- ступінь подвійної спеціальності (англ. dual degree) – це освітній ступінь, який присвоюється після успішного вивчення програми, в основу якої покладено вивчення двох профілюючих спеціальностей. У Школі журналістики та масової комунікації Уолтера Кронкіта при університеті штату Аризона (Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication) студенти мають можливість здобути ступінь бакалавра гуманітарних наук з журналістики та графічної інформаційної технології (англ. Bachelor of Art in Journalism and Graphic Information Technology); бакалавра гуманітарних наук з журналістики та метеорології (англ. Bachelor of Art in Journalism and Meteorology) (Arizona State University. Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication, 2019);
- ступінь основної/ додаткової спеціальності (англ. major/minor degree) – це освітній ступінь, який присвоюється після успішного виконання програми, що передбачає вивчення профільних та непрофільних дисциплін. Розподіл навчального навантаження дисциплін здійснюється у співвідношенні 70:30. В університеті Річмонд (Richmond University) студенти-журналісти мають можливість здобути ступінь за такою спеціальністю (Richmond School of Arts & Sciences, 2018);
- ступінь бакалавра з відзнакою (англ. BA (Honors) – це освітній ступінь, який присвоюється студентам після успішного виконання програми, що передбачає вивчення профільних дисциплін та виконання проектної роботи. Школа

журналістики та масової комунікації при університеті Айова (Iowa University) (The University of Iowa. School of Journalism and Mass Communication, 2019) пропонує студентам-журналістам здобути ступінь бакалавра гуманітарних у галузі журналістики з відзнакою (The University of Iowa. School of Journalism and Mass Communication, 2019).

Отже, можемо зробити висновок, що кваліфікація є ширшим концептом ніж ступінь, оскільки охоплює дипломи та сертифікати. Студенти отримують кваліфікацію у результаті успішного проходження усієї освітньо-професійної програми; підтвердження отриманих знань, умінь, навичок та компетентностей (International Standard Classification of Education. ISCED 2011, 2012, с. 83).

Згідно з даними ЮНЕСКО «освітньо-професійна програма» – це програма професійної освіти, яка призначена для того, щоб студенти отримали знання, навички та компетентності, необхідні для певної професії. Після успішного завершення програми студенти отримують можливість конкурувати на ринку праці (UOE data collection on formal education. Manual on concepts, definitions and classifications, 2018, p. 19).

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014) «освітньо-професійну програму» розглянуто як «систему освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти» (Закону України «Про вищу освіту», 2014).

У результаті проведеного дослідження встановлено, що розробка освітньо-професійних програм бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США базується на таких засадах: «нормативного індивідуалізму» (англ. *normative individualism*), авторитарності (англ. *authoritarian*), свободи

громадських справ (англ. libertarian), емпіризму (англ. empirism), соціальної відповідальності (англ. social responsibility) (McPherson, M. S. (1997).

Відповідно до засад «нормативного індивідуалізму» метою професійної підготовки бакалаврів журналістів є формування індивідуальних моральних якостей медіа фахівців; задоволення економічних та соціальних потреб суспільства, а саме, праця згідно з законами країни, а не задля власних інтересів та уподобань. Зазначимо, що майбутній фахівець з журналістики розглядається як «індивід», який повинен розвивати та підтримувати відносини з громадськістю (McPherson, M. S. (1997).

У рамках концепту «авторитарності» майбутній фахівець з журналістики повинен підпорядковуватися суспільству, розвивати та підтримувати урядову політику, діяти на «благо держави» (англ. for the good of the state), а також не критикувати та не руйнувати стереотипи влади (Sterling, 2009, p. 1393).

Важливу роль у процесі підготовки бакалаврів з журналістики в університетах США відіграють ідеї свободи, що забезпечують студентам можливість проявити свою незалежність та автономність, розвинути вміння віднайти правдиву інформацію, а також висловити свою думку без страху урядового контролю та цензури (Franklin, Hamer, Hanna, Kinsey, & Richardson, 2005).

Домінуючими у професійній підготовці майбутніх журналістів в університетах США є засади емпіризму, які значно вплинули на модель «контролер доступу інформації, шлюз, фільтр» (англ. gatekeeper model), «встановлення порядку денного» (англ. agenda setting), теорію «цінність новин» (англ. theory of news values) тощо. Згідно з моделлю «контролер доступу інформації» студенти-журналісти навчаються як правильно «відкрити ворота» (англ. open the gate), тобто розпочати доповідь, а також завершити її. Відповідно до моделі «встановлення порядку денного» майбутні фахівці отримують навички та вміння щодо правильної подачі інформації, надаючи пріоритет найбільш

важливим даним. Концепія «рамки» підтверджує, що студенти-журналісти повинні фокусуватися лише на головних аспектах доповіді та нехтувати другорядними. Згідно з теорією «цінність новин» майбутні фахівці з журналістики повинні під час навчання отримати знання як створювати новини, а також дотримуватися таких показників якості новин: частоти (англ. frequency), меж (англ. threshold), прозорості (англ. clarity), проінформованості (англ. familiarity), передбачуваності (англ. predictability) тощо. Отже, можемо зробити висновок, що емпіричні засади є основою професійної підготовки майбутніх журналістів, оскільки базуються на професійних положеннях; професіоналізації та соціалізації медіа компаній; структурі та умовах праці (Schudson, 2003).

Значний вплив на процес професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики має теорія «соціальної відповідальності». Згідно з цією теорією майбутні журналісти не повинні втручатися у секретні та важливі справи держави, а натомість нести відповідальність за служіння політичній системі, надаючи інформацію про громадські справи країни; захист прав індивідів, контролюючи дії уряду; обслуговування економічної системи, встановлюючи зв'язки між продавцями та покупцями медіапродукту; забезпечення розважальних заходів; підтримку своєї власної фінансової самодостатності, не перебуваючи під тиском третіх сторін (Belair-Gagnon, 2019).

Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США базується на концепції активного навчання, в основу якої покладено теорію конструктивізму. Відповідно до конструктивістської парадигми, студенти здобувають високі результати навчання, коли активно беруть участь у навчальному процесі; самостійно конструюють свої знання під час виконання завдань, а також приймають автономні рішення. Як стверджує Шолл (Scholl, 2011) конструктивізм сприяє ефективному навчанні студентів-журналістів, розвитку їхніх професійних навичок у трансформації та відтворенні реальних фактів. Активне навчання – це метод навчання, в основі якого є активне залучення

студентів в освітній процес; самостійний аналіз, порівняння та критична оцінка інформації (Prince, 2004); особиста відповідальність за навчальний процес (Mostrom, & Blumberg, 2012).

Сучасна педагогіка вищої школи підтримує ефективність концепції активного навчання, яке охоплює метакогнітивні процеси особистості, а також розвиток практичних навичок. Так, Флавел (Flavell, 1979) виокремлює такі складові метакогнітивізму: знання; досвід; цілі навчання; дії та навчальні стратегії, які сприяють освітньому процесі. Учений наголошує на думці, що студенти повинні бути активними учасниками моніторингу свого власного навчання. Для того, щоб студенти правильно оцінили свої особисті практичні навички, необхідно залучити їх до самостійного виконання проектів або створити проблемні ситуації, де вони змушені проявити аналітичні здібності у прийнятті власних обґрунтованих рішеннях (Prince, 2004).

Активні форми навчання студентів-журналістів сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних навичок, творчої майстерності, навичок у вирішенні проблем; навичок цифрової грамотності, яка включає інформаційну, медіа та комунікаційну компетентність; кар'єрних та життєвих навичок: гнучкості, пристосовуваності, ініціативності, соціальної та кроскультурної взаємодії, продуктивності, лідерства та відповідальності (Trilling and Fadel, 2009).

Майбутні журналісти досить часто стикаються з проблемою запам'ятовування цифр, статистичних даних, і це призводить до неточності та оманливості при передачі інформації. Як наслідок, застосовується «теорія самоефективності» (англ. self-efficacy theory), що є основою активного навчання, відображає показник продуктивності у різних академічних середовищах, включає навички письма у роботі з ЗМІ та медіаграмотність. Викладачі Університету Орегону (University of Oregon) та Університету Північної Кароліни (University of North Carolina) застосовують «теорію ефективності», яка базується на проведенні «терапевтичних сесій» (англ. therapy sessions). Під час цих сесій студенти-

журналісти отримують базові знання з математики, ознайомлюються з ефективними шляхами подолання страху та невпевненості при роботі з цифрами, самостійно виконують завдання з статистики, пояснюючи результати своєї роботи. Після курсу фахівці з журналістики покращують свої вміння та навички, працюючи з цифровими даними (Maier, & Curtin, 2005).

У Коледжі журналістики та комунікації у місті Гейнсвілл, штат Флорида (College of Journalism and Communication, Gainesville) впроваджене на високому рівні активне навчання для студентів. У коледжі створена навчальна лабораторія (Learn Lab), де майбутні журналісти навчаються не лише самостійно працювати у команді та вирішувати складні проблеми, але й також вдосконалюють свої професійні навички (University of Florida focuses on active learning, 2019). В університеті Північна Кароліна у Чепел Хіл (University of North Carolina at Chapel Hill) сучасна інформаційна система «Нурева» (Nureva) забезпечила нові умови для активного навчання студентів-журналістів, а саме створила у медіа лабораторії трансформативне навчальне середовище: інтерактивні екрани для виконання проектних робіт, обговорення ідей, візуалізації матеріалів; організувала систему аудіо та відео конференцій, не зобов'язуючи студентів перебувати в аудиторії тощо (Nureva Span Workplace, 2018).

Система вищої освіти США характеризується застосуванням низки підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців. Серед них чільне місце посідає компетентнісний підхід, який є одним із пріоритетних у Європейському просторі вищої освіти та спрямований на досягнення студентами високих результатів (англ. outcome-based education or objective-based education). У Штаті Філадельфії Департамент освіти запровадив «систему досягнення результатів», в основі якої є забезпечення освіти, що базується на новітніх дослідженнях; створення сприятливого академічного, культурного, професійного та соціального середовища відповідно до знань та інтелекту студентів; залучення студентів до участі у заходах мобільності (Award, 2012). Отже, можемо зробити висновок, що

формування загальних та професійних компетентностей студентів є частиною освітніх результатів, які визначаються стандартами професійної освіти, і позитивно впливають на професійну підготовку майбутніх фахівців.

У педагогічних наукових розвідках компетентність фахівця розглядається як «вміння аналізувати та використовувати інформацію у правильному руслі, передбачати наслідки діяльності» (Гончаренко, 2000, с. 78); «здатність діяти у невизначеній ситуації» (Лебедев, 2004, с. 4); «функціональне поняття, що характеризує фахівця як суб'єкта діючого, який реалізує свої компетентності на практиці» (Банько, 2004, с. 5); «інтелектуально-особистісний розвиток, що ґрунтується на знанні соціально-професійної життєдіяльності людини» (Зимня, 2004, с. 11); «поєднання вмінь, навичок поведінки у професійній діяльності з застосуванням стандартів, здібностей та особистих якостей фахівця» (Short, 1985, р. 5); комплексний особистісний ресурс, який забезпечує можливість ефективної взаємодії з навколишнім світом у тій чи іншій галузі та який залежить від необхідних для цього компетентностей (Мільруд, 2004, с. 31); «проявленні фахівцями на практиці прагнення реалізувати свій потенціал для успішної продуктивної професійної діяльності, усвідомлюючи відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її удосконалення» (Татур, 2004, с. 9).

Аналізуючи структурні елементи професійної компетентності фахівця, Зимня виділяє такі складові: «мотиваційний аспект (готовність до прояву компетентності); когнітивний (володіння знаннями змісту компетентності); поведінковий (прояв компетентності у різноманітних стандартних і нестандартних ситуаціях); ціннісно-смісловий (ставлення до змісту компетентності та об'єкта її застосування); емоційно-вольова регуляція процесу та результату процесу прояву компетентності» (Зимня, 2004, с. 25–26). Холодна розглядає компетентність як організацію предметно-специфічних знань, які сприяють ефективному прийняттю рішення під час професійної діяльності. Дослідниця запевняє, що «знання повинні відповідати таким вимогам: різноманітності (знання з різних сфер діяльності);

структурованості; оперативності та доступності; гнучкості» (Холодная, 2002, с. 39).

На думку Мільруда (2004), «компетентність» – це потенційна можливість майбутнього фахівця отримати роботу на ринку праці. Вчений виокремлює такі ключові компетентності майбутнього фахівця: грамотність (англ. literacy), комп'ютерну досвідченість (англ. information technology skills), володіння способами розв'язання проблем (англ. problem-solving skills), гнучкість та пристосування до інноваційного середовища (англ. flexibility and ability to innovations)» (с. 33).

Аналізуючи особливості компетентнісного підходу, Філатова виділяє два поняття компетентнісного підходу «компетенція» і «компетентність». Дослідниця розглядає поняття «компетентність» як здатність мобілізувати знання, вміння, досвід і способи поведінки у конкретних ситуаціях; поєднання інтелекту та навичок. За Філатовою, компетентність – це здатність змінювати у собі те, що повинно змінитися у відповідь на виклик певної ситуації, зберігаючи цінності та цілісний світогляд (Філатова, 2004).

З вище зазначеного, можемо зробити висновок, що поняття «компетенція» вужче ніж поняття «компетентність». Відзначимо, що ключові компетентності включають у собі компетенції. Вітвіцька (2016) стверджує, що у процесі професійної підготовки фахівця необхідно сформувати такі складові компетентності, як інформаційну, комунікативну, дослідницько-пошукову; операційно-діяльнісну, моральну, правову, світоглядну та загальнокультурну.

У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики чільне місце займає міждисциплінарний підхід, в основу якого покладено інтеграційні методи, теорії, знання з різних дисциплін, які застосовуються для реалізації інноваційних рішень у незвіданих проблемних ситуаціях (Lam, Walker, & Hills, 2014; Menken, & Keesstra, 2016). Інші вчені трактують міждисциплінарне навчання як можливість отримувати знання про соціальні, економічні, політичні

та культурні аспекти життя різних країн (Gantogtokh & Quinlan, 2017). Акерман стверджує, що міждисциплінарне навчання студентів-журналістів стимулює розвиток критичного мислення, сприяє отриманню нових знань та навчає студентів бути відкритими до різних точок зору.

Проблема міждисциплінарної інтеграції у системі вищої освіти досліджували Андріяшин і Карачун (2010), Волошук, Пашинська, Іваниця, & Таран (2016), Демінська (2004), Микитюк, Боечко, та Олар (2010) та інші. Андріяшин розглядає міждисциплінарну інтеграцію як цілеспрямоване посилення міждисциплінарних зв'язків за умов збереження теоретичної та практичної цілісності навчальних дисциплін; систематизацію знань і навичок, отриманих студентами з різних дисциплін (Андріяшин, & Карачун, 2010). Необхідно зазначити, що інформація, засвоєна під час вивчення дисциплін не повинна повторюватися, а лише сприяти мотивації навчальної діяльності студентів, актуалізації знань, умінь та навичок (Микитюк, Боечко, & Олар, 2010).

Проблему міждисциплінарних зв'язків у системі журналістської освіти досліджували Петрауш (Petrausch, 2008), Фрізем (Friesem, 2016), Шмідт (Schmidt, 2015). Потенціал взаємодії журналістики з гуманітарними та соціальними науками вивчали Колтей (Koltay, 2011), Коннік (Connic, 2013), Коул та Пуллен (Cole, & Pullen, 2010), Мартін (Martin, 2010), Сільверстон (Silverstone, 2004); Дроп (Dror, 2014), Хенд (Hand, 2015) досліджували зв'язок журналістики з природничими науками.

Розглянемо доцільність взаємодії журналістики з політологією. Майбутні журналісти вивчаючи цю дисципліну, отримують знання не лише про особливості та наслідки пропаганди, але й також про політичну систему США та в усьому світі; негативний та позитивний вплив політики на функціонування уряду. Як результат, студенти-журналісти, які вивчають теорію та практику масової комунікації та політологію, спроможні запропонувати широкий спектр шляхів вирішення проблем на міжнародному рівні.

Студенти, які допомагають організаціям підтримувати відносини з іноземними клієнтами та партнерами, отримують теоретичні знання про норми, традиції та обряди різних країн, а також вплив соціальних проблем на ЗМІ.

Наприклад, майбутні журналісти можуть стати більш компетентними аналітиками, аналізуючи події, які відбуваються у світі, розуміючи соціологію медіа організацій, а також механізм написання новин. Проте, щоб написати новини творчо та проникливо, знання методик не є достатнім, саме тому студенти журналісти повинні навчитися аналізувати соціальні та організаційні питання.

Вивчення антропології демонструє студентам-журналістам знання про те, як племінні суспільства формують думку; причини поваги та зневаги до різних культур, а також пропонує практичні поради стосовно створення студентами комунікаційних компаній у прибуткових та неприбуткових секторах з глобальним розумінням сутності людини.

Вивчення інформаційних технологій є важливим ресурсом для студентів-журналістів, допомагає освоїти новітні технології та використовувати їх при створенні новин, проявляючи конкурентоспроможність на ринку праці (Petrausch, 2008).

Проблеми взаємодії журналістики з природничими науками, зокрема географією, викликає зацікавлення науковців. Зазначимо, що медіа – це акт спілкування, що охоплює процеси, за допомогою яких збирається інформація та факти з різних географічних територій. Саме тому журналістика повинна інтегруватися з географією на контекстуальному та методологічному рівнях.

Торн (Thorne, 2004) розглядає співвідношення журналістики та географії, обґрунтовуючи створення медіа географічної науки. Згідно з Торном, візуальна грамотність є необхідною навичкою для майбутніх журналістів, яка полягає як і у створенні так і руйнуванні зображень певного географічного району. Створення та інтерпретація візуальних образів є важливим для майбутніх фахівців у галузі

журналістики, а також географів, що робить ці науки унікальними та взаємопов'язаними (Thorne, 2004).

Підсумовуючи вище подану інформацію, можемо стверджувати, що журналістика має високий потенціал взаємодії як з гуманітарними, так і політичними науками. Міждисциплінарні зв'язки у системі професійної підготовки журналістів реалізуються через інтегровані освітньо-професійні програми, які передбачають отримання ступеня на основі подвійної або основної/додаткової програми.

У контексті організаційного та функціонально-системного підходів, які зосереджуються на формуванні соціальної відповідальності здобувача вищої освіти, професійна підготовка журналістів повинна «сприяти розвитку довіри, чесності, правдивості та міжкультурної комунікації; вмінню правильно виконувати соціальні обов'язки ЗМІ, захищаючи права своєї країни» (Altmerpen, 2008, с. 56).

Культурологічний підхід наголошує на тому, що розуміння культурних норм та культури у цілому є важливою складовою навчання журналістів. Цей підхід реалізовується через формування професійних компетентностей: студенти-журналісти навчаються досліджувати текстові зв'язки між виробниками (медіа та урядовими організаціями) та реципієнтами (аудиторією); шифрувати та розшифровувати історично важливі події культурного життя країни. Культура – це один із засобів спілкування, за допомогою якого журналісти можуть висловити думку. У свою чергу, журналістика є частиною щоденної культури, і як галузь відіграє важливу роль у створенні значення слова; розкритті прихованих значень, а також формуванні думки, відображаючи культурний аспект країни (Hartley, 2008).

Аксіологічний та акмеологічний підходи зосереджуються на розвитку особистісних, моральних та культурних якостей майбутніх журналістів. Ці підходи у професійній підготовці фахівців з журналістики реалізуються через

формування цінностей студентської особистості, які охоплюють академічну свободу та мобільність, солідарність, критичне мислення, в основі яких є «самовизначеність індивідуальності, самовияв, самовираження, професійна мобільність; цінності громадянського суспільства, а саме свободу, відкритість, соціальну справедливість, відповідальність, толерантність, етичні норми тощо» (Kiryakova, Olkhovaya, Melekesov, & Presnov, 2015, p. 24).

Громадянське виховання студентів у США є стратегічним напрямком розвитку освіти, що потребує реорганізації змісту освітньо-професійних програм, сприяючи формуванню у випускників політичної культури, міжетнічних стосунків, правосвідомості, усвідомленню моральних цінностей, розумінню свободи та мотивації до праці. В основу громадянського виховання покладено полікультурність, яка спрямована на підготовку громадянина до життя у багатонаціональному середовищі.

Науковці обґрунтовують доцільність громадського виховання у процесі професійної підготовки майбутніх журналістів, що зумовлене основними принципами медіа галузі. Головним напрямом громадянського виховання журналістів в університетах США є розвиток культури міжетнічних стосунків, що базується на вмінні толерантно спілкуватися з різними етнічними культурами та проявляти повагу до них (Ліхневська, 2009).

Важливу роль у громадянському вихованні студентів-журналістів відіграє розвиток таких моральних цінностей: справедливості, чесності, довіри, поваги та відповідальності. В основу виховання покладено формування моральної свідомості, поведінки; переконань та почуттів тощо. Як стверджує Дарендорф, «основним завданням громадянського виховання майбутніх журналістів є забезпечення розуміння свободи у всіх її проявах, а також можливості бути вільним від соціальних ролей» (Дарендорф, 1998, с. 62).

Аналізуючи професійну підготовку майбутніх журналістів у США, можемо стверджувати, що методи та форми навчання журналістики підтримують ідеї громадянської освіти.

У контексті громадянської освіти та діяльності студентів-журналістів у рамках навчальної програми важливо розглянути такі поняття як навчання через суспільно-корисну працю (англ. *service-based learning*) та громадсько-дослідницьку діяльність (англ. *community-based research*).

Як зазначає Фурко (Furco, 1996), «навчання через суспільно-корисну працю – це форма навчання, яка передбачає залучення студентів до громадянської діяльності, задовольняючи потреби суспільства» (с. 5). Брітт (Britt, 2012) розглядає навчання через суспільно-корисну працю як форму навчання, що сприяє розвитку у майбутніх журналістів навичок критичної рефлексії та підвищує рівень усвідомлення соціальних проблем та людської нерівності.

Отже, навчання через суспільно-корисну працю – це інноваційний метод навчання студентів напряму журналістики, що охоплює цикл рефлексивних видів діяльності. У порівнянні з волонтерською діяльністю, навчання через суспільно-корисну працю – це структурована форма навчання, яка поєднує громадські роботи та рефлексивні дії. Майбутні журналісти, які залучені до суспільно-корисної роботи, надають послуги громадам у відповідь на занепокоєння, яке виявляє спільнота. На відміну від практики, в основу якої покладено отримання студентами практичних професійних навичок, навчання через суспільно-корисну працю зазвичай інтегрується у процес виконання курсової роботи чи проекту і не завжди фокусується на розвитку професійних навичок (Cashman, & Seifer, 2008, p. 274).

Основними завданнями навчання шляхом використання суспільно-корисної праці є: встановити партнерські відносини з громадою, які характеризуватимуться взаємною довірою та повагою; удосконалити інтелектуальний, соціальний та культурний розвиток; покращити навички критичного мислення, аналізуючи

різний вид інформації; навчитися приймати правильні рішення, сприяти формуванню лідерських навичок, демонструючи незалежність та автономність у своїх діях; розвинути здатність студентів нести відповідальність за виконання проектів у команді тощо (Cashman, & Seifer, 2008).

Навчання шляхом використання суспільно-корисної праці сприяє розвитку пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти у галузі журналістики, надає можливість студентам брати участь у різноманітних проектах, застосовуючи теоретичні знання в інтердисциплінарному професійному середовищі. Як результат, формується впевненість у здатності використовувати свої знання у вирішенні проблемних ситуацій, з якими стикаються члени суспільства. Через різні види соціальної взаємодії, дискусії та рефлексивні види діяльності майбутні фахівці з журналістики мають можливість знайти декілька шляхів вирішення проблеми, покращуючи свої когнітивні навички. Діяльність та обговорення, в яких вони беруть участь, змушують їх ставити під сумнів свої особисті цінності та мораль (Service learning curriculum development resource guide for faculty, 2010, с. 18-19). Таким чином, навчання журналістів через суспільно-корисну працю сприяє формуванню професійних та особистісних якостей, зокрема навичок вирішення проблем; навичок спілкування в усній та письмовій формі; критичного мислення; вияву поваги до інших культур тощо.

Громадсько-дослідницька діяльність – це інноваційний колаборативний підхід у навчанні, який залучає усіх учасників у процес дослідження (Israel, Eng, Schulz, & Parker, 2005; O'Mahony, Burns, & McDonnell, 2013). Де Лос Сантосб Ферлін та Мартін (De Los Santos, McFarlin, & Martin, 2014) визначають громадсько-дослідницьку діяльність як курс або співпрацю між студентами, викладачами та членами громадянського суспільства для отримання взаємної вигоди шляхом спільного навчання.

Ізраел, Шульц, Паркер та Бекер (Israel, Schulz, Parker, Becker, 2001) надають більш детальне пояснення громадсько-дослідницької діяльності, беручи до уваги її

цінності та принципи – це кооперативний вид діяльності, який базується на створенні справедливих відносин між членами суспільства, процес спільного навчання та взаємний обмін досвідом між усіма учасниками спільноти, що передбачає сталий розвиток спільноти та опирається на її сильні сторони; визнає громаду як соціальну сутність, якій притаманна ідентичність.

Громадсько-дослідницька діяльність – це колаборативна конструктивна співпраця усіх членів спільноти. Цей вид діяльності активно застосовується в Американському університеті у Вашингтоні (American University, Washington) (Learning communities, 2019), Каліфорнійському університеті (California State University) (Community-based research, 2018), Інституті Лока (Loka Institute) (Sclove, Scammell, & Holland, 1998), Колаборативному центрі громадських досліджень та послуг при Університеті Нью-Джерсі (The Collaborative Center for Community-Based Research and Service) (The Collaborative Center for Community-Based Research and Service, 2018), Мідвестерн університеті (Midwestern University) тощо.

Доведено, що громадянське суспільство співпрацює із ЗМІ для реалізації спільних проектів щодо покращення певних соціальних та політичних аспектів країни. Зазначимо, що громадянське суспільство виступає інформаційним ресурсом для майбутніх фахівців у галузі журналістики.

Отже, можемо зробити висновок, що громадянське суспільство сприяє розвитку у майбутніх журналістів комунікативних навичок, в основу яких покладено інформування держави про потреби та інтереси громадян; плекання соціальних пріоритетів над власними, а також формує високий рівень свідомості та активної позиції у контексті політичного дискурсу.

Висновки до першого розділу

У першому розділі «Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх журналістів» висвітлено професійну підготовку фахівців у галузі журналістики як науково-педагогічну проблему, а також виконано цілісний аналіз поняттєво-категорійного апарату й теоретичних засад професійної підготовки бакалаврів з журналістики.

Проаналізовано значний обсяг науково-педагогічної літератури та нормативно-правової документації, які висвітлюють різні аспекти професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США. Зокрема, опрацьовано наукові розвідки, у яких охарактеризовано структуру та функціонування професійної освіти США; формування професійних компетентностей майбутніх фахівців з журналістики; роль міжкультурної комунікації в умовах сучасного суспільства та форми вираження громадської свідомості медійників.

Узагальнення результатів аналізу методології наукових досліджень українських і зарубіжних учених дало підстави стверджувати, що під час дослідження професійної підготовки бакалаврів з журналістики необхідно прийняти до уваги навчальні-плани для майбутніх журналістів, а журналіста розглянути як суб'єкта освітнього процесу.

З урахуванням результатів наукових розвідок детально подано тлумачення та взаємозв'язок ключових понять дослідження, а саме «професійна освіта», «професійна підготовка», «бакалавр гуманітарних наук з журналістики» та «фахівець з журналістики». Окрім цього, окреслено поняття «професійний стандарт», «кваліфікація» «ступінь», а також чітко визначено терміни «компетенція» та «компетентність».

Бібліографічний аналіз окресленої проблеми дослідження дав змогу розглянути підготовку майбутніх фахівців з журналістики на засадах:

«нормативного індивідуалізму», авторитарності, свободи громадських справ, емпіризму, соціальної відповідальності.

Зазначено, що для отримання результатів порівняльно-педагогічного дослідження відіграли важливу роль компетентнісний, міждисциплінарний, культурологічний, аксіологічний та акмеологічний підходи, що забезпечили ретельний аналіз професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики.

На основі проведеного аналізу теорій та концепцій зроблено висновки, що в основу професійної підготовки журналістів покладено: концепції конструктивізму, в основі якого є реалізація активного навчання; концепція національної безпеки конвергентного суспільства. У результаті дослідження медіаосвіти у США, визначено основні теорії у цій сфері: семіотичну, практичну, культурологічну, естетичну та «ін'єкційну», теорію розвитку критичного мислення та активного навчання.

Визначено, що до сучасних тенденцій розвитку журналістської освіти у ЗВО належать: глобалізація; інтернаціоналізація; транснаціоналізація; тенденція «короткої та професіоналізованої освіти»; диверсифікація ступенів та кваліфікацій, а також тенденція переходу від групових методів навчання до індивідуальних.

Виявлено особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики в університетах США, а саме: спрямованість освітньо-професійних програм на досягнення високих результатів; поєднання теоретичних та практичних знань; формування професійної компетентності; заохочення студентів до участі у дослідницьких проектах; активізація міжнародної мобільності.

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що інтеграційні та глобалізаційні процеси значно вплинули на професійну підготовку майбутніх журналістів, висуваючи нові вимоги суспільства. З'ясовано, що майбутній фахівець у галузі журналістики повинен оволодіти такими компетентностями: соціальною, в основі

якої є здатність журналістів нести відповідальність за інформацію перед аудиторією; міжкультурною, яка полягає у прояві поваги та толерантності до різних культур; комунікативною, яка визначає володіння медійників технологіями усного та письмового спілкування; інформаційною грамотністю, яка ґрунтується на вмінні використовувати різні новітні медіа технології; іншомовною, яка сприяє встановленню зв'язків з репортерами різних країн; розвитком критичного мислення; активною громадянською діяльністю, яка базується на виконанні спільних проектів із різними спільнотами заради блага держави. Встановлено, що формування такого широкого спектру компетентностей журналістів, професійних умінь та навичок сприяє конкурентоспроможності на ринку праці.

Матеріали розділу висвітлено у таких публікаціях автора: Hrytsko, 2016; Марціхів, 2017d, 2019c; Martsikhiv, 2018.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ГУМАНІТАРНИХ НАУК З ЖУРНАЛІСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

У розділі «Організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США» здійснено дослідження організаційної специфіки забезпечення якості журналістської освіти; охарактеризовано систему професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США; представлено модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США.

2.1. Характеристика системи професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США

Глобалізаційні та інтеграційні процеси є головною тенденцією розвитку усіх сфер сучасного суспільства, зокрема, освіти, науки, культури, духовного життя тощо. Журналістика сьогодні відноситься до однієї з найбільш розвинутих професій у США. Мало не щороку змінюються не лише техніка та технологія виробництва інформації, а й вимоги до її форм та змісту.

Доведено, що міжнародні та національні організації значно впливають на розвиток журналістської освіти у США, сприяють подоланню культурних бар'єрів у професійній діяльності майбутніх фахівців у галузі журналістики, запроваджують інноваційні методи навчання, здійснюють контроль над показниками якості освіти, розглядають питання акредитації і міжнародного визнання навчальних курсів і програм, опрацьовують термінологію відповідно до світових стандартів.

Протягом 2007-2009 років Асоціація дослідницьких бібліотек (Association of College & Research Libraries) співпрацювала з різноманітними освітніми організаціями для того, щоб запровадити стандарти інформаційної грамотності (англ. information literacy) для студентів-журналістів в США та інших країнах. В основі інформаційної грамотності є виокремлення необхідного матеріалу, його оцінка та ефективне використання, розміщення у певній рубриці новин тощо. Саме розвиток та формування у майбутніх журналістів інформаційної професійної грамотності сприяє якісному проведенню репортажу, забезпечує роботою на конкурентному ринку та покращує рівень громадського дискурсу.

За результатами дослідження та аналізу професійної підготовки бакалаврів з журналістики Асоціація дослідницьких бібліотек запропонувала п'ять положень, що визначають досягнення високого рівня інформаційної грамотності. Передусім, стандарт передбачає наявність необхідних знань, умінь і навичок для здійснення плану роботи майбутніми журналістами під час пошуку та опрацювання матеріалу, презентації доповіді, що охоплює актуальну проблематику. Положення про використання ефективних пошукових стратегій передбачає наявність умінь і навичок, необхідних для розширення діапазону дослідження за допомогою застосування лексики певного спрямування та розгляду певних понять і термінів у їхньому вузькому й широкому значенні. Особливу увагу приділяють вмінню й навичкам майбутніх журналістів щодо пошуку головних фактів у зібраній інформації, перевірці їх на точність, правдивість та доречність, передачі повідомлення зрозумілою й доступною мовою, синтезу основних ідей для породження нового знання, його порівняння з попереднім та аналізу доданої цінності, підтвердження знання та інтерпретація інформації за допомогою діалогічного мовлення. Важливе значення мають знання, вміння й навички готувати доповідь, зміст якої відповідає її формату та меті, ефективно застосовувати принципи графічного дизайну та візуальної комунікації. Не менш важливим є дотримання журналістами етичних та правових норм, а саме

розпізнавання та застосування прав інтелектуальної власності, участь в онлайн обговореннях стосовно певної теми, пошук експертної думки за допомогою різноманітних механізмів, легальне отримання, збереження та поширення тексту, даних тощо. Важливим є розуміння проблеми плагіату, тому перед майбутніми журналістами ставиться завдання – ніколи не презентувати роботу, яка не є їхньою власністю (Information Literacy Competency Standards for Higher education, 2000).

Підвищення якості й ефективності освітнього процесу для бакалаврів з журналістики здійснюється, здебільшого, за рахунок новітніх форм та методів навчання та шляхом застосування індивідуального підходу (Луначек, 2008).

Журналістська освіта в США інтенсивно розвивається та вдосконалюється. Ще на початку ХХ ст. у США було створено Національну Раду вчителів англійської мови (National Council of Teachers of English). Тоді багато уваги приділялося обговоренню освітнього значення кінофільмів. У цей період утвердилася модель, зорієнтована на засвоєння знань, практичних умінь і навичок, необхідних для роботи в ЗМІ, проте також були спроби внесення в освітній процес теоретичних дисциплін. Студенти працювали вісім годин у типографічних лабораторіях, а також п'ять годин проводили у навчальних аудиторіях, вивчаючи граматику, правопис, філософію, природничі науки та іноземні мови. Журналістика розглядалася, як прикладна галузь, яку потрібно було освоїти через практичну роботу в типографіях (Биков, 2015).

У 60-80 роки ХХ ст. у США більшість шкіл журналістики були перейменовані на коледжі ЗМІ, а журналістські дисципліни стали новим предметом наукових досліджень. У порівнянні з попереднім періодом, під час якого значна увага приділялася практичній підготовці студентів, а саме їхньому вмінню збирати інформацію, упорядковувати її, здійснювати технологічний випуск, то для цього етапу характерним є вивчення циклу гуманітарних дисциплін (Виниченко, 2010).

Початок ХХІ ст. – це час високих досягнень американської педагогіки, яка за допомогою інтернет сайтів, публікацій, конференцій, значно впливає на розвиток освіти в інших країнах. У США починають активно діяти кілька великих асоціацій медіаосвіти: Центр медіаосвіти (Center for Media Education) у м. Вашингтон, Центр медіаграмотності (Center for Media Literacy) у м. Лос-Анджелес, Освітній відеоцентр (Educational Video Center) у м. Нью-Йорк, Асоціація «Стратегії медіаграмотності» (Strategies for Media Literacy) і Національний альянс медіакультури та мистецтв (National Alliance for Media Arts and Culture) у м. Сан-Франциско. У цей період президент США підписав закон «Цілі 2000: Американський освітній акт» (Goals 2000: Educate America Act, 1994), який передбачав так звані змістовні стандарти з 9-ти предметів за спеціальністю.

Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики в США обговорюється вченими та дослідниками протягом багатьох років. Зазначається, що професійність фахівців цієї галузі базується на формуванні й розвитку практичних умінь і навичок у роботі із ЗМІ, а не на теоретичному сприйнятті інформації. Практичний характер проблеми полягає у наступному: духовно-моральний стан суспільства деформує освітній процес, тому важливо знати, як майбутнім журналістам протистояти цим змінам; політика держави в галузі журналістики негативно впливає на підготовку фахівців, тому необхідно визначити, як в таких умовах виховати морально стійкого журналіста. Немає дієвих методів морального та патріотичного виховання журналістів, їх потрібно розробити та впровадити у навчання. Важливим фактом є те, що після закінчення закладу вищої освіти журналісти відходять від життєвих принципів, які б мали формуватися під час навчання.

Удосконалення навчальних планів та освітньо-професійних програм, запровадження інтерактивних методів – це основні завдання, які прагнуть реалізувати ЗВО США, у яких готують журналістів та інших спеціалістів (Шестеркіна, 2012).

Відповідно до інформації, поданої у попередньому параграфі, професійна підготовка бакалаврів з журналістики здійснюється на двох освітніх рівнях: бакалавра, магістра та освітньо-науковому рівні доктора філософії.

Акредитаційна рада освіти з журналістики та ЗМІ (The Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communication) при університеті Канзас (the University of Kansas) здійснює акредитацію програми з журналістики в університетах США. Згідно з статичними даними 2012 року в 40-ка штатах США налічують 109 акредитованих програм з журналістики та комунікації (International student, 2019).

Для вступу у коледж або ЗВО майбутнім абітурієнтам-журналістам необхідно мати середній бал атестату (Grade Average Point) не менше 3, а також скласти екзамени: Схоластичний оцінювальний тест (Scholastic Assessment Test), Американське тестування для вступників у коледжі та університети (American College Testing). Якщо студент – іноземець, то обов'язковою умовою є складання тесту на знання англійської як іноземної мови (Test of English as a Foreign language). Слід зазначити, що вступна кампанія у ЗВО урізноманітнюється: одні ЗВО приймають лише результати Схоластичного Оцінювального Тесту (від 1120 балів і вище), інші – Американське тестування для вступників у коледжі та університети (щонайменше 22 бали).

Розглянемо особливості цих екзаменів: Схоластичний оцінювальний тест (SAT Reasoning Test, Scholastic Aptitude Test or Scholastic Assessment Test) – це тест, який складається учнями старших класів, щоб продемонструвати знання та навички, які вони здобули у школі. Тест складається з трьох частин: читання (критичного аналізу тексту), письма (написання листа) та математики. Цей тест оцінює навички та вміння критично аналізувати текст, використовувати різноманітні граматичні структури при написанні листа, виявляти граматичні помилки в уривках, здійснювати арифметичні дії різноманітними способами тощо. Зазначимо, що логічне та абстрактне мислення не оцінюються під час складання

цього тесту. За кожен частину можна отримати бали від 20 до 80, які за допомогою статичного процесу трансформуються від 200 до 800. Кінцевий результат тесту – це сумування результатів за три розділи (International student, 2019).

Американське тестування для вступників у коледжі та університети (American College Testing) – стандартний тест для вступу до коледжів та університетів США, а також при переведенні з одного в інший. Цей тест спрямований на перевірку загальноосвітніх знань, умінь і навичок учня, який переходить у старші класи та можливість виконувати завдання рівня коледжу з різних галузей знань. Американське тестування найчастіше складають учні з Середнього Заходу та південних штатів, в той час як Схоластичний оцінювальний тест – більш популярний у східних і західних узбережжях США. Американське тестування складається з чотирьох різних розділів, а також одного факультативного письмового розділу. Деякі школи рекомендують використовувати додатковий розділ – написання листів. На відміну від Схоластичного оцінювального тесту, Американське тестування для вступників у коледжі та університети включає наукову секцію, яка, звичайно, вимагає додаткової підготовки. Кожна секція оцінюється за шкалою від 1 до 36 бали (International student, 2019).

Підготовка бакалаврів у галузі журналістики у США здійснюється низкою університетів (табл. 2.1) (див. Додаток Б).

Таблиця 2.1

Перелік закладів вищої освіти США, які здійснюють підготовку бакалаврів у галузі журналістики

Назва закладу	Освітній рівень
Школа журналістики та ЗМІ Уолтера Кронкіта при університеті Аризона	Бакалавр технічних наук; бакалавр гуманітарних наук
Коледж журналістики та комунікації при університеті Флорида	Бакалавр технічних наук

Школа медіа та комунікації при університеті Темпл	Бакалавр гуманітарних наук
Школа комунікації при Американському університеті у Вашингтоні	Бакалавр гуманітарних наук
Школа медіа мистецтв при Колумбійському коледжі у Чикаго	Бакалавр гуманітарних наук
Школа журналістики при університеті Індіана	Бакалавр гуманітарних наук; бакалавр технічних наук
Школа журналістики та комунікації Грінлі при університеті штату Айова	Бакалавр гуманітарних наук; бакалавр технічних наук
Університет Артура Картера у Нью-Йорку	Бакалавр гуманітарних наук
Школа журналістики при університеті Східного Мічиган	Бакалавр гуманітарних наук
Медільська школа журналістики, медіа, інтегрованих маркетингових комунікації при Північно-західному університеті	Бакалавр технічних наук
Коледж із журналістики при університеті штату Пенсильванія	Бакалавр гуманітарних наук, бакалавр технічних наук
Школа комунікації та журналістики Аннаберг при університеті Південної Каліфорнії	Бакалавр гуманітарних наук
Коледж комунікації при Бостонському університеті	Бакалавр гуманітарних наук; бакалавр технічних наук

Результати виконаного дослідження свідчать про те, що майбутні фахівці з журналістики, які здобули ступінь бакалавра у системі вищої США, мають можливість працювати у рекламних агентствах, ведучими новин, радіо чи телеведучими, редакторами, коментаторами, копірайтерами, блогерами, авторами статей, спеціалістами з громадських справ тощо (U.S. Bureau Labor of Statics, 2019).

У США розрізняють два види освітньо-професійних програм у галузі журналістики, після проходження яких майбутні фахівці отримують диплом бакалавра технічних наук (англ. Bachelor of Science) та бакалавра гуманітарних наук (англ. Bachelor of Arts).

Програма підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики для бакалаврів гуманітарних і технічних наук триває чотири роки, з яких перші два – це вивчення загальноосвітніх дисциплін, а інші два – дисциплін професійного

спрямування. Необхідно прослухати дисципліни в обсязі 120-125 кредитів: з них в обсязі від 40-60 кредитів з предметів за спеціальністю та 75-80 кредитів – з циклу гуманітарних або технічних наук.

Більшість закладів вищої освіти США розглядають ступінь бакалавра технічних наук і бакалавра гуманітарних наук як еквівалентні категорії. Проте слід зазначити, що студенти, які здобувають освітній рівень бакалавра технічних наук зосереджуються в основному на вивченні природничих та фундаментальних дисциплін. Натомість, для бакалаврів гуманітарних наук необхідно отримати певну кількість кредитів з циклу гуманітарних наук (Liberal Arts). Для журналістських шкіл блок гуманітарних наук охоплює вивчення мов, літератури, історії, музейної справи та інших соціальних наук. Наприклад, в університеті Східного Мічигану (Eastern Michigan), 75 кредитів студенти отримують з циклу гуманітарних дисциплін (Eastern Michigan University. Media Studies and Journalism Major, 2015).

До прикладу розглянемо одну з типових програм із журналістики для майбутніх здобувачів освітнього рівня бакалавра гуманітарних наук у Школі медіа та комунікації при Університеті Темпл (Temple University, School of Journalism and Mass Communications). Освітньо-професійна програма цього закладу базується на вивченні дисциплін гуманітарного, професійного та спеціальних блоків (Temple University, School of Journalism and Mass Communications, Department of Journalism, 2019).

У загальному гуманітарному циклі присутні обов'язкові для вивчення дисципліни категорії «Гуманітарні науки»: «Історія США», «Американська політична система», «Американська державна та місцева політика», «Вступ до соціології». Із 124 обов'язкових кредитів не менше ніж 65 відносяться до гуманітарного циклу, що відповідає вимогам підготовки бакалаврів гуманітарних наук (Марціхів, 2017d) (див. Додаток В-1).

У Школі медіа та комунікації при Університеті Темпл (Temple University, School of Journalism and Mass Communications) відсутня окрема дисципліна, присвячена вивченню свободи слова, розуміння та уявлення про цю сферу формується у студентів у процесі вивчення «Історії США», «Принципів журналістської етики», «Журналістики і закони». Питання свободи слова і преси у США обговорюються з позиції використання Першої поправки до Конституції при вирішенні різноманітних питань юридичного характеру. Такі дисципліни становлять приблизно 10-15% основних курсів (Марціхів, 2017d).

Факультет Масової комунікації та Центр нової медіа (The Mass Communications Department and center for New Media) при Університеті Пуебло, (штат Колорадо) пропонує освітньо-професійну програму для бакалаврів гуманітарних наук, згідно з якою студенти вивчають технологічні інновації, гуманітарні та соціальні дисципліни. Отримання 42 кредитів упродовж навчання дає можливість студентам працювати у сфері реклами, тележурналістики, громадських відносин. Освітньо-професійна програма фокусується на 3 аспектах медіа: електронні медіа, інтегрована комунікація та журналістика. Студенти повинні отримати 18 кредитів з спеціалізованих предметів та 9 кредитів з вибіркового курсу. Навчальними результатами навчання студентів є знання, вміння та навички критичного мислення, висловлення нових та складних ідей стосовно поточних проблем; написання чітких та зрозумілих текстів з використанням сучасного формату, демонстрація відмінних технічних навичок та налагодження міжособистісної комунікації (Марціхів, 2017d) (див. Додаток В-2).

Навчальні програми, згідно з якими студенти здобувають освітній рівень бакалавра технічних наук, охоплюють цикл фундаментальних дисциплін, цикл дисциплін професійного спрямування, навчальні дисципліни за вибором, а також практику або стажування. До циклу фундаментальних дисциплін можна віднести: математику, моделювання, інформатику, статистику тощо (Марціхів, 2017d).

Цикл професійних дисциплін спрямований на формування фахової компетентності за допомогою освоєння таких навчальних дисциплін: математичне моделювання, журналістика в інформаційному світі, філософія сучасної журналістики, закони та етика журналістики, інформатика, інтерактивне мультимедіа тощо. 10 кредитів відводиться на освоєння предметів за вибором студентів серед яких політологія, економіка, іноземна мова, історія, комп'ютерні науки тощо, а також ті, що визначаються університетом: дизайн медіа, дослідницька журналістика, журналістські пошукові методи, лідерські стратегії, спорт, суспільство та медіа, мистецтво мультимедіа та технологія тощо (Марціхів, 2017d).

До прикладу розглянемо одну з типових програм з журналістики для майбутніх здобувачів освітнього рівня бакалавра технічних наук. Коледж журналістики і комунікації (College of Journalism and Communications) Університету Флориди присвоює освітній рівень бакалавра у галузі реклами та телекомунікації. Обов'язковими в коледжі є предмети теоретичного характеру; спецдисципліни охоплюють такі напрямки практичної роботи як редакторська діяльність, дизайн, онлайн-медіа, фотожурналістика, репортерська робота, журналістське дослідження. Елективні дисципліни, як правило, відповідають спеціалізації студента та пропонуються разом із спеціальними дисциплінами упродовж останнього року навчання (Марціхів, 2017d).

Аналізуючи освітньо-професійну програму цього закладу, можна виокремити курси, які пов'язані з проблемою свободи слова. До блоку обов'язкових належать: «Вступ до журналістики» (одна з тем присвячена питанням журналістської етики), «ЗМІ і ви» (обговорюється проблематика демократичних цінностей і ЗМІ, свободи у висловленні думки і контролю зі сторони держави). Також сюди можна віднести «Етичні проблеми журналістики» (цей курс присвячений здебільшого питанням самовисловлення, контролю журналістів за діями влади); «Законодавство регулювання масової комунікації»

(значна увага приділяється Першій поправці до Конституції США та законодавчим актам). Прийняття Першої поправки до Конституції і розвиток принципів свободи обговорювалися в рамках дисципліни «Історія США». Принцип свободи слова та його реалізація вивчаються за допомогою теоретичних курсів «Американський устрій та місцеве правління», «Американське федеральне правління» тощо. До блоку спеціальних дисциплін та елективів належать такі дисципліни: «Оцінка мистецтва: американське різноманіття та глобальне мистецтво», «Порівняльна політика», «Вступ до міжнародних відносин», «Вступ до статистики» та інші (Марціхів, 2017d).

Нами прийнято до уваги, що знання про принцип свободи слова в Коледжі журналістики і комунікації (College of Journalism and Communications) Університету Флориди студенти отримують із різних дисциплін – як гуманітарного, так і професійного циклу. У кількісному співвідношенні такі предмети складають приблизно третю частину від обов'язкових і 15% від загального переліку дисциплін.

В Енциклопедії американської освіти рівень магістра описується як «диплом другого рівня вищої освіти, який вимагає зазвичай одного року навчання після отримання рівня бакалавра за певною спеціальністю» (Unger, 2007, с. 683). У вітчизняних джерелах рівень магістра в США визначається як другий освітній рівень. Диплом магістра може засвідчувати як академічну (наукову), так і практичну (професійну) підготовку залежно від галузі знань та цілей освітньо-професійної програми. Близько 80% усіх магістерських програм є професійними, і лише 15% належать до традиційно академічних галузей гуманітарних та природничих наук (Snyder, 2010, с. 399).

Хоча навчання за магістерською програмою індивідуалізоване для кожного студента, існують типові вимоги до програм підготовки магістрів. До вступних вимог зазвичай відносять наявність диплому бакалавра (успішність навчання за бакалаврською програмою не нижче «В» (дуже добре), базові знання з

профільного предмету, володіння англійською мовою та письмове обґрунтування власної мотивації навчання за програмою. А також необхідно скласти Випускний екзамен (Graduate Record Examination) – стандартизований тест, який оцінює знання з математичних, аналітичних навичок та навичок критичного мислення. У ретельності відбору магістрантів переконують такі дані, що лише близько 18% бакалаврів продовжує навчання на наступному рівні (Best colleges. Master's in Journalism, 2019).

Упродовж навчання в магістратурі, на відміну від бакалаврату, майбутнім фахівцям пропонують дві програми навчання: перша – для студентів з незначним досвідом у журналістиці, друга – для студентів, які вже здобули рівень бакалавра або мають п'ятирічний досвід роботи. Проте такі програми не впроваджені у всіх ЗВО США. У галузі журналістики магістр технічних наук (англ. Master of science) співвідноситься з практико-орієнтованою моделлю, а магістр гуманітарних наук (англ. Master of Arts) – з академічним аналогом.

Магістр з журналістики, на противагу бакалавру, передбачає значно вищий рівень знань, професійних умінь та навичок. Навчання відбувається упродовж 2-ох років і поділяється на 2 семестри (UNESCO Series on Journalism Education. Model Curricula for Journalism Education. A compendium of new syllabi, 2013).

Упродовж першого семестру студентів навчають як правильно збирати матеріал для новин та як їх створювати. Студенти проходять вступний курс, на якому освоюють знання про сучасні соціальні проблеми важливі для журналіста, а саме: гендерні, расові, етнічні, релігійні, проблеми бідності, становлення розвитку особистості тощо. Використовуючи аналітичні методи аналізу інформації, студенти-журналісти на практиці доносять ці факти до аудиторії, демонструючи правила та принципи журналістської етики (UNESCO Series on Journalism Education. Model Curricula for Journalism Education. A compendium of new syllabi, 2013).

Другий семестр – це поглиблене вивчення законодавства у сфері ЗМІ (на міжнародному та національному рівнях); проходження практики з різних видів ЗМІ (мінімум два види): підготовка матеріалів для радіо чи телебачення, газет, журналів; редагування цих матеріалів та їхнє виробництво тощо. Між першим та другим роком навчання, якщо це можливо студент повинен пройти стажування або практику в національних або міжнародних ЗМІ, працюючи у предметній галузі своєї спеціальності (UNESCO Series on Journalism Education. Model Curricula for Journalism Education. A compendium of new syllabi, 2013).

Упродовж першого семестру 2-ого року навчання студентами здійснюється підготовка спеціалізованих інформаційних та аналітичних матеріалів; досліджуються сучасні журналістські методи пошуку інформації. Другий семестр – це поглиблення знань з дисциплін, які вивчалися у попередньому та написання магістерського проекту з спеціальності (UNESCO Series on Journalism Education. Model Curricula for Journalism Education. A compendium of new syllabi, 2013).

Студенти, які успішно захистили диплом бакалавра за гуманітарною, природничою або іншою спеціальністю, і не мають журналістської освіти, упродовж першого року навчання у магістратурі зосереджуються на отриманні знань, умінь і навичок у підготовці, редагуванні та випуску матеріалів різноманітних видів ЗМІ. Цим студентам надається можливість відвідувати семінари та лекції у медійних організаціях для отримання практичного досвіду.

Слід відзначити, що студенти, які здобули освітній рівень бакалавра у галузі журналістики або в іншій галузі, проте мають п'ятирічний досвід роботи у галузі медіа, повинні в перший рік навчання зосередитися на отриманні спеціалізованих знань у гуманітарній або технічній галузі. Метою цієї програми є професійна підготовка майбутніх журналістів для спеціалізованої роботи у медіа. У рамках цієї програми від студентів не вимагається повторення того матеріалу з журналістики, який вони засвоїли під час навчання на бакалаврських програмах або на роботі у медіа сфері.

Студенти, які не отримали журналістської освіти або професійного досвіду, впродовж другого року у магістратурі продовжують навчатися та отримують професійні знання про сучасні методи пошуку інформації, уміння та навички у підготовці матеріалів (UNESCO Series on Journalism Education. Model Curricula for Journalism Education. A compendium of new syllabi, 2013).

Розглянемо детальніше особливості навчання магістрів в Університеті Флориди (University of Florida), який пропонує освітньо-професійну програму магістра гуманітарних наук у сфері масових комунікацій – журналістики (англ. Master of Arts in Mass Communication – Journalism) (University of Florida. College of journalism and communications, 2019). У цьому університеті студенти вивчають обов'язкові курси (зазвичай теоретичні), професійні дисципліни, елективні або спеціальні за вибором. Також допускається самостійний вибір декількох дисциплін, які можна прослухати на іншому факультеті або університеті.

Аналіз навчання магістрів в Університеті Флориди (University of Florida) свідчить про те, що студенти-журналісти мають можливість обирати широкий спектр дисциплін за вибором, які поділяються на тематичні блоки: дані/дослідження включає такі дисципліни за вибором (аналіз аудиторії, кодування, аналіз великої кількості бази даних, планування цифрових медіа, експериментальне дослідження, метрика соціальних медіа, дослідницькі методи та інші); дисципліни творчого спрямування (творчі стратегії, реклама, журналістика як література, цифрова уява у вебдизайні, написання журналів та художньої літератури, стратегічне мислення, спортивний репортаж, принципи вебдизайну тощо) та управління (управління рекламою, управління брендом, комунікаційне лідерство, міжнародна реклама, міжнародні зв'язки з громадськістю, управління зв'язків з громадськістю, управління телекомунікаціями, регулювання телекомунікацій та інші) (University of Florida. College of journalism and communications, 2019).

Школа медіа і комунікації Університету Темпл (Temple University, School of Journalism and Mass Communications) пропонує декілька магістерських програм: «Комунікаційний менеджмент», «Глобалізація та соціальні зміни», «Стратегічна спеціалізація з реклами та маркетингу». Одна з таких програм – «Журналістика», освітнього рівня магістр (Journalism, M. J.) є з нахилом до засвоєння дисциплін прикладного характеру. До цієї програми належать такі спеціалізовані предмети: законодавство та етика; підготовка інформаційних матеріалів для друкованих, аудіовізуальних та онлайн-видань; документальна фотографія, спортивна журналістика, вебдизайн тощо (Temple University, School of Journalism and Mass Communications. Department of Journalism, 2019).

До обов'язкових курсів відносяться «Вступ до міської журналістики», «Міська лабораторія репортажу», «Концепти журналістики», «Редагування новин», «Журналістика та громадське зацікавлення». Дисципліни за вибором становлять 3 кредити. Таким чином, можемо зробити висновок, що більшість дисциплін присвячені прикладним аспектам журналістської діяльності (Temple University, School of Journalism and Mass Communications. Department of Journalism, 2019).

Для отримання освітнього рівня магістра у галузі журналістики у Міському університеті Нью-Йорка (The City University of New York Graduate School of Journalism) від студентів вимагається підготувати дипломну роботу упродовж трьох семестрів та отримати 43 кредити, а також пройти навчальну практику, успішно здати випускні іспити та захистити дипломний проект. Навчальна програма базується на основі 7-ми загальних курсів з різних медіа форматів, одні з яких спрямовані на отримання знань, умінь та навичок у написанні доповідей, підготовці репортажу, розвитку аналітичного мислення для вирішення складних проблем, інші – зосереджуються на вивченні журналістської етики та її правових засадах; основ інтерактивних медіа, а саме онлайн-журналістиці, створенні мультимедійних презентацій, дизайну вебсайтів, написанні блогів. Студенти-

магістри повинні вміти працювати з фото та відеоматеріалами, документами різних видів, бути експертами у видавничій діяльності, оперувати системою на телебаченні чи радіостанції. Для освітнього процесу притаманна елективна система курсів – студенти мають можливість обирати курси з медіа згідно із своїми зацікавленнями та кар’єрними цілями і змінювати їх у 2-му або 3-му семестрі. У 2-му семестрі студенти можуть обирати для вивчення такі дисципліни: мистецтво та культура, бізнес та економіка, здоров’я та наука, іспаномовна журналістика та місцевий репортаж. Відзначимо, що система перезарахування кредитів з інших ЗВО у цьому закладі непередбачена (Craig Newmark Graduate School of Journalism, 2018).

Програми, які створені для отримання наукового рівня доктора філософії у галузі журналістики, надають студентам можливість викладати у коледжах та університетах; проводити наукове дослідження у сфері реклами, журналістики, громадських відносин, телекомунікації та інших галузях ЗМІ; співпрацювати з урядом та надавати консультації стосовно політичних стратегій розвитку країни. Основними цілями докторських програм є: поглиблення та розширення знань у галузі ЗМІ; здатність осмислювати новизну дослідження у журналістиці; розвиток критичного мислення; вміння передати студентам теоретичні знання про медіа та застосувати їх на практиці. Ці програми фокусуються на міждисциплінарному характері дослідження ЗМІ та аналізують медіа з точки зору культурних, історичних та соціальних аспектів. Залежно від штату США та керівництва університету студенти можуть обирати онлайн курси, навчатися стаціонарно або дистанційно. У межах ЗМІ більшість докторських програм є загальними – 85%, з них пропонують чотири потенційні напрямки спеціалізації: «Впливи комунікації», «Теорія медіа», «Політична комунікація», «Дослідження культури та комунікаційних технологій» (Napoli, & Pearce, 2007).

Здійснюючи аналіз системи журналістської освіти в США, розглянемо детальніше вимоги щодо здобуття наукового рівня доктора філософії. Програма у

Коледжі журналістики та комунікацій у штаті Флорида (UF College of Journalism and Communications) вважається однією з найкращих і за якістю займає шосте місце серед 93 програм закладів вищої освіти США. Допуск до аспірантури (Graduate School) у цьому закладі залежить від декількох факторів: від кількості кредитів (обов'язкова кількість – 90), які студент отримав під час навчання у магістратурі, успішного захисту дипломної роботи, наявності «попередньо узгодженого наукового керівника» (англ. preliminary scientific supervisor) тощо. Аспіранти зосереджують свою увагу на вивченні таких аспектів журналістики: законів медіа, громадських відносин, реклами, нових технологій та політичних стратегій, міжнародної та міжкультурної комунікації. Для отримання науково ступеня доктора філософії у цьому ЗВО від студентів вимагається проходження основних, спеціалізованих, методологічних та допоміжних курсів із медіа; написання дисертаційного дослідження (University of Florida. PhD Admissions, 2019).

У Школі журналістики при університеті Айова (The University of Iowa, School of Journalism and Mass Communication) програми для аспірантів-журналістів значно індивідуалізовані і зосереджуються на дослідженні вербальної, візуальної та порівняльної комунікації, різноманітних культурних аспектів країни, глобалізації тощо. Кожен студент, консультуючись з науковим керівником, формує власний план навчання, який відображає його академічну підготовку та кваліфікацію, професійні зацікавлення та цілі. Навчання в аспірантурі вимагає 80 годин, 30 з яких можуть перезараховуватися з курсу магістратури лише за умови, якщо ці години будуть схвалені Комітетом аспірантури (Graduate Committee). Система перезарахування кредитів не дійсна для курсів, які стосуються профільних предметів. Студенти повинні зареєструватися для у часті у семінарі для аспірантів (PhD Seminar), де обговорюються теоретичні та методологічні проблеми наукового дослідження та відбувається формальна презентація дисертації. Після проходження 18 годин навчання аспіранти подають петицію на

кандидатуру доктора філософії. У кінці осіннього та весняного семестру Комітет аспірантури оцінює продуктивність роботи: участь у семінарах, конференціях, кількість публікацій, відсоток виконання роботи – незадовільною оцінкою є отримання менше 3 балів (University of Iowa. School of Journalism and Mass Communication. PhD in Mass Communication, 2018).

Науковий рівень доктора філософії з спеціальності «Комунікація» при Колумбійській школі журналістики (Columbia Journalism School) пропонує міждисциплінарний підхід до навчання, де відносини людини та медіа розглядаються у їхньому культурному, соціальному, політичному, історичному, економічному та технологічному контекстах. Для того, щоб вступити в аспірантуру кожен кандидат повинен продемонструвати глибоке розуміння та знання у сфері комунікації, провести дослідження та написати дослідницький проект (від 25 до 30 сторінок), обираючи такі дисципліни як історія, соціологія, релігія, бізнес або міжнародні відносини. Обов'язковим допуском до навчання в аспірантурі є здобуття освітнього рівня магістра гуманітарних наук у галузі комунікації (Master of Arts in Communication) та проходження 10 курсів упродовж двох семестрів. Система перезарахування кредитів з інших ЗВО здійснюється лише за умови, коли академічні норми відповідають вимогам цієї школи. В основі навчальної програми покладено вивчення гуманітарних дисциплін, що сприяє кращому розумінню медіа та журналістики у суспільстві. Дисертаційні проекти охоплюють такі аспекти: «сфальсифіковані новини» (англ. «fake news») та політична культура; поведінка простої людини, яка потрапляє в ефір новин; перевірка фактів та об'єктивність в епоху цифрового медіа; мобілізація медіа та політичні організації. При написанні цієї роботи студент повинен мати трьох керівників при факультеті, включаючи «попередньо узгодженого керівника» (англ. preliminary advisor), і скласти план-проспект дисертації (від 20 сторінок), який узгоджується з науковим керівником. План-проспект повинен охоплювати такі пункти: чітке формулювання актуальності дослідження; короткий огляд

літератури; внесок учених та науковців у цю галузь; опис джерельної бази та методологічних основ; план роботи, у якому зазначено опрацьований матеріал і які подальші завдання будуть виконуватися студентами. Університетські та федеральні органи управління вимагають, щоб кожний дисертаційний проект був поданий заздалегідь на розгляд до Інституційної експертної ради (Institutional Review Board), яка рецензує та формує зауваження стосовно роботи (Columbia Journalism School. PhD requirements, 2018).

Після завершення аспірантури випускники займають посади викладачів, працюють в урядових установах, у політичній, юридичній, фінансовій, промисловій та дослідницькій сферах. Аспірант денної форми навчання отримує матеріальну допомогу у вигляді стипендії, яка також може покривати оплату за навчання та медичні послуги тощо (Columbia Journalism School, 2017).

Здійснюючи аналіз освітнього процесу для отримання наукового ступеня доктора філософії в університетах США, було встановлено, що основними вимогами є здобуття наукового рівня магістра у галузі медіа, написання дисертаційного дослідження, що вирізняється науковою новизною, та успішний захист перед Експертною радою. Кожен ЗВО США також встановлює певну систему кредитів, які студенти повинні отримати з дисциплін. Зазначимо, що не у всіх закладах США діє система перезарахування кредитів (англ. transfer credit system) (University of Florida. College of journalism and communications, 2019; University of Iowa. School of Journalism and Mass Communication. PhD in Mass Communication, 2018; Columbia Journalism School. PhD requirements, 2018).

Згідно з щорічним дослідженням напрямків журналістської освіти, здійсненим відомим американським Коледжем журналістики та масової комунікації Грейді (Grady College of Journalism & Mass Communication) проаналізовано, що кількість прийому студентів за спеціальністю «Журналістика» в Університеті Міссурі (University of Missouri) знизилася до 9% за період 2011 – 2013 р., приблизно до 30% за 5 років у Колумбійському коледжі (Columbia

College) та 20% за 5 років в Університеті Індіани Блумінгтон (University Indiana Bloomington), де журналістика, комунікації, телекомунікації та відеозйомка об'єдналися в одну єдину школу (Folkerts, 2013).

Проте завдяки фінансовій допомозі та удосконаленню освітнього процесу вдалося покращити підготовку майбутніх журналістів у ЗВО США. А саме Колумбійський коледж (Columbia College) надавав студентам-журналістам можливість вивчати розширений спектр дисциплін: предмети природничого циклу, історію економіки, політику, культуру, мистецтво та інші. На той час Школа журналістики при Нью-Йоркському університеті (New York Journalism School) покращила систему підготовки висококваліфікованих фахівців, надаючи можливість формувати і розвивати вміння та навички писати новини, розвивати критичне мислення, достовірно та точно подавати інформацію. Майбутні фахівці навчилися як використовувати новітні технології, майстерності подачі новин та донесення правдивої інформації до аудиторії (Folkerts, 2013).

У Коледжі журналістики та масової комунікації Грейді (Grady College of Journalism & Mass Communication) у 2011 році відбувся з'їзд, під час якого обговорювався стан журналістської освіти. Після засідання, учасники зазначили, що економічні, політичні зміни, які відбуваються в США, впливають у значній мірі на освітній процес, безпосередньо на розвиток навчальних програм. Учасники з'їзду охарактеризували професійні якості журналіста: спроможність повідомляти незаперечні та точні факти, задавати проникливі запитання, розуміти цінності та принципи культури, її місце в історії демократії (Lynch, 2015).

У травні 2014 року відбувся з'їзд Акредитаційної освітньої ради з журналістики та масової комунікації (Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communication), під час якого обговорювався стан журналістської освіти на сучасному етапі, і які зміни відбудуться до 2025 року. Наприклад, представники Олбрайтського коледжу (Allbright College) запевнили, що ключовими професійними якостями журналіста є вміння слухати, спостерігати за подіями,

проявляти допитливість, рішучість, не боятися задавати складні питання, працювати з інформацією до моменту, аж поки індивідуум не зрозуміє її остаточно, правильно застосувати техніку передачі повідомлення тощо (Lynch, 2015). Ла Сале університет (La Salle University) виокремив такі необхідні риси, які потрібно опанувати майбутньому журналістові: «прискіпливість» стосовно фактів; здатність брати інтерв'ю у будь-кого, вміння повідомляти і писати чітко та точно, використовувати новітні технології та усвідомити їхнє обмеження у застосуванні. Представники Гірем коледжу (Hiram College) запевнили, що важливим у професійній підготовці майбутніх журналістів є вміння написати власний репортаж про реальну подію, яка сталася з ними. Монтаж та опублікування цієї інформації є центральним та ключовим у журналістській освіті. Також студенти-журналісти повинні глибоко розуміти закони та етику засобів масової інформації, основні правові принципи медіа і як їх застосовувати у професійній діяльності (Lynch, 2015).

Інститут журналістики у м. Пойнтер (Poynter Institute for Media Studies) вважається міжнародним лідером у журналістській освіті та провідним ЗВО США. Викладачі факультету проводять семінари, майстер класи, конференції з спеціальності «Комунікація», «Журналістика» для провідних журналістів світу. Цей заклад запровадив онлайн навчання та створив найбільшу світову навчальну програму з широким вибором курсів із медіа (більше ніж 250) (Lynch, 2015).

Підсумовуючи роботу з'їзду представників різних ЗВО США, можна стверджувати, що у 2025 році майбутній фахівець з журналістики повинен вміти правильно упорядковувати інформацію, чітко, достовірно та стисло донести її до аудиторії. Це є основним компонентом моделі формування професійної компетентності журналістів, яка була запропонована американським професором Девідом Моулдом:

- Європейська професійна модель, яка базується на написанні дипломної роботи, охоплює практичні курси, пов'язані з правилами дотримання професійної

етики, законодавством для журналістів, сприяє розвитку навичок у роботі з різними видами інформації.

- Короткі курси, що розвивають навички для випускників університетів з освітнім рівнем в інших предметних галузях.

- Два типи магістерських програм: одна з них охоплює курси, які допомагають розвивати навички міжкультурного спілкування та проявляти повагу до різних націй, інша призначена в основному для досвідчених журналістів і базується на політичних, соціальних, економічних та культурних аспектах журналістики, надає теоретичне розуміння медіа та взаємопов'язаних медіа ефектів, розвиває навички академічного дослідження.

- Проведення тренінгів, лекцій, семінарів для журналістів за участі різноманітних медійних організацій, наприклад, Міжнародної Програми Розвитку та Комунікацій (IPDC) ЮНЕСКО, Всесвітньої Служби Бі-Бі-Сі (BBC), Інтерньюз (Internews) та іншими (Моулд, 2009).

2.2. Організаційні особливості забезпечення якості журналістської освіти у США

В умовах інтеграції системи освіти України в Європейський простір вищої освіти актуальною стала проблема створення системи забезпечення якості вищої освіти та пошук оптимальних способів покращення освітніх послуг.

Проте явище забезпечення якості вищої освіти з'явилася набагато раніше в США у порівнянні з Європою: у США у 1-ій половині ХХ ст., а в Європі лише у 80-90-ті роки ХХ-го століття, тому багато механізмів, запропонованих американськими науковцями, були запозичені європейськими країнами (Brown, Kurzweil, & Pritchett, 2017).

США має одну з найбільш ефективних сучасних освітніх систем, що відповідає світовим стандартам. Серед провідних закладів, у яких здійснюється

підготовка фахівців у галузі журналістики, є Вища школа журналістики при Колумбійському університеті (Columbia University Graduate School of Journalism), Нью-Йоркському університеті (The City University of New York Graduate School of Journalism), Каліфорнійському університеті (Graduate School of Journalism), який згідно щорічних рейтингів займає провідне місце і входить до когорти найкращих університетів США та пропонує різноманітні курси у сфері журналістики: бізнес-журналістика, наукова журналістика, фотожурналістика, новини, радіо, телебачення тощо. Стенфордський університет (Stanford University), Університет Рузвельта (Roosevelt University), Університет Південної Кароліни (University of Southern Carolina), Університет Південної Флориди (University of Southern Florida), Принстонський Університет (Princeton University) та багато інших також забезпечують навчання для студентів за спеціальностями «Журналістика», «Комунікація» та «ЗМІ».

Система вищої освіти у США є найбільш різноплановою у світі і характеризується автономністю та незалежністю інституцій. Оскільки у США немає централізованого міністерства освіти для впровадження національних стандартів, забезпечення якості освіти здійснюється федеральними та штатними агентствами, державними неурядовими організаціями та комерційними сервісами (Overview. Quality Assurance System in Higher Education. United States of America, 2010).

Американські університети є членами різних освітніх та професійних асоціацій, які підтримують та забезпечують якість освіти на високому рівні згідно з сучасними нормами та стандартами. Асоціація американських університетів (Association of American Universities) відіграє важливу роль у розробці нормативних документів, що формують національну політику з питань професійної освіти та вимагає від закладів дотримання чітких критеріїв та принципів для забезпечення якості освіти (Association of American Universities, 2017). Також впливовими організаціями є Американська організація державних

коледжів та університетів (American Association of State Colleges and Universities) (American Association of State Colleges and Universities, 2017), Національна організація незалежних коледжів та університетів (National Association of Independent Colleges and Universities) (National Association of Independent Colleges and Universities, 2017), яка займається питаннями оподаткування, запровадження освітніх законів та надання фінансової допомоги студентам. Національна дослідницька рада (The National Research Council) (National Research Council, 2016) пропагує науково-дослідну діяльність університетів та популяризує результати наукових досліджень, відстоюючи ідеї штатів та федерального уряду (Лунячек, 2011).

Основні положення про роль штатів та федерального уряду у системі освіти США були ухвалені та закріплені в поправці №10 Конституційного акту (Constitutional Act, 1791, Amendment №10). Згідно з цим актом кожен з 50 штатів, а не федеральний уряд, несе відповідальність за управління державними коледжами та університетами. Звідси можна стверджувати, що принцип децентралізації – основа управління американської системою вищої освіти. Рівень контролю з боку штатів відрізняється значною мірою, зокрема такі заклади як Університет Каліфорнії (University of California) та Університет Мічигану (University of Michigan) володіють статусом конституційної автономії як окремі галузі державного уряду (Overview. Quality Assurance System in Higher Education. United States of America, 2010). Отже, незважаючи на те, що вплив федерального уряду продовжує зростати, його роль досі залишається обмеженою і він не втручається у вирішення ключових академічних питань – ними займаються власне заклади вищої освіти, а у випадку деяких державних коледжів та університетів – штати, під юрисдикцію яких вони підпадають.

Таким чином, кожен штат у США має власні міністерства чи департаменти освіти та поділений на округи, де функціонують освітні організації для розв'язання проблем, які виникають на локальному рівні. Залежно від штату ці

ради контролюються інспекторами, секретарями освіти або представниками громадськості, яких обирає місцеве населення. Законодавство у штатах представлене освітніми актами, законами та положеннями місцевих рад або комісій. Наприклад, у Техасі, де спілкуються іспанською, був впроваджений Акт про двомовну освіту (Bilingual Education Act) для студентів, які вільно не володіють англійською мовою (Limited English Speaking Ability) (Hossain, 2012). Серед відомих актів, затверджених на інституційному рівні штатів, є закон «Про вищу освіту» (Higher Education Act, 1965), в основу якого ввійшли положення про зміцнення освітніх ресурсів та надання студентам фінансової допомоги; національний закон «Про захист освіти» (National Defense Education Act, 1958), Акт про рівність доступу (Equal Access Act, 1984) та інші.

Оцінка якості освіти у США традиційно здійснюється «тріадою», до якої входять федеральний уряд, регіональні агентства з акредитації та органи державного управління штатів. Для ефективної оцінки якості закладів вищої освіти у США створено Раду з питань національного оцінювання освітнього прогресу (National Assessment of Education Progress), яка є відповідальною за забезпечення належних технічних умов для проведення перевірки знань студентів. Ця організація звітує про досягнення студентів найчастіше з таких предметів: математики, читання, природничих дисциплін та письма (National Assessment of Education Progress, 2017). При Манчестерському університеті (University of Manchester) функціонує підрозділ «Група з організації оцінювання», основними обов'язками якої є організація та моніторинг системи оцінювання студентів (Assessment Management Group, 2018). Також при Університеті штату Орегон (Oregon University) функціонує Університетська рада з питань оцінювання (University Assessment Council), яка прагне залучити усі факультети до участі в оцінюванні результатів навчання студентів (University Assessment Council, 2017).

У 2006 році керівник Державного департаменту освіти США створив Комісію з вивчення перспектив вищої освіти. У своєму звіті Комісія критикувала

акредитацію та систему вищої освіти. Проте, слід зазначити, що саме звіт Комісії справив значний вплив на подальші надання повноважень через Акт про вищу освіту (2008) (Pinhel, 2008) та рішення, прийняті у 2009, 2010 і 2011 роках. У результаті перегляду закону розширилися повноваження уряду щодо здійснення акредитаційного процесу (Eaton, 2012a).

Беручи до уваги факт, що звітування перед громадськістю про досягнення у вищій освіті набуватиме все більшого значення, в акредитаційній сфері потрібно здійснити низку змін. Якщо урядовий нагляд пошириться на академічну сферу, то це призведе до зниження ролі самих закладів вищої освіти. Тому перед вищою освітою постає питання: як забезпечити звітування перед громадськістю і при тому зберегти переваги акредитації, яка базуватиметься на системі науково-експертного огляду (англ. peer review), інституційній автономії та академічній свободі (Eaton, 2012b).

Стратегічний план стосовно розвитку вищої освіти в Америці «Ціль 2025» (Goal 2025) був запропонований Організацією Люміна (Lumina foundation) у 2015 році. Згідно з планом економіка країни вимагає від американців розвиток навичок, які необхідні для глобалізаційно-конкурентного середовища. Як наслідок, збільшення кількості студентів, які здобувають вищу освіту, є важливим для економіки країни. Упродовж тривалого періоду США забезпечувала роботою жителів середнього класу, від яких суспільство не вимагало наявності високого рівня знань, умінь та навичок. Через глобалізаційну конкуренцію жителі середнього класу залишалися безробітними. І тому люди, які не мають умінь і навичок, не можуть отримати високооплачувану роботу, якісні послуги системи охорони здоров'я та забезпечити можливості для здобуття вищої освіти власним дітям. Саме тому завершення закладу вищої освіти є зараз необхідним для середнього класу (Eaton, 2012b).

Організація Люміна поставила за мету зробити освіту більш доступною для всіх, зокрема для дорослих та студентів з низьким рівнем доходів, а також

збільшити відсоток студентів, які отримають диплом університету від 39% до 60% (Strategic plan for 2017 to 2020, 2017). Місія цієї організації отримала назву «велика ціль» (англ. big goal) і базується на досягненні трьох результатів. Першим з яких є якісна академічна підготовка студентів, що є можливою за умови, коли штати та інститути створюватимуть «прозорість» у системі вищої освіти: покращення освітніх стандартів та оцінювання, підтримка успішних стратегій стосовно подолання культурного та соціального бар'єрів для студентів з інших країн. Це також успіх, який полягає у дослідженні розвитку альтернативних кар'єрних можливостей, наданні правдивої інформації про якість освіти у тому чи іншому ЗВО, визначенні та вимірюванні результатів навчання студентів, їхнє пристосування до ринку праці. Останній, не менш важливий пункт стратегії, продуктивність, в основу якої покладено впровадження нових підходів, інноваційних методів для покращення професійної освіти у закладах вищої освіти (Lumina Foundation's Strategic Plan. Goal 2025, 2009).

На початку XXI століття освіта розглядається як потужний ресурс, що використовується для політичного, економічного, соціального, культурного розвитку суспільства. Саме тому у США здійснюється перегляд існуючих стандартів у системі професійної освіти. Для переосмислення національних освітніх цілей створено Національний комітет з питань освітніх стандартів та удосконалення освіти. Комітет здійснює перегляд і схвалення стандартів на основі конкретних критеріїв якості. Створено також Національний комітет при президентові, Державному департаменті освіти та Конгресі США. Завдання комітету також полягають у широкому вивченні та аналізі робіт, пов'язаних із стандартизацією освіти у державі. Досить чітко у законодавчих документах уряду США подано опис функцій місцевих органів управління освітою у створенні регіональних стандартів (Hegji, 2017).

Зважаючи на нововведення в умовах стандартизації освіти, уряд США прийняв рішення про зміцнення науково-дослідної бази. Слід зазначити, що

контроль над освітніми стандартами у США здійснюється завдяки нормативно-правовій документації: «Акт про освіту з метою зміцнення економічної безпеки» (Laws for Education. US Department of Education, Wash., D.C. 1990), «Америка в 2000 р.: стратегія освіти (1991)», програмна концепція пріоритетних цілей освіти Національної асоціації губернаторів США «Цілі 2000: досягнення національних цілей освіти» (America 2000: An Education Strategy, 1991).

Товариство професійних журналістів (Society of Professional Journalists) розробляє професійні стандарти у галузі журналістики. Місією Товариства є сприяння та захист ідей свободи промови та преси згідно з Додатком №1 Конституції США, підтримка високих стандартів та введення різних напрямків у журналістській освіті. У документації Товариства є понад 330 розділів, які стосуються навчальних програм для журналістів, які навчаються у закладах вищої освіти США. Товариство здійснює контроль за навчальними програмами у закладах з метою забезпечення високих академічних результатів у вивченні журналістики. Окрім цього, значну увагу приділяють професійному розвитку студентів заради чого «постійно розробляються нові програми професійного розвитку для студентів і випускників цього напрямку підготовки» (Wahl-Jorgensen & Hanitzsch, 2009, p. 9).

Першопричиною формування і поширення системи професійних стандартів є те, що ринку праці необхідні фахівці, які здатні швидко й адекватно адаптуватися до виробничого процесу, забезпечуючи приріст сучасних компетентностей. Тому іншою важливою причиною для розроблення професійних стандартів є можливість підготовки фахівців як у сучасних закладах вищої освіти, так і на виробництві. Проте, це не є їхнім єдиним завданням – стандарти охоплюють опис кваліфікацій (Qualification design), характеристику стану виробничої сфери діяльності в умовах сучасного суспільства (State of the art working practices) з метою її модернізації, аналіз ринку на наявність чи дефіцит необхідних умов (Пуховська, 2014).

Освіту у галузі журналістики можна охарактеризувати як міждисциплінарну, оскільки фахівець цієї галузі повинен оволодіти знаннями, вміннями і навичками аналітичного мислення, спілкування з різними категоріями людей, здійснювати системну обробку матеріалу та компетентно його аналізувати, грамотно створювати репортаж і готувати його до випуску. Журналіст, якою б не була його спеціальність, має добре знати основні тенденції політики, культури, соціально-економічні процеси. Найголовніше для журналіста – це професіоналізм та етика, порушення принципів яких є неприпустимими. Професія журналіста передбачає володіння нормами рідної мови, а також знання іноземних мов для користування альтернативними джерелами інформації та розширення власного кругозору. Майбутні фахівці у цій галузі зможуть працювати в інтернет-виданнях, друкованих ЗМІ і телебаченні за умови отримання диплому із професійною кваліфікацією «Журналістика», «ЗМІ» або Комунікація» (Паспорт професії «Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації», 2011, с. 4–5).

В умовах прискорення темпів розвитку економіки і ринку, важливим етапом для ефективної системи освіти була розробка Національної рамки кваліфікацій з метою введення професійних, освітніх стандартів та принципів забезпечення якості освіти, враховуючи вимоги ринку праці.

У США, як і в інших децентралізованих країнах, діяльність з розроблення освітніх професійних стандартів розпочалася наприкінці ХХ ст. У кінці 80-90 рр. ХХ ст. у США створювалися федеральні стандарти, а згодом рішення про створення навчальних планів і програм приймалося лише на рівні штатів та локальних округів, незважаючи на те, що в країні функціонує Державний департамент освіти.

У процесі реформи вищої освіти в США цілком доречно розглянути акредитацію як механізм, на розвиток якої виділяють кошти суспільства, і яка значно впливає на показники якості вищої освіти. Саме гарантування якості освіти є головним завданням акредитаційних агенцій у США. Основним завданням

акредитаційної процедури є здійснення оцінки якості освітньої установи та програми, а також надання рекомендацій щодо її покращення. Із самого початку процес акредитації уявляється як такий, що ґрунтується на оцінці колег-фахівців (англ. peer-review). Американська модель акредитації є достатньо автономним від держави процесом. Це помітно на прикладі діяльності Ради з акредитації вищої освіти (Council for Higher Education Accreditation), яка виступає у ролі координатора ЗВО та навчальних програм, ставить за мету, щоб визнані нею агентства забезпечували неперервність процесу покращення вищої освіти, а саме акцентували увагу на якості освітньо-наукового процесу та стимулювали нововведення у роботу ЗВО (Guston, & Ochoa, 2013).

У США, як і у країнах європейського регіону можна виокремити наступні процедури контролю якості освіти з боку державних органів: ліцензування, оцінювання (атестацію), акредитацію. Ліцензування й акредитація проводяться державними або іншими органами на основі заздалегідь визначених критеріїв, а ЗВО або програми повинні задовольняти мінімальні вимоги. Оцінювання базується на аналізі значного обсягу інформації, беручи до уваги думки фахівців. Однак, у цілому, наголос ставиться на диференційоване й детальне оцінювання, що нагадує акредитацію й ліцензування з їхнім порогом мінімальних вимог.

Поняття «ліцензування», «оцінювання» й «акредитація» часто об'єднані в один процес, і тому іноді важко їх відокремити один від одного.

У США процедура акредитації університетів пов'язана з діяльністю не федеральних органів і не з урядом штатів, а з діяльністю регіональних Асоціацій університетів і коледжів. Ці асоціації мають спеціальні Комісії з питань вищої освіти, які й проводять процедуру акредитації університетів та функціонують на території регіону. Кожен ЗВО у США, що планує проведення оцінювання й акредитації, повинен розробити свою концептуальну схему, стратегію й програму оцінювання, методика й план її реалізації відповідно до власної місії, цілей та університетських ресурсів. Наприклад, Національний консультативний комітет з

питань інституційної якості та цілісності (National Advisory Committee on Institutional Quality and Integrity) надає рекомендації міністру освіти стосовно критеріїв розвитку акредитаційних агентств, прав штатів стосовно сертифікації та ліцензування закладів вищої освіти (U.S. Department of Education. National Advisory Committee on Institutional Quality and Integrity, 2018). При Стенфордському університеті функціонує Стенфордський акредитаційний керівний комітет (Stanford Accreditation Steering Committee), який підтримує якість освіти у цьому закладі (Stanford University. Steering Committee Members, 2018).

У літературних джерелах описано три типи акредитаційних організацій: регіональні, національні та спеціалізовані акредитаційні організації. Регіональні акредитаційні організації перевіряють якість діяльності закладів вищої освіти в цілому і особливо зосереджуються на державних і приватних закладах вищої освіти, що готують дипломованих фахівців. Національні акредитаційні організації слідкують за якістю діяльності більшості прибуткових та неприбуткових закладів вищої освіти. «До національних також належать ті, що акредитують релігійні заклади вищої освіти (англ. faith-related accrediting organizations). Спеціалізовані акредитаційні організації оцінюють академічні програми в межах конкретної сфери освіти – юриспруденція, медицина, журналістика, педагогічна освіта» (Eckel, & King, 2004, p. 4).

Впродовж 22-24 червня 2016 року у м. Арлінгтон (штат Техас) на засіданні Національного консультативного комітету під керівництвом міністра освіти Теда Мітчела відбулася зустріч, під час якої обговорювалися ідеї щодо покращення вищої освіти та організації роботи акредитаційних агентств. Мітчелл представив оновлену інформацію про роботу адміністрації з метою розширення доступу до освіти для різноманітних верств населення та більшого зосередження акредитаційних агентств й установ на здобутті студентами високих результатів під час освітнього процесу. Він також розповів про недавно анонсовану програму виконавчих дій та законодавчих пропозицій щодо зміцнення системи акредитації

(U.S. Education Under Secretary Ted Mitchell to Give Remarks at National Advisory Committee on Institutional Quality, Integrity Biannual Meeting, 2018).

Незаперечним фактом є те, що регулювання якості системи вищої освіти безпосередньо залежить від економічної свободи та процесу регулювання країною. Після приходу у США до влади партії демократів вплив держави на заклади вищої освіти та програми значно збільшився. Як наслідок, ускладнилися вимоги до акредитації та акредитаційних агенцій, від університетської спільноти почали вимагати більшої звітності (англ. Accountability), яка зосереджується на національних чи федеральних проблемах, спричиняє конфлікт з керівництвом вищого навчального закладу. Досі заклади вищої освіти дбали про забезпечення якості освіти; оцінку студентських досягнень; визначення шляхів успіху у викладанні, навчанні, наукових дослідженнях. Якщо урядовий нагляд надалі поширюватиметься на академічну сферу, то це спричинить зниження ролі самих закладів вищої освіти в освітньому процесі. Тому зараз перед вищою освітою постав виклик: як забезпечити широку звітність перед громадою і при тому зберегти переваги акредитації, яка базується на системі науково-експертного огляду (англ. Peer review), відповідно до місії закладу вищої освіти, принципів інституційної автономії та академічної свободи (Eaton, 2012).

Наприкінці ХХ ст. США разом з іншими країнами впроваджує ідеї «академічного капіталізму» в університетську систему, згідно з яким заклади вищої освіти почали функціонувати як автономні одиниці. У цей період була сформована система, що отримала назву «Сила трьох «Е»: зайнятість, освіта, економічний розвиток» (англ. Employment, Education, Economic development)», яка дозволяє працівникам підвищити якість професійної життєдіяльності, а бізнесу – конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Відповідно до акредитаційного статусу американські заклади поділяються на: акредитовані та неакредитовані; формою власності: державні й приватні; рівнем навчання: дворічні та чотирирічні та інші. Акредитовані й неакредитовані

заклади вищої освіти суттєво відрізняються за своєю роллю у системі освіти. Вони можуть бути як державними, так і приватними, чотирирічними і дворічними.

Досліджено, що приватний сектор вищої освіти США завжди домінував і продовжує доминувати за кількістю закладів вищої освіти і є неоднорідним. Усі приватні заклади вищої освіти поділяються на комерційні та некомерційні.

Некомерційні ЗВО є неприбутковими організаціями, які ставлять за мету досягнути соціального ефекту, тобто культурних, освітніх, наукових, благодійних та інших суспільно-корисних цілей. Комерційні заклади вищої освіти, навпаки, створюються з метою отримання прибутку та його розподілу між учасниками процесу, в основному – засновниками. Безперечно, ці заклади пропонують ту ж саму професійну освіту, що й некомерційні, проте через значні відмінності у своїй діяльності, якість освіти тут нижча через низький розподіл прибутку на освітні послуги та потреби закладау вищої освіти (Eckel, & King, 2004, p. 1–2).

Беручи до уваги широку диференційовану мережу ЗВО у США, можна виокремити 6 груп цих закладів: до першої групи належать напівпрофесійні школи, навчання у яких триває від 1-ого до 3-х років. Після короткої програми випускники отримують сертифікат про відповідні професійні знання, вміння та навички, а після тривалої програми – асоційований ступінь (англ. Associate Degree), маючи право працювати за спеціальністю або вступити на третій курс коледжу. Наступний тип – це коледжі з 2-річними освітньо-професійними програмами, засвоєння яких дає можливість вступити на третій курс коледжу та здобути асоційований ступінь чи фахову ліцензію (Occupational License). Третій тип – це коледжі гуманітарних наук (College of Liberal Arts), де впродовж 4-х років переважно викладають загальноосвітні дисципліни: економіку, хімію, історію, присвоюють диплом бакалавра з домінуючим академічним і незначним фаховим змістом. Ці заклади є досить поширеними у системі вищої освіти США. Загальноосвітні коледжі (Comprehensive colleges) – 4 група закладів, як правило, у яких навчання проводиться 4 роки. Випускникам присвоюють ступінь бакалавра

гуманітарних наук (англ. Bachelor of Arts) або бакалавра технічних наук (англ. Bachelor of Science).

Після успішного завершення магістратури, навчання в якій триває від 1,5 – до 2 років, випускники можуть здобути ступені: магістра гуманітарних наук (англ. – Master of Arts), магістра технічних наук (англ. Master of Science), магістра мистецтв (англ. Master of Fine Arts), магістра освіти (англ. Master of Education), магістра інженерії (англ. Master of Engineering) та магістра теології (англ. Master of Theology). До 5 групи належать фахові школи з бакалаврськими та магістерськими дипломами у галузі технології, економіки, мистецтв тощо. До 6 групи – університети з всіма циклами навчання і правом підготовки докторів філософії. Їх часто диференціюють за рівнем наукових досліджень, різним видом фінансування, зокрема загального та наукового, кількісним співвідношенням між викладачами та студентами, широким спектром факультетів тощо (National Institution for Academic Degrees and University Evaluation, 2010).

Підсумовуючи вище подану інформацію, робимо висновок, що хоча США є однією з провідних країн, де здійснюється підготовка журналістів на досить високому рівні, проте існують фактори, які не дозволяють їй досягнути уніфікованості програм професійної підготовки у контексті єдиної національної системи. Серед них виокремлюємо: значну відстань між штатами, що призводить до ізоляції медіаосвіти, особливо тоді коли кожен штат має власний освітній авторитет; недостатній рівень обміну досвідом та ідеями серед викладачів, що беруть безпосередню участь в освітньому процесі майбутніх журналістів, що спричиняє заснування різних приватних рад та агенцій, які пропонують власні послуги щодо удосконалення журналістської освіти та навчальних програм. Іншим фактором є те, що США, як полікультурна країна, стикається з труднощами у досягненні єдиної згоди щодо питань, пов'язаних з медіаосвітою. Тут варто наголосити на ще одному важливому факторі – початковому етапі розвитку

теоретичної бази забезпечення педагогічного супроводу розвитку медіаосвіти (Chen, 2007).

2.3. Модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США

У параграфі відтворено структуру професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та розглянуто нормативний, теоретичний, змістовий та операційний компоненти (див. Рис. 2.1).

Нормативний компонент охарактеризовано як системний спеціалізований комплекс, що охоплює особливий вид джерел права, які функціонують у своїй єдності з іншими видами нормативно-правових актів і доповнюють їх як частина системи нормативно-правових актів на університетському рівні та Департаменту освіти США. Цілісність комплексу нормативно-правових актів обумовлюється: єдністю мети, завдань, функцій і механізмів правового регулювання освітнього процесу.

Теоретичний компонент передбачає наявність методологічних підходів, принципів, теорій та концепцій, які забезпечують формування готовності бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики до професійної діяльності. З'ясовано, що підготовка майбутніх журналістів здійснюється на засадах системного, компетентнісного, аксіологічного, акмеологічного, міждисциплінарного, культурологічного та особистісно-діяльнісного підходах.

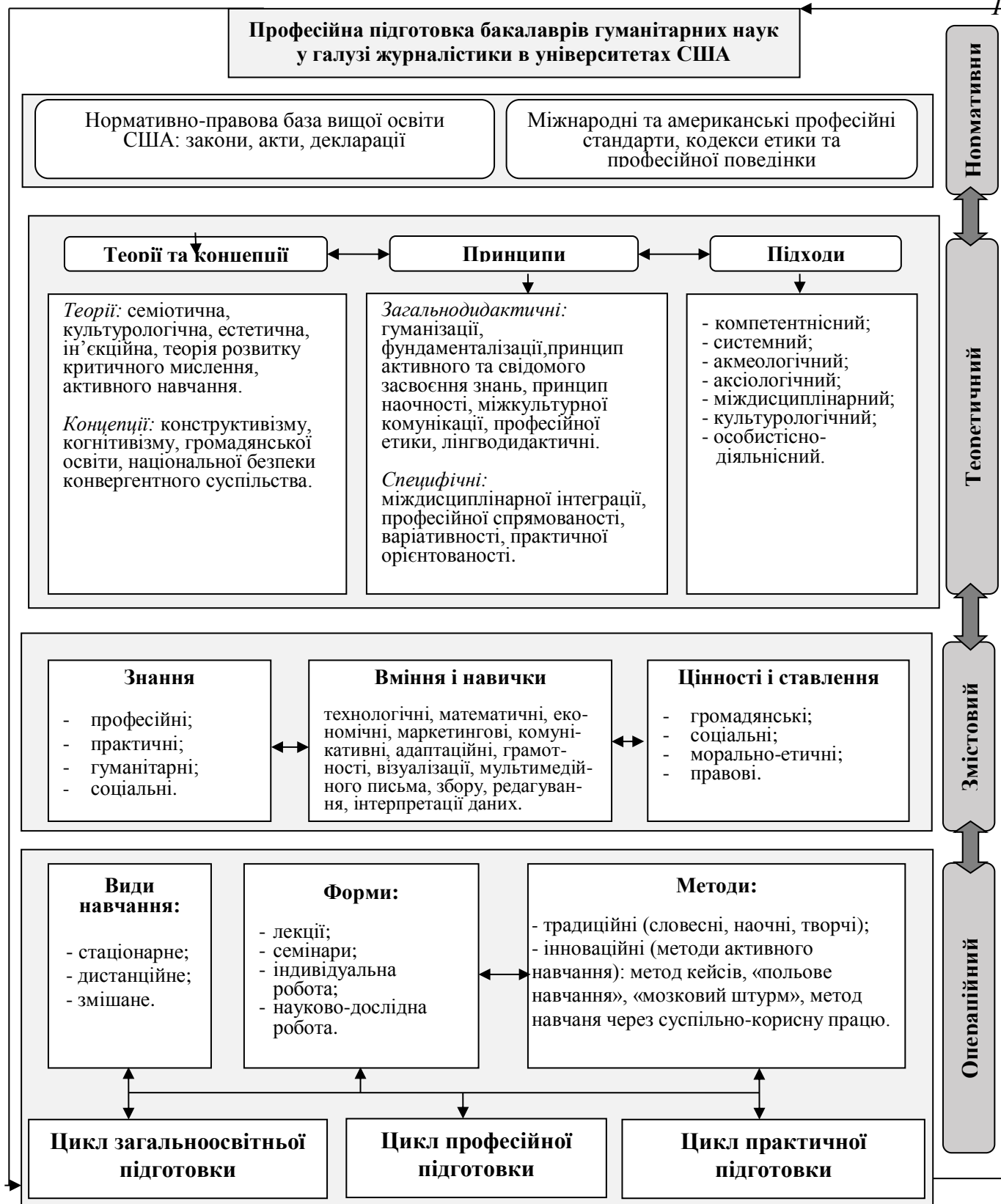

Рис. 2.1. Структура професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики

Практичне застосування основних положень методологічних підходів можливе завдяки використанню загальнодидактичних та специфічних принципів навчання.

Так, у контексті нашого дисертаційного дослідження систему загальнодидактичних принципів становлять принцип гуманізації, фундаменталізації; принцип активного та свідомого засвоєння знань, принцип наочності; міжкультурної комунікації; професійної етики; лінгводидактичні тощо. До специфічних принципів належать принцип міждисциплінарної інтеграції, професійної спрямованості, варіативності, практичної орієнтованості.

Професійна підготовка бакалаврів журналістів в університетах США базується на основі таких теорій: семіотичної, культурологічної, естетичної, ін'єкційної, теорії розвитку критичного мислення, активного навчання. В основу професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики покладено концепції конструктивізму, когнітивізму, громадянської освіти, національної безпеки конвергентного суспільства.

Змістовий компонент моделі професійної підготовки майбутніх журналістів охоплює перелік дисциплін, зміст яких сприяє формуванню загальних та спеціальних знань, формуванню і розвитку вмінь та навичок, якими повинен володіти бакалавр з спеціальності «Журналістика». Дослідження навчальних планів дало змогу визначити їхній міждисциплінарний характер.

Складовою моделі професійної підготовки бакалаврів з журналістики є *операційний компонент*, який охоплює методи та форми організації освітнього процесу. У ході дослідження з'ясовано, що методи навчання відповідають змісту, меті, завданням та принципам професійної підготовки майбутніх фахівців. У результаті дослідження виявлено, що під час навчання майбутніх журналістів застосовуються як традиційні, так і інноваційні методи навчання. Зазначено, що видами навчання студентів журналістів є: стаціонарне, заочне та змішане.

2.3.1. Змістовий компонент підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики у США

Під впливом економічних, політичних, інформаційних і культурних процесів, які відбуваються у США, професійна діяльність журналіста наповнюється новим змістом: підвищуються вимоги у сфері професійних знань, досвіду та підготовки тощо.

Проблема формування професійної підготовки майбутніх журналістів пов'язана із розв'язанням протиріч між теоретичним, предметним змістом цієї діяльності та практичним міжпредметним характером професійної діяльності. З цього погляду цікавим є зібрання, яке було проведене Національною вищою школою журналістики (National High School Journalism Convention) у м. Сієтл впродовж 6-9 квітня 2017 року. Саме тут обговорювалися важливі проблеми про те, як зробити підготовку майбутніх журналістів більш ефективною. До порядку денного також увійшли доповіді про вдосконалення журналістської майстерності; підвищення професіоналізму журналістів; ключові аспекти компетентностей, включаючи вміння самооцінювати власну роботу та вдосконалювати самоосвіту; питання доступності навчальних матеріалів і можливості їхньої оцінки (Spring National High School Journalism Convention, 2017).

На думку Фатєєвої (2007) з цього приводу сьогодні неможливо створити загальну модель змісту професійної журналістської освіти, саме тому очікується процес диверсифікації освітньо-професійних програм, власне тому на зміну прийде сукупність програм різної спрямованості та спеціалізацій, включаючи риси як академічно-орієнтованої, так і практично-орієнтованої освіти.

Поняття «модель» розглядають як «знакову систему, яка відтворює чи відображає предмет дослідження, дозволяє отримати нову інформацію у процесі його вивчення; відтворює дидактичний процес, показує в цілісності його структуру, функціонування та зберігає цю цілісність на всіх етапах дослідження»

(Антонова, 2004, с. 9). Саме тому невід'ємним компонентом формування професійної підготовки бакалаврів з журналістики є змістовий компонент моделі.

Зміст навчання – це обґрунтований, логічно упорядкований, фіксований в навчальній документації (програмах, підручниках) та необхідний для вивчення матеріал, який визначає зміст діяльності викладача й пізнавальної діяльності студентів.

Аналізуючи зміст вищої освіти в університетах США, можна виділити такі основні групи:

- біологічні науки (агрокультура, біохімія, біологія, біотехніка, екологія, медицина, мікробіологія тощо);
- фізичні науки (геологія, електроніка, фізика, хімія, кібернетика, комп'ютерне знання, математика, радіологія, статистика тощо);
- гуманітарні науки (філософія, історія, історія мистецтва, класична філологія, мовознавство, психолінгвістика тощо);
- суспільні науки (антропологія, географія, економіка, кримінологія, педагогіка, політологія, психологія, право тощо).

Доведено, що для різних американських освітніх установ поняттю «гуманітарні науки» відповідають терміни «вільні мистецтва», «загальноосвітні предмети» (англ. Liberal Arts) чи «гуманітарні науки» (англ. Humanities), які часто визначаються тотожними. «До загальноосвітніх входить широкий спектр предметів: педагогіка, англійська мова, право, історія, історія мистецтв, сучасні мови, політологія, психологія та соціологія. Гуманітарні науки є частиною загальноосвітніх предметів, але із зосередженням на вивченні мови, літератури, мистецтва, музики, філософії та релігії» (Головінський, 2003, с. 8–9).

Спеціальність «Журналістика» у системі вищої університетської освіти США належить до галузі суспільно-гуманітарних наук. Онкович (2007) зазначає, що медіаосвіта – це «процес навчання та самонавчання особистості за

посередництва ЗМІ. Дослідник розглядає медіаосвіту як автономну дисципліну, що може бути інтегрована в традиційні дисципліни» (с. 66).

Згідно з Класифікатором освітньо-професійних програм 2010 (Classification of Instructional Programs – 2010), який був розроблений Національним центром освітньої статистики Департаменту освіти США, спеціальність 09.01 «Комунікація та медіа навчання» (Communication and Media studies), 09.04 «Журналістика» (Journalism), 09.07 «Радіо, телебачення та цифрова комунікація» (Radio, Television and Digital Communication), 09.09 «Громадські відносини, реклама та прикладна комунікація» (Public Relations, Advertising, and Applied Communication), 09.10 «Видавнича справа» (Publishing) є складовою галузі знань 9 «Комунікація, журналістика та інші споріднені програми» (Communication, Journalism and related programs) (Classification of Instructional Programs, 2017).

Для кожної з цих спеціальностей, властивий розширений код, наприклад, для спеціальності 09.01 «Комунікація та медіа навчання» (Communication and Media studies) – 09.100 «Комунікація в загальному» (Communication, general), освітньо-професійна програма фокусується на всебічному вивченні комунікації і охоплює дослідження засобів масової інформації, старих і нових медіатехнологій, соціальних і політичних аспектів медіа, риторики. Вона охоплює також вивчення міжособистісної, групової, організаційної та міжкультурної комунікації; теорії комунікації; формування критичного мислення, аргументації і переконання; створення письмового повідомлення. Спорідненою до освітньо-професійної програми 09.101 «Система мовного зв'язку та риторика» (Speech communication and Rhetoric) є програма 23.1304 «Риторика та композиція» (Rhetoric and composition), яка зосереджується на вивченні історичних та сучасних теорій риторики, лінгвістики, аналізу практики грамотності в культурних та крос-культурних контекстах (Classification of Instructional Programs, 2017).

Освітньо-професійна програма 09.401 «Журналістика» (Journalism) базується на теорії та практиці збирання, обробки та донесення новин, підготовці

майбутніх фахівців до професійної роботи на телебаченні чи радіо, а також містить інструкції щодо написання та випуску новин, репортерства, графічного дизайну, закону та політики журналістики, професійних стандартів та етики, дослідницьких методів, історії журналістики та критики. На противагу попередній програмі, 09.402 «Радіожурналістика» (Broadcast Journalism) має за мету навчити майбутніх журналістів методів та технік звітності, принципів мовленнєвої та звукової системи; процедури увімкнення та вимкнення мікрофона; законів та політики ЗМІ (Classification of Instructional Programs, 2017).

Програма для спеціальності 09.701 «Радіо та телебачення» (Radio and television) спрямована на вивчення теорії, методів, технік, які використовуються для планування, випуску та розповсюдження аудіо- й відео-програм, повідомлень; надає практичні навички у сфері роботи менеджера, директора, продюсера телевізійних чи радіо передач, шоу тощо. Спорідненою до програми 09.0702 «Цифрова комунікація та Медіа» (Digital Communication and Media) є програма 50.0102 «Цифрове мистецтво» (Digital arts), яка спеціалізується на розробці, використанні, критичному оцінюванні та регулюванні нових електронних технологій зв'язку з використанням комп'ютерних програм; і що готує майбутніх фахівців для роботи в якості розробників і менеджерів цифрових засобів масової комунікації. Вона охоплює освоєння комп'ютерних і телекомунікаційних технологій та процесів; проектування і розробку цифрових комунікацій; маркетинг; цифровий зв'язок регулювання, правові та політичні засади медіа тощо (Classification of Instructional Programs, 2017).

Приклади споріднених за змістом освітньо-професійних програм допомагають визначити подібні за профілем програми, які у класифікації були віднесені до освітньо-професійних програм іншої спеціальності. Кожна зі спеціальностей – унікальна і характеризується широким спектром знань та навичок (Classification of Instructional Programs, 2017).

Своєю чергою, 09.0900 «Громадські відносини, реклама та прикладна комунікація» (Public relations, Advertising, and Applied Communication) є типом програм, зорієнтованих на вивчення питань організації комунікативного процесу, зв'язків з громадськістю та теорією реклами; принципів та методів переконання; маркетингової стратегії. Також ця програма містить інструкції із створення та дизайну зображення, мультимедійних презентацій; підготовки до публічних виступів. Спорідненими за змістом освітньо-професійними програмами є: 09.0902 «Громадські відносини» (Public relations), 09.0903 «Реклама» (Advertising), 50.0402 «Комерційне та рекламне мистецтво» (Commercial and Advertising art), які забезпечують формування і розвиток умінь та навичок використання художніх прийомів для ефективного обміну ідеями та інформацією між діловими партнерами за допомогою ілюстрацій та інших форм цифрових і друкованих ЗМІ; охоплюють інструкції щодо концепції дизайну, методів гравірування, карикатури, живопису, колажу і комп'ютерної графіки (Classification of Instructional Programs, 2017).

Освітньо-професійна програма 09.1001 «Видавнича справа» (Publishing) фокусується на процесі управління виробництвом, виданні та розповсюдженні друкованих та електронних книг, інших текстових продуктів і готує журналістів до управління редакційними, технічними та діловими аспектами видавничої діяльності. Програма передбачає ознайомлення з мистецтвом планування виробництва і проектування; редагування; стратегіями бізнесу та авторського права; операціями видавничої галузі, укладанням контрактів та закупівель; збутом продукції, електронних видань і торгівлі; історією видання та професійних стандартів етики тощо (Classification of Instructional Programs, 2017).

Здійснюючи аналіз медіаосвіти або, як ще її називають медіаграмотності у США, можна стверджувати, що практично майже у всіх університетах (у 50 штатах) функціонують факультети журналістики, мас-медіа, комунікації або

пропонуються курси з медіа (на факультетах журналістики, мистецтва, кінематографії, культурології, політології та інших).

Створення освітньо-професійних програм для журналістів в США пов'язане з боротьбою різних пріоритетів: з однієї сторони утверджувалася модель, яка зосереджувалася на отриманні практичних навичок у роботі з ЗМІ, а з іншої сторони – увага фокусувалася на засвоєнні теоретичних знань. Американська система освіти в цілому завжди опиралася на виконання різноманітних практичних завдань. Ця методика отримала назву «навчання через проекти» або «проектні навчальні курси». Відповідно до поглядів американської дослідниці Тайнер медіаосвіту можна умовно поділити на 2 частини: читання та письмо, які часто називають «аналізом та практикою» (Tyner, 2000, p. 12). Проте дослідження американської науково-педагогічної літератури у галузі медіаосвіти підтверджує інформацію, що більшість американських учених опираються на теоретичні концепції, розроблені та визнані спеціалістами у цій сфері: Мастерманом (Masterman, 1997), Безелгетом (Bazalgette, 1997) тощо.

Важливо взяти до уваги, що курси навчання у галузі журналістики в системі Американської освіти поділяються на освітній рівень бакалавра (англ. Bachelor's Degree), магістра (англ. Master's Degree) та освітньо-наукового рівня – доктора філософії (англ. Doctor of Philosophy – PhD). Студенти, які розпочинають навчання для отримання рівня бакалавра у галузі журналістики, повинні закінчити середню школу відповідно до стандартів вищої освіти, вміти правильно читати і писати рідною мовою та іншими мовами, які вони будуть застосувати як майбутні фахівці.

Упродовж першого року навчання студенти вивчають основи журналістики, а саме: граматику, синтаксис, методи опису, пояснення, логіку, факти, пошук інформації; базове поняття системи управління власної країни, її конституцію, юридичну систему, політичний процес, економіку, соціокультурну організацію та її відносини з іншими країнами; загальні знання про національну та зарубіжну

історію, географію, проблеми всебічного характеру і шляхи їхнього вирішення, застосовуючи аналітичні методи обробки і висвітлення інформації.

Упродовж другого року майбутні фахівці з журналістики вивчають законодавство у сфері ЗМІ, етику журналістики, здійснюють підготовку інформаційних документів для випуску новин, проходять курси з гуманітарних та природничих наук, на третьому курсі – детально та поглиблено вивчають як подавати інформацію на телебаченні чи радіо, а також вдосконалюють свої знання з гуманітарних та природничих дисциплін. Між третім та четвертим роком – студенти у більшості закладів вищої освіти США проходять практику у міжнародних та національних ЗМІ. На четвертому курсі – спеціалізуються на одному з предметів, запропонованих ЗВО. Цей предмет повинен відповідати широкому спектру тем, які стосуються журналістики, і по можливості сфери гуманітарних та природничих наук. Упродовж цього року студенти відвідують факультативи з медіа, проходять практику у редакції газети, здійснюють редагування документів, дизайн та випуск, вивчають фотожурналістику. Саме на четвертому році навчання у студентів формуються професійні навички у цій галузі (UNESCO Series on Journalism Education. Model Curricula for Journalism Education. A compendium of new syllabi).

Здійснюючи аналіз методики журналістської освіти у закладах вищої освіти США, можна зробити висновок, що вона: пов'язана з вивченням різних предметів (історії, мистецтва, англійської мови та літератури, екології та інших); зосереджена на вивченні ключових понять медіаосвіти («категорія», «мова», «агентство», «технологія», «аудиторія», «репрезентація»); базується на вивченні певних тематичних розділів, пов'язаних з процесом створення медіатекстів, їхньої структури та характеристики, функціонування у суспільстві; широко використовує такі традиційні форми навчання як лекції, практичні та семінарські заняття, екскурсії, самостійну роботу, факультативи, проте більша увага надається практичним заняттям, а саме застосуванню медіатехнологій (виготовлення афіш,

відеозйомка, створення синопсисів, сценарних планів). Саме на практичних заняттях використовуються проблемні (наприклад, аналіз сюжету, ситуацій, характерів персонажу, авторської точки зору медіатексту), евристичні, дослідницькі методи (моделювання та перевірка гіпотез стосовно різних параметрів медіатексту) (Федоров, & Новикова, 2004).

Освіта для журналістів в університетах США формується навколо 3 напрямків розвитку:

- 1-ий напрямок об'єднує норми, цінності, стандарти та практику у сфері журналістики;
- 2-ий – акцентує увагу на соціальних, культурних, політичних, економічних, юридичних та етичних аспектах журналістики;
- 3-ий – передбачає освоєння знань про світ та інтелектуальні виклики, які постають перед журналістикою.

Програма журналістської освіти охоплює розділи, які називаються основами медіаосвіти та призначені для формування у студентів необхідних інтелектуальних і професійних знань, умінь та навичок. Ці розділи передбачають формування і розвиток умінь, навичок висловлювати власну точку зору, включаючи навички аналізу, синтезу та оцінки незнайомого матеріалу; писати чітко та ясно, використовуючи методи оповіді, опису та аналізу. З вище поданої інформації, можна зробити висновок, що напрямок освітньо-професійної програми, до якої відноситься блок дисциплін, присвячених інтелектуальному розвитку, вміщують цикли курсів з журналістики, гуманітарних та природничих наук. Це означає, що вивчення журналістики може поєднуватися з будь-якою іншою дисципліною. Таким чином студент, який здобуває журналістську освіту, може пройти одночасно трирічні або чотирирічні курси з журналістики та певної сфери, і згідно з університетською програмою отримати кваліфікацію не лише у цій галузі, але й в іншій академічній сфері. Ця система притаманна не всім

зкладам США (UNESCO Series on Journalism Education. Model Curricula for Journalism Education. A compendium of new syllabi, 2013).

Дослідивши освітньо-професійні програми провідних університетів США, таких як Університету Флорида (University of Florida), Університету Темпл (University of Temple), Університету Колумбії (Columbia University), Університету Індіана (Indiana University), Університету Аризона (Arizona University) тощо, було виявлено, що професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики передбачає вивчення великої кількості дисциплін для формування світогляду фахівця. Це є основною концепцією професійної підготовки майбутніх фахівців журналістської галузі, що базується на розумінні цілісності і значущості кожного етапу діяльності і дає можливість поетапно вирішувати проблему. Поєднання особистісно-орієнтованого та практичного аспектів фахової підготовки, створення моделі журналістського середовища в освітньому процесі надають можливість не тільки формувати професійні уміння та навички, а й визначати шляхи їх реалізації та вдосконалення.

Слід зазначити, що більшість освітньо-професійних програм з журналістики для бакалаврів в університетах США охоплюють такі основні курси:

- базові та спецкурси з створення новин;
- закони медіа;
- етичні норми медіа;
- засоби та технології журналістики.

Інші курси розглядаються як елективні дисципліни. Проаналізувавши професійну підготовку майбутніх журналістів, можна стверджувати, що вона безпосередньо пов'язана з формуванням і розвитком умінь, знань та навичок, які є основою професійної компетентності майбутніх спеціалістів. Ця система зокрема охоплює вміння і навички у переконливому висловленні власної точки зору, опрацюванні та аналізі інформації з різних джерел та ресурсів, донесенні її до аудиторії (Kawamoto, 2013).

Важливим для майбутніх фахівців з журналістики є також розвиток критичного мислення, зокрема знань, умінь та навичок критичного аналізу інформації, оцінювання ідей та результатів досліджень. Американська філософська асоціація (American Philosophical Association) пояснює «критичне мислення» як цілеспрямоване, саморегулююче судження, яке завершується інтерпретацією, аналізом, оцінкою й інтерактивністю, також як пояснення очевидних, концептуальних, методологічних або тематичних міркувань. Критичне мислення журналіста, зазвичай, пов'язане з допитливістю, обізнаністю, причиною довіри, неупередженістю, гнучкістю, справедливістю в оцінці, чесністю у зіткненні з особистими упередженнями, розсудливістю в судженнях, бажанням переглядати, розв'язувати проблеми та складні питання, ретельним пошуком необхідної інформації, правильному виборі критеріїв оцінки фактів тощо. «Ця комбінація пов'язує розвиток «уміння критичного мислення з розумінням основ раціонального та демократичного суспільства» (Ruminski, & Hanks, 1997, с. 145).

Думати критично означає: виявляти допитливість і використовувати дослідницькі методи; ставити перед собою питання і здійснювати пошук відповідей; не задовольнятися фактами, а розкривати причини і наслідки цих фактів; виявляти ввічливий скептицизм, сумнів у загальноприйнятій істині, висловлювати свою точку зору з певного питання і здатність відстоювати її логічним доведенням; проявляти увагу до аргументів опонента та логічно їх осмислювати (Paul, 2012).

Критичне мислення передбачає розвиток різних видів мислення та відповідних інтелектуальних умінь: аналітичне мислення (аналіз інформації, відбір важливих фактів); асоціативне мислення (установлення асоціацій із раніше вивченими фактами, явищами, установлення асоціації з новими якостями предмета, явища тощо); самостійне мислення; логічне мислення (уміння вибудовувати логіку доказів прийнятого рішення, внутрішню логіку проблеми, що вирішується); системне мислення полягає у вмінні розглядати проблему у

цілісності. Саме тому можемо стверджувати, що для досягнення цілей, освітньо-професійні програми з журналістики охоплюють вивчення сучасних методів дослідження у цій галузі (Бобаль, 2014).

Для професійної підготовки майбутніх журналістів важливим чинником успішності й конкурентоспроможності набуває формування і розвиток умінь та навичок професійного спілкування, що є основою організації професійної діяльності міжособистісного, міжнаціонального та міжкультурного діалогу.

Нові тенденції в суспільстві США висувають нові вимоги до професійної підготовки бакалаврів з журналістики, зокрема володіння нормами професійно-орієнтованого спілкування, уміння творчо вирішувати професійні проблеми й будувати конструктивний діалог – бути комунікативно-компетентними.

Комунікативна компетентність журналіста визначається уміннями й навичками практичної взаємодії з людьми (ведення діалогу, вирішення конфліктних ситуацій або запобігання на різних етапах, саморегуляція, розуміння невербального спілкування тощо).

Сергієнко (Сергеенко, 2008) тлумачить комунікативну компетентність журналіста як поєднання професійно-важливих ознак: володіння сучасними цифровими, інформаційними технологіями, мовною й риторичною компетентністю, вміння впливати на людину й викликати емоційний відгук або зацікавленість аудиторії. Науковець стверджує, що «спілкування або комунікація пронизує всі види діяльності журналіста і відбувається у всіх формах – від міжособистісного спілкування до масової комунікації». На думку Сергієнка, «крім комунікабельності, комунікативні властивості охоплюють також і здатність правильно організувати спілкування» (с. 304).

Спілкування – це одна з форм взаємодії людей, це складний процес налагодження й розвитку контактів між людьми, породжений потребами в їх спільній діяльності, адже саме спілкування і спільна діяльність є однією з

найважливіших соціальних потреб людини. Соціальне розуміння спілкування полягає у тому, що це один з показників суспільної культури.

«Потреба у налагодженні міжнародної співпраці та комунікації між країнами стали поштовхом до відкриття Інституту служби за кордоном (Foreign Service Institute), основним завданням якого була підготовка дипломатів, розвідників, волонтерів та інших фахівців для усунення міжетнічних та міжрасових конфліктів» (Манакін, 2012 ст. 19).

Сьогодні засоби масової інформації безпосередньо залучені у процес глобалізації та відіграють важливу роль у поширенні та обміні інформації між культурами та народами. Нові інформаційні технології відкривають нові можливості для розвитку медіа. Саме тому проблеми мультикультурного сприйняття є основними аспектами у викладанні міжкультурної комунікації для майбутніх фахівців у галузі журналістики в університетах США. Завдяки міжкультурному спілкуванню майбутні журналісти можуть дізнатися про культурні та національні цінності різних країн.

Варто зазначити, що міжкультурна комунікація відноситься як до академічної, так і до прикладної галузі знання, головною метою якої є дослідження питань порозуміння та відносин між людьми з різних країн і культур, їхню поведінку, взаємодію та спілкування у різних ситуаціях тощо (Kolossova, 2013).

Вивчення навчального предмету «Міжкультурна комунікація» (далі МК) в університетах США включає проведення міжкультурних тренінгів, розвиток міжкультурної компететності, культурного інтелекту, терпимості та наполегливості, що доможе студентам-журналістам запобігти комунікативним бар'єрам, зрозуміти причини міжкультурних конфліктів, адаптуватися до різних умов суспільства, сприйняти виклики міжкультурного середовища, визнати переваги життя у мультикультурному світі тощо.

Курс вивчення міжкультурної комунікації також пропонує широкий огляд поняття «культури», сприяє кращому сприйняттю та розумінню міжнародного контексту, надає майбутнім фахівцям у галузі журналістики нові теоретичні знання із різноманітних аспектів міжкультурної комунікації, можливість досліджувати свої особисті цінності, пов'язані з професійним розвитком (Kolossova, 2013).

У закладах вищої освіти США завдяки дисципліні МК студенти-журналісти отримують навички у правильному висловлюванні думок та ефективному функціонуванні у будь-якому культурному середовищі. В основі цього курсу є вивчення національної та світової культури, дослідження ключових відмінностей у спілкуванні різних націй, правильної інтерпретації широкого спектра міжкультурних ситуацій. Інші важливими аспектами при вивченні МК в університетах США є міжкультурне управління конфліктами, міжкультурна компетентність, культурний шок та інші (Kolossova, 2013).

Варто наголосити, що успіх міжкультурної комунікації у сфері медіаосвіти залежить від розвитку міжкультурної компетентності та культурного інтелекту, які відіграють важливу роль у міжкультурній взаємодії, так і в дослідженнях і розумінні медіатекстів, створених у різних культурних середовищах.

В основному міжкультурна компетентність майбутніх фахівців у галузі журналістики може бути визначена як здатність вести себе ефективно та належним чином у взаємодії з різними культурами. Виокремимо основні компоненти міжкультурної компетентності, якими повинен оволодіти фахівець з журналістики: неупередженість; співчуття; гнучкість мислення і поведінки; самосвідомість; знання своєї та інших культур; стресостійкість; навички спілкування або повідомлення тощо (Kolossova, 2013).

Культура професійного спілкування журналістів тісно пов'язана з умінням будувати конструктивний, цивілізований діалог, необхідною умовою якого є уміння поєднати «твердження й заперечення» та здатність уникати «грубої форми

діалогу» (Локарева, 2013, с. 224). Тому у професійній підготовці бакалаврів з журналістики особливу роль відіграє «соціальний діалог» – це ідейна взаємодія різних суспільно-політичних сил, яка передбачає зіставлення позицій, бажання й уміння зрозуміти опонента, врахувати його підхід, відстоювання інтересів та вимог через критику з метою досягнення компромісу.

Відзначимо, що незважаючи на характер власної спрямованості, журналіст завжди вступає в соціальний діалог. Саме тому мистецтво діалогічного спілкування як найважливіший критерій соціальних здібностей вважається однією з характерних професійних рис майбутнього журналіста: вміння організувати бесіду, спрямовувати її у відповідне русло, створювати умови для діалогу – засобу соціального прогресу (Амеліна, 2010).

Через розширення міжнародних зв'язків у галузі науки, техніки, культури важливим стимулом в освітній системі США послужило вивчення іноземних мов.

Мова у системі професійної освіти займає провідне місце завдяки своїм соціальним, пізнавальним та розвиваючим функціям, є важливим засобом комунікації та зв'язку. Знання однієї або декількох іноземних мов є не лише показником освіченості, а й необхідною умовою виживання у сучасному полікультурному світі.

Необхідність формування професійної іншомовної компетентності становить відображення потреб суспільства, зокрема у підготовці майбутніх журналістів. Іншомовне спілкування є невід'ємною складовою професійної діяльності журналіста, якому необхідно будувати своє мовлення за законами риторики, композиційно правильно оформити письмовий текст-доповідь, ділову кореспонденцію, статтю, уміти грамотно сформулювати питання під час презентацій, прес-конференцій тощо. Формування іншомовної професійної компетентності забезпечується такими чинниками: інтегрованістю навчання майбутніх фахівців із врахуванням оптимального співвідношення індивідуальності спеціаліста і навчального середовища; високої вмотивованості до

навчання, що пов'язано з професійними цілями фахівця (Козак, 2000). В «Енциклопедії освіти» «професійна компетентність – інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвід, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця» (Гончаренко, 2008, с. 722).

Проаналізувавши структуру і зміст освітньо-професійних програм з журналістики в Університеті Пенсильванії, Університеті штату Аризона, Емерсон коледжі, Університету Флориди, Північної Кароліни встановлено, що для системи професійної підготовки бакалаврів з журналістики характерне:

- створення освітньо-професійних програм, орієнтованих на здобуття відповідних компетентностей згідно з освітнім рівнем;
- забезпечення можливостей для проходження виробничої практики та отримання досвіду у цій сфері;
- створення інтегрованих освітньо-професійних програм;
- чітка система оцінювання студентів та система нарахування кредитів.

Сучасна професійна підготовка майбутніх фахівців-журналістів у США ґрунтується на необхідності формування відповідного професійного світогляду, пошуку істини, забезпечення об'єктивного та всебічного висвітлення подій і проблем. Журналісти, незалежно від їхньої спеціалізації і від того, який засіб масової інформації вони представляють, повинні сумлінно та чесно служити суспільству. Професійна чесність – це основа професійної діяльності журналіста (Журналістська етика, 2014). У цьому контексті, вагоме значення приділяють вивченню особливостей розвитку та пріоритетів журналістики.

Професійна підготовка майбутніх журналістів базується на отриманні професійної кваліфікації відповідно до інтересів та вимог ринку праці; формуванні та вихованні свідомої особистості, здатної реагувати на зміни ринку праці і нести відповідальність за свою професійну діяльність. Відповідно до професійних стандартів вищої освіти журналістська практика – обов'язковий компонент

освітнього процесу в США. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки студентів із практичною діяльністю у засобах масової інформації, сприяє формуванню творчого ставлення до журналістської діяльності, визначає ступінь їхньої професійної здатності й напрям медійної спеціалізації. Задля забезпечення успішної професійної орієнтації для випускників університети пропонують численні можливості стажування.

Успіхи США у галузі професійної підготовки майбутніх журналістів значною мірою досягнуті з одного боку завдяки відмові держави від втручання у діяльність закладу вищої освіти та добровільній системі акредитації освітньо-професійних програм; з другого – завдяки ефективній реалізації методологічних підходів та принципів навчання.

Проаналізувавши освітньо-професійні програм підготовки фахівців з журналістики в університетах США, можна виокремити принципи, на яких вони ґрунтуються. Основним принципом сучасної професійної освіти США є передусім принцип гуманізації.

Гуманізація професійної підготовки майбутніх журналістів є головною умовою гармонійного розвитку особистості. Гуманістична технологія освіти припускає не лише засвоєння студентами знань і формування в них умінь та навичок, але і надає широкий спектр можливостей «розкрити» ці знання самостійно. Ця технологія фокусується на потребах студента, особлива увага звертається на його особисті цілі й інтереси. Саме тому зміст дисциплін професійно-орієнтованої підготовки журналістів має бути спрямований на формування у студентів умінь розуміти й адекватно оцінювати своє місце в майбутній професійній діяльності; на розвиток системи морально-етичних норм, які будуть визначати їх подальшу поведінку в суспільстві.

Принцип фундаментизації спрямований на підготовку бакалаврів з журналістики в умовах мобільного ринку інтелектуальної праці, що визначає рівень конкурентоспроможності; перехід до міждисциплінарного знання,

оволодіння методологією предмета, інтелектуальних основ професійної діяльності. Освіта стає цілісною, коли ці загальні дисципліни виявляються не просто сукупністю традиційних курсів, а утворюють єдині цикли фундаментальних дисциплін, об'єднаних загальною цільовою функцією, об'єктом дослідження, методологією побудови кожної з дисциплін та орієнтовані на міждисциплінарні зв'язки. Досягнення необхідної цілісності журналістської освіти має забезпечуватися цілісністю кожного з циклів природничо-математичних, технічних і гуманітарних дисциплін. Отже, головними завданнями фундаментальної освіти є формування наукового способу мислення. Кожний грамотний майбутній фахівець з журналістики повинен «мати уявлення про основні закони мислення і його форми, уміти логічно міркувати, мотивувати свої ідеї, обґрунтовувати свою думку» (Шатковська, 2010, с. 254–255).

Не менш важливими принципами журналістської освіти в США є дидактичні принципи, а саме принцип активного та свідомого засвоєння знань, умінь і навичок (англ. *the principle of the active and conscious appropriation of the knowledge and skills*). Зазначимо, що провідна мета підготовки майбутніх журналістів полягає у навчанні студентів вчитися самостійно, тобто:

- точно діагностувати навчальну ситуацію;
- обирати стратегію для вирішення поставлених проблем;
- контролювати ефективність стратегії;
- бути достатньо вмотивованими, щоб залучитися до навчальної ситуації для її повного завершення.

Вайнстайн та Меєр (Weinstein, & Mayer, 1996) пропонують «чотири стратегії для самостійного навчання, які продуктивно використовуються упродовж навчального процесу: повторення, детальний розгляд, розподіл на категорії та самоконтроль» (с. 318).

Таким чином, студент-журналіст готуючись до лекції, самостійно знайомиться з матеріалом, а під час лекцій викладач лише подає основну

інформацію. Ще один приклад – навчання американських студентів методиці самостійного управління своїм часом (англ. time management). Тайм-менеджмент є головним завданням студентів першокурсників. Студентам пропонується попередньо розпланувати свій тиждень. Потім, упродовж перших тижнів навчання, студенти фіксують реальні витрати часу на окремі види діяльності та порівнюють їх із запланованими (Бондаренко, 2011).

Принцип наочності (англ. the principle of clarity); принцип досконалого та міцного засвоєння знань (англ. the principle of the rigorous and durable appropriation of the knowledge); принцип міжкультурної комунікації (англ. intercultural communication principles); принцип професійної етики (англ. principles for Professional Ethics) є головними принципами освітньо-професійних програм для журналістів у ЗВО США.

Іншими ключовими принципами освітньо-професійних програм є такі, що ґрунтуються на вивченні специфіки мови та мовлення, зокрема лінгводидактичні: принцип концентрації (повторення матеріалу, його поглиблення й розширення); принцип розмежування лінгвістичних явищ на рівні мови та мовлення (виділення трьох аспектів: мовного – система мови, мовленнєвого – спосіб формування й формулювання думок за допомогою мови, мовнодіяльнісного – здійснення процесу спілкування); принцип функціональності (мовний матеріал вводиться з урахуванням змісту висловлювання) (англ. the principle of functionality); принцип стилістичної диференціації (англ. the principle of stylistic differentiation) (Style and Sociolinguistic Variation, 2001, с. 31), мінімізації мови (відбір мовленнєвих і мовних засобів для занять) (Newmeyer, 2000, с. 70); принцип поетапності у формуванні мовних навичок (англ. the principle of gradualism in the formation of language skills) (Progress in the English Language Program, 2011, с. 18); принцип акцентування уваги на взаємодію з аудиторією (підтримка навчання та інтеракційних потреб студентів, інтеграція студентів у соціальний та академічний простір з вивчення другої мови) тощо.

Ефективність досвіду провідних університетів США щодо впровадження освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики свідчить про необхідність практики, що забезпечує досвід професійної діяльності у полікультурному середовищі, допомагає студентам розвивати здатність адаптуватись до нових соціокультурних умов, що, своєю чергою, допомагає формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців (Сідун, 2014).

Принцип диверсифікації (англ. *diversification*) характеризується варіативністю змісту професійного навчання, його методів і форм. Майбутні фахівці у галузі журналістики повинні здобувати міждисциплінарну освіту з широким спектром різних сфер знань. Одним із принципів, що забезпечують диверсифікованість професійної діяльності журналістів і підвищення кваліфікації, є принцип гнучкості. «Різноманітність навчальних програм, типів і видів кваліфікацій та ступенів дозволяє достатньо задовільнити економічні, соціальні, науково-технічні й культурні потреби суспільства» (Glaisyer, Anderson, Smith, & Rothfeld, 2011, с. 5).

У ході сучасних досліджень розвитку вищої освіти неодноразово виділяли декілька критеріїв, які покращують процес навчання. Підсумовуючи доповіді засідання американської організації Карнегі-Найт у 2008 році (Carnegie Knight Foundation), були зазначені пропозиції та рекомендації щодо освітньо-професійних програм з журналістики та безпосереднього освітнього процесу. Варто підкреслити, що згідно з звітним документом організації, у світі, де багато людей беруть участь у політичному житті США, критично-важливим для студентів-журналістів є розвиток «комунікативної грамотності». Тому, щоб побудувати конструктивний діалог, молодь та дорослі повинні мати доступ до навчальних програм не лише у межах ЗВО, але й у різних школах медіа, суспільних центрах та неприбуткових організаціях. Саме такі програми забезпечать цілковите розуміння журналістами системи медіа; розвиток навичок

написання новин, статей, методів здійснення пошуку відповідної інформації, проведення інтерв'ю тощо. Така комплексна програма, за словами представників організації, сприятиме кращому розумінню інфраструктури та політики медіа, дозволяючи майбутнім фахівцям з журналістики брати участь у політичних дебатах (Glaisyer, Anderson, Smith, & Rothfeld, 2011).

У контексті компетентнісного підходу нами здійснено аналіз компетентностей, якими повинні оволодіти майбутні фахівці у галузі журналістики в університетах США.

Дослідження професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах США засвідчило, що у процесі навчання формуються такі компетентності:

- соціальна, яка полягає у здатності майбутніх журналістів нести відповідальність за інформацію перед аудиторією, проявляти толерантність та повагу до різних культур, узгоджувати особисті потреби з суспільними;
- комунікативна, яка визначає володіння медійників технологіями усного та письмового спілкування різними мовами;
- когнітивна – готовність студентів-журналістів до саморозвитку та самовдосконалення;
- спеціальна полягає у здатності виконувати самостійно професійні завдання (Фруктова, 2014).

Американський університет Пойнтер (University of Poynter) розробив піраміду компетентностей для студентів-журналістів (див. рис. 2.2). Майбутні фахівці з журналістики повинні навчитися правильно оцінювати новини (англ. news judgement), обирати важливу та цікаву інформацію для аудиторії; аналізувати факти з різних ресурсів: судових актів, нотаток під час зустрічей, хронології, інтерв'ю, безпосереднього спостереження, соціальних мереж, публічних актів; контролювати та перевіряти дані, які використовуються для репортажу тощо. Відзначимо, що майстерне застосування мови при здійсненні репортажу, здатність

написання оповідей для різних жанрів ЗМІ є однією з ключових компетентностей майбутніх журналістів (Clark, 2014).

Рис. 2.2. Піраміда компетентностей журналістів (Університет Пойнтер)

Мовна компетентність пов'язана з інтелектуальним розвитком майбутніх журналістів і покращується завдяки інтенсивній практиці, включаючи вивчення іноземної мови, проведення експериментів на медіа платформах з використанням різноманітних наративних структур. Розвиток критичного мислення, вміння аналізувати та інтерпретувати інформацію, яка передається у коментарях, аргументах, дослідницькому репортажі є необхідною складовою у професійній підготовці бакалаврів з журналістики. Здатність медійників працювати з цифрами, сприяє їхньому кращому розумінню статистики та базових економічних концептів. Компетентний журналіст повинен бути готовий до успішної роботи на різних медіа платформах, від друкованих до відео, цифрових, мобільних, включаючи форми, які ще не були винайдені. Подібно до того, як «комп'ютеризована звітність» колись збагатила дослідницьку роботу, зараз з'являється новий потенціал у формах комп'ютерного програмування, аналізу та відображення даних. Технологічні інновації можуть бути руйнівними, вимагаючи від компетентного журналіста прийняти нові виклики суспільства.

Аудіовізуальна грамотність майбутнього фахівця з журналістики виражається через вміння робити фотографії та монтувати відео, створювати дизайн, слайд-шоу та інші мультимедійні постановки, використовувати природний звук чи музику, коли це доречно.

Громадянська грамотність вимагає від студентів знання про специфіку роботи уряду, соціальні капітали та контракти, суспільне та громадянське життя країни, знання з історії та політики уряду тощо.

Культурна грамотність вимагає від майбутніх фахівців знання культурних відмінностей, незалежно від того, чи вони виражаються расою, соціальним класом, етнічною приналежністю, релігією чи статтю. Ключові питання культурної грамотності включають асиміляцію та різноманітність, мультикультуралізм, світове сприйняття та іноземні мови. Завершальною у піраміді компетентностей, розробленою американським освітнім закладом, є «місія та мета» (англ. *mission and purpose*), яким підпорядковується практика та навчання студентів. Джерела знань охоплюють медіаетику та право, історію журналістики, принципи демократії та знання про роль журналістики у громадах та муніципалітетах (Clark, 2014).

Здійснивши аналіз освітньо-професійних програм з журналістики в університетах США, зазначимо їхню спрямованість на формування як теоретичних, так і практичних знань, умінь та навичок у студентів.

Загальні знання формують здатність застосовувати у практичній діяльності закони і принципи медіа, зразки полікультурної комунікації; навички організації дій у разі виникнення надзвичайної чи конфліктної ситуації; здатність до організації власної діяльності, самоосвіти та продовження професійного розвитку і зростання; навички професійного спілкування, включаючи усну та письмову комунікації; навички взаємодії з іншими людьми – представниками різних культур тощо. Теоретичні знання з гуманітарних, природничих дисциплін створюють

можливості для вивчення декількох іноземних мов та практичного застосування знань для роботи в соціокультурному середовищі.

У кінці 2013 року та на початку 2014 року Інститут журналістики провів опитування «Компетентності для майбутніх журналістів» (The Future of Journalism Competencies) серед студентів, викладачів та науковців. Як результат, інституту вдалося виокремити 37 ключових компетентностей, беручи за основу академічне дослідження Дрока (Drok) та Опгенхафена (Opgehaffen). Ці компетентності були згруповані у 4 категорії: знання, особисті та професійні якості журналіста; збір фактів для новин; базовий випуск новин; технічне або мультимедійне виробництво (Drok, 2013).

Розглянемо навички для майбутніх журналістів, які входять до 1 категорії – майже усі учасники опитування погодилися, що журналіст повинен бути «точним» (англ. accurate) стосовно інформації та проявляти «допитливість» (англ. curiosity). Серед важливих умінь та навичок для кар'єри у сфері журналістики є вміння слухати та почути те, що розповідають, знати як правильно перевірити та підтвердити отриману інформацію. Слухання – не є пасивним видом діяльності, а навпаки – активним. Молоді репортери проводять багато часу та витрачають зусилля думаючи про наступне питання для аудиторії, прикидаються, що розуміють відповідь, для того, щоб не створювати образ недосвідченого фахівця своєї справи, і саме тому вони не здатні розпізнати шляхи спрощення інформації, власне тому у них проявляються риси стенографа, а не журналіста (Poynter Institute for Media Studies. Core skills for the future of Journalism, 2018).

Серед інших виокремлюють вміння та навички майбутніх фахівців з журналістики коректно поводитися у стресових ситуаціях, виконувати завдання відповідно до заздалегідь визначених кінцевих термінів, позитивно сприймати критику. Для того, щоб уникнути непередбачуваних стресових моментів, майбутньому журналістові необхідно навчатися створювати чіткий план подачі інформації, заздалегідь дізнатися, хто буде співпрацювати з ним у команді та

надати їм опрацьований матеріал. Вміння сприймати критику стимулює журналіста до вдосконалення знань у професійній сфері (Poynter Institute for Media Studies. Core skills for the future of Journalism, 2018).

Успішний та компетентний журналіст повинен продемонструвати широкий спектр загальних знань, читаючи про події з різних джерел та оволодіти соціальними навичками спілкування. Читання слід поділити на 3 категорії: детальне, загальноінформативне та читання для швидкого перегляду. Під час детального читання від майбутнього журналіста вимагається отримати інформацію, яка стосується лише теми репортажу; під час загальноінформативного – журналіст оновлює свої знання, дізнається про нові техніки, додатки та методи у медіа; читання для швидкого перегляду надає дані, які будуть використані ним у подальшій роботі (Poynter Institute for Media Studies. Core skills for the future of Journalism, 2018).

Командна робота (англ. teamwork or team player) вважається основою професійної діяльності майбутнього фахівця з журналістики, який повинен брати до уваги ідеї колег, співпрацювати з членами команди та надавати їм підтримку.

Через диверситивність суспільства США, майбутнім фахівцям у галузі журналістики необхідно ознайомитися з культурними особливостями національностей, урядовою системою, етичними та правовими законами комунікації. Майбутні фахівці з журналістики повинні відвідувати культурні заходи, засідання уряду, вступати в організації та групи для подолання міжкультурних бар'єрів (Newton, 2014). Умовами комунікації є, по-перше, орієнтація журналіста на певні норми та, по-друге, комунікативна компетентність. Для кращого розуміння явища міжкультурної та кроскультурної комунікації майбутній журналіст повинен використовувати методи моделювання. Вдала міжкультурна комунікація залежить від комунікативної компетентності самого журналіста і розуміється як знання, уміння та навички, що використовуються під час комунікації символічних систем та правил їх функціонування, а також

принципів їхньої взаємодії. Міжкультурна комунікація характеризується тим, що журналісти використовують під час прямого контакту спеціальні мовленнєві дискурсивні стратегії, що відрізняються від тих, які вони використовують при спілкуванні у монокультурному середовищі. «Кроскультурну комунікацію» працівники у галузі журналістики застосовують, коли вивчають певний конкретний феномен в двох або більше культурах. Реалізація здатності розвитку комунікативної компетентності є невід'ємною рисою експерта у сфері комунікації. Так можна виокремити вербальну та невербальну, усну та письмову комунікацію. У будь-якій формі комунікації журналіст задіює такі поняття, як інформація (повідомлення або текст), розуміння (раціональне або чуттєве), яке є метою комунікації, її технологія, яка дозволяє ефективно транслювати інформацію. Модель комунікації відтворює складові елементи і функціональні характеристики комунікаційного процесу у вигляді схеми. Першою та найбільш відомою моделлю комунікаційного процесу стала так звана «формула Лассуела: Хто – Комунікатор; Що каже – Повідомлення; Реципієнт; Яким каналом – Засіб; З яким ефектом – Ефект». Формула Лассвелла вважається класичною і застосовується журналістами для того, щоб надати структурну організованість дискусіям, і передбачає, що комунікатор завжди намагається вплинути на реципієнта, і, відповідно, комунікація повинна трактуватися як процес переконання (Риженко & Ємець, 2011, с. 507). Досить тривалий час в лінгвістиці користувались дещо розширеною моделлю, запропонованою американським математиком Клодом Шенноном. Модель охоплює п'ять елементів: джерело інформації, відправник (передатчик), канал передачі, отримувач (приймач) і кінцеву ціль (місце призначення), розташовані у лінійній послідовності. Переглянута модель охоплювала шість компонентів: джерело, кодуєчий пристрій, повідомлення, канал, декодуєчий пристрій та приймач. Саме «застосування на практиці цих моделей сприяє забезпеченню ефективності професійної діяльності журналістів» (Бацевич, 2004, с. 33).

Можна зробити висновок, що комунікація є складним, символічним, особистісним, процесом, який дозволяє учасникам виявляти певну зовнішню щодо самих учасників інформацію, тому репортерам слід приховувати внутрішній емоційний стан та статусні ролі, в яких вони перебувають відповідно один до одного.

Успішний журналіст – це експерт у медіабізнесі, який орієнтується у тенденціях розвитку цієї галузі, здійснює сучасні операції для створення нового продукту, задовольняючи потреби суспільства. Працівники журналістської сфери шукають можливості для співпраці з різними партнерами, беруть участь у міжнародних проектах, надаючи таким чином нові ідеї та досвід своїм колегам.

Охарактеризуємо другу категорію умінь та навичок для майбутніх журналістів, а саме: збір фактів для новин. Невід'ємною рисою професійного журналіста є вміння аналізувати та синтезувати значну кількість інформації, тлумачити статистичні дані та графіку. Збираючи матеріал для написання новин, журналістові необхідно використовувати не лише інтернет ресурси, але й друковані, зокрема газети, журнали тощо. Іншим важливим пунктом у цій секції є опанування технік для проведення інтерв'ю (Poynter Institute for Media Studies. Core skills for the future of Journalism, 2018).

Наступна категорія взаємопов'язана з попередньою, оскільки після опрацювання матеріалу, журналісти створюють новини, за якими можна спостерігати на телебаченні чи радіо або прочитати у друкованому варіанті. Для респондентів, які працюють у середовищі широкопрофільного медіа, важливим є вміння писати доповідь, використовуючи довільні стилі та правильні граматичні структури. Наприклад, журналісти, які пишуть статті для вебсайтів, також готують відео сегменти; тележурналісти повинні писати для вебсайтів, надаючи додатковий матеріал у вигляді відео або аудіо матеріалів, презентацій (Poynter Institute for Media Studies. Core skills for the future of Journalism, 2018).

Остання четверта категорія пов'язана з вмінням записувати аудіо чи відео, зробити фото з правильного ракурсу, провести зйомки певної події, розповісти історії, використовуючи візуальні засоби тощо (Poynter Institute for Media Studies. Core skills for the future of Journalism, 2018).

Визначено, що головними цінностями у професійній діяльності є: журналістська мораль, яка базується на основі гуманістичних, етичних норм, правилах та засадах. Етичні цінності журналістів ґрунтуються на забезпеченні свободи слова, інформації, оцінки фактів, що є виявом демократичного суспільства.

В основу громадянських цінностей покладено спілкування майбутніх фахівців з журналістики з різноманітними верствами населення; знання про те, що відбувається у світі, а саме які проблеми є актуальними та важливими; перебування у постійному стані пошуку і генеруванні ідей та розумінні, що матеріал не може охоплювати лише один аспект проблеми (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Характеристика знань, умінь і навичок, професійних цінностей і ставлення сучасного журналіста

Знання	Вміння і навички	Професійні цінності і ставлення
1. Знання у галузі медіабізнесу 2. Знання теорії телебачення 3. Знання основ програмування 4. Знання інформаційно-аналітичного та художньо-публіцистичного мовлення 5. Знання технічного забезпечення, телерадіомовлення 6. Знання механізму створення програми	1. Вміння використовувати дані і статистику у текстах 2. Вміння правильно проілюструвати інформацію 3. Вміння створювати сценарій. 4. Вміння мислити комплексно 5. Навички мультимедійного сторітелінгу 6. Навички аудіо (відео) інженера 7. Навички звукового монтажу	1. Дотримання етичних норм 2. Виконання моральних обов'язків 3. Правдивість і точність 4. Чесність і незалежність

Таблиця підготовлена автором на основі опрацювання джерельної бази дослідження

Підсумовуючи проаналізовані джерела, можемо стверджувати, що майбутні журналісти можуть працевлаштовуватися у підрозділах корпоративної та бізнес

комунікації, громадських організаціях, міжнародних та інформаційних радіо чи телестудіях, журналах, національних та місцевих газетах. Окрім урядових установ та громадських організацій майбутні фахівці з журналістики можуть працювати у мультимедійних аматорських гуртках, рекламних агентствах, організаціях соціального обслуговування, університетах та коледжах. Такий широкий спектр можливостей працевлаштування забезпечується завдяки різноманітним знанням, умінням та навичкам, професійним цінностям та ставленню, якими володіють фахівці з журналістики.

2.3.2 Операційний компонент підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики у США

Сьогодні у кожній галузі, і зокрема в журналістиці, важливим показником успішності та конкурентоспроможності є майстерність створення діалогічного спілкування як основи взаєморозуміння між людьми та як знаряддя професіоналізму.

Нові тенденції у житті суспільства США стосуються освітнього процесу майбутніх журналістів, зокрема, його операційного компоненту.

Операційний компонент є відображенням процесуальної сторони освітнього процесу і реалізовується під час здійснення операцій, які студенти виконують у процесі розв'язання різноманітних навчально-пізнавальних завдань. Основними складовими цього компоненту є методи, форми та засоби організації навчання (Максименко, 2013). Оцінити рівень його сформованості у студентів-журналістів можливо за допомогою аналізу телевізійних та медійних продуктів, створених ними, виконання завдань, які формуються у професійних ситуаціях та оцінки результатів їхньої роботи відповідно до критеріїв та стандартів.

Зазначимо, що у США функціонують організації та асоціації, які займаються питанням викладання та вивчення журналістики, а саме: Американська асоціація

викладачів журналістики (American Association of Teachers of Journalism) організовує щорічні конференції, під час яких обговорюються методи навчання майбутніх журналістів, презентуються статистичні дані, пов'язані з викладанням різноманітних курсів з журналістики (Association for Education in Journalism and Mass Communication, 2018). Національна асоціація з комунікації (National Communication Association) – це асоціація викладачів, які надають інструкції та рекомендації стосовно ораторського мистецтва, риторики. З часом Американська асоціація викладачів еволюціонувала в Асоціацію освіти у галузі журналістики та масових комунікацій (Association for Education in Journalism and Mass Communication), головним завданням якої є дослідження освітнього процесу журналістів не лише у США, а й за її межами. Міжнародна асоціація з комунікації (International Communication Association) – академічна асоціація у США, основною метою якої є аналіз усіх аспектів навчання журналістів. Не менш важливий внесок у розвиток професійної освіти журналістів зробила організація братів-американців – Джона та Джеймса Найта (Knight Foundation). Ціль цієї організації – виховати журналіста, який володіючи професійними знаннями, вміннями та навичками, і перебуваючи в умовах демократичного суспільства, зможе вільно висловлювати та відстоювати свою думку (Goodman, & Steyn, 2017).

Результати дослідження системи професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США свідчать, що основними видами навчання у закладах вищої освіти, які пропонують цю спеціальність є стаціонарне, дистанційне та змішане (англ. blended learning) навчання, що поєднує стаціонарне навчання з онлайн вивченням обраних дисциплін. Змішана форма навчання майбутніх фахівців-журналістів представлена у Коледжі комунікації Дідеріча (Diederich College of Communication) при Університеті Маркетта (Marquette University) у штаті Вісконсин, у Коледжі мистецтва та науки (College of Art and Science) на кафедрі комунікаційних досліджень (Department of Communication Studies) при Університеті Нью-Мехіко

(the University of New Mexico) тощо. Відзначимо, що змішані форми навчання є одними з найпопулярніших серед студентів-журналістів при вивченні курсу «Блогерство» у Школі журналістики та ЗМІ при Університеті Вісконсин-Медісон (University Wisconsin-Madison), що «дозволяє скористатися гнучкістю і зручністю дистанційного навчання та перевагами традиційного класу: студенти пишуть блоги на різноманітні теми в онлайн режимі і сприймають безпосередньо критику інтернет-матеріалів, а також вони можуть багато розповісти про себе і використовувати власні блоги для подальшої інтерактивної взаємодії під час аудиторного заняття» (Oravec, 2003, p. 227).

Більшість освітньо-професійних програм з журналістики у США сформовані на основі денної форми навчання. Дистанційна або онлайн форма навчання дозволяє студентам-журналістам вивчати більшість дисциплін або весь курс за межами закладу освіти. Під час цього навчання студенти спілкуються з викладачами та іншими студентами за допомогою електронної пошти, форумів, відео конференцій, дошок оголошень, обміну миттєвими повідомленнями та іншими способами інтернет-зв'язку.

Освітньо-професійна програма дистанційного навчання з курсу «Засоби зв'язку» (Media Communication) представлена в університеті Фул Сейл, штат Флорида (Full Sail University). Згідно з цією програмою студенти вивчають вступ до цифрових медіа, основи комунікації, теорію естетики тощо (Media communications (online), B.Sc., 2017).

Університет Ешворд (Ashford University) пропонує онлайн курс «Теорія комунікації», в основу якої покладено вивчення: громадських відносин, аспектів риторики та аргументації (Ashford university. Bachelor of Arts in Communication studies, 2017). Університет Південного Іллінойсу (Southern Illinois University) надає можливість студентам пройти онлайн курси з таких дисциплін: «Реклама», «Новини», «Репортаж» та «Фотожурналістика» (Study in the USA, 2018). Студенти, які хочуть навчатися дистанційно, можуть користуватися ресурсами

Американського віртуального університету (American Virtual University), а також Віртуальними комп'ютерними лабораторіями (Virtual Computing Lab) (American university. Virtual computing lab, 2019).

Інформаційно-комунікаційна революція, дистанційне навчання та онлайн курси внесли зміни у методи та форми навчання майбутніх журналістів, висунули нові вимоги стосовно журналістських кадрів та якості їхньої продукції (The Nieman reports, 2007).

Під час стаціонарного навчання студентів-журналістів у ЗВО США викладачі використовують сучасні мультимедійні методи навчання. Медіаосвіта майбутніх фахівців у цій галузі має важливе значення, адже саме вони будуть створювати медіапродукт і впливати за допомогою нього на суспільство (Фатєєва, 2012). Роль медіаосвітніх технологій у навчанні журналістів поділяється на загальноосвітню та специфічну. Загальноосвітня полягає у виконанні завдань, які ставить перед собою освітньо-професійна програма, використовуючи традиційні засоби навчання: посібники, підручники та довідники. З вище сказаного, можна зробити висновок, що медіаосвітні технології допомагають майбутнім фахівцям у галузі журналістики обрати правильне соціальне становище та знайти своє місце у системі суспільних відносин; впливають на формування та становлення особистості; забезпечують необхідними навичками та знаннями; формують світогляд та розвивають творчі здібності. Специфічна роль медіаосвітніх технологій у журналістиці базується на створенні телевізійного чи радіопродукту. Науковці стверджують, що «медіаосвітні технології у журналістиці – це навчання практиці на практиці» (Фатєєва, 2012, с. 29). Викладачі мають змогу створювати інтерактивні онлайн курси, семінари, конференції, а студенти-журналісти своєю чергою за допомогою технологій журналістської освіти можуть визначити власні орієнтири у різних ситуаціях, навчитися грамотно сприймати, розуміти, аналізувати інформацію та мати уявлення про наслідки її впливу на глядачів, читачів і слухачів (Фатєєва, 2012).

Застосування таких методів навчання сприяє формуванню медіакомпетентності, в основу якої покладено отримання знань, умінь, навичок, здібностей і досвіду, необхідних журналістам для професійної діяльності в умовах сучасного медіапростору.

У дидактиці існує різноманітна класифікація методів навчання. За джерелом передачі та характером сприйняття інформації дослідники Галант та Петровський (Петровский, 1986) поділяють методи навчання на: словесні, наочні та практичні. За основними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання, Данилов та Єсіпов відповідно до основних дидактичних завдань класифікують методи таким чином: методи оволодіння знаннями, формування умінь та навичок, застосування отриманих знань, умінь та навичок (Данилов, & Єсіпов, 1957; Єсіпов, 1967; Лернер, 1981; Скаткин, 1984). Беручи до уваги пізнавальну діяльність студентів, Лернер (1981) і Скаткин (1984) виділяють такі методи навчання: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі.

Одна з відомих класифікацій методів навчання запропонована Бабанським, яка охоплює основні компоненти діяльності: мотиви, операції, дії, контроль та аналіз результатів роботи студентів. Дослідник виокремлює три великі групи методів навчання, кожна з яких охоплює свою класифікацію: методи стимулювання і мотивації навчання (пізнавальні ігри, дискусії, методи емоційного стимулювання, методи формування обов'язку і відповідальності у навчанні, методи навчального заохочення, осуду), методи організації і здійснення навчальних дій та операцій (наочні, словесні, аудіовізуальні та практичні) та методи контролю і самоконтролю (Бабанский, & Поташник, 1983). Беручи за основу цю класифікацію, проаналізуємо методи навчання журналістів у ЗВО США.

Грунтовний аналіз освітньо-професійних програм американських університетів свідчить про те, що професійна підготовка журналістів передбачає

міждисциплінарний підхід до навчання, оскільки вивчення журналістики базується на застосуванні методів та прийомів, запозичених з інших дисциплін: права, філософії, історії, етики тощо.

Дослідивши систему професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики у США, можна стверджувати, що викладачі застосовують традиційні та інноваційні методи навчання. Як зазначають американські дослідники, сучасні студенти з різним життєвим досвідом, цілями навчання, поглядами на світ проявляють недовіру до нетрадиційних методів навчання (Корнієнко, 2011).

Згідно з результатами дослідження освітньо-професійних програм з журналістики в університетах США можна зробити висновок, що для професійної підготовки майбутніх фахівців у цій галузі використовуються різноманітні методи та форми освітнього процесу. Виконавши аналіз освітньо-професійних програм з журналістики у коледжі Емерсон (Emerson College), кафедри комунікаційних досліджень (Department of Communication Studies) (Emerson college, 2018), Муді коледж комунікацій при Техаському університеті в Остіні (Moody College of Communication at the University of Texas at Austin) (The university of Texas at Austin. Moody college of communication, 2019), Медільської школи журналістики при Північно-Західному університеті (Northwestern Medill School of Journalism) (Medill School of journalism, media, integrated marketing communications, 2018), Інституту журналістики Артура Картера у Нью-Йорку (Arthur L. Carter Journalism Institute) (New York university. Arthur L. Carter Journalism Institute, 2018), Університету Південної Каліфорнії (University of Southern California) (University of Southern California, 2018), Коледжу журналістики Філіпа Мерілла при університеті Меріленд (Philip Merrill College of Journalism) (Philip Merrill College of Journalism, 2018), Бостонського університету (Boston University) (Boston University, 2018), Школи журналістики при Університеті Міссурі (School of Journalism, University of Missouri) (School of Journalism, University of Missouri, 2018) тощо, зазначимо, що

для професійної підготовки майбутніх журналістів у США використовують методи стимулювання та мотивації; методи організації та здійснення пізнавальної діяльності: словесні методи (семінар, лекція, консультація); наочні (використання ілюстрацій); практичні (проведення дослідів, виконання вправ), творчі (використання медіатехнологій для різноманітних завдань), проблемно-пошукові (студенти, опираючись на свої знання і досвід знаходять оптимальне вирішення проблеми); методи контролю та самоконтролю тощо.

Методи стимулювання та мотивації студентів відіграють важливу роль у навчанні студентів-журналістів. Мотивація – це необхідна умова розвитку й управління освітнім процесом. У наукових розвідках мотивація студентів розглядається як система потреб, мотивів і цілей, які спонукають до навчання та оволодіння навчально-пізнавальними і професійними знаннями, вміннями та навичками (Пінська, 2009). Творча діяльність журналіста у створенні усного та письмового тексту, розробка новітніх ідей у сфері міжкультурної комунікації вимагають високої мотиваційної готовності, яка пов'язана з наявністю у них пізнавальних інтересів. В американських коледжах та університетах викладачі проводять з студентами дискусії на різні теми, заохочують студентів висловлювати власні думки щодо вирішення будь-яких проблем. Так, наприклад, в Університеті Сієтл (City University of Seattle) студенти-журналісти беруть участь у щотижневих дискусіях і заходах, які охоплюють групові проекти, індивідуальні завдання, аналіз тематичних досліджень, критичну оцінку певної інформації тощо. Для ефективного проведення дискусій, викладачі пропонують студентам опублікувати власну думку стосовно дискусійних питань; прокоментувати її та відповісти на питання, задані інструктором-викладачем та іншими студентами (City University of Seattle. Syllabus. Journalism – Principles and Practices, 2009) (див. Додаток В-3).

Методи контролю формують заключну групу методів у навчально-пізнавальній діяльності студентів-журналістів. Процес оцінювання студентів в

університетах США, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців-журналістів відбувається за допомогою стандартизованих тестів; місцевих загальних тестів, спеціальних тестів; внутрішнього курсового оцінювання; самоконтролю студентів; оцінювання «портфоліо» та «збірного курсу».

Стандартизовані тести застосовуються для проведення порівняльного аналізу загальноосвітнього рівня студента. Наприклад, в Університеті Техас студенти складають Техаський освітньо-стандартизований тест з журналістики, код 256 (The Texas Examination of Education Standard, Journalism, code 256), призначений для оцінювання знань та навичок, якими студент повинен оволодіти під час вивчення курсу: «ЗМІ та комунікація», «Журналістське письмо та фотожурналістика», «Журналістська громада» тощо (Texas Education Agency, 2018).

Оцінювання за допомогою «портфоліо» – це оцінювання на основі інформації про результати роботи окремого студента упродовж навчання. «Портфоліо» охоплює результати розумової діяльності студента: курсові роботи, лабораторні звіти, есе, наукові статті. Наприклад, студенти в Університеті Сіетл при вивченні курсу «Журналістика – принципи та практика» (Journalism – Principles and Practices) повинні виконати індивідуальні завдання, які подає викладач: зазвичай – це проведення дискусій, під час яких викладач оцінює вміння студентів правильно та грамотно висловлювати власну думку. Іншим прикладом завдання є щотижневі письмові роботи на різноманітні актуальні теми. Це завдання оцінюється згідно з такими критеріями: структурованість твору, розкриття теми та подання доказів, важливих фактів. Кінцеве завдання (англ. final assignment) – це написання статті до журналу, газети, створення новин тощо. Викладачі оцінюють завдання, беручи до уваги стиль написання; уміння стисло та чітко передати інформацію; наведення аргументів (City University of Seattle. Syllabus. Journalism – Principles and Practices, 2009). Ще однією освітньою технологією, за якою можна оцінити студентів – це технологія «збірного курсу»,

яка реалізується на старшому курсі у вигляді міждисциплінарного семінару, на якому студент повинен продемонструвати свої знання й навички як із загальних, так і спеціалізованих дисциплін (City University of Seattle. Syllabus. Journalism – Principles and Practices, 2009).

Розглянемо детально методи організації та здійснення пізнавальної діяльності студентів-журналістів в університетах США. Словесні методи займають провідне місце у системі навчання журналістів. Вони допомагають за короткий час донести до студентів значний обсяг інформації, поставити перед ними проблему і вказати на шляхи її вирішення.

Форми організації освітнього процесу відіграють провідну роль у побудові та змісті навчання. В університетах США освітній процес для журналістів відбувається у таких формах: навчальні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота та практика. Навчальні заняття в університетах США відбуваються у формі лекцій, семінарів, консультацій тощо.

Варто відзначити, що хоча у США окреслилася тенденція до переходу від групових форм (лекцій та практичних занять) організації навчання до індивідуальних (консультацій, тренінгів), лекція залишається ключовою формою будь-якого курсу. У зв'язку з тим, що лекція відповідає нижчому рівню пізнавальної активності, ця форма піддається серйозній модернізації і практично не використовується у чистому вигляді в освітніх закладах США (Davis, 1993). На сьогоднішній день найбільш популярними видами лекцій у навчальному процесі журналістів є лекція-презентація та лекція-обговорення. Під час лекції-презентації викладач знайомить аудиторію з фактами, теоріями, ідеями, використовуючи різні аудіовізуальні засоби: проектор, слайди, комп'ютерне програмне забезпечення. Ці засоби використовуються для представлення нового матеріалу, демонстрації практичного застосування знань, умінь та навичок, стимулювання студентів-журналістів до обговорення. Лекція-презентація може мати інтерактивний характер, що передбачає участь в лекції самих студентів, які коментують

інформацію, висловлюють свої думки з приводу прослуханого і переглянутого матеріалу, відповідають на питання за темою лекції. Так, наприклад, в Інституті журналістики Артура Картера (Arthur L. Carter Journalism Institute) при Університеті Нью-Йорку студенти мають можливість відвідувати лекції на такі теми: «Журналістська етика та перший додаток до закону» (Journalism Ethics and First Amendment Law), «Журналістське розслідування: Етика та практика» (Investigating Journalism: Ethics and Practice), «Журналістика та суспільство» (Journalism and Society) – курс лекцій, присвячений історичним подіям, які вплинули на розвиток американської журналістики. Після лекції студенти повинні написати есе для оцінювання їхнього розуміння важливих журналістських концепцій.

Лекція-обговорення передбачає двосторонній зв'язок між учасниками процесу навчання, де всі студенти-журналісти залучені до активної взаємодії один з одним і з викладачем у процесі дискусії на тему, що вивчається. Упродовж лекції-обговорення викладач керує процесом навчання, задає питання, аналізує відповіді студентів та контролює участь у дискусії всіх студентів. Такі методики, як мозковий штурм, аналіз, обговорення та вирішення проблеми сприяють розвитку групової активності студентів, умінь і навичок лідерства, вміння відстоювати власну точку зору, брати участь у груповій роботі. Таким чином, відповідаючи більш високому рівню пізнавальної активності, лекція-дискусія сприяє формуванню у журналістів знань, умінь та навичок застосовувати, аналізувати, синтезувати й оцінювати інформацію (Parker, 2012).

В Інституті Артура Картера студенти-журналісти мають можливість відвідувати такі лекції: «Журналістське дослідження: написане слово», «Журналістське дослідження: Мультимедіа», «Розширені звіти», «Спеціалізована журналістика» тощо (Arthur L. Carter Journalism Institute, 2017).

Такий метод навчання, як майстер-класи експертів, часто використовуються в університетах США, де готують журналістів. Викладачі часто запрошують

відомих журналістів, волонтерів, звичайних громадян, які висвітлюють громадські та громадянські проблеми суспільства. Робота з експертами дозволяє студентам-журналістам дізнатися про будь яку важливу громадську подію або явище «з перших уст», задати свої запитання, висловити свою думку, що сприяє формуванню в молодих фахівців-журналістів знань, умінь та навичок критично мислити, аналізувати події, що відбуваються у суспільному та державному житті країни, відстоювати власні ідеї щодо важливих соціальних питань та виявляти свою громадянську позицію.

Поряд з лекційною формою провідну роль у навчанні майбутніх журналістів займає семінар. Необхідно зазначити, що останніми роками значно змінилася роль такої традиційної форми навчання як семінар. Широкого поширення набули дослідницькі семінари, які передбачають індивідуальну роботу студентів на заняттях, а саме: постановка та визначення цілей дослідження; засвоєння навчального матеріалу поетапно (перехід від простого до складного); самоконтроль студентів. При цьому важливою умовою є моніторинг за самостійної роботи студентів з боку викладача. Також нововведенням у вищій школі США є проведення міждисциплінарних семінарів, на яких розглядаються проблеми, що передбачають інтеграцію інших наук (Якімова, 2010). Північно-західна школа комунікацій (Northwestern School of Communication) упродовж першого року навчання пропонує студентами відвідати широкий спектр семінарів на такі теми: «Правдивість і Медіа» (Truth and Media), «Як Медіа обрамлює суспільство» (How Media frames society), «Візуальна культура» (Visual Culture), «Медіа, як бізнес» (Media as Business (Northwestern Medill school of Journalism, Media, Integrated Marketing Communications, 2017) та інші. В Інституті Артура Картера студенти мають можливість бути присутніми на таких семінарах: «Журналістика та Суспільство» (Journalism and Society), «Журналістика як література» (Journalism as Literature), експериментальний семінар «Проблеми та ідеї» (Issues and Ideas) тощо.

Консультація є не менш важливою формою організації освітнього процесу для журналістів. Зазвичай викладачі призначають відповідний час для обговорення з студентами питань, які виникають під час вивчення дисциплін, для надання зауважень та відгуків стосовно роботи.

Наочні методи поділяються на дві групи: ілюстрацій і демонстрацій. Метод ілюстрацій передбачає підготовку та показ студентами-журналістами плакатів, постерів, карт, схем тощо. Використання методу демонстрацій надає студентам можливість продемонструвати свої знання, вміння та навички у роботі з новими технологіями, технічними установками. Проаналізувавши освітньо-професійні програми згідно з якими здійснюють професійну підготовку майбутніх журналістів, відзначимо, що наочні засоби використовуються викладачами під час навчання дисциплін: стратегічна комунікація, цифрова та фотожурналістика тощо.

Прикладом творчого підходу у навчанні журналістів є інноваційна програма «Творчий підбір обладнання» (Creativity Kit), запропонована у Коледжі Емерсон, надає можливість студентам отримати досвід у використанні мобільних технологій з основ фонової, письмової та мультимедійної передачі новин. Пристрій «CreativityKit і iOS» (дозволяє легко завантажувати новинні розсилки, такі як фотографії, аудіо- та відеоінтерв'ю, відеоефекти) (Emerson college. Journalism CreativityKit, 2018).

Дослідивши освітньо-професійні програми з журналістики у Коледжі Емерсон, Інституті журналістики Артура Картера, Університеті Вісконсин-Медісон, Університет штату Аризона, Муді коледж комунікацій при Техаському університеті в Остіні, Університету Південної Каліфорнії, Південно-західної школи комунікації, Коледжу з журналістики Філіпа Мерілла при університеті Меріленд, Бостонського університету, Школи журналістики при Університеті Міссурі тощо, виділимо такі активні методи навчання: метод проєктів (англ. capstone project), метод «польового навчання», метод кейсів (англ. case study),

практичні курси навчання (англ. experiential learning) та навчання з елементами громадського служіння (англ. service learning) тощо.

Метод проекту (англ. capstone project) передбачає виконання студентами-журналістами дипломної роботи. Викладачі виступають як консультанти (англ. capstone advisor) і надають допомогу студентам у виконанні проекту. У процесі написання роботи студенти розвивають знання, вміння та навички критичного мислення, детального аналізу та творчого вирішення проблеми. Наприклад, в Національному університеті (National University) на кафедрі професійних досліджень (Professional Studies) студенти-журналісти працюють над дипломним проектом, в основу якого покладено: написання новин; збирання матеріалу для проведення репортажу, відеозапису програм, які висвітлюють громадські проблеми; проведення інтерв'ю; зустріч з видавцями, авторами програми тощо. У результаті виконання цього проекту студенти вдосконалюють навички письма, вміння ефективно спілкуватися з членами громади, використовувати принципи медіа, демонструвати здатність працювати незалежно, збирати інформацію швидко, адаптуватися до середовища новин, проявляючи гнучкість та терплячість (National university. Journalism, film and entertainment arts, 2018).

Зазначимо, що окрім індивідуальних дослідницьких проектів, викладачі факультетів журналістики заохочують студентів працювати у дослідницьких лабораторіях (англ. research labs) (Northwestern school of communication, 2018).

Методи, які вимагають від студентів-журналістів знань, умінь та навичок самостійного вирішення проблем відповідно до ситуацій, належать до методів кейсу (англ. case study), який використовується в ЗВО США: в Університеті штату Пенсильванія при вивченні дисципліни «Медіаетика», у Коледжі Емерсон, Університеті Вісконсин-Медісон, Національному Університеті, Університеті Південна Флорида тощо. Професійна діяльність журналіста пов'язана із пошуком інформації, саме тому йому досить часто доводиться проводити самостійні журналістські розслідування та експерименти. Студенти-журналісти навчаються

не лише приймати самостійно рішення у складних ситуаціях, але й набувають умінь та навичок за допомогою прикладів із професійної діяльності. Саме ці методи спрямовані на розвиток творчого мислення журналіста та пізнавальної діяльності, навчають майбутніх фахівців усвідомлювати та вирішувати проблему, висувати гіпотезу та робити висновки. Основною метою методу кейсу є поставити студента-журналіста у ситуацію, у якій він повинен знайти відповідь на задану проблему. Цей метод сприяє вдосконаленню знань, умінь та навичок майбутніх журналістів у роботі з джерелами інформації, а саме навичок правильного формулювання питань та відповідей, аналізу та синтезу аргументів, слухання та розуміння інших, що є невід'ємною складовою інформаційної компетентності майбутніх фахівців з журналістики.

Для успішного використання кейс-методу необхідно обрати матеріал, який би відображав проблему, з якою журналіст може стикнутися у своїй професійній діяльності. Іншою необхідною умовою використання цього методу має бути ситуація, яка містить декілька варіантів вирішення, що покаже складність професійної діяльності та повинна адаптуватися до тих знань, які необхідно активізувати студентам. Метод вирішення ділових завдань може використовуватися як в аудиторії, так і для самостійної дослідницької роботи студента. Таким чином, у процесі вирішення запропонованого завдання журналісти навчаються збирати, опрацьовувати та оцінювати інформацію (Kelley, 2007).

Флемінг (Fleming), Крістіанс (Christians), Лембес (Lambeth) та Сеоу (Seow) (Lambeth, Christians, Fleming, & Lee, 2004) упродовж багатьох років аналізували особливості вивчення курсу «Медіаетики» в Університеті Пенсильванії та прийшли до висновку, що основою успішного засвоєння цього курсу є використання методу «кейс-стаді». Спочатку на практиці студентам-журналістам пропонували аналізувати проблемні ситуації, які були описані відомими журналістами. Через брак практики та професійних умінь та навичок, студенти

стикалися з труднощами у знаходженні вирішення проблеми, саме тому викладачі вирішили змінити стратегію «кейс-стаді», даючи студентам можливість писати свій власний «кодекс етики» (англ. code of ethics), який базується на аналізі кодексу декількох етичних норм. Дослідники також зазначили, що при вивченні «Медіаетики», викладачі надають перевагу практиці, саме тому під час занять намагаються застосовувати «метод кейсів», який розвиває критичне мислення журналістів (PennState World Campus, 2018).

Інноваційним методом у навчанні майбутніх журналістів в університетах США є метод «польового навчання» (англ. research education), який застосовується під час проходження практики (англ. capstone experience): студенти об'єднуються у групи від 3 до 10 осіб і виконують завдання упродовж академічного року. Результати проекту студенти оформляють письмово, беручи до уваги практичні рекомендації. Практика є основним критерієм оцінювання практичних умінь та навичок студентів за спеціальністю, а також ефективності освітньо-професійної програми. Важливо відзначити, що до студента-журналіста, який проходить практику, ставляться дуже серйозно. Керівники підприємств доручають студентам-журналістам цікаві дослідження, допомагають їм у їхній роботі, надають поради, усвідомлюючи, що у майбутньому до них прийде працювати висококваліфікований фахівець. Отже, практика – це кінцевий курс, який синтезує цінності, знання, уміння та навички студента-журналіста (Tanner, Forde, Besley, & Weir, 2012).

Наукову діяльність студенти-журналісти в університетах США мають можливість реалізувати через різноманітні стипендіальні програми. Наприклад, Школа журналістики та комунікації при Університеті Вісконсин- Медісон пропонує цілий спектр стипендіальних програм, а саме: стипендіальний фонд Бербі Волша (Berbee Walsh Journalism Scholarship Fund), Крістіни Томсон Матіас (Christina Thompson Matthias Journalism Scholarship Fund), Герберта Розофа (Herbert H. Rozoff Scholarship Fund in Journalism and Communication), Кен Перді

(Ken W.Purdy Journalism Scholarship Fund) тощо (University of Wisconsin-Madison, 2019).

Проаналізувавши освітньо-професійні програми з підготовки журналістів, можна стверджувати, що студенти мають можливість проходити стажування за кордоном. Наприклад, Школа журналістики та комунікації при Університеті Вісконсин-Медісон пропонує Світову програму стажування (Worldwide Internship Program), Південно-західна школа Комунікації підтримує подібні ініціативи: студенти цього ЗВО можуть проходити стажування у Данському інституті, який пропонує програму: «Міжкультурна та Стратегічна Комунікація» (Cross Cultural Communication and Strategic Communication), у Франції можуть навчатися згідно з програмою: «Теорія критики, література та медіа» (The Northwestern IPD Critical Theory, Literature, and Media program at Sciences), програма в Іспанії «Дослідження глобальних взаємозв'язків» сприяє активній громадській діяльності студентів.

Необхідною умовою сучасної освіти у США є пошук нових методів організації навчання, які створюють комфортні умови для навчання та спонукають студентів до активної діяльності. Це зумовлює застосування інтерактивного навчання та технологій.

«Мозковий штурм» – це інтерактивний метод навчання, зазвичай включає невелику групу студентів, які повинні зосередитися на темі, вільно висловлювати свої думки, знаходити вирішення різних проблем. Думки, які висловлюють студенти сприймаються без критики та будь-якого неупередженого судження. Цей метод сприяє покращенню комунікативних навичок, формування критичного мислення, розвиває соціальну, культурологічну та комунікативну компетентності, креативність, уміння та навички співпраці. Висловлюючи ідеї та слухаючи те, що говорять інші, студенти-журналісти коригують свої попередні знання, сприймають нову інформацію та підвищують рівень своєї обізнаності. Основними цілями «мозкового» штурму є: зосередити увагу студентів на певній темі, генерувати кількість ідей, навчити приймати та поважати індивідуальні відмінності,

заохочувати студентів ризикувати, обмінюючись своїми ідеями та думками, продемонструвати студентам, що їхні знання та мовні здібності оцінюються та приймаються, надати можливість студентам ділитися ідеями та розширювати свої наявні знання, опираючися на здобутки один одного (Brainstorm, UNSW Sydney Teaching).

Центр письма (Writing Center) при Університеті Північної Кароліни у Чепіл Хіл запропонував студентам-журналістам низку технік «мозкового штурму» для покращення умінь та навичок письма. Техніка «вільного письма» (англ. free writing) полягає у тому, що студенти-журналісти не оцінюють якість того, що вони пишуть і не хвилюються щодо стилю чи будь-яких проблем поверхневого рівня: правопису, граматики або пунктуації. Якщо вони не можуть придумати, що сказати, тоді записують свої думки на аркуші паперу. Перевага цієї методики полягає в тому, що майбутні фахівці з журналістики звільняються від внутрішньої критики і дозволяють писати речі, які вони не могли б написати, якщо були надто самосвідомі. Коли майбутні фахівці з журналістики записують власні думки, то вони мають можливість встановити ліміт часу («Я пишу 15 хвилин. Я буду писати, поки не заповню чотири повні сторінки записника»). Цей метод стимулює швидкість і свободу вираження думки.

Наступна методика – це поділ теми на рівні (англ. break down the topic into levels): загальну тему, яку потрібно розкрити; підтеми або питання, що стосуються обговорення; термін або словосполучення, що найчастіше використовуються у роботі.

Не менш важливою методикою «мозкового штурму» є список та маркування (англ. listing and bulleting). Згідно з цією технікою студенти-журналісти повинні занотувати слова та фрази, які будуть застосовуватися ними під час доповіді. Список слів базується на основі загальної теми; одного або декількох слів з твердження про тезу; слів або ідей, які є цілковито протилежні вступному твердженню. Наприклад, студенти-журналісти, отримали завдання приготувати

доповідь на тему «Винаходи американського суспільства у ХХІ столітті». «Мозковий штурм» відбувається таким чином: для того, щоб цілком висвітлити тему, студенти повинні віднайти винаходи, які покращують та погіршують статус американського суспільства. Студенти обмінюються ідеями, аналізують інформацію, що сприяє розвиткові аналітичного та критичного мислення.

Методика «три точки зору» (англ. *three perspectives*) полягає у наступному: студенти повинні проаналізувати щонайменше 3 точки зору стосовно певної проблеми для її цілковитого висвітлення:

- перша точка зору пов'язана з описом проблем: Яка тема доповіді? Які її складові? Чому тема є актуальна?;
- друга – стосується «відслідковування» (англ. *trace*): студентам необхідно віднайти відповіді на питання: З якими історичними подіями пов'язана тема? Які важливі події вплинули на вибір теми?;
- третя – «нанесення на карту» (англ. *mapping*): Які аспекти проблеми ви досліджуєте? Як ваша робота пов'язана з науковими розвідками дослідників? тощо.

Методика «мозкового штурму» «куб» (англ. *subing*) дозволяє студентам журналістам розглянути тему з шести різних напрямків. Так само, як куб є шестигранним, «мозковий штурм» кубиків призведе до шести «сторін» або підходів до теми. Студенти повинні проаналізувати тему та надати відповіді, використовуючи 6 команд: описати тему; порівняти її з іншими; створити певні асоціації; проаналізувати; застосувати; віднайти аргументи «за» і «проти».

Головною методикою «мозкового штурму» у професійній підготовці майбутніх журналістів є «6 важливих журналістських питань» (англ. *big six journalistic questions*), за допомогою яких студенти мають можливість дослідити детально певну проблему: Хто?, Що?, Коли?, Де?, Чому?, Яким чином? (University of North Carolina at Chapel Hill. The writing center, 2019).

Не менш важливою методикою «мозкового штурму» у професійній підготовці майбутніх журналістів є нестандартне мислення. Коли журналісти пишуть статтю у рамках певної навчальної дисципліни, вони можуть скористатися своїм досвідом на інших курсах з інших факультетів. Припустимо, студенти-журналісти пишуть статтю з англійської мови. Вони можуть запитати себе: «Хмм, якби я писав на цю ж тему в курсі біології або використовував цей термін в курсі історії, як я міг би побачити або зрозуміти це по-іншому? Чи існують різні визначення цього поняття, скажімо, у філософії чи фізиці, які можуть спонукати мене задуматися про цей термін з нової точки зору?». Наприклад, під час обговорення «культури» з англійської мови, комунікацій або культурології студенти-журналісти можуть включити визначення «культура», яке часто використовується в біологічних науках (University of North Carolina at Chapel Hill. The writing center, 2019).

Наступна методика – це використання майбутніми фахівцями у галузі журналістики діаграм. Якщо майбутні журналісти більш схильні до наочних методів навчання, то вони мають можливість створювати діаграми, графіки або таблиці замість списків слів або фраз, намагаючись сформулювати або досліджувати ідею, а також використовувати фрази або слова, які є центральними для їхньої теми, і спробувати різні способи їх просторового розміщення, скажімо, у вигляді графіка, таблиці або діаграми. Студенти-журналісти можуть спробувати використати блок-схему. Тут важливо вибратися з царства слів поодиночі і подивитися, як різні просторові уявлення можуть допомогти їм побачити відносини між своїми ідеями. Якщо студентам не вдається уявити форму діаграми, просто потрібно відкласти слова на сторінці, а потім провести лінії між ними або навколо них і подумати про їхнє значення (University of North Carolina at Chapel Hill. The writing center, 2019).

Узагальнюючи, доцільно наголосити, що «мозковий штурм» у навчанні журналістів стимулює творчу активність студентів, поєднує теоретичні та

практичні знання, активізує навчально-пізнавальну діяльність, навчає працювати у команді та поважати думки інших.

Можемо стверджувати, що професійна підготовка майбутніх журналістів в університетах США передбачає активну участь у роботі з громадою. Ця мета реалізовується за допомогою використання інноваційних методів: служіння громаді (англ. *service learning*) та практичних курсах навчання (англ. *experiential learning*). Метод служіння громаді зазвичай реалізовується під час роботи студентів-журналістів у громадських спільнотах. Працюючи у спільнотах, студенти покращують свої знання, уміння та навички спілкування з громадськістю, допомагають у вирішенні проблем та досягненні цілей громади. Так, наприклад, викладачі Університету Темпл (*Temple university. Community relations, 2018*), Університету Каліфорнії (*CSUN. Service learning, 2018*) та Університету Нью-Йорку (*The Teaching Committee of the Association for Education in Journalism and mass communication, 2017*) залучають студентів-журналістів до створення «гіпер-локального» (англ. *hyperlocal*) репортажу. Щодо практичних курсів навчання, можемо запевнити, що вони є невід'ємною частиною професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США. Основою цих курсів є участь студентів-журналістів у конференціях, семінарах та тренінгах. Масштабним проектом, під час якого журналісти проявили свої знання, вміння та навички на практиці був проект «Америка 2012. Виборча система» (*US 2012. Elective system*). Студенти-журналісти престижних ЗВО США були активно залучені до цього проекту, проявляючи майстерність практичних умінь та навичок у виконанні завдань, а саме: здійснювали швидке опитування громадськості стосовно кандидата у президенти, написання репортажу, проведення відеозапису, створення новин, написання статей тощо.

Отже, можемо зробити висновок, що останні три десятиліття у вищій школі США проводиться багато експериментів, пов'язаних із зміною форм і методів навчання журналістів. Поява комп'ютерів, доступ до численних джерел призвели

до того, що використання традиційної лекції як домінуючої форм навчання перестало влаштовувати як студентів, так і викладачів. У зв'язку з цим, значно змінився характер і спрямованість як аудиторних, так і позааудиторних занять.

Висновки до другого розділу

У розділі «Організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США» здійснено дослідження організаційної специфіки забезпечення якості журналістської освіти; охарактеризовано систему професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах США; представлено модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США.

На підставі аналізу нормативно-правової документації та законодавчих актів, робимо висновок, що система вищої освіти США характеризується децентралізацією та автономністю інституцій. У США не існує єдиної системи уніфікованих національних стандартів, які регулюють освітній процес та надання освітніх послуг. Досліджено, що федеральний уряд, регіональні агентства та адміністрація штатів здійснюють моніторинг якості освіти згідно з освітніми та професійними стандартами. Також виявлено, що освітні стандарти формуються на основі законів штатів та рішень університетів, а професійні стандарти своєю чергою окреслюють опис вимог до певної професії і чітко визначають обсяг знань, умінь та навичок, якими має володіти фахівець для виконання посадових обов'язків.

Розроблено авторську модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США, що охоплює нормативний, теоретичний, змістовий та операційний компоненти.

В основу нормативного компоненту покладено сукупність нормативних актів, документів, які регулюють освітній процес студентів-журналістів.

Теоретичний компонент представлений теоріями, концепціями, принципами та підходами, а також відображає тенденції, на яких ґрунтується професійна підготовка майбутніх журналістів.

Виявлено, що освіта для майбутніх журналістів в університетах США формується навколо трьох напрямків розвитку: перший напрямок об'єднує норми, цінності, стандарти та практику у сфері журналістики; другий – акцентує увагу на соціальних, культурних, політичних, економічних, юридичних та етичних аспектах журналістики; третій – спрямований на оволодіння знаннями про світ та інтелектуальні виклики, які постають перед журналістикою.

Встановлено, що у США професійна підготовка майбутніх журналістів передбачає бакалаврські, магістерські і докторські освітньо-професійні програми. На основі ґрунтовного аналізу освітньо-професійних програм бакалаврів журналістики, визначено, що вони характеризуються міждисциплінарністю та варіативністю дисциплін. До обов'язкової компоненти освітньо-професійних програм належить вивчення модулів, які пов'язані з теоретичними аспектами розвитку журналістської освіти. Зазначено, що за допомогою вивчення професійних дисциплін, формується фахова компетентність майбутнього фахівця з журналістики. Вибіркові (елективні дисципліни) охоплюють вивчення модулів, які розкривають широкий спектр проблем.

Проаналізувавши освітньо-професійні програм підготовки фахівців з журналістики в університетах США, визначено принципи, на яких вони ґрунтуються: загальнодидактичні, зокрема, принцип активного та свідомого засвоєння знань та навичок, принцип наочності, принцип міжкультурної комунікації, принцип професійної етики, фундаменталізації, гуманізації; лінгводидактичні, які зосереджуються на вивченні специфіки мови та мовлення.

На основі дослідження змістового наповнення освітньо-професійних програм університетів США визначено мету професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, що полягає в оволодінні студентами знаннями, вміннями та навичками аналітичного мислення та комунікації для створення усного та письмового тексту, засвоєнні теоретичних знань з політології, соціології та культурології для правильної інтерпретації фактів та актуальних проблем сучасності, що є важливою рисою демократичної держави та формування громадянського суспільства.

Результати дослідження свідчать, що операційний компонент професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики характеризується різноманітністю програм, відповідно до яких студенти можуть здобути ступінь бакалавра гуманітарних наук з відзнакою, бакалавра гуманітарних наук з основної/додаткової спеціальності та бакалавра з подвійної спеціальності. Визначено, що основними складовими операційного компоненту є методи та форми організації навчання.

Дослідження системи професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США показує, що основними видами журналістської освіти у закладах вищої освіти, які пропонують цю спеціальність, є стаціонарна, дистанційна та змішана. З'ясовано, що в освітньому процесі застосовуються різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів-журналістів: семінарські, практичні та лекційні заняття, індивідуальні, групові та лабораторні роботи, консультації, майстер-класи, самостійна робота, практична підготовка тощо.

Зазначено, що професійна підготовка бакалаврів гуманітарних у галузі журналістики базується на поєднанні інноваційних та традиційних методів, серед яких широкого використання набули методи активного навчання: метод проектів, метод «польового навчання», проблемно-аналітичний кейс-метод, метод навчання через суспільно-корисну працю (служіння громаді), метод «мозкового штурму».

Проаналізувавши освітньо-професійні програми з журналістики в університетах США, можемо стверджувати, що практична підготовка майбутніх фахівців спрямовується на задоволення потреб роботодавців та ринку праці, сприяє освоєнню професійних знань, формуванню та розвитку професійних умінь та навичок.

Науково-дослідницька підготовка майбутніх журналістів в університетах США характеризується різними видами пошуково-дослідницької діяльності: самостійним виконанням проектів, співпрацею американських університетів з медійними організаціями, залученням студентів до роботи з спільнотами, громадою.

Матеріали розділу висвітлено у таких публікаціях автора: Грицко, 2016а, 2016b, Грицко, & Крилова, 2016а, 2016b, Марціхів 2017а, 2017b, 2017с, 2017е, 2018а, 2018b, 2018с, 2019b, Marcikhiv, & Mukan, 2019.

РОЗДІЛ 3

ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ГУМАНІТАРНИХ НАУК З ЖУРНАЛІСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США ТА УКРАЇНИ

У розділі «Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США та України» розглянуто стан професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики у закладах вищої освіти України, виконано порівняльний аналіз професійної підготовки бакалаврів з журналістики у США та Україні, а також окреслено можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики у системі вищої освіти України.

3.1. Стан професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в Україні

Процеси глобалізації та швидкий розвиток інформаційних технологій, які відбуваються в Україні, сприяють формуванню суспільства. Новітні зміни змушують українське суспільство пристосуватися до функціонування в умовах міжнародного співтовариства, а також зумовлюють зростаючу потребу у свідомих громадянах, які б захищали ідеї своєї держави. Громадянська позиція та цінності є однією з важливих складових професійної підготовки майбутніх журналістів.

Варто зазначити, що професійна підготовка бакалаврів у галузі журналістики в Україні ґрунтується на положеннях законів України «Про освіту» (2018), «Про вищу освіту» (2014), «Про професійно-технічну освіту» (2004), указі Президента України від 25 червня 2013 № 344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021» (2013), постанові Президії

Національної академії педагогічних наук України від 20.05.2010 р. №1-7/6 «Концепція впровадження медіа освіти в Україні» (2010), Постанові Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 №579 «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» (2015) тощо. Правові засади журналістів висвітлені у таких Законах України: «Про інформацію» (1992), «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» (1992), «Про телебачення і радіомовлення» (1993), «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» (1997) та інших нормативно-правових актах.

В Україні функціонують асоціації та спілки журналістів, які захищають права журналістів та сприяють їхньому професійному розвитку. Так, наприклад, Незалежна медіа-профспілка України (НМПУ) є всеукраїнською організацією, яка об'єднує сотні працівників медіа сфери по всій Україні, входить до Європейської та Міжнародної федерації журналістів, сприяє кар'єрному росту фахівців медіа галузі, формуванню і розвитку вмінь та навичок, освоєнню знань у роботі з медіатехнологіями. Асоціація Європейських Журналістів в Україні (2019) забезпечує обмін між українськими та європейськими журналістами, участь у міжнародних тренінгах, конференціях та конгресах ЗМІ.

Національна спілка журналістів України (НСЖУ) (2019) сприяє розвитку медіа та захищає культурні, політичні, соціальні інтереси журналістів, підтримує зв'язки з асоціаціями та організаціями працівників преси інших країн, проводить конференції, круглі столи, громадські слухання з питань свободи та безпеки журналістів, бере активну участь у професійній підготовці журналістів.

Також в Україні функціонує саморегулюючий орган у сфері ЗМІ – Українська медіаасоціація, до складу якої входять: Інститут масової інформації (2019), професійна спілка «Медіа фронт» (2019), громадський рух «Стоп цензурі» (2019), «Інститут Медіа Права» (2019), «Детектор медіа» (2019), Бюро журналістських розслідувань «Свідомо» (2019), та Громадська організація «Інтерньюз-Україна» (2019). Основним завданням цієї асоціації є покращення

захисту професійних прав журналістів та сприяння розвитку незалежної та фахової журналістики в Україні (УНІАН, 2011).

Незалежна медійна рада в Україні утворена 28 грудня 2015 р., до складу якої входять 14 представників медіа спільноти та фахових громадських організацій. Рада займається моніторингом та утвердженням високих професійних стандартів журналістів, а також розглядає питання, які стосуються недотримання медіа законодавства, порушення норм журналістської етики тощо (Інтерньюз Україна, 2019).

Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі журналістики в Україні здійснюється у контексті системи університетської освіти. Згідно з даними інформаційної системи osvita.ua та даних із сайтів закладів освіти, 68 ЗВО пропонують програми із спеціальності «Журналістика». Це заклади державної та приватної форми власності різного рівня акредитації (Довідник ВНЗ, 2019), які здійснюють підготовку майбутніх фахівців у галузі журналістики за такими спеціальностями: радіомовлення і телебачення; нові медіа; видавнича справа та редагування; кіно- і телемистецтво; реклама та зв'язки з громадськістю; мультимедійні технології та медіадизайн; соціальні комунікації; журналістський менеджмент; економіка та організація ЗМІ; журналістське розслідування; піар та журналістика; журналістика та міжнародні відносини тощо (Довідник ВНЗ, 2019).

Як свідчать дані рейтингу ЗВО «ТОП-200» Україна 2019 р. провідними закладами, у яких студенти можуть здобути освітній рівень бакалавра у галузі журналістики є Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Національний університет «Львівська політехніка», Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Сумський державний університет, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Львівський національний університет імені Івана

Франка, Національний авіаційний університет, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Рейтинги ВНЗ, 2019) (див. Додаток Г).

У системі вищої освіти України науковці виділяють такі підходи до професійної підготовки майбутніх журналістів, а саме: особистісно-діяльнісний, герменевтичний, діагностичний, акмеологічний, аксіологічний, культурологічний та компетентнісний (Кремень, 2005).

Особистісно-діяльнісний підхід у професійній підготовці майбутніх журналістів спрямований на розвиток особистості, зокрема на формування активності в освітньому процесі, що сприяє самостійному, творчому та упевненому вирішенню будь-якої проблеми (Бех, 2003).

Герменевтичний підхід до професійної підготовки фахівців у галузі журналістики пов'язаний з розвитком інтелектуальних здібностей, що допомагають розуміти, тлумачити та інтерпретувати мовленнєві знаки, а також правильно висловлювати свої думки в усній чи письмовій формі (Онищенко, 2002).

Діагностичний підхід у процесі навчання допомагає журналістам орієнтуватися у потоці інформації; працювати з її різними видами; знаходити і відбирати необхідний матеріал; критично його аналізувати, класифікувати та узагальнювати (Галузьяк, 2018).

Акмеологічний підхід у підготовці майбутніх фахівців з журналістики забезпечує їхній індивідуально-професійний розвиток, який спрямований на постійне самовдосконалення, самореалізацію та самоорганізацію. Таким чином, у сучасних умовах для журналістів особливого значення набуває розуміння своєї професії та ролі у суспільстві, а також здатність до оцінки свого життєвого та професійного досвіду, правильного вибору шляхів удосконалення особистих якостей та акме-стратегій (Definition and selection of competences: theoretical and conceptual foundations, 2001).

Аксіологічний підхід в освіті є сукупністю ціннісних орієнтацій, які охоплюють три підсистеми: когнітивну (знання, судження та переконання), емотивну (оцінка об'єкта, почуття) та поведінкову (норми поведінки, визначені дії). У контексті професійної підготовки майбутнього журналіста світ цінностей – це його духовна сфера діяльності, моральна свідомість, розвиток інтелектуальних та творчих можливостей (Вітвицька, 2015).

Застосування культурологічного підходу у професійній підготовці майбутніх журналістів передбачає підвищення рівня духовності та моральності, а виховання відчуття поваги до краю та мови дає можливість фахівцю з журналістської галузі розглядати мову як культурну одиницю суспільства. Головна особливість цього підходу є у тому, що він «сприяє розвитку культурно-особистісних цінностей журналістів, формуванню життєвого досвіду, налагодженню відносин з людьми різного класу, державою» тощо (Красных, 2002, с. 36).

Компетентнісний підхід зорієнтований на розвиток у студентів-журналістів умінь та навичок діяти у різноманітних складних ситуаціях, вирішувати життєві та професійні проблеми (Овсієнко, 2011).

Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в Україні базується на «принципах неперервності професійної освіти; фундаменталізації (забезпечує формування у журналістів загальнокультурних, морально-духовних, духовно-естетичних, психологічних, професійних цінностях); гнучкості знань та взаємозв'язку процесу професійного навчання з подальшим розвитком економіки та зайнятості населення; принципу диверсифікації, що зумовлений розвитком конкуренції між освітніми закладами, і призвів до утворення нових моделей підготовки майбутніх фахівців у журналістській сфері; системності, яка сприяє ефективному формуванню нової генерації конкурентоспроможних журналістів через систематизовані знання та засвоєння фахової теорії» (Ничкало, 2013, с. 49).

В Україні освітньо-професійна програма з «Журналістики» забезпечує студентів теоретичними знаннями з таких дисциплін: історія журналістики, філософія, психологія, історія України, педагогіка, що сприяє розвитку культури та соціалізації особистості майбутнього фахівця журналіста, формуванню етичних та моральних цінностей. Знання української та іноземної мов надають можливість студентам вільно спілкуватися у суспільстві, правильно створювати текст у ЗМІ в усній чи письмовій формі. Характерні особливості освітньо-професійної програми з журналістики полягають в отриманні практичних навичок у роботі з сучасними комп'ютерними технологіями; використанні програмних засобів; навичок роботи в інтернеті; умінні створювати макети ЗМІ; монтувати радіо та відео матеріали для ЗМІ (Каталог освітніх послуг Львівської політехніки, 2019).

Так, наприклад, Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка пропонує бакалаврські освітньо-професійні програми з спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво» за спеціалізаціями: ведучий програм телебачення, звукорежисура, кіно-, телеоператорство, сценарна майстерність і режисура кіно та телебачення; з спеціальності «Журналістика» за такими спеціалізаціями: видавнича діяльність та медіа редагування, журналістика та соціальна комунікація, медіа продюсування, реклама та зв'язки з громадськістю (Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут журналістики, 2019). Натомість, Львівський національний університет імені Франка пропонує освітньо-професійну програму для бакалаврів з спеціальності «Журналістика» за такими спеціалізаціями: соціальні комунікації, засоби масової комунікації, медіакомунікація (див. Додаток Д-1). Освітньо-професійна бакалаврська програма Запорізького національного університету за спеціальністю «Журналістика» передбачає підготовку фахівців за такими спеціалізаціями: газетна журналістика, радіо, телебачення, інтернет-журналістика, міжнародна журналістика (Запорізький національний університет. Освітньо-професійна програма «Журналістика», 2019).

В освітньо-професійній бакалаврській програмі Львівського національного університету імені Івана Франка за спеціальністю «Журналістика» чітко виокремлені такі компетентності майбутніх журналістів: інтегральна (здатність на основі базових знань зі спеціальності володіти необхідними навичками у роботі із ЗМІ); загальна полягає у здатності (знаходити, опрацьовувати та аналізувати інформацію з різних джерел; застосувати знання на практиці; здатності працювати у команді; мислити аналітично та абстрактно; умінні оцінювати та прогнозувати політичні, економічні, соціальні події та явища; здатності використовувати інформаційні та комунікаційні технології, працювати у міжнародному контексті; розробляти проекти та уміти ними управляти); фахова спрямована на розвиток здатності створювати інформаційний чи аналітичний матеріал для ЗМІ; працювати з різноманітною проблематикою у світових медіа, розуміти і продукувати тексти іноземною мовою; використовувати у професійній і соціальній діяльності базові знання з медіаграмотності, основ психології, педагогіки, соціальної інформатики, історії журналістики, видавничої справи, культури мови журналіста, сучасної публіцистики, документознавства, архівознавства; правильно та доречно використовувати мовні засоби у професійній практиці відповідно до норм; аналізувати журналістський текст на макро- і мікрорівні; застосовувати на практиці основи українського законодавства у сфері діяльності ЗМІ; орієнтуватись в інформаційних потоках і джерелах нових медіа, а також формувати інформаційні бази в інтернет-просторі та керувати інформацією в різноманітних соціальних мережах (Львівський національний університет імені Івана Франка. Факультет журналістики, 2019) (див. Додаток Д-1). Зазначимо, що освітньо-професійна програма Одеського національного політехнічного університету за спеціальністю «Журналістика» окрім вищезазначених компетентностей, зазначає інструментальну, яка зорієнтована на розвиток здатності спілкуватися рідною та другою мовою в усній та письмовій формі, синтезувати різні види інформації; міжособистісна спрямована на розвиток етично-культурних принципів та мотивів;

системна зосереджується на здатності пристосовуватися до нових ситуацій, прагнути до збереження навколишнього середовища, застосовувати знання у практичних ситуаціях тощо (Одеський національний політехнічний університет. Журналістика, реклама, зв'язки з громадськістю, 2019) (див. Додаток Д-2).

Досліджуючи освітньо-професійні програми з журналістики в університетах України, можна стверджувати, що студенти вивчають іноземні та східнослов'янські мови, що сприяє розвитку міжкультурної комунікації. Навчальна лабораторія кіно-, телемистецтва, радіостудія, телевізійна студія Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка забезпечує студентам можливість отримувати практичні навички у роботі з різноманітними засобами ЗМІ (Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут журналістики, 2019).

У Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна при кафедрі журналістики є навчально виробнича Університетська медіастудія, робота якої спрямована на створення в університеті технологічної бази для підготовки високопрофесійних журналістів, що володіють новітніми знаннями в галузі соціальних комунікацій та нових медіа. Студенти мають можливість створювати медіапроекти для різної цільової аудиторії (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Університетська медіа-студія, 2019).

Нещодавно при кафедрі журналістики Національного університету «Львівська політехніка» створили Навчально-практичний центр медійних технологій, ефективну базу для проведення практичних занять. Саме тут майбутні журналісти мають можливість створювати монтажні, знімати фільми, навчаються правильно озвучувати інформацію, працювати з мікрофоном. У цьому навчальному центрі студентам-журналістам вдалося створити цикл відео сюжетів «Молодь про СКУ», присвячених ювілею діяльності Світового Конгресу Українців (Навчально-практичний центр медійних технологій, 2019).

У Львівському національному університеті імені Івана Франка є лабораторія журналістської майстерності, мультимедійна та навчальна радіостудія, де студенти-журналісти здобувають практичні навички у користуванні засобами ЗМІ (Лабораторія мультимедії, 2019).

Детальний аналіз освітньо-професійних програм з журналістики ЗВО України свідчить про те, що університети ставлять за пріоритет теоретичну підготовку студентів, проте також приділяють увагу і практично-професійній підготовці майбутніх фахівців, залучаючи їх до різноманітних проектів з використанням новітніх інформаційних технологій.

Дослідження освітньо-професійної програми з спеціальності «Журналістика» Національного університету «Львівська політехніка» дало змогу виокремити такі результати навчання: студенти отримують базові уявлення про основи філософії, педагогіки, психології, знання з історії України, економіки і права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків суспільства; знання з української мови, які необхідні для зібрання, опрацювання та створення тексту для ЗМІ; базові знання у використанні новітніх інформаційних технологій; базові знання з фундаментальних та галузевих наук, що є необхідним для освоєння загальних професійних дисциплін (Навчально-практичний центр медійних технологій, 2019).

Майбутні фахівці у галузі журналістики, які отримали необхідну кваліфікацію, можуть займати такі посади: менеджера з реклами, літературного редактора, кореспондента, фотокореспондента, прес-секретаря, асистента режисера телебачення, асистента телеоператора, звукорежисера, завідувача фотолабораторії, завідувача PR агентства, ведучого програм, диктора, редактора з рекламування фільмів, менеджера із зв'язків з громадськістю, інтерв'юера тощо (Каталог освітніх послуг Львівської політехніки, 2019).

Порівнюючи освітньо-професійну бакалаврську програму з спеціальності «Журналістика» Національного університету «Львівська політехніка» та Львівського національного університету імені Івана Франка, окрім

вищезазначених результатів навчання виділимо такі: студенти-журналісти навчаються критично аналізувати національне та теоретичне надбання журналістики; демонструвати усну та письмову комунікацію чітко, граматично правильно, стилістично коректно, зв'язано, лаконічно та аргументовано; демонструвати вміння добирати відповідні мовні засоби у різноманітних ситуаціях професійного спілкування журналіста, а також вільно оперувати відповідною термінологією; застосовувати основні закони України, які регулюють журналістську діяльність; ілюструвати, аналізувати, синтезувати, порівнювати, досліджувати і правдиво осмислювати суспільно-політичні, міжнаціональні й міжкультурні процеси перед мікрофоном чи телекамерою. Отримавши відповідну кваліфікацію студенти-журналісти Львівського національного університету імені Івана Франка можуть працевлаштуватися за такими посадами: журналіст мультимедійних видань; інокореспондент; кореспондент власний; кореспондент спеціальний; оглядач; оглядач політичний; випусковий редактор; член головної редакції (див. Додаток Д-1).

Цікавою є освітньо-професійна програма Інституту журналістики у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка з спеціальності «Реклама та зв'язки з громадськістю». Ця програма є відносно новою, оскільки затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2006 р. Метою програми є навчити майбутніх журналістів концепцій, аспектів, стратегій рекламної та PR діяльності; основ маркетингової політики ЗМІ та системи управління персоналом. У процесі навчання студенти-журналісти засвоюють основні поняття маркетингу, реклами та громадських відносин; головні функції реклами і зв'язків з громадськістю у суспільстві; отримують теоретичні знання про типи, форми, види реклами та громадських відносин; вивчають діяльність підрозділів та учасників PR-рекламного бізнесу, основи проведення рекламної кампанії, технології та прийоми PR-реклами. У результаті опанування курсу студенти-журналісти створюють макети PR-рекламних матеріалів, а саме

повідомлення, прес-релізи та імідж модулі; здійснюють розробку PR-реklamних акцій та кампаній; пишуть сценарії для радіо та телебачення; використовують творчі технології у PR-рекламі. Закінчивши навчання студенти, використовуючи набуті уміння та навички, можуть працювати у PR та рекламному бізнесі (*Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут журналістики, 2019*).

Аналізуючи діяльність ЗВО України, які здійснюють підготовку журналістів можемо стверджувати, що академічна мобільність є ключовим аспектом для всіх учасників освітнього процесу. «Положення про надання прав на участь у програмах академічної мобільності; чітке визначення видів та форм академічної мобільності; система перерахування отриманих кредитів на основі Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) імплементовані у постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12 серпня 2015 №579» (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Кафедра журналістики та засобів масової комунікації при Національному університеті «Львівська політехніка» заохочує студентів брати активну участь у міжнародних проектах, конференціях та програмах обміну.

Факультет журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка підтримує тісні зв'язки з такими освітніми закладами та установами: Українським Вільним Університетом у Мюнхені, Варшавським, Вроцлавським університетами, Ягелонським університетом, Католицьким університетом у Любліні, Університетом Марії Кюрі-Склодовської (Польща), Пенсільванським університетом (США) та іншими (Факультет журналістики. Міжнародна співпраця, 2019). Факультет журналістики Запорізького національного університету виявляє активність щодо запрошення іноземних колег з Франції, Німеччини, США для проведення тренінгів і майстер-класів для майбутніх журналістів. Згідно з даними університету студенти-журналісти постійно беруть

активну участь у конкурсі академічних програм за підтримки Державного департаменту США IREX (Відділ міжнародних зв'язків Запорізького національного університету, 2019).

Також зазначимо, що академічна мобільність студентів-журналістів активно реалізовується кафедрою реклами та зв'язків з громадськістю Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Студенти беруть участь у міжнародних конкурсах, перевіряючи свої знання, вміння та навички, отримуючи новий досвід та практику. Одним з таких прикладів є міжнародний студентський конкурс PR-рекламних проєктів «Золотий компас». Цей конкурс надає майбутнім журналістам чітке розуміння як працювати у команді, правильно та відповідно до часу розподіляти завдання між учасниками, самоорганізовуватися в різних ситуаціях та реально оцінити свої власні сили (Інститут журналістики. Відділ міжнародного співробітництва, 2019).

Розглянувши бакалаврські освітньо-професійні програми з «Журналістики» можна відзначити, що заклади використовують традиційні та інноваційні методи навчання. Серед традиційних методів можна виділити лекції, семінари та лабораторні роботи. Аудиторні заняття для бакалаврів з журналістики згідно з навчальними планами становлять у середньому 50-60%, самостійна робота студентів – від 40% до 60%.

Керівництво факультетів журналістики залучає до проведення лекцій та практичних занять викладачів з інших закладів України, а також відомих фахівців у галузі журналістики із зарубіжних країн. Так, наприклад, факультет журналістики Запорізького національного університету відвідав Марк Лінкс, керівник відділу преси і роботи з громадськістю Посольства Німеччини в Україні та прочитав лекцію студентам-журналістам на тему «ЗМІ у Німеччині» (Відділ міжнародних зв'язків Запорізького національного університету, 2019). Також студенти цього ЗВО у 2017 році мали можливість відвідати лекцію викладача журналістики та зв'язків із громадськістю з Туреччини. Свою лекцію викладач

присвятив особливостям повсякденної комунікації, ролі журналістів у суспільстві, а також надав поради як уникнути стресових ситуацій під час роботи з різною цільовою аудиторією (Турецький викладач провів лекцію для студентів факультету журналістики, 2017).

Кафедра зарубіжної преси та інформації при Львівському національному університеті імені Івана Франка тісно підтримує контакти з ЗВО європейських країн, США та інших регіонів. Змістовною була лекція на тему «ЗМІ та вибори: приклад Федеративної Республіки Німеччини» для студентів-журналістів, яку прочитав професор комунікативістики Гамбурзького університету, голова Співки німецьких журналістів Зігфрід Вайшенберг. Іншим цікавим досвідом для студентів була дискусія на тему: «Сучасна концепція ЗМІ: комерція чи правда?», яку провів керівник лабораторії репортажу при Інституті журналістики Варшавського університету. Як результат, студенти та викладачі отримали можливість брати участь у проекті «Європа за Аушвіцем» (Львівський національний університет імені Івана Франка. Кафедра зарубіжної преси та інформації, 2019).

Зазначимо, що навчальні семінари, які проводяться для студентів-журналістів, сприяють поглибленню знань з базових курсів «Соціальна проблематика ЗМІ», «Журналістська етика», «Медіаправо», «Журналістська майстерність», «Основи роботи в інформаційній мережі Інтернет», а також спрямовані на виявлення умінь та навичок критичного осмислення проблем, отримання досвіду у самостійному опрацюванні інформації, пошукової роботи, набуття якостей, які стануть у нагоді у професійному житті.

Так, наприклад, студенти, що навчаються за спеціальністю «Журналістика» у Національному університеті «Львівська політехніка» брали участь у семінарі «Практика фактчек в Україні – можливості і перспективи», який був організований у рамках проекту «Посилення суспільного контролю у регіонах України». В основі фактчеку є перевірка та виявлення недостовірних фактів, фейкових повідомлень. Під час семінару студенти тренувалися шукати факти,

статистичні дані у відкритих джерелах та робити висновки стосовно інформації чи вона правдива, напівправдива, недостовірна (Національний університет «Львівська політехніка». Кафедра журналістики і масової комунікації, 2019).

У 2017 році майбутні журналісти Херсонського державного університету, кафедри соціальних комунікацій мали можливість відвідати семінар на тему «Світові стандарти журналістики в умовах війни та кризи», а також викладачі кафедри та студенти взяли активну участь у практичному семінарі «Розслідування: сервіси на основі відкритих даних» (Херсонський державний університет. Кафедра соціальних комунікацій, 2018).

Згідно з даними Інституту журналістики Київського Національного університету імені Тараса Шевченка, кафедри соціальної журналістики та реклами студенти разом з викладачами відвідали у Лондоні семінар-тренінг «Інноваційні технології у розвитку журналістики. Форми і методи впливу медіа на розв'язання соціальних проблем». Під час семінару студенти обговорювали права та етичні засади діяльності журналіста, шляхи вирішення соціальних проблем в Англії та Україні, участь ЗМІ у цьому процесі. Цей семінар був змістовним та пізнавальним для студентів, оскільки майбутні фахівці у галузі журналістики спілкувалися з видатними британськими журналістами, брали участь у семінарі на BBC, відвідали редакцію газети «Independent» тощо (Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут журналістики, 2019).

Науково-дослідна робота є важливим аспектом у професійній підготовці журналістів. Основними напрямками науково-дослідної роботи студентів є: участь в олімпіадах та конкурсах студентських наукових робіт; підготовка наукових публікацій; участь у науко-практичних конференціях, тренінгах, групових та індивідуальних проектах; написання курсової та дипломної робіт. Також студентів активно залучають до участі у міжкафедральних та міжвузівських засіданнях «круглого столу», наукових дискусіях, на яких розглядаються проблеми функціонування сучасних ЗМІ та актуальні науково-практичні питання.

Зазначимо, що упродовж декількох років Запорізький національний університет приділяє значну увагу розвитку проектної діяльності на рівні факультетів та структурних підрозділів. У 2017 році за результатами конкурсу на кращий соціальний проект «Social Project Awards» який проходив наприкінці року (організатори Міністерство молоді та спорту України, журнал «PROactive» за підтримки посольства Фінляндії в Україні), проект Запорізького національного Університету – «Школа блогерів», у якому брали участь студенти-журналісти, був визнаний кращим у номінації «Освіта» (Школа блогерів і громадських журналістів у ЗНУ, 2016).

Так, наприклад, у Львівському національному університеті імені Івана Франка функціонує студентське телебачення «Franko TV». Цей проект був створений студентами-журналістами, які навчаються за спеціалізацією «Радіомовлення і телебачення». Особливість проекту полягає у тому, що студенти навчаються створювати інформаційні, пізнавальні, аналітичні сюжети, вдосконалюючи свої навички на практиці. Окрім новин, на студентському телебаченні є авторські програми «розFocus» та «Франко без ретуші». Телепроект «Франко без ретуші» – це цикл коротких фільмів, які готують студенти-журналісти про життя Івана Франка. Телепроект «розFocus» – це інтерв'ю з цікавими особистостями, яке відбувається у формі гри. Студент-журналіст, який проводить інтерв'ю, дає особі капелюх з різними атрибутами, які символізують певний елемент із життя, про який розповідає учасник. Спільною рисою для цих програм є інтерв'ю у різноманітному форматі діалогу (Строцька, 2018).

Не менш важливим у науково-дослідній роботі студентів-журналістів є практика за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи, яка дозволяє майбутнім фахівцям не лише вдосконалити майстерність у роботі із ЗМІ, але й зібрати необхідний матеріал для написання роботи (див. Додаток Д-1, Д-2, Д-3).

Аналізуючи освітньо-професійні програми з спеціальності «Журналістика», можемо стверджувати, що ЗВО України підтримують методи активного навчання.

Серед поширених методів активного навчання для журналістів виокремимо майстер-клас, «основною метою якого є удосконалення практичних умінь і навичок та отримання професійного досвіду від передових фахівців медіа галузі» (Розіна, 2013, с. 8).

У березні 2017 року в рамках вивчення дисципліни «Інтернет-журналістика» для студентів II курсу був проведений семінар, а також майстер-клас про тренди цифрового маркетингу та інструменти, які допоможуть журналістові популяризувати власний матеріал у мережі. Майбутні фахівці журналісти ознайомилися з такими популярними поняттями в мережевій журналістиці як таргетинг (створення цільового рекламно-інформаційного повідомлення), Insta plus, Google Analytics тощо. Під час майстер-класу студенти навчилися розробляти стратегію просування свого продукту в мережі, використовуючи найефективніші методи реклами. Проведення таких майстер-класів із залученням практиків є найкращим досвідом для майбутніх журналістів. Студенти брали активну участь в обговоренні, ділились власним досвідом. Адже чимало з них вже працює в інтернет-медіа, займається розробкою власних веб-ресурсів тощо (Студентам-журналістам Університету розповіли, як популяризувати себе та свій матеріал в Інтернеті, 2017).

25-26 квітня 2018 року студенти за спеціальністю «Журналістика» Коледжу й Інституту журналістики, кіно і телебачення Київського міжнародного інституту відвідали семінар «Фактчек як інструмент протидії маніпуляціям та фейкам. Методика впровадження у навчання», за підтримки посольства Республіки Чехії в Україні. Після семінару студентам запропонували взяти участь у майстер-класі, під час якого майбутні фахівці навчилися розкривати фейкову та недостовірну інформацію (Київський міжнародний університет. Фактчек: новий формат журналістського розслідування (майстер-клас для майбутніх журналістів), 2018). Також студенти-журналісти 2-3 курсу факультету соціальних комунікацій Сумського державного університету мали змогу відвідати майстер-клас по

«Фактчек». Упродовж 2 днів студенти навчилися розпізнавати та викривати неправдиві новини, пояснювати різницю між фейком та неправдою, аналізувати джерела, на які посилаються журналісти тощо (Новини СумДУ, 2018).

Впровадження тренінгів в освітній процес студентів-журналістів у ЗВО України є важливою інноваційною технологією викладання. Тренінг – форма інтерактивного навчання, метою якого є розвиток професійної діяльності майбутнього фахівця (Коджаспирова, & Коджаспиров, 2005). Під час тренінгу майбутні журналісти мають можливість модифікувати свої знання, вміння і навички через набуття навчального досвіду, виконувати вправи, адаптовані до майбутньої професійної діяльності. Так, наприклад, студенти-журналісти Сумського державного національного університету (СумДУ) брали участь в онлайн-тренінгу з радіо та телемовлення. Під час тренінгу студенти поглибили свої знання щодо принципів медіа: чесності, точності, неупередженості, небайдужості, про те, як брехня та прихована інформація впливає на формування світогляду людей. Цей тренінг супроводжувався практичною частиною, під якої студенти-журналісти проявили свої вміння, навички та знання (Студенти-журналісти СумДУ взяли участь у майстер-класах від провідних українських медійників, 2016). Також студенти-журналісти цього ЗВО 26 червня 2017 р. відвідали тренінг, на якому обговорювали стандарти журналістики, вплив Інтернету й соціальних мереж на журналістику, роль журналістів у демократичному суспільстві, причини недовіри до ЗМІ тощо (Тренінг для журналістів, 2017).

Натомість у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича для студентів спеціалізації «Журналістика та кросмедійність» проведено низку семінарів-тренінгів: «Проект «Новомедіа» та онлайн-журналістика», «Менеджмент ЗМІ: успішний досвід», «Основи створення газетно-журнального контенту» тощо (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Філологічний факультет, 2019).

Зазначимо, що організація заходів з метою удосконалення практичних умінь та навичок майбутніх фахівців у галузі журналістики сприяє формуванню готовності до професійної діяльності. У липні 2018 року студенти-журналісти Запорізького національного університету та Сумського державного університету мали можливість відвідати літню школу блогерів і громадських журналістів. Упродовж 10-ти днів навчання майбутні фахівці з журналістики обговорювали особливості написання блогів, візуалізацію інформації, стандарти журналістської етики, а також навчилися якісно фотоштрафувати, редагувати їх, монтувати відеоролики, створювати та редагувати власний блог у соцмережах, дотримуватися цифрової безпеки, проводити інтерв'ю, журналістські розслідування, правильно структурувати тексти. Як підсумок навчання у літній школі студенти-журналісти підготували медіапроект про суспільно-важливі проблеми в країні (Літня школа блогерів і громадських журналістів стартувала на кафедрі вдруге, 2018; Ресурсний центр Гурт, 2018).

У результаті дослідження професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики у ЗВО України варто виділити такі особливості: навчальні плани, за якими здійснюється підготовка майбутніх журналістів не є збалансованими у співвідношенні практичних та теоретичних курсів, а саме недостатня увага приділяється удосконаленню практичних навичок; навчальні плани перенасичені дисциплінами, які пов'язані з філологією, адже більшість кафедр журналістики створені на базі факультетів філології; не усі ЗВО України технічно обладнані: лише декілька ЗВО мають навчальні медіа лабораторії, студії, ньюзруми та мультимедійні аудиторії. Зазначимо, що брак зв'язку з медіаринком є однією з серйозних проблем у підготовці майбутніх журналістів. Взаємодія факультетів та кафедр журналістики з медіаринком у більшості закладів обмежується лише проходженням студентами навчальної практики, натомість спільних медіапроектів майже немає. Аналіз діяльності факультетів журналістики свідчить про низький рівень міжнародної мобільності, брак активності в розробці

проектів та участі у грантах. Зазначені проблеми є перешкодами у процесі забезпечення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців-журналістів та досягнення високих результатів навчання.

3.2. Порівняльний аналіз професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики у США та Україні

Порівняльний аналіз професійної підготовки бакалаврів гуманітарних у галузі журналістики в університетах США та Україні виконано на основі виявлення спільних та відмінних рис у системі журналістської освіти, що охоплює нормативний, теоретичний, змістовий й операційний компоненти. На нашу думку, застосування прогресивних ідей американського досвіду та їх зіставлення з традиціями вітчизняних університетів України сприятиме вдосконаленню професійної підготовки фахівців у галузі журналістики в університетах України.

Досліджуючи систему вищої освіти США, варто відзначити, що діяльність університетів, які здійснюють підготовку майбутніх журналістів, підпорядковується умовам ринку праці. Відповідно, фактори, які визначають вибір студентами-журналістами закладу вищої освіти, впливають на університети значно більше ніж державне регулювання. На думку Евелл (Ewell, 2010), це свідчить про недоліки ринкової системи, тому для американської системи освіти важливо перейти до іншого показника якості, а саме результатів навчання студентів-журналістів.

Одним з кращих інструментів забезпечення якості освіти США є Національне опитування залученості студентів (National Survey of Student Engagement), яке визначає фактори навчального досвіду майбутніх фахівців з журналістики. Проте статистика, заснована на опитуваннях характеризується неточностями і не може бути основою для прийняття важливих рішень та

фінансування закладів вищої освіти США. Тому важливо вдосконалити цю статистику з метою впливу на вибір ЗВО студентами-журналістами, або активно використовувати її, як показник, який сприятиме підвищенню рівня викладання та навчання у ЗВО США з низькою ефективністю діяльності (Ewell, 2010).

Згідно з статичними даними ринку праці за період 2016-2026 (U.S. Bureau Labor of Statics) очікується зниження до 9% рівня зайнятості майбутніх-фахівців з журналістики за посадами репортер, кореспондент, радіо-аналітик тощо, проте прогнозується зростання кількості працевлаштованих технічних райтерів та спеціалістів із громадських відносин (U.S. Bureau Labor of Statics, 2019).

Зниження доходів від реклами у радіо, газети та телебачення негативно вплине на зростання зайнятості для цих професій. Також очікується, що упродовж наступного десятиліття кількість читачів і поширення газет буде знижуватися. Крім того, телебачення і радіостанції все частіше публікуватимуть контент онлайн та на мобільних пристроях. У результаті, для організацій, які займаються випуском новин, можуть виникнути проблеми з продажем традиційних форм реклами, які часто є їхнім основним джерелом доходу. Деякі організації, ймовірно, будуть продовжувати використовувати нові форми реклами або пропонувати платні підписки, але ці нововведення не зможуть компенсувати втрачені доходи від рекламних оголошень. Зниження доходів змусить новинні організації скоротити кількість найманих журналістів. Проте, зростаючий попит на онлайн-новини матиме можливість компенсувати деякі скорочення. Однак, оскільки дохід від реклами в Інтернеті та мобільних пристроїв, як правило, менший, ніж дохід від друку, зростання цифрової реклами не матиме можливості компенсувати зниження друкованої реклами, тиражу та аудиторії (U.S. Bureau Labor of Statics, 2019).

Зазначимо, що новинні організації частіше діляться ресурсами, персоналом і контентом з іншими засобами масової інформації. Наприклад, журналісти можуть збирати і повідомляти про новини для засобів масової інформації, які можуть бути

опубліковані в кількох газетах, що належать одній компанії. У результаті консолідації та обміну новинами попит на майбутніх фахівців з журналістики зменшиться. Однак у деяких випадках консолідація допомагає обмежити втрату робочих місць: газети, радіо- та телевізійні станції, які стикаються з фінансовими проблемами, спроможні утримувати персонал за рахунок інших організацій. Саме тому, студенти-журналісти, які прагнуть працевлаштуватися за посадами репортер, кореспондент та новинний аналітик, повинні удосконалювати свої практичні вміння і навички, для того щоб бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Мультимедійна журналістика, охоплює запис і редагування відео або аудіо матеріалів, а тому повинна також зосередитися на покращенні практичних умінь і навичок майбутніх фахівців з журналістики. Оскільки станції і засоби масової інформації публікують контент на декількох медіаплатформах, особливо в Інтернеті, роботодавці віддаватимуть перевагу кандидатам, які матимуть досвід роботи у розробці та кодуванні веб-ресурсів (Occupational outlook handbook. Reporters, correspondents, and broadcast news analysts, 2019).

ЗВО України так, як і США, повинні підпорядковуватися умовам ринку праці, проте роботодавці не є достатньо обізнаними про існування Національної рамки кваліфікацій. Знайомлячи з цим документом, роботодавці стверджують, що рівень знань, умінь та навичок молодих журналістів, на жаль, не відповідає вимогам суспільства через перенасиченість навчальних планів дисциплінами теоретичного спрямування (Гриненко, Рибак, Хлебнікова, & Хоменко, 2019).

Розглядаючи нормативно-правове забезпечення професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, можемо стверджувати, що професійна підготовка журналістів в університетах США базується на засадах соціальної справедливості, чесності та моральності; дотриманні законодавства, кодексу етики тощо (Journalism and Media Studies In the College of Professional Studies and Fine Arts, 2012). Серед документів, які регулюють вищу освіту США,

можна виокремити: «Акт про двомовну освіту» (Bilingual Education Act), «Поправка № 10 до Конституційного акту» (Constitutional Act, 1791, Amendment №10), Акт про вищу освіту (Higher Education Act Національний Акт про Захист Освіти (National Defense Education Act), Акт про рівність доступу (Equal Access Act).

Натомість в Україні, професійну підготовку майбутніх фахівців з журналістики здійснюють відповідно до нормативно-правової бази вищої освіти. Головними нормативно-правовими документами системи вищої освіти України є: Закони «Про вищу освіту» (2014), «Про професійну-технічну освіту» (2004), методичні рекомендації, розроблені на виконання наказу МОН № 943 від 16.10.2009 р. «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи», Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013, «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021» тощо.

У відповідності до статті 5 Закону України «Про вищу освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р. професійна підготовка журналістів здійснюється за відповідними рівнями вищої освіти: початковий рівень (короткий цикл) – молодший бакалавр, перший рівень (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий або освітньо-творчий) та ступенями вищої освіти: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук, які відповідають кваліфікаційним рівням Національної рамки кваліфікацій (НРК) (Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» №1341 від 23.11.2011 р., 2011). Позитивними змінами у законодавстві України є оновлення Національної рамки кваліфікацій (Стаття 5, Закон України «Про вищу освіту від 25.07.2018»), що сприятиме залученню студентів та педагогічних працівників до міжнародної мобільності та формуванню поваги до культури і цінностей інших країн. Також варто зазначити, що ЗВО України набувають автономності, оскільки самостійно розробляють та затверджують освітньо-

професійні програми та навчальні плани, реорганізують структурні підрозділи (Стаття 36, Закон України «Про вищу освіту від 25.07.2018»).

Україна також залучена до проекту Європейської системи кваліфікацій, основними елементами якої є: «система координат», у якій результати навчання розподілені відповідно до восьми рівнів; «допоміжні інструменти», які призначені для індивідуальних громадян: Європейська система трансферу кредитних одиниць, документ Європас (Europass), база даних Плотеус (Ploteus), яка містить перелік можливостей навчання; загальні принципи забезпечення якості, офіційне визнання документів про освіту та ключові компетентності (Захарченко, Луговий, Рашкевич, Таланова, 2014).

У порівнянні з Україною, США характеризується децентралізацією, саме тому відсутня єдина уніфікована рамка кваліфікацій. У 2011 р. Американська організація Люміна (Lumina Foundation) запропонувала для системи вищої освіти США характеристику рівнів кваліфікації (The Degree Qualification Profile). У цьому документі подаються дані щодо рівнів освіти: молодший спеціаліст (випускник двохрічного коледжу), бакалавр (120-160 кредитів ЄКТС), магістр (30-50 кредитів ЄКТС), доктор філософії (60-80 кредитів ЄКТС); чіткий опис навичок та компетентностей, які майбутні журналісти отримають під час навчання, здобуваючи певний кваліфікаційний рівень; результати навчання студентів відповідно до п'яти взаємопов'язаних категорій: професійні знання (англ. specialized knowledge); широке та всеохоплююче знання (англ. broad and integrative knowledge); інтелектуальні вміння і навички (англ. intellectual skills); прикладне та групове навчання (англ. applied and collaborative learning); громадське та глобальне навчання (англ. civic and global learning).

Вважаємо за доцільне висвітлити результати навчання бакалаврів з журналістики відповідно до цих категорій. Згідно з вище поданою інформацією першою категорією є отримання майбутніми фахівцями з журналістської галузі професійних знань, а саме студенти навчаються визначати та пояснювати

структуру, стиль та особливості профільних дисциплін, використовуючи професійну термінологію, засоби, технології та методи; досліджують проблему журналістської галузі, пропонуючи власні ідеї та концепти щодо її вирішення тощо.

Друга категорія – широкі та всеохоплюючі знання: студенти спроможні створювати дослідницькі та творчі проекти, пов'язані з сучасними подіями, які відбуваються у журналістській галузі. Інтелектуальні вміння і навички охоплюють вміння і навички студентів аналітично мислити, правильно використовувати інформаційні джерела, сприймати світ крізь призму інших людей, дотримуватися правил кодексу етики у різноманітних ситуаціях.

Четверта категорія – прикладне та групове навчання: майбутні фахівці здійснюють аналіз актуальних проблем, готують проект, демонструючи свої знання, обговорюють проблему у групах, підсумовуючи її важливість у суспільстві.

П'ята категорія – громадське та глобальне навчання: студенти отримують знання про різноманітні культурні, економічні, політичні аспекти медіа; співпрацюють з громадськими організаціями; навчаються ідентифікувати важливі проблеми, які впливають на розвиток країни, континенту, культури; оцінюють роль неурядових та внутрішньо-урядових організацій у вирішенні проблем громадськості (The Degree Qualification Profile, 2014).

Як зазначалося, США є класичним прикладом децентралізованої освітньої системи, тому можемо стверджувати, що державний стандарт для професійної підготовки студентів-журналістів рівня «Бакалавр» відсутній. Кожен із штатів має свої власні нормативно-правові акти, які регулюють діяльність освітньої сфери; визначають термін та зміст освіти, умови зарахування до закладу освіти та вимоги щодо здобуття освітнього рівня (United States Department of Education, 2018).

В Україні згідно з галузевим стандартом вищої освіти для спеціальності «Журналістика» майбутній фахівець з журналістики повинен виконувати складні

завдання та вирішувати проблеми у галузі соціальних комунікацій, що передбачає проведення інноваційних досліджень у професійній діяльності, а також володіння основними методами, засобами, технологіями, які використовуються у журналістиці. Основні обов'язки журналіста полягають: в оперативному редагуванні текстів відповідно до мовних норм; наповненні рубрики матеріалом згідно з встановленими нормами права й етики; здійсненні постійного моніторингу Інтернет-видань, друкованих ЗМІ і телебачення; проведенні перевірки достовірності отриманої інформації відповідно до законодавства про ЗМІ; просуванні медіапродукту в соціальних мережах; узгодженні роботи системних аналітиків, програмістів та інших фахівців тощо (Наказ МОН України № 864 від 20.06.2019 р. «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 061 «Журналістика» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти», 2019).

Підсумовуючи результати порівняльного аналізу нормативно-правової документації США та України, нами виявлено спільні риси, які полягають в описі журналістики як предметної галузі, переліку професійних та загальних компетентностей, результатів навчання. Однак, відзначимо, що проект стандарту України, у порівнянні з США не характеризується значним рівнем міждисциплінарності та варіативності, і також не подає детальної інформації про методи викладання.

Аналізуючи теоретичні основи та науково-методичну базу професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США відзначимо, що важливу роль відіграє її членство у світових професійних спілках та організаціях: Міжнародна федерація журналістів (International Federation of Journalists), Міжнародна асоціація журналістів (International Association of Journalists), Міжнародна асоціація преси (International Press Association), Глобальна дослідницька соціальна мережа журналістики (Global Investigative Journalism Network), та національних Національний центр бізнес

журналістики (National Center for Business Journalism), Центр медіаграмотності (Center for Media Literacy) Асоціація «Стратегії медіаграмотності» (Strategies for Media Literacy), Національний альянс медіакультури і мистецтв (National Alliance for Media Arts and Culture).

В Україні діють такі спілки та громадські організації: Асоціація Європейських Журналістів, Національна спілка журналістів України (НСЖУ) Українська медіаасоціація тощо. Порівнюючи діяльність асоціацій в обох країнах, можемо стверджувати, що медіа організації у США є широкомасштабними, до складу яких входять видатні науковці та педагоги, натомість в Україні такі організації – спілки та громадські об'єднання, які зазвичай створені за ініціативи активістів та науковців. Зазначимо, що вітчизняні університети є членами українських освітніх організацій, тому важливим потенціалом для педагогів та для здобувачів вищої освіти є членство у міжнародних організаціях.

У США результати наукових досліджень у галузі журналістики публікують у таких журналах «Американська журналістика» (American Journalism), «Журналістика та Масові комунікації» (Journalism & Mass Communication), «Журналістика» («Journalism»), «Голос журналістики» (The voice of journalism), «Журналістська освіта» (Journalism education), «Журналістські дослідження» (Journalism studies). У цих журналах висвітлено важливі аспекти та особливості розвитку журналістської освіти.

В Україні результати наукових досліджень у галузі журналістики здебільшого публікують у фахових виданнях, до яких належать вісники Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Журналістика», «Актуальні питання масової комунікації», «Інформаційне суспільство»; «Вісник Львівського університету ім. І. Франка. Серія. Журналістика», «Теле- та радіожурналістика», «Вісник Одеського національного університету ім. І. Мечникова. Діалог: Медіастудії», «Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: «Соціальні комунікації». Ці

журнали публікуються українською мовою та не входять до міжнародних наукометричних баз даних, що призводить до обмеження поширення результатів наукових розвідок за межами України.

Аналізуючи організаційний компонент навчання журналістів у системі вищої освіти США, можемо зробити висновок, що для здобуття освітнього рівня бакалавра з спеціальності «Журналістика» майбутньому студентові необхідно мати атестат, який засвідчує завершення загальноосвітньої школи (High School Diploma). Окрім цього документу, як зазначалося у параграфі 2.2 основними критеріями відбору студентів на навчання є: результати стандартизованих тестів (ACT, SAT); сертифікати, що підтверджують участь у позааудиторній роботі; наявність документа про середній бал із попереднього закладу (англ. Grade Average Point); документ про платоспроможність; результати написання вступного есе; наявність рекомендаційного листа від учителів середньої школи тощо (The future of children, 2013).

У різних штатах вимоги для вступу до ЗВО США можуть значно відрізнятися. Так, наприклад, Університет Каліфорнії (University of California) встановив набір курсів, які майбутні студенти-журналісти повинні пройти, для того щоб бути допущеними до вступних випробувань в університеті. Ці курси розподілені за а-г категоріями: а – це 2 річний курс з історії; b – 4 річний курс з англійської мови; c – 3 річний курс з алгебри та геометрії; d – 2 річне лабораторне навчання; e – 2 річне вивчення другої іноземної мови; f – річне вивчення візуальних мистецтв; g – річне вивчення дисциплін за вибором. Середній бал за кожен курс повинен бути не менше ніж 3,4, в іншому випадку документи студента не будуть розглядатися. Іншими пререквізитами вступу у штаті Каліфорнія є успішне складання Схоластичного оцінювального тесту (Scholastic Aptitude Test) або Тестування для вступників американського коледжу (American College Testing). Окрім цього, першокурсники повинні написати есе на задану тему,

демонструючи знання мови, граматичних структур тощо (University of California. Admission requirements, 2019).

У штаті Техас на основі правила «Топ 10%» (Top 10% Rule) діє автоматична система прийому студентів-журналістів. Згідно з цією системою майбутні студенти повинні завершити державну чи приватну середню школу у Техасі, яка підпорядковується Міністерству безпеки США; надати документ, який засвідчує про те, що особа є жителем штату Техас; довідку про платоспроможність. Іншою вимогою вступу є успішне завершення Рекомендованої або основної програми середньої школи (Recommended or Distinguished High School Program) чи складання екзаменів Американське тестування (не менше 480 балів із секції читання та письма; мінімальний бал з математики – 530 балів), Схоластичного оцінювального тесту тощо. Варто взяти до уваги, що студентам необхідно подати результати екзаменів Схоластичного оцінювального тесту та Тестування для вступників американського коледжу, але вони не будуть враховуватися при вступі до ЗВО. Абітурієнтам також потрібно надіслати заяву до коледжу чи університету, у якому вони мають намір навчатися у термін не пізніше ніж 2 роки після завершення середньої школи (College for all Texans. Automatic admissions, 2019).

Для зарахування в університет у штаті Флорида на програму бакалаврату коледж вимагає, щоб абітурієнти пройшли у середній школі 16 академічних годин з таких дисциплін: 4 кредити з англійської (курси, які включають ґрунтовне вивчення граматики, правила написання твору, літератури тощо); 2 кредити із соціальних наук (історія штату, географія); 3 кредити з математики (алгебра першого та другого рівнів, геометрія); 2 кредити із природничих наук (біологія, хімія, фізика); елективні дисципліни (психологія, соціологія, іноземні мови). Середній бал за ці дисципліни за шкалою 4 повинен бути не менше 2, що є необхідним для освітньо-професійних програм з журналістики. Під час складання Американського тестування чи Схоластичного оцінювального тесту не потрібно

виконувати секцію, яка пов'язана з письмом. Беруться до уваги лише результати завдань з читання та математики (Florida College. Admissions & Aid, 2019).

Процедура вступу до 4-річного коледжу у штаті Пенсильванія на програму бакалаврату за спеціальністю «Журналістика» передбачає проходження у середній школі таких курсів: 4 кредити з англійської мови; 3 кредити з соціальних та гуманітарних наук, 3 кредити з природничих наук, 3 кредити з математики, включаючи алгебру та геометрію, 2 кредити з іноземної мови. Зазначимо, що у 4-річних коледжах вимоги можуть відрізнятися: збільшення кількості годин з вище зазначених дисциплін та додаткове вивчення нових предметів. Так, наприклад, для вступу у Коледж інформаційних наук та технологій (College of Information Sciences and Technology) та Коледж природничих наук Еберлі (Eberly College of Science) у штаті Пенсильванія майбутні студенти змушені пройти курси з алгебри першого та другого рівнів, тригонометрії та методів обчислення, а також курс із американської мови знаків (American Sign Language). Цікавим фактом є те, що у штаті Пенсильванія не встановлено меж середнього балу атестату та результатів екзаменів Тестування для вступників в американський коледж чи Схоластичного оцінювального тесту. Можемо зробити висновок, що студенти вступають у заклади не за результатами навчання. Адміністрація ЗВО приймає до уваги соціальний статус студента, платоспроможність батьків тощо (PennState Undergraduate Admissions, 2019).

У штаті Вашингтон для зарахування на перший рік навчання за освітньо-професійною програмою бакалавра на основі шкільного атестату, середній бал якого повинен бути не менше 2 балів за шкалою 4, студентам необхідно мати не менше 40% з таких предметів: 4 кредити з англійської мови, з математики – 3 кредити, 2-3 кредити з природничих наук, 3 кредити з соціальних наук, світові мови – 2 кредити, мистецтво – 1 кредит. Результати стандартних екзаменів Американського тестування чи Схоластичного оцінювального тесту надсилають до Вашингтонської ради студентських досягнень (Washington Student Achievement

Council), яка приймає рішення стосовно прийняття студентів. Перевагу при вступі отримують студенти, які активно брали участь у позапрограмній діяльності школи, проявляючи лідерські навички та написали цікаву курсову роботу згідно з навчальною програмою школи тощо (Admission Standards Policy, 2016).

Натомість в Україні прийом на навчання за спеціальностями проводиться відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року №266. Зарахування абітурієнтів за спеціальністю «Журналістика» здійснюється відповідно до результатів Зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО). Окрім результатів тесту, кожен заклад вищої освіти самостійно формує конкурсні завдання для абітурієнтів. «Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, особи, яким надано статус біженця в Україні, особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту, та особи, яким надано статус закордонного українця, і які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України» (Наказ МОН України «Умови прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2019 році» №1096 від 11 жовтня 2018 року, 2018).

Досліджуючи систему вищої освіти США, можемо зробити висновок, що навчання для здобуття освітнього рівня «Бакалавр» за спеціальністю «Журналістика» триває чотири роки. Упродовж навчання студентам необхідно засвоїти освітню програму, яка налічує приблизно від 15 до 20 предметів, з них 60% – вивчення обов'язкових дисциплін, 20% – вибіркові дисципліни; решта часу розподіляється між факультативними курсами. Перший та другий рік навчання базується на основі вивчення дисциплін з номером 100-200. Як зазначалося у параграфі 2.2 курси нижчого рівня – це вивчення вступних дисциплін: історія журналістики; фундаментальні проблеми журналістики; принципи журналістики; закони журналістики тощо. Зазначимо, що вивчення деяких дисциплін є вимогою для дисциплін, які вивчають упродовж третього та четвертого років навчання.

Курси вищого рівня навчання передбачають вивчення дисциплін з номером 300-400 і спрямовані на удосконалення професійної діяльності майбутнього фахівця у галузі журналістики (The University of Texas at Austin. School of Journalism. Moody College of communication, 2019).

У порівнянні з США, у закладах вищої освіти України студенти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Журналістика» для отримання кваліфікаційного рівня «Бакалавр», повинні пройти виробничу практику або практику за темою кваліфікаційної роботи, а також навчальну практику; скласти кваліфікаційний екзамен та захистити бакалаврську кваліфікаційну роботу (Стандарт вищої освіти в Україні 2016).

Порівняємо змістове наповнення освітньо-професійних програм у двох країнах: так, наприклад, в освітньо-професійній бакалаврській програмі з журналістики у Національному університеті «Львівська політехніка» дисципліни розподілені на обов'язкові та вибіркові. Загальний обсяг освітньо-професійної програми – 240 кредитів ЄКТС, із них дисципліни соціально-гуманітарного блоку – 18 кредитів, дисципліни фундаментального, природничо-наукового та загальноекономічного блоку – 27,5 кредитів, дисципліни професійної та практичної підготовки – 120,5 кредитів (Львівська політехніка, 2016).

Згідно з законом України «Про вищу освіту» від 2014 № 37-38 Статті 1. Основні терміни та їх визначення було встановлено ієрархічну структуру вищої освіти: галузь знань, що включає групу спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка; спеціалізація, яку визначає заклад вищої освіти та пропонує профільну освітньо-професійну програму ; спеціальність, що вважається складовою галузі знань (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Окрім зазначених спеціалізацій, за якими здійснюється професійна підготовка бакалаврів з спеціальності «Журналістика» (див. п. 3.1) можна виокремити ще такі спеціалізації: друковані ЗМІ, реклама та піар, медіабізнес, журналістика та кросмедійність, видавнича справа та медіа редагування

(Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Філологічний факультет, 2019; Київський міжнародний університет. Журналістика, 2019).

У системі вищої освіти США студенти-журналісти стають випускниками-бакалаврами після складання необхідної кількості кредитів згідно з освітньо-професійною програмою. Залежно від спеціалізації студенти можуть здобути освітній рівень бакалавра гуманітарних наук та бакалавра технічних наук. Як згадувалося у параграфі 2.2 про відмінні риси освітньо-професійних програм рівня бакалавра гуманітарних і технічних наук, можемо стверджувати, що для обидвох програм притаманні такі спільні компоненти: вивчення основних дисциплін (англ. core disciplines), які є обов'язковими для всіх; дисциплін спеціальності (англ. major courses); дисциплін додаткової спеціалізації (англ. minor courses), поєднаною з основною спеціальністю; дисциплін за вибором (англ. electives) (International student, 2018).

Як стверджується у Законі України «Про вищу освіту» (2014), освітньо-професійні програми розробляються відповідно до рівнів, ступенів і кваліфікацій вищої освіти, які визначаються сучасними міжнародними документами, такими як Міжнародна класифікація освіти (МСКО), Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (РК ЄПВО). Закон України «Про вищу освіту» окрім рівнів та ступенів освіти встановлює запровадження автономними вищими ЗВО типів освітньо-професійних програм бакалаврського та магістерських рівнів: академічна; професійна; невизначеної орієнтації (Захарченко, Луговий, Рашкевич, Таланова, 2014).

Для більшості університетів США властива дво-семестрова система навчання: осінній та весняний семестри, кожний з яких триває приблизно чотири місяці; є дві сесії та канікули. Навчальний рік розпочинається у кінці серпня-початку вересня (осінній семестр) і закінчується у грудні; весняний триває з другої половини січня до травня (Top Universities, 2018). Як і в США, в Україні також діє двосеместрова система навчання.

Успішне спілкування у всіх формах: письмовій, усній та концептуальній є основою професійної діяльності журналіста. Для того, щоб здобути освітній рівень бакалавра, майбутньому журналістові необхідно отримати глибокі знання про сучасні проблеми комунікації та застосовувати їх у різних ситуаціях; принципи комунікації: розуміння аудиторії, формування повідомлення та взаємодія з людьми та використання новітніх технологій.

Освітньо-професійна програма для бакалаврів-журналістів у США побудована так, щоб забезпечити студентів практичними та аналітичними навичками у використанні різноманітних ЗМІ. Студенти-бакалаври мають можливість завершити спеціалізацію у рамках однієї з трьох областей дослідження: комунікаційний аналіз та практика; нові медіа та комунікаційні технології або стратегічне спілкування. У кожній спеціалізації 34-35 кредитних годин присвячуються виконанню курсової роботи. Студенти-журналісти повинні пройти курси із методів переконання та дослідження комунікації, що є важливим компонентом професійної діяльності журналіста. Загальний обсяг кредитів, які випускники-бакалаври мають пройти 120-125 кредитів (The Ohio State University. Undergraduate Admissions, 2018).

У статті 5, частинах 3-6, Закону України «Про вищу освіту» для кожного рівня та ступеня вищої освіти встановлено обсяг кредитів (ЄКТС), які відповідають вимогам освітньо-професійних програм: 90-120 кредитів ЄКТС для здобуття освітньо-професійного ступеня молодшого бакалавра, 180-240 кредитів ЄКТС – для освітнього рівня бакалавра (Захарченко, Луговий, Рашкевич, Таланова, 2014).

В Україні студенти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Журналістика», отримують знання з теорії масової комунікації, історії журналістики, проблематики ЗМІ (економіки, політики, права, міжнародних відносин), медіаетики та безпеки, комунікаційних технологій, інтернет

журналістики (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Філологічний факультет, 2019).

Зазначимо, що у деяких ЗВО США для того, щоб навчатися за спеціальністю «Комунікація», студентам необхідно пройти передпідготовчі курси з дисциплін комунікація у суспільстві та історія комунікації з результатами не менше ніж «С», а також написати курсову роботу. Це є основні пререквізити вступу для майбутніх журналістів (The Ohio State University. School of Communication, 2018).

Вивчаючи стан освітніх стандартів у США, можемо зазначити, що у 1991 році Конгрес заснував тимчасовий державний орган – Національну раду зі стандартів освіти та тестування (National Council on Education Standards and Testing), маючи на меті домогтися високих досягнень, а не лише мінімальної компетентності; полегшити оцінювання результатів навчання студентів згідно з освітньо-професійними програми; чітко встановлення кредитної системи (Бургін, 1997).

Національна рада зі стандартів освіти у США розробила таксономію (англ. taxonomy) результатів навчання для студентів, які здобувають рівень бакалавра, виокремлюючи: академічні результати (англ. academic outcomes); професійні (англ. occupational outcomes); експериментальні (англ. developmental outcomes); результати успішності (англ. attainment outcomes). Академічні результати охоплюють змістовне навчання, когнітивний та інтелектуальний розвиток, вміння і навички у здійсненні комунікації та використанні комп'ютерних технологій. Підготовка до професійної діяльності студента, професійний статус, пошук роботи, професійна мобільність є основою для досягнення студентами професійних результатів. Експериментальні результати навчання студенти досягають, демонструючи міжособистісні вміння і навички, автономію дій, мотивацію, беручи активну участь у громадській діяльності тощо. Успішні результати навчання, пристосування студентів до нових економічних та

політичних умов життя, вимог освіти є основними показниками досягнення високого рівня життя майбутніх фахівців журналістики (Soler, & Bragg, 2016).

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014) для опису кваліфікаційних рівнів у Національній рамці кваліфікацій використовують чотири види базових компетентностей: знання, уміння, комунікацію, автономність та відповідальність. Цей набір компетентностей є проміжним між п'ятьма базовими компетентностями для Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (розуміння та знання; застосування розуміння та знань; формування суджень; комунікація; здатність до подальшого навчання, розвитку) та трьох – для Європейської рамки кваліфікацій навчання упродовж життя (знання; уміння; автономність і відповідальність) (Захарченко, Луговий, Рашкевич, Таланова, 2014).

У системі вищої освіти США існують різні типи освітньо-професійних програм у межах освітнього рівня бакалавра за спеціальністю «Журналістика»: програми основної спеціальності (англ. major program), подвійної спеціальності (англ. double major program), основної/додаткової спеціальності (англ. major/minor program), з відзнакою (англ. honors program). Натомість у ЗВО України майбутні журналісти навчаються за програмою основної спеціальності та здобувають одиничний диплом.

Наприклад, програма основної спеціальності у Коледжі комунікації (College of Communication) при Бостонському університеті (Boston University) поділяється на чотири рівні: перший рівень (4 кредити) – це вивчення дисципліни «Людина-оповідач» (Human-storyteller) та проходження практики, яка є основою для майбутньої роботи у сфері комунікації. Другий рівень (24 кредити) охоплює чотири важливі аспекти журналістики: письмо (writing), репортаж (reporting), оцінка історії (historical assessment). Третій рівень (від 4-8 кредитів) – це професійний рівень діяльності майбутнього фахівця з журналістики, який охоплює вивчення дисциплін за спеціальністю, виконання проекту або

проходження практики у редакції новин. Четвертий рівень (16 кредитів) охоплює аспекти написання документального нарису, візуальної журналістики; інформаційні та дослідницькі методи журналістики (Boston University. BS in Journalism, 2018).

Програма основної спеціальності об'єднує дві дисципліни різних галузей. Наприклад освітньо-професійна програма «Комп'ютерні науки та журналістика» (Computer Science and Journalism) базується на вивченні принципів та обов'язків журналіста, а також розумінні системи і технологій, які підтримують цифрові медіа (Northeastern University. College of Arts, Media and Design. Computer Science and Journalism, BS, 2018).

Медільська школа журналістики, медіа, інтегрованих маркетингових комунікацій при Північно-західному університеті (Medill school of Journalism, Media, Integrated Marketing Communications) пропонує програму подвійної спеціальності, згідно з якою студенти можуть навчатися одночасно за спеціальностями журналістика та політичні науки; журналістика та міжнародні відносини; журналістика та соціальні науки; журналістика та етнографія; журналістика та іноземні мови (Medill School of journalism, media, integrated marketing communications, 2018).

Програма основної/додаткової спеціальності передбачає спеціалізацію у двох галузях, включаючи вивчення елективних дисциплін. Пререквізитами цієї програми є проходження курсу «ЗМІ та суспільство» (News Media and Society) або «Написання новин» (News writing).

З основної спеціальності майбутнім журналістам необхідно пройти курси, які тривають 9 годин: «Вступ до візуальної журналістики» (Introduction to Visual Journalism), «Літературне видавництво» (Copy Editing), «Репортаж про державну діяльність» (Public Affairs Reporting), «Закони й етика журналістики» (Journalism, Law, Ethics), а також практику та семінари. Зазначимо, що студенти мають можливість обрати на вибір один з вище перелічених курсів. З додаткової

спеціальності студенти повинні пройти такі ж курси як із основної, окрім семінару та курсу «Репортаж про державну діяльність». Тривалість цих курсів – 6 годин (Richmond School of Arts & Sciences, 2018).

Вступ на програму з відзнакою потребує високих академічних результатів навчання: середній з спеціальності «Журналістика» повинен бути не менше ніж 3,5 та з інших предметів накопичувальний середній бал (Cumulative Grade Point Average) – 3,33. Також головною умовою цієї програми є виконання проектної роботи (англ. capstone project) та проходження курсу «Ерудиція у комунікації та ЗМІ» (Reading in Communication & Mass Communication). Загальна кількість кредитів за проект та курс повинна бути не більше ніж 48 кредитів (The University of Iowa. School of Journalism and Mass Communication, 2019).

Освітньо-професійні бакалаврські програми передбачають досягнення студентами результатів відповідно до вимог програм та спеціальності. Згідно з програмою основної спеціалізації студенти-журналісти демонструють такі результати навчання: вміння застосовувати базові принципи журналістики, а саме точність, чесність, служіння громадськості; оцінювати різні ресурси інформації; знання з історичних, юридичних та етичних аспектів Американських медіа (Boston University. BS in Journalism, 2018). Освітньо-професійна програма основної спеціальності Школи мистецтва, медіа та комунікації (School of Arts, Media and Communications) при університеті Лінденвуд (Lindenwood University) об'єднує результати навчання студентів-журналістів за 3 категоріями: знання з основ журналістики; збір інформації для ЗМІ; презентація інформації для різних верств населення (Lindenwood. Journalism students learning outcomes, 2019).

Зміст освітньо-професійних програм, навчальних планів та дисциплін в Україні розробляє заклад вищої освіти згідно з вимогами Міністерства освіти і науки, а також враховуючи спеціальності та спеціалізації, затверджені постановами Кабінету Міністрів України (Захарченко, Луговий, Рашкевич, Таланова, 2014). Дослідження освітньо-професійної бакалаврської програми

«Журналістика» Львівського національного університету імені Івана Франка дало змогу визначити, що студенти упродовж кожного року навчання вивчають такі базові дисципліни:

- перший рік навчання: соціальні комунікації та комунікаційні технології, теорія та історія української літератури, вступ до журналістики, українська мова у ЗМІ, безпека життєдіяльності роботи журналіста та цивільний захист;
- другий рік навчання: основи наукових досліджень, теорія та історія української літератури, українська мова у ЗМІ, теорія і методика журналістської творчості, історія української журналістики;
- третій рік навчання: практична стилістика української мови, теорія і методика журналістської творчості, вибіркові дисципліни (вступ до інтернет-журналістики, медіакритика, соціальна психологія масової комунікації, соціологія масової комунікації);
- четвертий рік навчання: історія зарубіжної журналістики, історія світової літератури та публіцистики, вибіркові дисципліни (деонтологія журналістики, історія світової культури, психологія політичної реклами, менеджмент у видавничій справі, гумор і сатира у журналістиці, тенденції розвитку світу у сучасній публіцистиці, історія соціально-комунікаційних технологій, історія видавничої справи та редагування) (див. Додаток Д-1).

Упродовж третього року навчання студенти вивчають дисципліни спеціалізації, зокрема: специфіка роботи у ЗМІ, журналістська майстерність (спеціалізація «Редагування і видавнича справа»); політичний медіа дискурс, журналістська майстерність (спеціалізація «Аналітична журналістика»); менеджмент у ЗМІ, журналістська майстерність (спеціалізація «Менеджмент і реклама у ЗМІ»); радіо і телебачення за кордоном, журналістська майстерність (спеціалізація «Міжнародна журналістика»); радіокомунікація: теорія і новітні практики, журналістська майстерність (спеціалізація «Радіокомунікація: теорія і новітні практики»); радіокомунікація: теорія і новітні практики, телекомунікація:

теорія і новітні практики, журналістська майстерність (спеціалізація «Журналістська робота на телебаченні»), мобільна журналістика, журналістська майстерність (спеціалізація «Інтернет журналістика»). На четвертому році майбутні журналісти залежно від спеціалізації вивчають дисципліни: журналістська майстерність, онлайн-редактор, системний аналіз у журналістиці, бренд-білдинг у системі маркетингових комунікацій, візуальна комунікація: зарубіжні моделі і практика, радіокомунікація: теорія і новітні практики, мандрівна журналістика тощо (див. Додаток Д-1).

Навчальний план бакалавра гуманітарних наук у галузі журналістики у Національному університеті «Львівська політехніка» охоплює цикли загальної та професійної підготовки, а також дисципліни за вибором. До циклу загальної підготовки належать такі дисципліни: вступ до журналістики, іноземна мова, історія державності та культури України, історія української літератури, українська мова, історія української журналістики, основи роботи в інформаційній мережі Інтернет, сучасна українська мова в засобах масової комунікації, філософія, журналістська етика, іноземна мова (західноєвропейська), політологія, соціологія і журналістика, правові норми журналістики України, слов'янські мови, основи наукових досліджень, психологія журналістської творчості, риторика, громадська активність та шляхи її моделювання, основи професійної мобільності, термінознавчий практикум, соціальна політика, громадська думка і піар, психопедагогіка, технологія політичного процесу. Цикл професійної підготовки – організація роботи редакції та праці журналіста, основи зображувальної журналістики, теорія і методика журналістської творчості, теорія літератури, основи охорони праці та безпека життєдіяльності, практична стилістика української мови, редагування в ЗМІ, історія світової культури, зарубіжна журналістика, теорія масової комунікації, історія світової літератури, реклама у ЗМІ, журналістська майстерність, аналіз творчого доробку, преса і PR, агенційна журналістика, журналістика дозвілля, сучасна техніка ЗМІ, дизайн, моделювання і

випуск газети та журналу, концепція, новітні медіа та журналістика, операторська майстерність, аудіовізуальна журналістика, тележурналістика, радіожурналістика, підготовка та створення репортажу і авторського сюжету на ТВ. Серед елективних дисциплін студенти-журналісти можуть обирати журналістське розслідування на телебаченні, сатиру і гумор в українській пресі, техніку мовлення в ефірі, піар і ЗМІ, контент і дизайн Інтернет-ЗМІ, соціальні мережі тощо (див. Додаток Д-3, Е-1).

Упродовж навчання майбутні журналісти ЗВО України мають можливість: вивчати іноземні та слов'янські мови, що сприяє розвитку міжкультурної комунікації; відвідувати творчі зустрічі з працівниками ЗМІ, письменниками, громадськими діячами; брати участь у творчих гуртках, конкурсах; працювати над науково-дослідною роботою, використовуючи теоретичні знання та практичні навички тощо (Національний університет «Львівська політехніка». Кафедра журналістики і масової комунікації, 2019).

Аналіз освітньо-професійних програм ЗВО США, згідно з якими студенти здобувають освітній рівень бакалавра гуманітарних наук свідчить, що їх компонентами є цикл соціально-гуманітарних дисциплін, цикл дисциплін професійного спрямування, навчальні дисципліни за вибором, а також практична підготовка. Соціально-гуманітарна підготовка сучасного фахівця у галузі журналістики є важливою з перспективи фахової діяльності, а тому студенти, які навчаються за цією спеціальністю, освоюють основи таких галузей знань як література, політологія, економіка, історія, філософія тощо. Цикл дисциплін професійного спрямування передбачає формування фахової компетентності за допомогою освоєння таких навчальних дисциплін: громадське спілкування, практика письма, практика висвітлення новин, стратегія та методика переконання, риторика та політична культура, міжкультурна комунікація (Марціхів, 2018d). Відомо, що процедура вибору предметів за бажанням студента у вітчизняних університетах має високий рівень номінативності і не набула популярності. Зовсім

інша ситуація у зарубіжних університетах, зокрема у США. Студенти, які навчаються за спеціальністю «Журналістика» або «Комунікація» для отримання диплому «бакалавр гуманітарних наук», освоюють предмети за вибором, а саме: природничі та суспільні науки, історію, статистику, політологію, економіку тощо, а також курси з переліку обов'язкових дисциплін (Марціхів, 2017d).

Слід наголосити, що навчальні дисципліни за вибором поділяються на два види: ті, що визначаються університетом та спрямовані на поглиблення знань, формування і розвиток професійних умінь та навичок майбутнього фахівця у галузі журналістики (візуальна грамотність; принципи технічної комунікації; практика письма, стиль та технологія; фотографічна комунікація; репортаж тощо), а також дисципліни за вибором студента, освоєння яких сприяє загальноосвітньому та соціально-культурному розвитку особистості (див. Додаток Ж). Варто відзначити, що організація співпраці між університетами США дозволяє освоєння дисциплін за вибором студента, незалежно від того, в якому закладі освіти він навчається. Для елективних дисциплін виділяють 9 кредитів, 6 з яких відводиться для практики, а 3 кредити – для дисциплін за вибором (Марціхів, 2017d).

Отже, дослідження навчального процесу в закладах США, які здійснюють підготовку бакалаврів у галузі журналістики, свідчить про те, що 70-80% становить вивчення дисциплін за спеціальністю. Так, наприклад, у коледжі Емерсон (Emmerson College) за спеціальністю «Журналістика» упродовж 1-го року навчання студенти вивчають курс «Основи журналістики» (Journalism Essentials), який базується на отриманні загальних знань про розвиток журналістики, особливості цифрової журналістики тощо. На 2-му році навчання студенти зосереджуються на вивченні «Щоденної журналістики» (Daily Journalism), яка охоплює курси з «біт репортажу» (Beat Reporting); репортажу громадських справ (Public Affairs Reporting); передової аудіо та відео журналістики (Advanced Audio-Video Journalism); аналітичної журналістики

(закони та етика журналістики). Упродовж 3-ого року навчання студенти вивчають концептуальну журналістику, а саме історію альтернативної преси (History of Alternative Press); культурний критицизм (Cultural Criticism); еко-журналістику (Environmental Journalism); розважальну журналістику (Entertainment Journalism); спортивний репортаж (Sports Reporting); візуалізацію даних (Data Visualization); репортаж новин на телебаченні (TV News Reporting); літературну журналістику (Literary Journalism); написання тематичного репортажу (Feature writing) тощо. На 4-му році навчання студенти вивчають курс «Журналістика підприємства» (Enterprise Journalism), призначений для підготовки виконання студентами дослідницького портфоліо. Студенти збирають інформацію для здійснення наукової роботи чи проекту, висвітлюючи нові перспективні ідеї та технології (Emerson College, 2019).

Натомість у ЗВО України, які здійснюють підготовку бакалаврів у галузі журналістики, лише 30-45% становить вивчення дисциплін профільного спрямування. Відзначимо, що серед лідерів ЗВО України, у яких навчальні плани орієнтовані на вивчення фахових дисциплін є Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (див. Додаток Д-4) та Бердянський педагогічний університет (див. Додаток Д-5). У порівнянні з вище переліченими ЗВО, можемо зазначити, що у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна упродовж 4-ох років навчання лише одна четверта годин із загальної кількості спрямована на вивчення фахових дисциплін (Абітурієнт Каразінського університету, 2019). Як зазначалося у параграфі 3.1, більшість ЗВО, які здійснюють підготовку бакалаврів журналістів характеризуються філологічним та літературним спрямуванням. Так, наприклад, у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки студенти-журналісти для здобуття ступеня бакалавра повинні прослухати 40 кредитів (із 240 можливих) з української мови, не беручи до уваги окрему кількість кредитів з літератури та двох іноземних мов (див. Додаток Е-2). У Харківському національному

університеті студентам бакалаврам пропонується опанувати 50 кредитів з літератури (серед яких 25 кредитів з зарубіжної та російської літератури) тощо. У Бердянському державному педагогічному університеті, Київському університеті Бориса Грінченка, у Запорізькому національному університеті та Українському гуманітарному інституті література не входить до навчального плану.

Здійснюючи порівняння операційного компоненту підготовки бакалаврів журналістики в університетах України та США, досліджено, що форми організації освітнього процесу мають багато спільного та охоплюють семінарські, лекційні, практичні, лабораторні заняття, самостійну роботу та контрольні заходи. Зазначимо, що в університетах США у процесі підготовки бакалаврів з журналістики кількість аудиторних годин є значно меншою (приблизно 20%), ніж в університетах України. Це пояснюється тим, що в університетах США 80% відводиться на самостійну роботу студента (написання наукової роботи, виконання індивідуальних завдань). Відмінною рисою є метод проведення лекцій у досліджуваних країнах. У США лекції відбуваються на основі студентоцентрованого підходу, згідно з яким студент виступає активним учасником освітнього процесу, натомість у ЗВО України більшого поширення набула практика такої організації навчання, за якої викладач є носієм, а студенти – реципієнтами інформації (пасивними учасниками).

Порівнюючи методи навчання у процесі професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах США та України, відзначимо, що в ЗВО України переважають традиційні методи викладання журналістики: наочні, словесні, практичні. Натомість, в університетах США домінують інноваційні методи навчання, що сприяють розвитку критичного та аналітичного мислення. Серед популярних методів активного навчання бакалаврів у галузі журналістики у США можемо виокремити: «польове навчання», проблемно-пошуковий метод «кейс стаді», «мозковий штурм», навчання через суспільно-корисну працю тощо.

Під час дослідження вищої освіти у США було визначено такі особливості: автономність ЗВО, що зумовлює відсутність єдиних критеріїв для відбору студентів; система самооцінювання та саморегуляції університетами якості освітнього процесу. Згідно з проаналізованими даними можемо зробити висновок, що США розробила ефективну модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, в основу якої покладено досягнення високих результатів навчання відповідно до освітніх стандартів та кваліфікаційних рівнів. З'ясовано, що важливими компонентами професійної підготовки журналістів є комунікативна та культурна компетентності, які сприяють вдосконаленню взаємовідносин людини і суспільства, розвитку творчої особистості, формуванню етнічних стереотипів, які спрямовані на засвоєння та аналіз інформації, почерпнутої із різних ресурсів тощо.

У порівнянні з США, система професійної підготовки журналістів в Україні побудована на засадах компетентнісного підходу: роботодавці задоволені рівнем теоретичних знань студентів ЗВО, проте відзначають відсутність практичного досвіду. Також зазначимо значний вплив новітніх технологій, глобалізаційних та інтеграційних процесів, які зумовлюють реформування вищої освіти в Україні та переоцінку системи підготовки журналістських кадрів.

Освітньо-професійні бакалаврські програми з «Журналістики» в Україні створюються відповідно до сучасних освітніх стандартів та кваліфікаційних рамок, затверджених Законом України «Про вищу освіту» (2014). Основними вимогами щодо структури освітньо-професійних програм для бакалаврів з журналістики, які сприяють розвитку професійної підготовки є: запровадження новітніх понять, принципів, концепцій, підходів; порівняння результатів навчання згідно з кваліфікаційними рівнями; запровадження компетентнісного підходу, який базується на здатності використовувати знання, вміння і навички у робочих та навчальних ситуаціях; досягнення гнучкості та реагування на потреби студентів; розвиток автономії та творчості ЗВО.

Результати порівняльного аналізу професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та України представлені у порівняльній таблиці (див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1

**Порівняльна таблиця
особливостей професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики
в університетах США та України**

Компо- - нент	Критерій порівняння	США	Україна
Нормативний компонент	Галузь знань Спеціальність	09 «Комунікація, журналістика» 09.100 «Журналістика»	06 «Журналістика» 061 «Журналістика»
	Органи управління вищою освітою	Міністерства чи Департаменти освіти кожного штату та території, Рада з оцінки якості вищої освіти, Федерації журналістських товариств. Децентралізована система управління.	Міністерство освіти і науки України, Міністерства та відомства, Вища атестаційна комісія України, Місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Часткове використання потенціалу децентралізації.
	Нормативно- законодавча база	Державні документи: Акт про двомовну освіту». (Bilingual Education Act), «Поправка № 10 до Конституційного акту» (Constitutional Act, 1791, Amendment №10), Акт про вищу освіту (Higher Education Act), Національний Акт про Захист Освіти (National Defense Education Act), Акт про рівність доступу (Equal Access Act) Відсутність галузевого стандарту.	Державні документи: Закон України «Про освіту» (2018) «Про вищу освіту» (2014), «Про про» «Про професійно-технічну освіту» (2004), указі Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021» (2013), постанові Президії Національної академії педагогічних наук України «Концепція впровадження медіа освіти в Україні» (2010), Постанові Кабінету Міністрів України «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»(2015). Галуzeвий стандарт для спеціальності 061 «Журналістика» галузі знань 06 «Журналістика» для першого

			(бакалаврського) рівня вищої освіти.
Теоретичний	Членство в організаціях	Активна участь науково-педагогічних працівників, студентів у національних та міжнародних організаціях.	Викладачі та студенти прикладають зусиль, щоб стати членами національних та міжнародних організацій.
	Публікації	Результати наукових досліджень у галузі журналістики опубліковано у міжнародних та національних виданнях, які входять до науко-метричної бази даних.	Наукові дослідження у галузі журналістики публікуються у фахових вітчизняних збірниках, деякі з яких включені до наукометричної бази даних.
	Теорії, концепції, підходи	Теорії системи, когнітивізму, конструктивізму, концепція активного навчання, компетентнісний, міждисциплінарний, акмеологічний, аксіологічний, особистісно-діяльнісний, культурологічний підходи.	Теорії неперервної освіти, когнітивізму, конструктивізму, концепція активного навчання, компетентнісний, синергетичний, діагностичний, акмеологічний, аксіологічний, особистісно-діяльнісний підходи.
Змістовий	Типи освітньо-професійних програм	Бакалавр у галузі журналістики, бакалавр журналістики з відзнакою, бакалавр журналістики подвійної спеціальності, бакалавр журналістики основної/ додаткової спеціальності.	Бакалавр у галузі журналістики
	Цикли підготовки	Наявність дисциплін соціально-гуманітарного та професійного спрямування; спектр елективних дисциплін (за вибором студента або запропоновані ЗВО).	В основі освітньо-професійної програми є цикли загальної та професійної підготовки, які поділяються на такі підтипи: цикл професійної та практичної підготовки, цикл природничо-наукової підготовки, цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки. Відповідно до навчальних планів, дисципліни є обов'язкові та вибіркові (за вибором студента та за вибором ЗВО).
	Практична підготовка	Необхідна кількість кредитів для проходження практики – від	Навчальна, виробнича практики та практикою за

		10 до 25 кредитів ЄКТС. Розрізняють два види практики короткотривалу (1-8 тижнів) довготривалу (від 6 до 12 місяців)	темою кваліфікаційної роботи є основою практичної підготовки студентства-журналістів. Для практики відводиться від 6 до 30 кредитів ЄКТС. Притаманний короткотривалий вид практики.
	Науково-дослідна робота	Написання дипломного проекту.	Написання двох курсових робіт та дипломної роботи.
Операційний	Кількість ЗВО	68	109 акредитованих шкіл із журналістики, загальна кількість більше ніж 400
	Форма освіти	Очна, заочна, змішана.	Очна, заочна.
	Тривалість навчання, кредити ЄКТС	3 роки (коротка професійна освіта), 4 роки (120-140 кредитів).	Упродовж чотирьох років навчання студенти-журналісти повинні отримати 240 кредитів згідно з освітньо-професійною програмою.
	Вступні вимоги	Зарахування відбувається на відкритій конкурсній основі, можливі передумови вступу.	Студенти зараховуються на конкурсній основі за результатами ЗНО, пререквізитів немає.
	Форми навчання	Різні види лекцій: лекція-дискусія, лекція-презентація, семінари, тренінги. Значна кількість годин відводиться на самостійну роботу та практику.	Традиційна форма лекція, практичні заняття у вигляді семінарів, контрольні роботи. Велика кількість годин відведена на аудиторну роботу студентів.
	Методи навчання	Використання активних методів навчання: кейс-метод, «мозковий штурм», «польове навчання», навчання через суспільно корисну працю, метод проектів.	Домінують традиційні методи навчання та різні методи проведення контрольних заходів.

Отже, як свідчать результати виконаного порівняльного аналізу, обидві країни мають спільні та відмінні риси у досвіді професійної підготовки майбутніх журналістів.

3.3. Можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в умовах університетської освіти України

Стратегічні пріоритети України, а саме розвиток інформаційних та комунікаційних технологій, глобалізація економіки, модернізація виробництва, стрімкі та динамічні зміни на ринку праці пов'язані з інтеграцією України у загальноєвропейський та світовий простір, зумовлюють потребу у висококваліфікованих спеціалістах. Оскільки освіта закладає професійні, соціальні та психологічні передумови розвитку майбутніх фахівців, її реформування вимагає змін у методиці викладання; формуванні та оцінюванні компетентностей, нових знань; створенні єдиних стандартів та критеріїв.

На сучасному етапі розвитку науки і техніки підготовка майбутніх журналістів вважається однією з важливих галузей освіти. Конвергентні умови ринку праці висувають нові вимоги до студентів-журналістів, а саме високий рівень теоретичної та практичної підготовки; швидку адаптацію до нових умов професійного середовища; миттєву реакцію та ефективну діяльність в екстремальних ситуаціях. Основною місією журналіста є служіння суспільству через демонстрування етичних, моральних та суспільних цінностей; правдиве висвітлення новин; захист національних інтересів, традицій та культури тощо. Саме тому, професійна освіта в Україні повинна характеризуватися високою якістю, а майбутній фахівець у галузі журналістики зобов'язаний освоювати та поглиблювати знання, для того щоб заповнити роботодавця у своїй компетентності та професіоналізмі.

Професійна підготовка майбутнього журналіста проявляється у досягненні студентами професійних цілей, здійсненні самоконтролю за виконанням завдань, підвищенні рівня продуктивності роботи у професійному середовищі тощо. Усе це

відбувається за допомогою стандартів професійної освіти та особистих якостей студента.

Досліджуючи систему вищої освіти України, можемо зробити висновок, що навчання у ЗВО характеризується як позитивними результатами, так і низкою недоліків: спостерігається недостатня відповідність специфіці професійної діяльності та вимогам, які висуваються до майбутніх фахівців у галузі журналістики; переважно традиційні методи та форми викладання, що призводять до зменшення зацікавленості до пізнавальної діяльності студентів. У зв'язку з цим, освітній процес потребує вдосконалення шляхом впровадження методів активного навчання. Вивчення досвіду іноземних країн, зокрема США, його осмислення у контексті Болонського процесу визначило шляхи та умови використання прогресивних ідей у системі української освіти.

На основі порівняльно-педагогічного аналізу професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах США та України, обґрунтовано основні проблеми медіаосвіти в Україні, а також окреслено можливості використання конструктивних ідей американського досвіду в умовах університетської освіти України.

Передусім, вважаємо, що практика підготовки майбутніх журналістів в Україні потребує удосконалення на *управлінському рівні*. Соціально-економічні зміни, науково-технічна та інноваційно-інформаційна революції призводять до трансформаційних процесів у вищій освіті України та впливають на формування професійної компетентності фахівців, в основу якої покладено систему знань, умінь, навичок і здібностей, що дозволяють їм кваліфіковано виконувати професійні функції.

Дослідження стану журналістської освіти в Україні свідчить про те, що реформування цієї галузі відбувається доволі повільно, і ЗВО постійно стикаються з проблемою невідповідного балансу між вивченням теоретичних дисциплін та удосконаленням практичних умінь і навичок. Як наслідок, випускники ЗВО, не

маючи практичного досвіду, не можуть знайти роботу, оскільки їхні знання не відповідають потребам медіаринку і вони не спроможні працювати у професійному середовищі. У контексті аналізу моделі професійної підготовки журналістів в університетах США вважаємо за доцільне обґрунтувати кілька пропозицій щодо удосконалення підготовки майбутніх журналістів на управлінському рівні.

Зокрема, раціонально видається низка заходів на рівні Міністерства освіти і науки України: посилити моніторинг за якістю журналістської освіти та залучити представників медіаринку й організацій для здійснення контролю за цим процесом; переглянути можливість впровадження змішаного навчання з спеціальності «Журналістика» поряд із заочною формою навчання; розширити можливості викладання медіа практиків, які не мають наукового ступеня з спеціальності.

Як зазначалося, важливий факт журналістська освіта в Україні повинна відповідати вимогам медіаринку, враховувати світові тенденції та співпрацювати з медіаорганізаціями. Як приклад, у Сполучених Штатах Америки функціонує організація Асоціація для освіти у журналістиці та масових комунікацій (Association for Education in Journalism and Mass Communication – AEJMC), яка вимагає щоб професори, які є її членами, їздили раз на рік чи два у відрядження на кілька місяців і працювали в новинних кімнатах. В Україні, на жаль, така практика ще не реалізована.

Власне тому, на *організаційному рівні* пропонуємо взяти до уваги американський досвід та:

- медіаринку ініціювати узгодження та впровадження нових освітніх і професійних стандартів; виокремити актуальні проблеми журналістської освіти; передбачити фінансування окремих програм обміну для викладачів; продумати механізми надання стипендій для студентів, які досягли високих результатів у

навчанні; долучатися до організації та проведення у ЗВО тренінгів та майстер-класів;

– громадським організаціям: організовувати тренінги, семінари та лекції з метою підвищення кваліфікації викладачів та ознайомлення з новими тенденціями розвитку медіа у світі; налагоджувати зв'язки із закордонними закладами вищої освіти та громадськими організаціями для впровадження стажування студентів та викладачів; проводити дослідження потреб медіа ринку та їх відображення у змістовому компоненті програм підготовки майбутніх журналістів.

Як свідчить досвід США, налагодження співпраці між закладами вищої освіти та роботодавцями як на національному, так і міжнародному ринку праці є вкрай важливим для забезпечення відповідності змісту освітніх програм його потребам.

Аналіз діяльності закладів вищої освіти України, у яких здійснюють підготовку журналістів, засвідчує низький рівень інтегрованості у міжнародний контекст, і зазвичай кафедри журналістики не проявляють активності у пошуку та розробці проектів із закордонними партнерами. У більшості випадків українські заклади вищої освіти виступають реципієнтами програм, які реалізуються за підтримки закордонних донорів: Посольства США, ОБСЄ тощо. Але водночас, можемо стверджувати, що заклади докладають зусиль для розвитку міжнародної академічної та наукової діяльності.

Отже, можливості використання конструктивних ідей досвіду закладів вищої освіти США щодо підготовки майбутніх журналістів на рівні вітчизняних університетів вбачаємо в тому, що для покращення професійної діяльності студентів-журналістів та викладачів необхідно активізувати академічну мобільність, яка є необхідною умовою для подальшого удосконалення освітнього процесу. Зазначимо, що Україна намагалася активізувати зовнішню та внутрішню мобільність завдяки запровадженню Європейської кредитно-трансферної системи, надання автономії закладам щодо створення освітньо-професійних програм та

можливостей студентам формувати індивідуальний план навчання, обираючи дисципліни для вивчення. Проте через брак фінансування та відсутність відповідної нормативної бази міжнародна академічна мобільність студентів та викладачів відбувається на низькому рівні.

Щодо проблеми міжнародної мобільності професорсько-викладацького складу, то результати аналізу діяльності факультетів та кафедр журналістики в Україні, показує, що професорсько-викладацький склад намагається удосконалити свої вміння і навички, перебуваючи закордоном, проте лише незначна кількість ЗВО отримала гранти для участі у програмі розвитку професійної майстерності.

Результати дослідження освітньо-професійних програм з журналістики свідчать, що у край низьким залишається рівень міжнародної мобільності студентів (участь у програмах обміну, конференціях, міжнародних школах, тренінгах), незважаючи на збільшення можливостей щодо участі у грантових програмах. Найбільш популярними є проекти у рамках «Erasmus+», учасниками яких стали студенти-журналісти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Львівського національного університету імені Івана Франка та Школи журналістики Українського католицького університету тощо.

На основі аналізу вищеподаних факторів, що перешкоджають просуванню академічної мобільності суб'єктів освітнього процесу – студентів та професорсько-викладацького складу вищої школи України, вважаємо доцільним формулювання низки практичних рекомендацій, спрямованих на їх подолання з метою створення балансу між внутрішньою й зовнішньою академічною мобільністю, а також задля прискорення інтеграції України у європейський і світовий науково-освітній простір.

Щодо активізації міжнародної мобільності студентів та викладачів вбачаємо доцільність у створенні законодавчо-нормативної бази, яка охоплюватиме захист прав і безпеки іноземних студентів, забезпечуватиме візову підтримку академічної мобільності; розробку внутрішньоуніверситетського нормативно-правового

забезпечення академічної мобільності. Не менш важливим є інфраструктурне та технологічне забезпечення, що передбачає створення відповідних підрозділів у ЗВО, які шукатимуть джерела фінансування для міжнародного навчання, обмінів, стажування як викладачів, так і студентів у галузі журналістики; надаватимуть інформацію та консультацію щодо програм та грантів. Це позитивно вплине на міжнародну співпрацю українських закладів з провідними ЗВО світу, зокрема й американськими.

Важливим у дослідженні діяльності кафедр та факультетів журналістики в Україні є факт, що лише окремі заклади мають несистематичні проекти співпраці із ЗМІ, які відбуваються у формі тренінгів, семінарів, лекцій, майстер-класів, конференцій тощо. Постійна співпраця відбувається зазвичай у форматі практики, яку студенти-журналісти проходять на базі місцевих та регіональних ЗМІ. Зазначимо також те, що ЗВО Україні, які здійснюють підготовку журналістів, намагаються запрошувати медіа експертів, практиків з іноземних країн для проведення тренінгів, лекцій, семінарів, але через брак коштів, ця практика не є значно поширеною. Натомість у закладах США залучення до роботи в аудиторії представників та експертів медіа індустрії є постійною практикою.

Було доведено, що вагомою проблемою на організаційному рівні є брак комунікації кафедр та факультетів журналістики із зовнішньою аудиторією. Лише незначна кількість ЗВО, які здійснюють підготовку журналістів, мають окремий сайт і подають вичерпну інформацію про освітній процес; освітньо-професійні програми; професорсько-викладацький склад; діяльність кафедр та факультетів тощо. Аналогічною є ситуація з представленням інформації ЗВО у соціальних мережах: сторінки не оновлюються вчасно, анонси подій є застарілими та малозмістовними для студентів-журналістів. Натомість, на сайтах закладів вищої освіти США можна знайти детальну інформацію про вступні вимоги майбутніх абітурієнтів; оплату за навчання; студентське життя; професорсько-викладацький склад та їхні досягнення у галузі журналістики; навчальні плани (предмети, які

студенти-журналісти вивчатимуть 4 роки, обов'язкові та елективні дисципліни); кар'єрні можливості студентів; грантові програми тощо. Саме тому пропонуємо прийняти до уваги американський досвід та налагодити українським ЗВО комунікацію із зовнішнім середовищем, надаючи споживачам освітніх послуг вичерпну та змістовну інформацію, яка сприятиме їхньому професійному розвитку.

На *структурно-змістовому рівні* вважаємо раціональним систематичний перегляд змісту освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів у галузі журналістики, зокрема на предмет збільшення кількості дисциплін професійного спрямування.

На основі результатів порівняльного аналізу досвіду США і України та визначення частки дисциплін професійного спрямування в освітньо-професійних програмах підготовки бакалаврів у галузі журналістики, вважаємо за доцільне скористатися конструктивними ідеями американського досвіду та формування таких програм, в яких професійно-спрямовані дисципліни складали б 70-80%. Це можливо зробити за рахунок зменшення дисциплін літературознавчого та філологічного спрямування.

Ще одним механізмом удосконалення освітньо-професійних програм підготовки майбутніх журналістів є введення інноваційних курсів, спрямованих на освоєння знань, формування і розвиток умінь навичок журналістів відповідно до потреб сучасного ринку праці. Зокрема, особливої ваги сьогодні набуває наявність вмінь і навичок роботи з новими медіа, інтерактивним дизайном та розвитком, відеографією, ділового й технічного письма, інфографікою, журналістикою даних, мультимедійними платформами, онлайн-едитологією, чекінг-журналістикою, журналістської творчості, візуальною комунікацією тощо. Оскільки у зв'язку із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій сучасна журналістика еволюціонує та видозмінюється у швидкому темпі, такі знання, вміння та навички

майбутніх журналістів будуть корисними під час створення конкурентоспроможного медіапродукту в умовах суспільства.

Вважаємо за необхідне для закладів вищої освіти України розглянути можливість щодо диверсифікації предметних спеціалізацій для освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів з журналістики. Зокрема, йдеться про поєднання спеціальності журналістика з іншими: право, економіка, музика, спорт, освіта, медицина, психологія тощо. Так, наприклад, у музичному коледжі Берклі (Berklee College of Music) студенти мають можливість пройти онлайн курс із медіа економіки. Під час цього курсу студенти дізнаються про те, як технологічні інновації впливають на виробництво та споживання мультимедійного вмісту, включаючи музику, мобільні пристрої, онлайн ігри; вивчають ключові економічні концепції, а саме пропозицію, попит, альтернативну вартість, оцінку товару тощо (Berklee College of Music, 2018). Також популярною предметною спеціалізацією у цьому коледжі є медіа право, яке зосереджується на дослідженні впливу телебачення на суспільство; грамотності працівників ЗМІ. Натомість, освітньо-професійні програми підготовки бакалаврів з журналістики вітчизняних університетів передбачають класичний набір дисциплін: радіожурналістику; телевізійну журналістику; інтернет журналістику; газетну журналістику. Оскільки у вітчизняному освітньому просторі відсутній досвід вузької предметної спеціалізації, такі освітньо-професійні програми підготовки майбутніх журналістів називають «універсальними».

Однією із конструктивних ідей американського досвіду підготовки бакалаврів у галузі журналістики вважаємо широке використання потенціалу науково-дослідної та науково-пошукової роботи, що сприяє формуванню і розвитку аналітичних умінь і навичок, творчого мислення, самостійності; формуванню наукового світогляду; залученню студентів до вирішення проблем не тільки професійного, але й соціального спрямування. Серед популярних методів науково-дослідної та науково-пошукової роботи студентів є конструктивістські

моделі, в основу яких покладено складання портфоліо, створення та презентація проектів. Наукове портфоліо – це результати індивідуального напрацювання студентів, їхні досягнення у науці. Цікавим є «шоукейс портфоліо», яке передбачає представлення оригінальних робіт студентів. Ці роботи можуть бути представлені в інших країнах, що мотивує студентів до проведення нових досліджень у журналістиці. Щодо проектів, які використовуються в освітньому процесі майбутніх журналістів в університетах США, то, передусім, вони спрямовані на самостійне застосування освоєних знань, умінь і навичок аналізу інформації та авторського вирішення проблеми.

На *методичному рівні* варто використати досвід американських університетів щодо комплексного застосування традиційних та інноваційних методів навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики.

Як зазначалося у параграфі 2.1 у системі вищої освіти США ефективність професійної підготовки журналістів забезпечується завдяки використанню інноваційних методів навчання, які враховують світові тенденції розвитку суспільства, міжнародні та освітні стандарти, глобалізаційні виклики у медіа тощо. Зокрема, можемо виокремити такі інтерактивні методи навчання журналістів у закладах США: метод проектів, метод «польового навчання», метод кейсів, навчання у громаді, мозковий штурм, майстер-класи тощо. Ці методи допомагають студентам-журналістам дбайливо ставитися до інформації (особливо у плані до публікаційного розголошення), розвивають аналітичне та творче мислення, вміння і навички швидкої адаптації до ситуації, налагодження конструктивної комунікації, опанування новітніх технологій, освоювати нові знання, формувати й розвивати нові вміння та навички, а також обмінюватися практичним досвідом у процесі створення медійного продукту. На нашу думку, впровадження таких інтерактивних методів у ЗВО України сприятиме професійній

підготовці майбутніх журналістів та активізує їхній пошуково-аналітичний і творчий потенціал тощо.

Важливим є навчання на практиці, що зумовлює необхідність облаштування та організації роботи медійних студій, лабораторій, ньюзрумів.

На базі закладів вищої освіти США створені різноманітні медійні лабораторії, ньюзруми, у яких студенти-журналісти мають можливість отримувати практичний досвід у роботі із засобами масової інформації. Це можуть бути спільні проекти між різними закладами вищої освіти та інформаційними агентствами, які реалізуються у США. При Нью-Йоркському університеті функціонує медіа лабораторія, створена в межах консорціуму, що охоплює Корпорацію економічного розвитку Нью-Йорка (New York City Economic Development Corporation), Школу візуальних мистецтв (School of Visual Arts), Нью-Йоркський університет (New York University), Колумбійський університет (Columbia University), «Нову школу» (New school). Лабораторія побудована на засадах корпоративної співпраці. Учасники беруть участь у заходах «круглого столу» з технологічних питань, а також студенти-журналісти мають унікальну можливість брати участь у «прототипних проектах» (англ. prototyping project), які базуються на створенні як віртуальних так і реальних медійних продуктів (NYC Media Lab, 2018).

Натомість ситуація з медійними лабораторіями та ньюзрумами, студіями для виробництва контенту у ЗВО України є проблематичною. Лише Львівський національний університет імені Івана Франка, Школа журналістики Українського католицького університету, Могилянська школа журналістики, Запорізький національний університет, Інститут журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка мають власні телевізійні та радіо студії, мультимедійні аудиторії, комп'ютерні класи. Зазначимо, що нещодавно у Національному університеті «Львівська політехніка» відкрили навчально-практичний центр

медійних технологій, де студенти-журналісти мають можливість покращувати свої навички у роботі із ЗМІ (Навчально-практичний центр медійних технологій, 2019)

Проте, не всі заклади забезпечені такими студіями, технічне обладнання застаріле, і як наслідок студенти не маючи практичного досвіду, стають неконкурентоспроможними на медіаринку. Варто відмітити, що технічна оснащеність факультетів та кафедр журналістики залежить від залучення грантової підтримки. Тому припускаємо, що використання грантових програм сприятиме заснуванню мультимедійних лабораторій, ньюзрумів у ЗВО України, а також забезпечить можливості для практичної підготовки фахівців у галузі журналістики.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі «Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів з журналістики в університетах США та України» охарактеризовано стан професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах України, здійснено порівняльний аналіз професійної підготовки бакалаврів з журналістики у США та Україні, а також представлено можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів у галузі журналістики в умовах університетської освіти України.

На основі результатів дослідження досвіду вітчизняних університетів, що здійснюють професійну підготовку майбутніх фахівців першого бакалаврського рівня за освітньо-професійною програмою спеціальності 061 «Журналістика» виокремлено такі особливості: наявність нормативно-правової документації, яка регулює освітній процес; незбалансоване співвідношення практичних та теоретичних курсів; перенасиченість навчальних планів дисциплінами, які

пов'язані з філологією; обсяг освітньо-професійної програми бакалавра – 240 кредитів, з яких 18 кредитів – вивчення дисциплін соціально-гуманітарного блоку, 27,5 кредитів складають дисципліни фундаментального, природничо-наукового та загальноекономічного блоку та 120,5 кредитів – дисципліни професійної та практичної підготовки; різні форми навчання – денна та заочна; перевага традиційних методів навчання над активними; відсутність новітніх медійних лабораторій, студій, в яких студенти мають можливість вдосконалювати практичні вміння і навички; низький рівень міжнародної мобільності та участі у проектних і грантових програмах.

З'ясовано, що основними підходами, на яких ґрунтується професійна підготовка бакалаврів-журналістів у закладах вищої освіти України є: особистісно-діяльнісний, герменевтичний, діагностичний, акмеологічний, аксіологічний, культурологічний та компетентнісний. Під час дослідження також виявлено принципи, на яких базується професійна підготовка журналістів: принцип фундаменталізації, неперервності освіти, диверсифікації та системності.

Здійснений порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки фахівців з журналістики в університетах США та закладах вищої освіти України засвідчив, що освітньо-професійні програми у досліджуваних країнах гуманітарно-спрямовані, охоплюють обов'язкові та вибіркові дисципліни, побудовані на основі кредитно-модульної системи.

У результаті дослідження визначено кваліфікаційні вимоги професійної підготовки журналістів в обох країнах: чітко виокремлені компетентності та обсяг знань, якими повинен оволодіти майбутній журналіст. Також виявлено, що нормативні документи Міністерства освіти і науки освіти України регулюють освітній процес, а у США професійна освіта узгоджується з Департаментом освіти штатів та закладом вищої освіти.

Окреслено суттєві відмінності у професійній підготовці майбутніх журналістів, що пов'язані з реалізацією міждисциплінарного підходу в освітньо-

професійних програмах; свободою формування освітньо-професійної програми, беручи до увагу варіативну та інваріантну складові; аналітичною спрямованістю обов'язкових дисциплін; різноплановий характер вибіркової компоненти програм; різноманітними моделями практичної підготовки студентів-журналістів; особливостями науково-дослідної роботи; співвідношенням кількості годин для аудиторних занять та самостійної роботи; студентоцентрованим підходом у навчанні бакалаврів з журналістики, а також використанням новітніх комунікаційних технологій.

На основі виконаного порівняльно-педагогічного аналізу обґрунтовано інноваційні ідеї використання американського досвіду в Україні для удосконалення професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики на управлінському, організаційному, структурно-змістовому та методичному рівнях.

Матеріали розділу висвітлено у таких публікаціях автора: Марціхів, 2017а, 2017б, 2017с, 2017д, 2018б, 2018с, 2018д, 2019б, 2019с.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення наукового завдання щодо виявлення особливостей професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти США та окреслення можливостей використання конструктивних ідей американського досвіду в університетах України. Результати виконаного дослідження дають змогу сформулювати такі висновки:

1. Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук з журналістики реалізується в умовах університетської освіти США з урахуванням тенденцій міжнародного освітнього простору, зокрема глобалізації, інтернаціоналізації, транснаціоналізації, тенденції «короткої та професіоналізованої освіти», індивідуалізації освітнього процесу, а також диверсифікації освітніх ступенів, кваліфікацій та освітньо-професійних програм. Вона характеризується специфічними рисами, серед яких поєднання централізації та децентралізації управління розвитком вищої професійної освіти США, що відображено в узгодженні професійних та освітніх стандартів на федеральному та штатовому рівнях, а також автономністю університетів; збалансування аудиторної, самостійної роботи студентів, реалізація вільного вибору елективних дисциплін здобувачем вищої освіти та створення індивідуальної освітньої траєкторії; мультидисциплінарність та інтегрованість практико-орієнтованих освітньо-професійних програм; гнучкість змісту, форм та методів навчання; широке використання потенціалу науково-пошукової та науково-дослідницької роботи студентів; застосування сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі; високий рівень внутрішньої та міжнародної академічної мобільності; забезпечення моніторингу якості освіти та результатів навчання студентів.

З'ясовано, що в основу професійної підготовки бакалаврів з журналістики

покладено філософські, соціологічні, педагогічні, економічні теорії (семіотична, культурологічна, естетична, «ін'єкційна», теорія розвитку критичного мислення та активного навчання); концепції (конструктивізму, когнітивізму, громадянської освіти, національної безпеки конвергентного суспільства); принципи (загальнодидактичні та специфічні); підходи (компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, міждисциплінарний, культурологічний, акмеологічний, аксіологічний).

2. Розкрито організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США на основі характеристики її взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих компонентів: нормативного (сукупність документів, норм та законів, які забезпечують і регулюють розвиток журналістської освіти, можливість реалізації права на здобуття якісної освіти, що є одним із важливих факторів підготовки кваліфікованого фахівця); теоретичного (теорії, концепції, принципи та підходи, покладені в основу професійної підготовки майбутніх журналістів); змістового (змістове наповнення освітньо-професійних програм, що характеризується міждисциплінарністю та варіативністю, охоплює обов'язкові й вибіркові дисципліни, цикл професійних дисциплін, практичну та наукову підготовку, спрямовані на освоєння професійних, практичних, гуманітарних, соціальних знань, формування і розвиток технологічних, математичних, економічних та маркетингових, комунікативних, адаптаційних умінь і навичок, а також – грамотності, візуалізації, мультимедійного письма, збору, редагування, аналізу, інтерпретації даних, формування професійних цінностей і ставлення (громадянських, соціальних, морально-етичних, правових); операційного (види навчання: очне, заочне та змішане; типи освітньо-професійних програм: бакалавр гуманітарних наук, бакалавр технічних наук, бакалавр з відзнакою, бакалавр основної/додаткової спеціальності, бакалавр подвійної спеціальності; форми організації освітнього процесу: навчальні заняття (семінари, лекції, групова,

індивідуальна, самостійна робота), практична підготовка та стажування закордоном, контрольні заходи, навчання в громаді; методи: традиційні (наочні, словесні, практичні) та інноваційні (метод кейсів, круглі столи, «польове навчання», «мозковий штурм») тощо.

3. Результати порівняльно-педагогічного аналізу досвіду підготовки бакалаврів у галузі журналістики у США та Україні свідчать про наявність спільних та специфічних ознак. З'ясовано, що спільними для досліджуваних країн є: систематичний перегляд та вдосконалення освітньо-професійних програм підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики з урахуванням тенденцій міжнародного освітнього простору, національних освітніх традицій, вимог ринку праці та роботодавців; гуманітарна та компетентнісна спрямованість освітньо-професійних програм, що охоплюють нормативні й елективні дисципліни; кредитно-модульна система професійної підготовки бакалаврів з журналістики; рівневість та ступеневість вищої професійної освіти; впровадження стандартів професійної підготовки; концептуально-педагогічні засади професійної підготовки журналістів.

Специфіку журналістської освіти у США формують: високий рівень міжнародної інтегрованості; автономність системи університетської освіти; гнучкість освітньо-професійних програм; свобода вибору, що дозволяє студентам формувати власну освітню траєкторію; диверсифікація освітньо-професійних програм та кваліфікацій; міждисциплінарність програм; відведення значного обсягу годин для самостійної роботи; мотивація до дослідницько-пошукової роботи; високий рівень академічної мобільності; розвинута система стажування, волонтерська та громадська діяльність майбутніх журналістів; застосування активних методів навчання; використання новітніх інформаційних технологій; реалізація студентоцентрованого підходу до навчання; налагоджена співпраця з роботодавцями з метою потенційного працевлаштування та виконання спільних проектів.

Для досвіду України у галузі професійної підготовки майбутніх журналістів характерні: низький рівень міжнародної інтегрованості; теоретична спрямованість освітньо-професійних програм, недостатній рівень формування і розвитку практичних умінь і навичок; декларативний характер використання права вибору елективних дисциплін та формування індивідуальної освітньої траєкторії; перенасиченість навчальних планів дисциплінами філологічного спрямування; відведення значного обсягу часу для аудиторних занять; незначний рівень залучення студентів до науково-пошукової та науково-дослідницької роботи; повільний темп активізації міжнародної академічної мобільності та відсутність внутрішньої академічної мобільності; початковий етап налагодження співпраці з вітчизняними та закордонними медійними організаціями для проходження практики здобувачами вищої освіти; започаткування і налагодження роботи медійних лабораторій та центрів для практичної підготовки майбутніх журналістів.

Виконане дослідження уможливило окреслення перспектив використання конструктивних ідей американського досвіду в умовах університетської освіти України: *на управлінському рівні*: посилення моніторингу за якістю журналістської освіти та залучення представників медіаринку й організацій для здійснення контролю за цим процесом; перегляд можливостей щодо впровадження змішаного навчання з спеціальності «Журналістика» поряд із заочною формою навчання; розширення можливостей щодо залучення до процесу викладання фахівців, що працюють на сучасному ринку медіа послуг; *на організаційному рівні*: налагодження тісної співпраці між університетами, медіаринком, громадськими і професійними організаціями з метою розробки та впровадження, удосконалення освітніх і професійних стандартів журналістського фаху, удосконалення освітнього процесу, забезпечення його практичного спрямування, налагодження обміну досвідом між студентами, викладачами та працедавцями, розвиток грантових та стипендіальних програм для нагородження

кращих студентів; активізація міжнародної та внутрішньої академічної мобільності студентів і викладачів; всебічне та своєчасне висвітлення інформації про освітньо-професійні програми підготовки майбутніх журналістів у медіа просторі; *на структурно-змістовому рівні*: збільшення обсягу дисциплін професійного спрямування; диверсифікація предметних спеціалізацій; імплементація інноваційних курсів; широке використання потенціалу науково-дослідної та науково-пошукової роботи здобувачів вищої освіти; *на методичному рівні*: комплексне застосування традиційних та інноваційних методів навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики; організація практичного навчання у медійних студіях, лабораторіях, ньюзрумах.

Виконане порівняльно-педагогічне дослідження професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США не вичерпує усіх аспектів цієї проблематики. Перспективними напрямками подальших науково-педагогічних досліджень є: особливості професійної підготовки магістрів та докторів філософії у галузі журналістики у системі вищої освіти США.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Абітурієнт Каразінського університету*. (2019). Взято з: <http://start.karazin.ua/programs/5/17/061/55>.
- Амеліна, С. М. (2010). Гуманізація процесу формування культури професійного спілкування майбутніх фахівців. *Е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку»*, 2. Взято з: http://www.intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_vypuski_n2_2010_st_16/.
- Андріяшин, В. І. & Карачун, Л. В. (2010). Забезпечення наступності засобами міжпредметних зв'язків. *Науковий часопис національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*, Сер. 13, 6, 9–13.
- Анрущенко, В. П. (2005). *Філософський словник соціальних термінів*. Київ–Харків, Україна: Р.И.Ф.
- Антонова, О. Є. (2004). *Базові знання з педагогіки: становлення, розвиток, технологія формування*. Житомир, Україна: ЖДПУ.
- Асоціація Європейських журналістів*. (2019). Взято з: <http://aej.org.ua/about.htm>.
- Бабанский, Ю. К., & Поташник, М. М. (1983). *Оптимизация педагогического процесса: в вопросах и ответах*. Київ, УРСР: Радянська школа.
- Бабанський, Ю. К. (1985). *Методи навчання в сучасній загальноосвітній школі*. М.: Просвіта.
- Банько, Н. А. (2004). *Формирование профессионально-педагогической компетентности как компонента профессиональной подготовки менеджеров*; Просондеев М. И. (ред.). Волгоград, Россия: ВолгГТУ.
- Барабаш, О. В., Бусько, М. Б., Істоміна, К. Ю., Мукан, Н. В., & Шийка, Ю. І. (2018). *Теоретико-методологічні аспекти дослідження розвитку неперервної освіти у Канаді*. Н.В. Мукан, М.Б. Бусько (ред.). Львів, Україна: ВД «Панорама».

- Батечко, Н. Г. (2014). *Підготовка викладачів вищої школи в умовах магістратури: теоретико-методологічні засади*. Я. В. Цехмістер (ред.). Київ, Україна: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс».
- Батышев, С. Я. (1999). *Энциклопедия профессионального образования: в 3 т.* Москва, Россия: АПО.
- Бацевич, Ф. С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Київ, Україна: Видавничий центр «Академія».
- Бех, І. Д. (2003). *Виховання особистості: у 2-х кн.* Кн. 1.: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ, Україна: Либідь.
- Бідюк, Н. М. (2015). Розвиток системи освіти дорослих у США (друга половина ХХ–початок ХХІ століття). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1, 3–10.
- Бобаль, Н. Р. (2014). Використання технологій розвитку критичного мислення у навчанні майбутніх журналістів роботі з інформацією. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 2, 83–89.
- Бондаренко В. Ф. (2009). *Тенденції розвитку вищої аграрної освіти у США (II половина ХХ століття)*. (Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.01. «Загальна педагогіка та історія педагогіки»). Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне.
- Бондаренко, В. Ф. (2011). Основні підходи до реформування вищої професійної освіти у США та України. *Педагогічні науки*, 98, 38–46.
- Бражник, Е. І. (2005). Особливості методології порівняльних педагогічних досліджень. *Письма в Emissia.offline*. Взято з: <http://www.emissia.org/offline/2005/975.html>.
- Братко, М. В. (2017). Система освіти США: структура, традиції управління, особливості вищої освіти. *Освітологічний дискурс*, 3–4, 252–268.

- Бургін, М. С. (1997). Стандарти у системі освіти США: стан проблеми. *Проблеми освіти*, 160–165.
- Быков, А. Ю. (2015). Формирование представлений о свободе слова: опыт журналистского образования в США. *Известия Уральского федерального университета. Сер. 1, Проблемы образования, науки и культуры*, 3(141), 37–45.
- Бюро журналістських розслідувань «Свідомо». (2019). Взято з: http://www.irf.ua/grants/awarded_grants/support_for_the_journalistic_investigations_bureau_svidomo/.
- Ваховський, Л. Ц. (2005). Методологія дослідження історико-педагогічного процесу: постановка проблеми. *Шлях освіти*, 2, 7–11.
- Вачевський, М. В. (2014). Реформа освіти у США та оцінювання компетентностей викладачів навчальних закладів. *Молодь і ринок*, 9(116), 9–13.
- Виниченко, В. М. (2010). Журналистское образование США: от журналистики к массовым коммуникациям. *Вестник Московского университета. Сер. 10: Журналистика*, 1, 100–112.
- Відділ міжнародних зв'язків Запорізького національного університету. (2019). Взято з: <http://sites.znu.edu.ua/international-relations/1049.ukr.html>.
- Вітвицька, С. С. (2016) *Професіографічний підхід у підготовці майбутніх магістрів освіти в контексті інформаційно-комунікаційних технологій*. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання; О. А. Дубасенюк (ред.). (сс. 192–222). Житомир, Україна: Видавництво «Рута».
- Вітвицька, С. С. (2008). Моделі ступеневої педагогічної освіти західноєвропейських країн, США та України: порівняльний аналіз. *Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку*; О. А. Дубасенюк (ред.). (сс. 71–103). Житомир, Україна: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.

- Вітвицька, С. С. (2015). Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка*, 10, 63–67.
- Волощук, Н. І., Пашинська, О. С., Іваниця, А. О., Таран, І. В. (2016). Міждисциплінарна інтеграція як фактор удосконалення викладання фармакології у медичному виші. *Медична освіта*, 4, 8–11.
- Вульфсон, Б. Л., & Малькова, З. А. (1996). *Сравнительная педагогика*. Россия, Москва: «Издательство Институт практической психологии» – Воронеж, Россия: «НПОМОДЗК».
- Габор, Н. Б. (2018). Журналістська освіта епохи WEB.3.0: дослідження, новітні навички, спроби перезавантаження. *Вісник Львівського університету. Серія «Журналістика»*, 43, 273–279.
- Гаврилова, Я. Л. (2014). Інтерактивні методи навчання в професійній підготовці майбутніх журналістів. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*, 3, 51–54.
- Галузяк, В. М. (2018). *Педагогічна діагностика як система*. Вінниця, Україна: ТОВ «Нілан-ЛТД».
- Гаранина, Ж. Г. (2013). *Психологическая компетентность в структуре личностно-профессионального саморазвития специалистов социологической сферы*. Саранск, Россия: изд-во Мордов. ун-та.
- Гарридо, Х. (1990). Сравнительная педагогика в системе педагогических наук. *Перспективы. Вопросы образования. ЮНЕСКО*, 3, 53–61.
- Головінський, І. З. (2003). *Педагогічна психологія*. Київ, Україна: Аконт.
- Головченко, Г. О. (2012). Розвиток медіаосвіти у США. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: Збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 129–132). Львів: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності.

- Гончаренко, С. У. (2006) Фундаменталізація професійної освіти. *Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia*, 7, 165–175.
- Гончаренко, С. У. (2000). *Професійна освіта: словник. Навчальний посібник для учнів і педагогічних працівників професійно-технічного навчального закладу*. Київ, Україна: Вища школа.
- Гончаренко, С. У. (2008). *Методологія*. У: *Енциклопедія освіти*. Кремень В. Г. (ред). Київ, Україна: Юрінком Інтер (сс. 498–500).
- Гресько, О. В. (2004). *Міжнародна журналістика в контексті глобальних суспільних трансформацій*. (Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.08. «Журналістика»). Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ.
- Гриненко, І. В., Рибак, С. С., Хлебнікова, Н. В., & Хоменко, С. А. (2019). *Як ринок праці розуміє загальні і спеціальні компетентності журналістів*. Взято з: https://uuc.adventist.ua/ugi_journalist-2/?print=pdf.
- Громадська організація «Інтерньюз-Україна»*. (2019). Взято з: <https://internews.ua/>.
- Громадський рух «Стоп цензури»*. (2019). Взято з: <https://stopcensorship.wordpress.com/page/21/>.
- Гуревич, Р. С., Кадемія, М. Ю., & Козяр, М. М. (2012). *Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців*. Р. С. Гуревич (ред). Львів, Україна: ЛДУ БЖД.
- Данилов, М. А., & Есипов, Б. П. (1957). *Дидактика*. Москва, Россия: Издательство Академии педагогических наук.
- Дарендорф, Р. (1989). *После 1989. Мораль, революция и гражданское общество. Размышление о революции в Европе*. Москва, Россия: Ad Marginem.
- Демінська, Л. О. (2004). *Міждисциплінарні зв'язки у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури*. (Дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти»). Донецький державний інститут здоров'я,

фізичного виховання і спорту при Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Донецьк.

Деркач, А. А., & Селезнева, Е. В. (2006). *Акмеологическая культура личности: содержание, закономерности, механизмы развития*. Москва, Россия: Изд-во Московского психологического социального института; Воронеж, Россия: МОДЭК.

Детектор медіа. (2019). Взято з: <https://detector.media/>.

Довідник ВНЗ. (2019). Взято з: <https://osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-48-68-0.html>.

Дяченко, М. Д. (2012). Створення творчого журналістського освітнього середовища як умова підготовки майбутніх журналістів до професійно-творчої діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*, 27(80), 173–183.

Ельбрехт, О. М. (2011). *Підготовка менеджерів у вищих навчальних закладах Великої Британії, Канади, США*. (Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти»). Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Київ.

Енциклопедія «Історія педагогіки». Взято з: http://webhp.kspu.edu/joomla/index.php?option=com_glossary&func=display&letter=%CF&Itemid=76&catid=44&page=1.

Есипов, Б. Д. (1967). *Основы дидактики*. Москва, Россия: Просвещение.

Жариков, О. Н., Королевская, В. И., & Хохлов, С. Н. (2001). *Системный подход к управлению*. Москва, Россия: ЮНИТИ-ДАНА.

Жовнич, О. В. (2016). Проблеми професійної іншомовної підготовки майбутніх журналістів і можливі шляхи їх розв'язання. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*, 47, 73–77.

- Журналістська етика*. (2014). Мостовий, В. П., & та Різун, В. В. (ред.). Київ, Україна: ТЗОВ «ЗН УА».
- Закон України «Про вищу освіту»*. (2014). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
- Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів»*. (1997). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>.
- Закон України «Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні»*. (1992). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>.
- Закон України «Про інформацію»*. (1992). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
- Закон України «Про освіту»*. (2018). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
- Закон України «Про професійний розвиток працівників»*. (2012). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>.
- Закон України «Про професійно-технічну освіту»*. (2004). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1158-15/ed20180725>.
- Закон України «Про телебачення і радіомовлення»*. (1993). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.
- Запорізький національний університет. Освітня програма «Журналістика»*. (2019). Взято з: <https://www.znu.edu.ua/ukr/pk/11718/11735/11839>.
- Захарченко, В. М., Луговий, В. І., Рашкевич, Ю. М., Таланова, Ж. В. (2014). *Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації*. В. Г. Кремень (ред.). Київ, Україна: ДП «НВЦ «Пріоритети».
- Зимняя, И. А. (2004) *Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании*. Москва, Россия: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов.

- Іванов, В. Ф., & Мелещенко, О. К. (2006). *Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації: аспекти застосування*. Київ, Україна: ІЗМН.
- Інститут журналістики. Відділ міжнародного співробітництва*. (2019). Взято з: <http://labs.journ.univ.kiev.ua/international/>.
- Інститут масової інформації*. (2019). Взято з: <https://imi.org.ua/>.
- Інститут медіа права*. (2019). Взято з: <https://cedem.org.ua/organization/institut-media-prava/>.
- Каталог освітніх послуг Львівської політехніки*. (2019). Взято з: <http://edu.lp.edu.ua/napryamy/6030301-zhurnalistyka>.
- Квіт, С. М. (2007). Що таке медіадослідження?. *Українська журналістика: умови формування та перспективи розвитку*, 335–339.
- Київський міжнародний університет. Журналістика*. (2019). Взято з: <http://kumu.edu.ua/instituti-ta-fakulteti/institut-zhurnalistiki/zhurnalistika/>.
- Київський міжнародний університет. Фактчек: новий формат журналістських розслідувань (майстер-клас для майбутніх журналістів)*. (2018). Взято з: <http://kumu.edu.ua/news/2018/faktchek-novyuy-format-zhurnalistskykh-rozsliduvan-mayster-klas-dlya-maybutnikh-zhurnalistiv/>.
- Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут журналістики*. (2019). Взято з: <http://www.univ.kiev.ua/ua/departments/journalism/>.
- Кириллова, Н. Б. (2006). Многообразие культур в глобальном медиaprостранстве. *Известия Уральского государственного университета. Сер. 2, Гуманитарные науки*, 47(12).
- Кириллова, Н. Б. (2012). *Медиадиалогия как синтез наук*. Россия, Москва: Академический проект.
- Клепко, С. Ф. (2006). *Філософія освіти в європейському контексті*. Полтава, Україна: ПОППО.

- Ключові навички для майбутніх журналістів.* (2019). Poynter Institute for Media Studies. Retrieved from: https://courses.poynter.org/courses/coursev1:newsu+newsu_core_skills_survey14+2014_1/about/.
- Коджаспирова, Г. М., & Коджаспиров, А. Ю. (2005). Словарь по педагогике (междисциплинарный). Москва, Россия: Академия.
- Козак, С. В. (2000). Профессионализм преподавателя иностранного языка как фактор интенсификации процесса формирования у будущих специалистов иноязычной коммуникативной компетенции. *Науковий вісник ПДПУ ім. К. Д. Ушинського*, 7–8, 92–96.
- Козубовська, І. В., & Стойка, О. Я. (2015). Трансформаційні процеси в сучасній вищій школі США. *Науковий вісник Мукачівського державного університету, Серія «Педагогіка та психологія»*, 2(2), 111–116.
- Коновальчук, І. І. (2010). Модели, структура и факторы продуктивности инновационных процессов в общеобразовательных учебных заведениях. *Вектор науки*, 3(3), 71–76.
- Коновальчук, С. А. (2011). Аналіз методів навчання професійної діяльності студентів-журналістів засобами англійської мови. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка. Педагогічні науки*, 60, 141–144.
- Коржуев, А. В., & Попков, А. В. (2003). *Традиции и инновации в высшем профессиональном образовании*. Москва, Россия: ИНТРА.
- Корнієнко, В. В. (2011). Дидактичні особливості організації навчального процесу у вищій школі США. *Молодь і ринок*, 4(75), 125–127.
- Кортокова, Л. І. (2016). Методологічні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг в умовах освітньо-виробничого кластеру, *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, 2, 126–130.

- Костюченко, К. Є. (2010). Педагогічні умови формування раціонально-критичного мислення майбутніх учителів. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Сер.: Педагогічні науки, 91, 107–111.
- Красных, В. В. (2002). Этнопсихолінгвістика и лінгвокультурологія. Москва, Россия: Гнозис.
- Кремень, В. Г. (2005). *Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати*. Київ, Україна: Грамота.
- Кремень, В. Г. (2005). Формування особистості професіонала в контексті вимог ХХІ століття. *Педагогічний процес: теорія і практика*. Київ, Україна: ЕКМО.
- Кремень, В. Г. (ред.). (2016). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні*. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>.
- Кривопишина, О. А. (2009). *Психологія літературної творчості в юності: монографія*. Суми, Україна: Вид-во СумДУ.
- Кудж, С. А., & Цветков, В. Я. (2014). Системный подход в диссертационных исследованиях. *Перспективы науки и образования*, 3(9), 26–32.
- Кузікова, С. Б. (2013). Саморозвиток особистості: суб'єктний підхід. *Психологія особистості*, 1, 77–86.
- Кучмій, О. П. (2015). Стратегія культурної дипломатії адміністрації Б. Обама. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*, 5. Взято з: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2510/2240.
- Лабораторія мультимедії*. (2019). Взято з: <http://journ.lnu.edu.ua/laboratory/multimedia>.
- Лавриченко, Н. М. (2009). Європа освіти і порівняльна педагогіка в їх обопільному поступі. *Порівняльно-педагогічні студії*, 1. Взято з: <http://pps.udpu.edu.ua/article/view/17796>.

- Лебедев, О. Е. (2004). *Компетентностный подход в образовании*. Взято з: http://pedlib.ru/Books/3/0389/3_0389-6.shtml#book_page_top.
- Лернер, И. Я. (1981). *Дидактические основы методов обучени*. Москва, Россия: Педагогика.
- Литовченко, І. М. (2018). Навчання іноземних мов у закладах вищої освіти: підходи та принципи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Сер.: Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 64, 137 – 140.
- Лісневська, А. Л. (2012). Міждисциплінарні зв'язки у контексті інноваційних технологій фахової підготовки телевізійних репортерів. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 22 (257), 228–234.
- Літня школа блогерів і громадських журналістів стартувала на кафедрі вдруге*. (2018). СумДУ. Взято з: <http://journ.sumdu.edu.ua/ua/novyny/417-litnia-shkola-blogeriv-interlink-2018>.
- Ліхневська, Т. А. (2009). *Громадянське виховання учнівської молоді в середній школі США*. (Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01. «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Тернопіль.
- Локарева, Г. В. (2013). Проблема формування у майбутніх журналістів культури професійного спілкування як ознаки комунікативної компетентності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 30(83), 221–228.
- Локшина, О. І. (2010). Порівняльна педагогіка: здобутки двохсотлітнього розвитку та сучасні проблеми. *Порівняльно-педагогічні студії*, 3/4, 6–15.
- Локшина, О. І. (2015). Порівняльна педагогіка в Україні в вимірюванні розвитку світової компаративістики. *Український педагогічний журнал*, 1, 36–46.

- Локшина, О. І., Авшенюк, Н. М., Овчарук, О. В., & Бородієнко, О. В. (2016). Порівняльна педагогіка в Національній академії педагогічних наук України: кроки зростання. *Український педагогічний журнал*, 2, 5–12.
- Лола, В. Г. (2017). Тенденції становлення та розвитку професійно-технічної освіти в США. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*, 1, 142–147.
- Лук'янова, Л. Б. (2012). Андрагогічний досвід організації професійного навчання на виробництві. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 1(29), 86–90.
- Лунячек, В. Е. (2008). Деякі практичні питання управління освітою США. *Нова педагогічна думка*, 1, 16–20.
- Лунячек, В. Е. (2011). Публічне управління освітою в США: проблеми підготовки фахівців. *Теорія та практика державного управління*, 4(35). Взято з: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-4/doc/5/05.pdf>.
- Луценко, О. А., Поливана, Л. А. (2016). Основні ступені освітньої системи США. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*, 174, 164–175.
- Львівський національний університет імені Івана Франка. Кафедра зарубіжної преси та інформації. (2019). Взято з: http://old.journ.lnu.edu.ua/kaf_zp/k-zp-interkontakt.htm.
- Львівський національний університет імені Івана Франка. Факультет журналістики. (2019). Взято з: <http://journ.lnu.edu.ua/>.
- Максименко, В. П. (2013). *Дидактика: курс лекцій*. Хмельницький, Україна: ХМЦНП.
- Манакін, В. М. (2012). Мова і міжкультурна комунікація. *Навчальний посібник*. Київ: Видавничий центр.

- Машкова, С. Г. (2006). Факторы эффективности Интернет-СМИ. *Вестник Тамбовского государственного технического университета*, 12, 1270–1275.
- Микитюк, О. Ю., Боєчко, В. Ф., & Олар, О. І. (2010). Міжпредметна інтеграція при вивченні медичної і біологічної фізики як фактор формування наукового світогляду майбутнього лікаря. *Матеріали доповідей X ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі», Ч. 2.* (с. 602–604). Тернопіль: ТДМУ.
- Мильруд, Р. П. (2004). Компетентность в изучении языка. *Иностранные языки в школе*, 7, 30–37.
- Михайліченко, Ю. В. (2016). Міжкультурна комунікація як домінуючий фактор формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців у галузі міжнародних відносин. *Молодий вчений*, 1, 76–78.
- Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Інформаційний матеріал МОН України від 28.07.04 № 1/9-402. (2004). *Освіта України*, 60–61, 7–11.
- Моулд, Д. (2009). Вызовы и новые направления образования в области журналистики. *Сборник VI Южнокавказкой конференции СМИ «Журналистское образование – повышение качества и новые технологии»* (с. 47–50). Тбилиси.
- Муқан, Н. В., & Істоміна, К. Ю. (2016). Методологія дослідження професійної підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин в університетах Канади. *Молодий вчений*, 39(12), 468–472.
- Навчально-практичний центр медійних технологій.* (2019). Взято з: <http://www.lp.edu.ua/cmt>.

- Нагорнюк, Л. Є. (2009). *Формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх журналістів у процесі фахової підготовки*. (Дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти»). Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Тернопіль.
- Наказ МОН України «Умови прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2019 році» №1096 від 11 жовтня 2018 року*. (2018). Взято з: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/9990/.
- Наказ МОН України № 864 від 20.06.2019 р. «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 061 «Журналістика» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти»*. (2019). Взято з: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/061-zhurnalistika-bakalavr.pdf>.
- Національна спілка журналістів України*. (2019). Взято з: <http://nsju.org/page/14>.
- Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року*. (2013). Взято з: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
- Національний університет «Львівська політехніка». Кафедра журналістики і масової комунікації*. (2019). Взято з: <http://www.lp.edu.ua/zhzmk/istoriya-kafedry>.
- Ничкало, Н. Г. (2013). Професійна педагогіка і психопедагогіка праці у діалектичному взаємозв'язку. *Теорія і практика управління соціальними системами*, 2, 42–53.
- Ничкало, Н. Г. (2011). Порівняльна професійна педагогіка як галузь педагогічного знання. *Порівняльна професійна педагогіка*, 1, 6–18.
- Ничкало, Н. Г. (2008). *Трансформація професійно-технічної освіти України*. Київ, Україна: Педагогічна думка.
- Новини СумДУ*. (2018). Взято з: <http://www.sumdu.edu.ua/ukr/news/9853-9853.html>.

- Обласова, О. І., & Степанченко, Ю. С. (2012). *Особливості розвитку медіаосвіти в Україні на сучасному етапі*. Взято з: http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_1027/content/oblasova_steranchenko.pdf.
- Овсієнко, Л. М. (2011). Проблеми впровадження компетентнісного підходу в процес підготовки майбутніх педагогічних кадрів. *Українська мова і література в школі*, 6, 46–48.
- Овчарук, О. В. (2015). Тенденції та підходи до порівняльних досліджень у галузі освіти. *Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія, Т. 1*. Київ, Україна: Педагогічна думка, 92–94.
- Одеський національний політехнічний університет. Журналістика, реклама, зв'язки з громадськістю*. (2019). Взято з: <http://ac.opu.ua/specialization/zhurnalistyka-reklama-zvyazky-z-gromadskistyuu>.
- Олешко, В. Ф. (2004). Есть ли пол у медийного творчества? Заметки на полях анкетного опроса, проведенного мужчиной. *Журналист*, 1, 74–76.
- Онищенко, В. Д. (2002). Педагогічна герменевтика: ноологічні контексти ідентифікації. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 2, 23–31.
- Онкович, Г. В. (2007). Медіапедагогіка. Медіаосвіта. Медіадидактика. *Вища освіта України*, 2, 63–69.
- Паламар, С. П. (2018). Компетентнісний підхід як методологічний орієнтир модернізації сучасної освіти. *Освітологічний дискурс*, 1–2(20–21), 267–278.
- Паспорт професії «Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації»*. (2011). Взято з: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/zhurnalist_multimediyni_h_vidan.pdf.

- Петровский, А. В. (1986). *Основы педагогики и психологии высшей школы*. Москва, СССР: Издательство Московского университета.
- Пінська, О. С. (2009) Професійна мотивація як засіб підвищення ефективності навчальної діяльності студентів. *Проблеми трудової і професійної підготовки*, 14, 111–115.
- Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12 серпня 2015 р. №579.* (2015). Взято з: www.kmu.gov.ua/ua/npas/248409199.
- Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» №1341 від 23.11.2011 р.* (2011). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.
- Постанова Президії Національної академії педагогічних наук України від 20.05.2010 р. №1-7/6 «Концепція впровадження медіа освіти в Україні».* (2010). Взято з: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/.
- Професійна спілка «Медіа фронт».* (2019). Взято з: <https://clarity-project.info/edr/36858044>.
- Пуховська, Л. П. (2014). Розвиток кваліфікацій і професійних стандартів у країнах Європейського Союзу. *Порівняльно-педагогічні студії*, 4(22), 61–69.
- Рейтинги ВНЗ.* (2019). Взято з: <https://osvita.ua/vnz/rating/64884/>.
- Ресурсний центр Гурт.* (2018). Взято з: <https://gurt.org.ua/news/trainings/45398/>.
- Риженко, М. А., & Ємець, О. А. (2011). Міжкультурна та кроскультурна мовленнєва комунікація в межах англомовного дискурсу. *Studia Linguistica*, 5, 505–510.
- Різун, В. В. (2004). *Проблеми і перспективи розвитку журналістської освіти в Україні початку XXI століття.* Взято з: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1338>.

- Розіна, Н. В. (2013). Майстер-клас як форма діяльності віртуальної школи професійного становлення молодого педагога: методичні рекомендації. Черкаси, Україна: ЧОШОПП.
- Савченко, Н. Г. (2015). Основні ідеї та напрямки розвитку вищої освіти у світі. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Сер.: Педагогічні науки, 135, 23–27.
- Савченко, О. П. (2012). Вища педагогічна освіта України: актуальність інтеграційних процесів. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, 10, 217–224.
- Сбруєва, А. А. (2015). Розвиток європейської вищої освіти в умовах глобальної фінансово-економічної кризи. *Український педагогічний журнал*, 4, 228–241.
- Сбруєва, А. А. (1999). *Порівняльна педагогіка*. Суми, Україна: Ред.-вид. відділ СДПУ.
- Сбруєва, А. А. (2001). Освіта в умовах глобалізації. *Шлях освіти*, 2, 22–25.
- Семенова, А. В. (2007). *Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб.*, Київ: Знання.
- Семиченко, В. А. (1992). *Концепция целостности и ее реализация в профессиональной подготовке будущих учителей*. (Дис. на соискание науч. степени докт. псих. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія»). Киевский государственный педагогический институт имени М. П. Драгоманова, Киев.
- Сергеенко, А. А. (2008). Особенности развития коммуникативной компетентности студентов-журналистов в условиях вуза. *Сборник трудов III Международной научно-практической конференции: в 2-х томах «Журналистика и медиаобразование-2008»* (с. 303–307). Белгород: Изд-во Белгород. гос. ун-та.

- Сисоєва, С. О. (2013). Освітні реформи: освітологічний контекст. *Теорія і практика управління соціальними системами*, 3, 44–55.
- Сисоєва, С. О., & Кристопчук, Т. Є. (2013). *Методологія науково-педагогічних досліджень*. Рівне, Україна: Волинські обереги.
- Сігаєва, Л. Є. (2005). Неперервна освіта дорослих: соціальний аспект. *Неперервна професійна освіта*, 1, 40–45.
- Сідун, Л. Ю. (2014). Основні концепції полікультурної освіти США. *Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія «Педагогіка, соціальна робота»*, 31, 160–161.
- Скаткин, М. Н. (1984). *Проблемы современной дидактики*. Москва, Россия: Педагогика.
- Смелкова, З. С. (2004). *Риторические основы журналистики. Работа над жанрами газеты*. Москва, Россия: Флинта: Наука.
- Солодов, В. В. (2004). *Структурная трансформация СМИ: технологические причины и социально-экономические последствия*. Москва, Россия: Изд-во МГУ.
- Стойка, О. Я. (2017). Вища освіта США та України: відмінні та спільні риси *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 1(40), 280–283.
- Столяренко, О. Б. (2012). *Психологія особистості*. Київ, Україна: Центр учбової літератури.
- Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів.* (2009). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2632-17>.
- Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020».* (2015). Взято з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
- Строцька, А. (2018). Творчий проект на студентському телебаченні «Franko TV» (на прикладі програм «розFOCUS» і «Франко без ретуші»). Теле- та

радіожурналістика, 17, 128–132.

Студентам-журналістам Університету розповіли, як популяризувати себе та свій матеріал в Інтернеті. (2017). Взято

з: <http://www.lp.edu.ua/news/2017/studentam-zhurnalistam-universytetu-rozpovily-yak-populyaryzuvaty-sebe-ta-sviy-material-v>.

Студенти-журналісти СумДУ взяли участь у майстер-класах від провідних українських медійників. (2016). Взято

з: <http://old.sumdu.edu.ua/ru/ukr/news/8272-studenti-zhurnalisti-sumdu-vzyali-uchast-u-master-klasakh-vid-providnikh-ukrajinskikh-medinikov.html>.

Тарасова, О. В. (2011). Вища освіта в США: сучасний стан та пріоритети розвитку. *Вісник національної академії Державної прикордонної служби України*, 3. Взято з: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_3_9.

Татур, Ю. Г. (2004). Компететность в структуре модели качества подготовки специалиста. *Высшее образование сегодня*, 3, 20–26.

Тренінг для журналістів. (2017). Взято з: <http://www.sumdu.edu.ua/ukr/12-news/9077-u-sumdu-proshov-trening-dlya-zhurnalistiv-v-ramkakh-proektu-es-association4u.html>.

Турецький викладач провів лекцію для студентів факультету журналістики. (2017). Взято

з: https://www.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=41385&lang=ukr&news_code=turtskij-vikladach-proviv-lektsiyu--dlya-studentiv-fakultetu-zhurnalistiki.

Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021» від 25 червня 2013 року № 344/2013. (2013). Взято

з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

УНІАН. (2011). Взято з: <https://www.unian.ua/society/542275-7-jurnalistiskih-organizatsiy-stvorili-ukrajinsku-media-asotsiatsiyu.html>.

- Уразова, С. Л. (2007). Конвергенция и медиа, или тренинг с необычным маршрутом. *Телецентр*, 1(21), 3.
- Усачева, А. Н. (2013). Ответственность как личностная компетенция студента вуза. *Материалы научно-практической конференции «Гражданское общество и правовое государство»* (с. 123–130). Светлый Яр, Россия: Феникс.
- Факультет журналістики. Міжнародна співпраця. (2019). Взято з: <http://journ.lnu.edu.ua/research/international-cooperation>.
- Фатеева, И. А. (2007). *Медиаобразование: теоретические основы и опыт реализации*. Челябинск, Россия: Челяб. гос. ун-т.
- Фатеева, Д. М. (2012). Використання медіаосвітніх технологій у процесі підготовки студентів нефілологічних спеціальностей до професійної діяльності. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія]*. Сер.: *Педагогіка*, 197(209), 26–31.
- Федоров, А. В., & Новикова, А. А. (2004). Медиаобразование в США и Канаде. *США и Канада: Экономика, политика, культура*, 9, 96–104.
- Филатова, Л. О. (2004). Преемственность общего среднего и вузовского образования. *Педагогика*, 8, 63–68.
- Фрицюк, В. А. (2017). Методологічні підходи до вивчення проблеми професійного саморозвитку майбутнього фахівця. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*, 6, 160–167.
- Фруктова, Я. С. (2014). Професійна компетентність фахівців з журналістики та інформації: акмеологічний аспект. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Акмеологія – наука XXI століття»*. (с. 423–433). Київ.

- Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Університетська медіа-студія.* (2019). Взято з: <http://www.univer.kharkov.ua/ua/structure/rectorat/mediastudio>.
- Херсонський державний університет. Кафедра соціальних комунікацій.* (2018). Взято з: http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/ChairJournalism/st_zaoch.aspx.
- Холодная, М. А. (2002). *Психология интеллекта. Парадоксы исследования.* Санкт-Петербург, Россия: Питер, Серия «Мастера психологии».
- Цюра, С. Б. (2013). Особливості методології порівняльних педагогічних досліджень. *Порівняльно-педагогічні студії*, 2–3, 7–13.
- Чемерис, І. М. (2006). Медіаосвіта за кордоном: теорії медіаосвіти та коротка історія розвитку. *Вища освіта України*, 3, 104–108.
- Чемерис, І. М. (2008). *Формування професійної компетентності майбутніх журналістів засобами іншомовних періодичних видань.* (Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Інститут вищої освіти АПН України, Київ.
- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Філологічний факультет.* (2019). Взято з: http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=747.
- Чумаков, А. Н. (2014). Системный подход и его значение для глобальных исследований. *Пространство и время*, 4(18), 30–34.
- Шаповал, Ю. Г. (2005). *Феномен журналістики: проблеми теорії.* Рівне, Україна: Роса.
- Шатковська, Г. І. (2010). Фундаменталізація як принцип сучасної освіти. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна*, 16, 253–256.

- Шейбе, С., & Рогоу, Ф. (2014). *Медіаграмотність*. перекл. з англ. С. Дьома; В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк (ред.). Київ, Україна: Центр вільної преси: Академія української преси.
- Шестеркина, Л. П. (2012). *Журналистское образование в условиях конвергенции СМИ*. Челябинск, Россия.
- Школа блогерів і громадських журналістів у ЗНУ. (2016). Взято з: http://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=37702&lang=ukr&news_code=shkola-blogeriv-i-gromadskikh-zhurnalistiv-u-znu.
- Якимова, Л. А. (2010). *Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі*. Київ, Україна: ДП «Вид. дім «Персонал».
- ACRL Board of Directors. (2011). *Information Literacy Competency Standards for Journalism Students and Professionals*. Retrieved from: http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/standards/il_journalism.pdf.
- Adam, G. S. (1989). Journalism knowledge and journalism practice: the problems of curriculum and research in university schools of journalism. *Canadian Journal of Communication*, 14(2), 70–80.
- Admission Standards Policy*. (2016). Washington Student Achievement Council. Retrieved from: <https://www.wsac.wa.gov/sites/default/files/2015.Minimum.College.Admission.Standards.Policy.pdf>.
- Agency for Science and higher education*. (2018). Retrieved from: <https://www.azvo.hr/en/component/seoglossary/6-quality-assurance-and-accreditation-glossary-basic-terms-and/231-qualification>.
- Altmeppen, K. D. (2008). The structure of news production: The organizational approach to journalism research. In: *Global journalism research: theories*,

methods, findings, future. M. Loffelholz, D. Weaver, A. Schwarz (Eds.); (pp. 52–64). New Jersey, USA: Blackwell Publishing.

America 2000: An Education Strategy. (1991). Department of Education, Washington, D.C.

American Association of State Colleges and Universities. (2017). Retrieved from: <https://aascu.org>.

American university. Virtual computing lab. (2019). Retrieved from: <http://www.american.edu/vcl/>.

Anderson, J. R. (2013). *The architecture of cognition*. UK: Psychology Press.

Arizona State University. Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication. (2019). *Journalism and Mass Communication (BA)*. Retrieved from: <https://cronkite.asu.edu/node/5527>.

Ashford university. Bachelor of Arts in Communication studies. (2017). Retrieved from: <https://www.ashford.edu/online-degrees/communications/bachelor-of-arts-communication-studies>.

Assessment Management Group. (2018). Retrieved from: <http://amgnigeria.com/new/about-us/>.

Association for Education in Journalism and Mass Communication. (2018). <https://www.aejmc.org/>.

Association of American Universities. (2017). Retrieved from: <https://www.aau.edu/>.

Average Journalist Salary. (2019). Retrieved from: <https://www.payscale.com/research/US/Job=Journalist/Salary>.

Awward, M. (2012). Outcomes-based education and employability at Philadelphia University. *International journal of humanities and social sciences*, 2(10), 111–121.

Banda, F. (2009). *Civic education for media professionals: a training manual*. Paris, France: UNESCO.

- Banda, F. (Ed.). (2013). *Model curricula for journalism education. A compendium of new syllabi*. Paris, France: UNESCO.
- Banda, F. (Ed.). (2015). *Teaching journalism for sustainable development: new syllabi*. Paris, France: UNESCO.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY, US: W. H. Freeman/Times Books/ Henry Holt & Co.
- Barnes-Holmes, S. C. H. D., & Roche, B. (2001). *Relational frame theory: A post-Skinnerian account of human language and cognition*. Berlin, Germany: Springer Science & Business Media.
- Baym, N. K., Zhang, Y. B., & Lin, M. C. (2004). Social interactions across media: Interpersonal communication on the internet, telephone and face-to-face. *New Media & Society*, 6(3), 299–318.
- Bazalgette, C. (1997). An Agenda of the Second Phase of Media Literacy Development. *MediaLiteracy in the Information Age*. New Brunswick (U.S.A.) and London (U.K.): Transaction Publishers, 69–78.
- Becker, L. B., Vlad, T., & Nusser, N. (2007). An evaluation of press freedom indicators. *International Communication Gazette*, 69(1), 5–28.
- Belair-Gagnon, V. (2019). The sociology of news work (proofs). In: Vos, T. P., Hanusch, F. (Eds.). *The International Encyclopedia of Journalism Studies*. John Wiley & Sons, Inc.
- Benson, V., Morgan, S., & Filippaios, F. (2014). Social career management: Social media and employability skills gap. *Computers in Human Behavior*, 30, 519–525.
- Bereday, G. Z. (1964). *Comparative method in education*. New York, USA: Holt, Rinehart and Winston.
- Berklee College of Music*. (2018). Retrieved from: <https://online.berklee.edu/courses/new-media-economics-music-mobile-gaming-and-online-markets>.

- Berret, C., & Phillips, C. (2016). *Teaching data and computational journalism*. Columbia School of Journalism. Retrieved from: <https://bit.ly/cjsteachdata>.
- Best colleges. Master's in Journalism.* (2019). Retrieved from: <https://www.bestcolleges.com/features/masters-journalism-degree-programs/>.
- Bornstein, J. (2003). Journalism students and information competencies. *Academic Exchange Quarterly*, 7(3), 204–209.
- Boston university.* (2018). Retrieved from: <https://www.bu.edu/>
- Boston University. BS in Journalism.* (2018). Retrieved from: <https://www.bu.edu/academics/com/programs/journalism/bs/>.
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice*, 16. Cambridge, UK: Cambridge university press.
- Brainstorming. UNSW (2019). *Sydney teaching.* Retrieved from: <https://teaching.unsw.edu.au/brainstorming>.
- Bray, M., Adamson, B., & Mason, M. (Eds.). (2014). *Comparative education research: Approaches and methods*, 19. Hong Kong: Comparative Education Research Centre, University of Hong Kong and Dordrecht: Springer.
- Brey, M. (2003). Comparative Education in the Era of Globalisation: evolution, missions and roles. *Policy Futures in Education*, 1(2), 209–224.
- Britt, L. (2012). Why we use service-learning: A report outlining a typology of three approaches to this form of communication pedagogy. *Communication Education*, 61(1), 80–88.
- Brown, J., Kurzweil, M., Pritchett, W. (2017). *Quality assurance in U.S. higher education: the current landscape and principles for reform*. Greece: ITHAKA S+R.
- Brown, T., & Collins, S. (2010). What “they” want from “us”: Industry expectations of journalism graduates. *Electronic news*, 4(2), 68–82.

- Bueger, C. (2014). Pathways to practice: praxiography and international politics. *European political science review*, 6(3), 383–406.
- Burgh de, H. (2003). Skills are not enough. The case for journalism as an academic discipline. *Journalism*, 4(1), 95–112.
- Cabedoche. B. (2015). New challenges for journalism education. A contribution to UNESCO politics. In: Kampf, L., Carpentier, N., Hepp, A. *Journalism, Representation and the Public Sphere*. (pp. 57–68). Bremen, Germany: The European Communication Research and Education Association (ECREA) and the Slovene Communication Association.
- Carey, J. W. (2000). Some personal notes on US journalism education. *Journalism*, 1(1), 12–23.
- Carlson, M. (2015). Metajournalistic discourse and the meanings of journalism: Definitional control, boundary work, and legitimation. *Communication Theory*, 26(4), 349–368.
- Carlson, M., & Lewis, S. C. (Eds.). (2015). *Boundaries of journalism: Professionalism, practices and participation*. New York, NY, USA: Routledge.
- Carpentier, N. (2011). *Media and participation: A site of ideological-democratic struggle*. Bristol, UK: Intellect books.
- Carter A. L. *Journalism Institute*. (2017). Retrieved from: <https://journalism.nyu.edu/undergraduate/program-requirements/#journalism-major>.
- Cashman, S. B., & Seifer, S. D. (2008). Service-learning. An integrated part of undergraduate public health. *American journal of Preventive Medicine*, 35(3), 273–278.
- Chalaby, J. K. (2000). New media, new freedoms, new threats. *Gazette (Leiden, Netherlands)*, 62(1), 19–29
- Chen, G. M. (2007). Media (Literacy) Education in the United States. *China Media Research*, 3(3), 87–103.

- City University of Seattle. Syllabus. Journalism – Principles and Practices.* (2009). Retrieved from: www.vsm.sk/files/syllabus/erasmus/com450_syl.doc.
- Clark, R. P. (2014). *The pyramid of journalism competence: what journalists need to know.* Retrieved from: <https://www.poynter.org/reporting-editing/2014/the-pyramid-of-journalism-competence-what-journalists-need-to-know/>.
- Classification of Instructional Programs.* (2017). National Center for Educational Statistics. Retrieved from: <https://nces.ed.gov/ipeds/cipcode/cipdetail.aspx?y=55&cipid=87230>.
- Classification of Instructional Programs. Detail for CIP Code 09.0701.* (2017). National Center for Educational Statistics. Retrieved from: <https://nces.ed.gov/ipeds/cipcode/cipdetail.aspx?y=55&cipid=88050>.
- Cole, D. R., & Pullen, D. L. (Eds.). (2009). *Multiliteracies in motion: Current theory and practice.* New York, USA; Abingdon, UK: Routledge.
- College for all Texans. Automatic admissions.* (2019). Retrieved from: <http://www.collegeforalltexas.com/index.cfm?objectid=24937C2A-D8B0-34EB-1FC5AF875A28C616>.
- Colorado State University Pueblo. Major in Journalism and Media.* (2019). Retrieved from: <http://catalog.colostate.edu/general-catalog/colleges/liberal-arts/journalism-media-communication/media-major/>.
- Columbia Journalism School.* (2017). Retrieved from: <https://journalism.columbia.edu/phd-requirements>.
- Columbia Journalism School. PhD requirements.* (2018). Retrieved from <https://journalism.columbia.edu/phd-requirements>.
- Columbia university. Teachers college. Office of international services.* (2018). Retrieved from: <https://www.tc.columbia.edu/international/>.
- Community-based research.* (2018). California state university. Retrieved from: <https://www.csudh.edu/slice/engagement/research>.

- Comparative and International Education Program*. (2019). PennState College of Education. Retrieved from: <https://ed.psu.edu/eps/cied>.
- Comparative and International Education Society*. (2018). Retrieved from: <https://www.cies.us>.
- Comparative Education Society in Europe*. (2016). Retrieved from: <https://www.cese-europe.org>.
- Connic, J. (2013). *Behind the press. The life and times of journalist Jennifer Connic*. Retrieved from: <https://jenconnic.wordpress.com/2013/11/19/why-math-is-important-in-journalism-should-be-required-for-a-degree/>.
- Considine, M. (2000). Teaching Social Values in the Revised VCE: Media Units 3 & 4. *Australian Screen Education Online*, 23.
- Constitutional Act, 1791*. (2019). Retrieved from: http://oer2go.org:81/wikipedia_en_all_novid_2017-08/A/Constitutional_Act_of_1791.html.
- Couldry, N. (2012). *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Craig Newmark Graduate School of Journalism*. (2018). Retrieved from: <https://www.journalism.cuny.edu/future-students/m-a-in-journalism/>.
- CSUN. Service learning*. (2018). Retrieved from: <https://www.csun.edu/undergraduate-studies/community-engagement/service-learning>.
- Curtin, P. A., & Maier, S. R. (2001). Numbers in the newsroom: A qualitative examination of a quantitative challenge. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 78(4), 720–738.
- Data and Statistics about the USA*. (2019). Retrieved from: <https://www.usa.gov/statistics>.
- Davis, B. C. (1993). *Tools for teaching*. San Francisco, USA: Jossey–Bass Publishing.
- Davis, M. (2010). Why journalism is a profession. *Journalism ethics: A philosophical approach*, 91–102.

- Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD (Draft).* Retrieved from: <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/41529556.pdf>.
- De Los Santos, M., McFarlin, C. D., & Martin, L. (2014). Interprofessional education and service learning: A model for the future of health professions education. *Journal of Interprofessional Care*, 28(4), 374–375.
- Declaration of principles on the Conduct of Journalism, 1986.* (1986). Retrieved from: <https://ethics.iit.edu/ecodes/node/3600>.
- Definition and selection of competences: theoretical and conceptual foundations.* (2001). Neuchatel, Switzerland: Swiss Federal Statistical Office.
- Deuze, M. (2005). What is journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered. *Journalism*, 6(4), 442–464.
- Dictionary of Occupational Titles-DOT.* (2018). Retrieved from: <https://occupationalinfo.org/>.
- Dogan, M. (2006). The quantitative method in comparative research. In: Kennett, P. (Ed.). *A handbook of comparative social policy*, 324.
- Donsbach, W. (2014). Journalism as the new knowledge profession and consequences for journalism education. *Journalism*, 15(6), 661–677.
- Dörr, K. N. (2016). Mapping the field of algorithmic journalism. *Digital journalism*, 4(6), 700–722.
- Driscoll, M. (2000). *Psychology of Learning for Instruction*. Boston, USA: Allyn & Bacon.
- Drok, N. (2013). Beacons of reliability: European journalism students and professionals on future qualifications for journalists. *Journalism Practice*, 7(2), 145–162.
- Dror, A.-D. (2014). *Media and translation. An interdisciplinary approach*. New York, USA: Bloomsbury Academic.

- Eastern Michigan University. Media Studies and Journalism Major.* (2015). Retrieved from: https://catalog.emich.edu/preview_program.php?catoid=29&poid=12590.
- Eaton, J. S. (2012). *An overview of U.S. Accreditation.* Washington, D.C., USA: Council for Higher Education Accreditation.
- Eaton, J. S. (2012a). The future of accreditation. *Planning for higher education*, 40(3), 8–15.
- Eaton, J. S. (2012b). What future for accreditation: The challenge and opportunity of the accreditation–federal government relationship. *Inquiry, evidence, and excellence: The promise and practice of quality assurance*, 77–88.
- Eckel, P. D., & King, J. E. (2004). *An overview of higher education in the United States: diversity, access, and the role of the marketplace.* Washington, D.C., USA: American Council on Education.
- Elizabeth, J. (2016). *7 characteristics of effective accountability journalists.* Retrieved from: <https://www.americanpressinstitute.org/publications/reports/white-papers/characteristics-effective-accountability-journalists/>.
- Emerson College.* (2018). Retrieved from: <https://www.emerson.edu/communication-studies>.
- Emerson College.* (2019). Retrieved from: <https://www.emerson.edu/academics/academic-departments/journalism/courses>.
- Emerson College. Journalism CreativityKit.* (2018). Retrieved from: <https://support.emerson.edu/hc/en-us/articles/208696596-Journalism-CreativityKit-FAQ>.
- Epstein, E. H., & Carroll, K. T. (2005). Abusing ancestors: Historical functionalism and the postmodern deviation in comparative education. *Comparative Education Review*, 49(1), 62–88.

- Equal Access Act.* (1984). Retrieved from: <https://definitions.uslegal.com/e/equal-access-act/>.
- Ethics and Standards Policy.* (2019). USA. Washington, D.C.: Pulitzer Center. Retrieved from: <https://pulitzercenter.org/about-us/ethics-and-standards-policy>.
- Evaluation of ECA's Professional Journalism and Media Exchange Programs: International Visitor Leadership Program. Edward R. Murrow Program for Journalists. Citizen Exchange Program.* (2012). USA, Washington, D.C.: InterMedia.
- Ewell, P. T. (2010). The US National Survey of Student Engagement (NSSE).” In: *Public Policy for Academic Quality: Analyses of Innovative Policy Instruments*, D. D. Dill, & M. Beerkens (eds.); (pp. 83–97). Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Fancher, M. R. (2010). *Of the Press: Models for Transforming American Journalism. A Report of the 2009 Aspen Institute Forum on Communications and Society.* USA, Washington, D.C.: The Aspen Institute.
- Fer, S. (2018). *The Language of Journalism: Particularities and Interpretation of its Coexistence with other Languages.* Retrieved from: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3128134.
- Fisher, D. (2018). *The future of Journalism education Roundtable*, October 2017 (video and report). Retrieved from: <https://www.mtsu.edu/first-amendment/post/116/the-future-of-journalism-education-roundtable-october-2017-video-and-report>.
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive-developmental inquiry. *American psychologist*, 34(10), 906.
- Florida College. Admissions & Aid.* (2019). Retrieved from: <https://www.floridacollege.edu/admissions/>.

- Folkerts, J. (2013). *Educating Journalists: A New Plea for the University Tradition*. Columbia Journalism School.
- Franklin, B., Hamer, M., Hanna, M., Kinsey, M., & Richardson, J. E. (2005). *Key concepts of journalism studies*. Retrieved from: <https://sk.sagepub.com/books/key-concepts-in-journalism-studies>.
- Friesem, E. (2016). Drawing media studies, gender studies, and media literacy education to develop an interdisciplinary approach to media and gender classes. *Journal of communication inquiry*, 40(4), 370–390.
- Furco, A. (1996). *Is service-learning really better than community service? A study of high school service program outcomes*. Service Learning, General. Paper 154. Retrieved from: <https://digitalcommons.unomaha.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1148&context=slceslgen>.
- Gantogtokh, O., & Quinlan, K. M. (2017). Challenges of designing interdisciplinary postgraduate curricula: case studies of interdisciplinary master's programmes at a research-intensive UK university. *Teaching in Higher Education*, 22(5), 569–586.
- Gerbner, G. (1995). Alcohol in American culture. *The Effects of the Mass Media on the Use and Abuse of Alcohol. NIAAA Research Monograph*, 28, 3–29.
- Glaisyer, T., Anderson, C W., Smith, J., & Rothfeld, M. (2011). *Shaping 21st Century Journalism. Policy paper*. USA, Washington, D.C.: New America Foundation.
- Global Charter of Ethics for Journalists*. (2019). International Federation of Journalists. Retrieved from: <https://www.ifj.org/who/rules-and-policy/global-charter-of-ethics-for-journalists.html>.
- Goals 2000: Educate America Act*. (1994). Retrieved from: <https://www.tecweb.org/eddevel/telecon/de99.html>.

- Goodman, R. S., & Steyn, E. (2017). *Global journalism education in the 21st century: Challenges and innovations*. Austin, Texas, USA: Knight Center for Journalism in the Americas.
- Green, T. F. (1971). *The activities of teaching* (pp. 15–16). New York, USA: McGraw-Hill.
- Grieco, M. R., & Hobbs, R. (2013). *A Field Guide to Media Literacy Education in the United States*. Working Paper. Kingston, RI, USA: Media Education Lab, University of Rhode Island.
- Guston, P. L., & Ochoa, E. M. (2013). *Higher education accreditation: how it's changing, why it must*. Virginia, USA: Stylus Publishing.
- Gyori, B., & Charles, M. (2018). Designing journalists: Teaching journalism students to think like web designers. *Journalism & Mass Communication Educator*, 73(2), 200–217.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing media systems: Three models of media and politics*. Cambridge, UK: Cambridge university press.
- Hand, L. (2015). *The interdisciplinary nature of communication studies*. Retrieved from: <https://onlinelearningtips.com/2015/05/the-interdisciplinary-nature-of-communication-studies/>.
- Hartley, J. (2008). Journalism as a human right: The cultural approach to journalism. In: *Global journalism research: Theories, methods, findings, future* (pp. 39–51). New Jersey, USA: Blackwell Publishing.
- Hegji, A. (2017). *An overview of Accreditation of Higher Education in the United States*. Congression research service, 23. Retrieved from: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R43826.pdf>.
- Higher Education Act*. (1965). Retrieved from: <https://www.acenet.edu/advocacy/Pages/Higher-Education-Act.aspx>.
- Hobbs, A. (2009). When the Provincial Press was the National Press (c. 1836–c. 1900). *The International Journal of Regional and Local Studies*, 5(1), 16–43.

- Hossain, M. (2012). An Overview of Inclusive Education in the United States. In: *Communication Technology for Students in Special Education or Gifted Programs*. J. E. Aitken, J. P. Fairley, J. K. Carlson (Eds.); (pp. 1–25). Hershey, PA, USA: IGI Global.
- Hume, E. (2007). *University Journalism Education: A global Challenge. A report to the Center for International Media Assistance*. Washington, D.C., USA: Center for International Media Assistance.
- Indiana High School Journalism Standards*. (2019). Indiana Department of Education. Retrieved from: <https://www.doe.in.gov/sites/default/files/standards/journalism-standards.pdf>.
- Information Literacy Competency Standards for Higher education*. (2000). Chicago, Illinois, USA: American Library Association.
- International Standard Classification of Education. ISCED 2011*. (2012). Monreal, Quebec, Canada: UNESCO. Retrieved from: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>.
- International student*. (2018). Retrieved from: https://www.internationalstudent.com/study_usa/choosing-the-usa/usa-education-system/undergraduate/.
- International student*. (2019). Retrieved from: <https://www.internationalstudent.com/study-journalism/top-us-journalism-schools/>.
- Israel, B. A., Eng, E., Schulz, A. J., Parker, E. A. (2005). *Introduction to methods in community-based participatory research for health*. Hoboken, NJ, USA: Jossey-Bass.

- Israel, B. A., Schulz, A. J., Parker, E. A., Becker, A. B. (2001). Community-based participatory research: policy recommendations for promoting a partnership approach in health research. *Education for Health, 14*, 182–197.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where old and new Media Collide*. USA, New York: New York UP.
- Johansen, P., Weaver, D. H., & Dornan, Ch. (2001). Journalism education in the United States and Canada: not merely clones. *Journalism studies, 2*(4), 469–483.
- Journalism and Media Studies In the College of Professional Studies and Fine Arts*. (2012). Retrieved from: <http://arweb.sdsu.edu/es/catalog/2012-13/parts/Journalism%20and%20Media%20Studies.pdf>.
- Journalism Career Information and Job Duties*. (2018). Retrieved from: https://study.com/journalism_career.html.
- Karlsreiter, A., & Daminova, A. (Eds.). (2010). *Journalism education – improvement of the quality of education and new technologies*. Austria, Vienna: Office of the Representative on Freedom of the Media Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE).
- Kawamoto, K. (2013). Enhancing citizen journalism with professional education. *Media development*/ Retrieved from: <https://centreforcommunicationrights.org/cdn.agilitycms.com/centre-for-communication-rights/Images/Articles/pdf/Kawamoto.pdf>.
- Kelley, B. (2007). Teaching journalism. *Communication research trends, 26*(2), 3–25.
- Kiryakova, A. V., Olkhovaya, T. A., Melekesov, G. A., & Presnov, A. A. (2015). The axiological approach to the analysis of the problems of modern university education. *Mediterranean Journal of Social Sciences, 6*(2 S3), 22.
- Kolb, D. A., & Fry, R. (1975). *Theories of group process*. London, UK: John Wiley.
- Koltay, T. (2011). The media and the literacies: Media literacy, information literacy, digital literacy. *Media, Culture & Society, 33*(2), 211–221.

- Kosolova, A. A., & Poplavskaya, N. V. (2013). Intercultural Communication and Modern Media Education. *Athens: Atiner's Paper Series*, 5–16.
- Kreysing, M. (2001). Vocational Education in the United States: Reforms and Results. *Vocational Training: European Journal*, 23, 27–35.
- Kubey, R. (1998). Obstacles to the development of media education in the United States. *Journal of communication*, 48(1), 58–69.
- Kutner, M., Greenberg, E., Jin, Y., Boyle, B., Hsu, Y. C., & Dunleavy, E. (2007). *Literacy in Everyday Life: Results from the 2003 National Assessment of Adult Literacy*. NCES 2007-490. Washington, D.C., USA: National Center for Education Statistics.
- Lam, J. C. K., Walker, R. M., Hills, P. (2014). Interdisciplinarity in Sustainability Studies: A Review. *Sustainable Development*, 22(3), 158–176.
- Lambeth, E. B., Christians, C. G., Fleming, K., & Lee, S. T. (2004). Media ethics teaching in century 21: Progress, Problems, and Challenges. *Journalism & Mass Communication Education*. Retrieved from: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.463.795&rep=rep1&type=pdf>.
- Lauk, E., & Harro-Loi, H. (2017). Mediadem| Journalistic Autonomy as a Professional Value and Element of Journalism Culture: The European Perspective. *International Journal of Communication*, 11, 19.
- Learning communities*. (2019). American university, Washington, D.C. Retrieved from: <https://www.american.edu/learning-communities/cbrs/>.
- Lindenwood. Journalism students learning outcomes*. (2019). Retrieved from: <http://www.lindenwood.edu/academics/academic-schools/school-of-arts-media-and-communications/journalism/journalism-student-learning-outcomes/>.
- Lumina Foundation's Strategic Plan. Goal 2025*. (2009). Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED513340.pdf>.

- Lynch, D. (2015) *Above & Beyond. Looking at the future of Journalism Education*. A report in 6 parts, Knight Foundation. Retrieved from: https://knightfoundation.org/media/uploads/publication_pdfs/KF-Above-and-Beyond-Report.pdf.
- Maier, S. R., & Curtin, P. A. (2005). Self-Efficacy Theory: A Prescriptive Model for Teaching Research Methods. *Journalism & Mass Communication Educator*, 59(4), 352–365.
- Marques-Hayasaki, P., Roca-Cuberes, C., & Casellas, C. S. (2016). New Professional Profiles and Skills in the Journalistic Field: A Scoping Review and In-Depth Interviews with Professionals in Spain. *Brazilian Journalism Research*, 12(3), 14–33.
- Martin, J. (2010). *Journalists need to do the Math*. Retrieved from: https://archives.cjr.org/behind_the_news/journalists_need_to_do_the_math.php.
- Masterman, L. (1997). A Rational for Media Education. In: Kubey, R. (Ed.) *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick (U.S.A.) and London (UK): Transaction Publishers, 15–68).
- McPherson, M. S. (1997). Individualism. In: Eatwell, J., Milgate, M., and P. Newman (eds.), *The New Palgrave. A Dictionary of Economics, Vol. II*. London, UK: Macmillan, (pp. 790–793).
- Media communications (online)*, B.Sc. (2017). Retrieved from: <https://www.bachelorsportal.com/studies/133794/media-communications.html#content:contents%D0%B0>.
- Medill School of journalism, media, integrated marketing communications*. (2018). Retrieved from: <https://www.medill.northwestern.edu/>.
- Mellado, C., Moreira, S. V., Lagos, C., & Hernández, M. E. (2012). Comparing journalism cultures in Latin America: the case of Chile, Brazil and Mexico. *International Communication Gazette*, 74(1), 60–77.

- Menken, S., & Keestra, M. (Eds.). (2016). *An introduction to interdisciplinary research: Theory and practice*. Amsterdam, Netherlands: Amsterdam University Press.
- Mostrom, A. M., & Blumberg, P. (2012). Does learning-centered teaching promote grade improvement?. *Innovative Higher Education*, 37(5), 397–405.
- Mukan, N., Havrylyuk, M., & Stolyarchuk, L. (2015). Theoretical Framework of Leadership in Higher Education of England and Wales. *Comparative Professional Pedagogy*, 5(1), 39–45.
- Mukan, N., Noskova, M., & Baibakova, I. (2017). The formation of school principals' readiness to use internet technologies in their work in the system of continuous pedagogical education. *Science and Education*, 4, 123–132.
- Mukan, N., Yaremko, H., Kozlovskiy, Y., Ortynskiy, V., & Isayeva, O. (2019). Teachers' Continuous Professional Development: Australian Experience. *Advanced Education*, 6(12), 105–113.
- Napoli, P., & Pearce, K. (2007). *Mapping Communication and Media Research in the U.S.* Helsinki, Finland: Communication Research Centre.
- National Assessment of Education Progress*. (2017). Retrieved from: <https://nces.ed.gov/nationsreportcard/about>.
- National Association of Independent Colleges and Universities*. (2017). Retrieved from: <https://www.naicu.edu>.
- National Defense Education Act*. (1958). Retrieved from: <https://www.britannica.com/topic/National-Defense-Education-Act>.
- National Institution for Academic Degrees and University Evaluation*. (2010). Overview. Quality assurance system in higher education. United States of America. Tokyo, Japan: Gaakuen-Nishimachi, Kodaria.
- National qualification system* (2018). Retrieved from: <https://www.fema.gov/national-qualification-system>.
- National Research Council*. (2016). Retrieved from: <https://history.aip.org/phn/21511003.html>

- National university. Journalism, film and entertainment arts.* (2018). Retrieved from: <https://www.nu.edu/OurPrograms/School-of-Professional-Studies/Journalism-Film-and-Entertainment-Arts/Courses/JRN495.html>.
- New York university. Arthur L. Carter Journalism Institute.* (2018). Retrieved from: <https://journalism.nyu.edu/>.
- Newmark Graduate School of Journalism.* (2018). Retrieved from: <https://www.journalism.cuny.edu/future-students/#programs>.
- Newmeyer, F. J. (2000). *Optimality and Functionality: some critical remarks on to syntax*. USA: University of Washington.
- Newton, E. (2014). *Searchlights and sunglasses. State of news media. Report*. Retrieved from: <http://www.searchlightsandsunglasses.org/>.
- Noah, H. J. & Eckstein, M. A. (1969): *Toward a Science of Comparative Education*. New York, USA: Macmillan.
- Northeastern University. College of Arts, Media and Design. Computer Science and Journalism, BS.* (2018). Retrieved from: <https://camd.northeastern.edu/journalism/academic-programs/bs-computer-science-journalism/>.
- Northwestern Medill school of Journalism, Media, Integrated Marketing Communications.* (2017). Retrieved from: <https://www.medill.northwestern.edu/journalism/undergraduate-journalism/curriculum/index.html>.
- Northwestern school of communication.* (2018). Retrieved from: https://communication.northwestern.edu/programs/major_communication_studies/research.
- Novak, B. J. (1949). Vocational education in the United States. *The Vocational Aspect of Secondary and Further Education*, 1(3), 286–295.
- Nureva Span Workplace.* (2018). Collaboration tools for higher education. Retrieved from: <https://www.nureva.com>.

- NYC Media Lab*. (2018). Retrieved from: <https://nycmedialab.org/prototyping-projects/>.
- O'Mahony, C., Burns, K., & McDonnell, C. (2013). *Community-based research. An introductory guide for higher education staff*. Dublin, Ireland: CampusEngage.
- O'Neill, D., & Harcup, T. (2009). News values and selectivity. In: *The handbook of journalism studies*. K. Wahl-Jorgensen, & T. Hanitzsch (eds.). (pp. 181–194). New York, USA and London, UK: Routledge.
- Occupational Outlook Handbook*. (2019). Retrieved from: <https://www.bls.gov/ooh/>.
- Occupational outlook handbook. Reporters, correspondents, and broadcast news analysts*. (2019). Retrieved from: <https://www.bls.gov/ooh/media-and-communication/reporters-correspondents-and-broadcast-news-analysts.htm#tab-6>.
- Oravec, J. A. (2003). Blending by blogging: weblogs in blended learning initiatives. *Journal of Education Media*, 28(2–3), 225–233.
- Overview Quality Assurance System in Higher Education. United States of America*. (2010). Tokio, Japan: National Institution for Academic Degrees and University Evaluation.
- Pailin, C., Chung, D., Crane, A., Hlavach, L., Pierce, J., & Viall, E. (1999). *Pedagogy under construction: Learning to teach collaboratively*. Presented at the meeting of the Association for Education in Journalism and Mass Communication, New Orleans, LA.
- Parker, C. W. (2012). *Democracy. Diversity. Schooling. The Encyclopedia of Diversity in Education*. Retrieved from: <https://education.uw.edu/sites/default/files/u284/Parker.Democracy%2B.pdf>.
- Paul, R. W. (2012). *Critical Thinking: What Every Person Needs To Survive in a Rapidly Changing World*. Tomales, Canada: Foundation for Critical Thinking.

- PennState Undergraduate Admissions.* (2019). Retrieved from: <https://admissions.psu.edu/apply/requirements/4year/>.
- PennState World Campus.* (2018). Retrieved from: <https://www.worldcampus.psu.edu/degrees-and-certificates/penn-state-online-digital-journalism-and-media-bachelors-degree/courses>.
- Petrausch, R. J. (2008). Five Strategic Imperatives for Interdisciplinary Study in Mass Communications/Media Studies in the US and UK. *Interdisciplinary Learning and Teaching in Higher Education: Theory and Practice*, 124.
- Philip Merrill College of Journalism.* (2018). Retrieved from: <https://merrill.umd.edu/>
- Phillips, D. & Schweisfurth, M. (2006): *Comparative and International Education: An Introduction to Theory, Method and Practice*. London, UK: Continuum.
- Pilz, M. (Ed.). (2012). *The future of vocational education and training in a changing world*. Köln, Germany: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Pinhel, R. (2008). *Higher education opportunity act of 2008*. Retrieved from: <https://www.cga.ct.gov/2008/rpt/2008-R-0470.htm>.
- Porter, R. E., & Samovar, L. A. (1988). Approaching intercultural communication. *Intercultural communication: A reader*, 5, 14–30.
- Poynter Institute for Media Studies. Core skills for the future of Journalism.* (2018). Retrieved from: https://courses.poynter.org/courses/coursev1:newsu+newsu_core_skills_survey14+2014_1/about.
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223–231.
- Professional journalism and self-regulation. New media, old dilemmas in South East Europe and Turkey.* (2011). France, Paris: UNESCO.
- Progress in the English Language Program.* (2011). Course Catalogue 2011–2012: Pontifical College of Josephinum. Retrieved from: <http://www.pcj.edu/registrar/2011-12catalog.pdf>.

- Quality Dimensions for Connected Credentials*. (2016). Washington, D.C., USA: American Council on Education.
- Quality Professional Learning Standards*. (2015). California Department of education. Retrieved from: <https://www.cde.ca.gov/pd/ps/qpls.asp>.
- Richmond School of Arts & Sciences*. (2018). Journalism. Retrieved from: <https://journalism.richmond.edu/major-minor/index.html>.
- Ruminski, H., & Hanks, W. (1997). *Critical Thinking. Media Education Assessment Handbook*. Mahwan, USA: Lawrence Erlbaum Assoc. Publishers.
- Saltmarsh, J., & Zlotkovsky, E. (2011). *Higher Education and Democracy: Essays on Service-learning and Civic Engagement*. Philadelphia, USA: Temple University Press, 3–11.
- Schmidt, H. C. (2015). Helping students understand media: Examining the efficacy of interdisciplinary media training at the university level. *Journal of Media Literacy Education*, 7(2), 50–68.
- Scholl, A. (2011). How Constructivist Philosophy Enriches Journalism Research. In: Poerksen, B. *Review of "The Creation of Reality: A Constructivist Epistemology of Journalism and Journalism Education"*. (pp. 275–277). Upton Pyne, Exeter, UK: Imprint Academic.
- School of Journalism, University of Missouri*. (2018). Retrieved from: <https://journalism.missouri.edu/>.
- Schudson, M. (2003). *The sociology of news* (pp. 69–71). New York, USA: Norton.
- Sclove, R. E., Scammell, M. L., & Holland, B. (1998). *Community-based research in the United States. An Introductory Reconnaissance, Including Twelve Organizational Case Studies and Comparison with the Dutch Science Shops and the Mainstream American Research System*. Amherst, MA, USA: The Loka Institute.
- Servicelearning curriculum development resource guide for faculty*. (2010). Bakersfield, CA, USA: California state university, Center for community engagement.

- Short, E. (1985). The concept of Competence: Its use and Misuse in Education. *Journal of Teacher Education*, 36(2), 5–6.
- Silverstone, R. (2004). Regulation, media literacy and media civics. *Media, Culture & Society*, 26(3), 440–449.
- Singh, A. B. (2005). A report on faculty perceptions of students' information literacy competencies in journalism and mass communication programs: The ACEJMC survey. *College & Research Libraries*, 66(4), 294–311.
- Snyder, T. (2010). *Digest of education statistics 2009*. Washington D.C., USA: National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education.
- Society of professional journalists*. (2017). Retrieved from: <https://www.spj.org/training.asp>.
- Soler, M. C., & Bragg, D. D. (2016). *Outcomes evaluation of Applied Baccalaureate Degree Programs in STEM and Technician Education*. Office of Community College Research and Leadership, University of Illinois at Urbana-Champaign.
- SPJ Training Program in partnership with the Facebook Journalism*. (2018). Retrieved from: <https://www.spj.org/facebook.asp>.
- Spring National High School Journalism Convention*. (2017). Sheraton Seattle and Washington State Convention Center, April 6-9, 2017. Retrieved from <http://studentpress.org/nsipa/wp-content/uploads/sites/2/2017/01/Seattle-RegBook.pdf>.
- Standard Occupational Classification*. (2018). Retrieved from: <https://www.bls.gov/soc/>.
- Standards for Journalism Educators*. (2019). Retrieved from: <http://jea.org/wp/home/for-educators/standards/>.
- Stanford University. Steering Committee Members*. (2018). Retrieved from: <https://wascdev.stanford.edu/steering-committee-members>.

- Sterling, Ch. H. (2009). *Encyclopedia of Journalism, 1–6*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapoure, Washungton D.C.: SAGE Publications, Inc.
- Stone III, J. R., & Lewis, M. V. (2010). Governance of Vocational Education and Training in the United States. *Research in comparative and International Education, 5*(3), 274–288.
- Strategic plan for 2017 to 2020*. (2017). Lumina Foundation. Retrieved from: <https://www.luminafoundation.org/files/resources/strategic-plan-2017-to-2020-apr17.pdf>.
- Study in the USA*. (2018). Retrieved from: <https://www.hotcoursesabroad.com/study/course/us-usa/bachelor-of-science-journalism/56218944/program.html?smode=3&nationCode=207&nationCntryCode=207>.
- Style and Sociolinguistic Variation*. (2001). P. Eckert, & J. Rickford (eds.). UK: Stanford University: Cambridge University Press.
- Tanner, A., Forde, K. R., Besley, J. C., & Weir, T. (2012). Broadcast journalism education and the capstone experience. *Journalism & mass communication educator, 67*(3), 219–233.
- Teaching journalism in the digital age*. (2007). The Nieman Foundation for Journalism at Harvard University. Retrieved from: <https://nieman.harvard.edu/>.
- Temple University, School of Journalism and Mass Communications. Department of Journalism*. (2019). Retrieved from: <http://smc.temple.edu/journalism>.
- Temple University. Bulletin 2019-2020*. (2019). Retrieved from: <https://bulletin.temple.edu/undergraduate/media-communication/journalism/journalism-ba/#requirementstext>.
- Temple university. Community relations*. (2018). Retrieved from: <https://community.temple.edu/become-volunteer/service-community>.

- Texas Education Agency. (2018). *Texas Examinations of Educator Standards Program*. Retrieved from: <http://www.tx.nesinc.com/content/docs/256PrepManual.pdf>.
- The Collaborative Center for Community-Based Research and Service*. (2018). The State university of New Jersey. Retrieved from: <https://odi.rutgers.edu/about-us/collaborative-center-community-based-research-and-service>.
- The Degree Qualification Profile*. (2014). Indianapolis, IN, USA: Lumina Foundation.
- The future of children. (2013). *Postsecondary education in the USA*, 3(1). Retrieved from: https://futureofchildren.princeton.edu/sites/futureofchildren/files/media/postsecondary_education_in_the_united_states_23_01_fulljournal.pdf.
- The journal of the Association for Journalism Education*. (2019). Retrieved from: <http://journalism-education.org/>.
- The Nieman reports. (2007). *Teaching journalism in the digital age*, 61(3), 6–20. Retrieved from: <http://nieman.harvard.edu/wp-content/uploads/pod-assets/pdf/Nieman%20Reports/ProfCorner/teaching-digital.pdf>.
- The Ohio State University. School of Communication*. (2018). Retrieved from: <https://comm.osu.edu/undergraduate/pre-major/declaring>.
- The Ohio State University. Undergraduate Admissions*. (2018). Retrieved from: <http://undergrad.osu.edu/majors-and-academics/majors/detail/36/>.
- The Superintendent's Quality Professional Learning Standards*. (2014). USA, California: California Department of Education, Professional Learning Support Division.
- The Teaching Committee of the Association for Education in Journalism and mass communication. (2017). *Best practices in service learning in journalism and mass communication teaching*. Retrieved from: <http://www.aejmc.org/home/wp-content/uploads/2017/09/Best-Practices-in-Service-Learning.pdf>.
- The University of Iowa. School of Journalism and Mass Communication. (2019). *Journalism Honors Programs*. Retrieved

from: <https://clas.uiowa.edu/sjmc/undergraduate-programs/majors/journalism-honors-program>.

The university of Texas at Austin. Moody college of communication. (2019). Retrieved from: <https://moody.utexas.edu/>.

The University of Texas at Austin. School of Journalism. Moody College of communication. (2019). Retrieved from: <https://journalism.utexas.edu/undergraduate/curriculum-2014-2018>.

Thomas, H. B. (1974). *The Effects of Sex, Occupational Choice and Career Development Responsibility on the Career Maturity of Ninth-Grade Students.* A paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago, April 1974. Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED092819.pdf>.

Thorne, J. (2004). The visual turn in geography. *Antipode* 36(5), 787–794.

Top Universities. (2018). Retrieved from: <https://www.topuniversities.com/where-to-study/north-america/united-states/guide>.

Tuia, D., Ratle, F., Pacifici, F., Kanevski, M. F., & Emery, W. J. (2009). Active learning methods for remote sensing image classification. *IEEE Transactions on Geoscience and Remote Sensing*, 47(7), 2218–2232.

Tyner, K. (2000). Directions and Challenges for Media Education. Telemedium. *The Journal of Media Literacy*, 46(1), 12.

U.S. Bureau Labor of Statics. (2019). Retrieved from: <https://www.bls.gov/>.

U.S. Department of Education. National Advisory Committee on Institutional Quality and Integrity. (2018). Retrieved from: <https://sites.ed.gov/naciqi/>.

U.S. Education Under Secretary Ted Mitchell to Give Remarks at National Advisory Committee on Institutional Quality, Integrity Biannual Meeting. (2018). Retrieved from: <https://www.ed.gov/news/media-advisories/us-education-under-secretary-ted-mitchell-give-remarks-national-advisory-committee-institutional-quality-integrity-biannual-meeting>.

- UNESCO Series on Journalism Education. Model Curricula for Journalism Education. A compendium of new syllabi.* (2013). Paris, France: UNESCO.
- UNESCO. (2009). *Professional Journalistic Standards and Code of Ethics*. Retrieved from: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/freedom-of-expression/professional-journalistic-standards-and-code-of-ethics/key-concepts/>.
- UNESCO. *International Bureau of Education.* (2016). Retrieved from: <http://www.ibe.unesco.org/en/ibe-council>.
- Unger, H. (2007). *Encyclopedia of American education*. New York, USA: Facts on File.
- United States Department of Education. (2018). Retrieved from: <http://www.ed.gov/>.
- University Assessment Council. (2017). Oregon State University. Retrieved from: <https://apa.oregonstate.edu/assessment/uac-university-assessment-council>.
- University of California. *Admission requirements.* (2019). Retrieved from: <http://admission.universityofcalifornia.edu/freshman/requirements/index.html>.
- University of Florida focuses on active learning. (2019). The LearnLab. Retrieved from; <https://www.steelcase.com/asia-en/research/articles/topics/active-learning/going-beyond-campus-lecture-halls/>.
- University of Florida. *College of journalism and communications.* (2019). Retrieved from: <https://www.jou.ufl.edu/current-students/current-undergraduate/current-academics/journalism/>.
- University of Florida. *PhD Admissions.* (2019). Retrieved from: <https://www.jou.ufl.edu/graduate/admissions/phd-how-to-apply>.
- University of Iowa. *School of Journalism and Mass Communication. PhD in Mass Communication.* (2018). Retrieved from <https://clas.uiowa.edu/sjmc/graduate-programs/phd-mass-communications>.

- University of North Carolina at Chapel Hill. The writing center.* (2019). Retrieved from: <https://writingcenter.unc.edu/>.
- University of Southern Carolina.* (2018). Retrieved from: <https://www.usc.edu/>.
- University of Wisconsin-Madison.* (2019). Retrieved from <https://journalism.wisc.edu/careers/internship-credit/>.
- UOE data collection on formal education. Manual on concepts, definitions and classifications.* (2018). Monreal, Paris, Luxembourg: UNESCO.
- US Journal for International Enrollment Management.* (2019). Retrieved from: <https://www.usjournal.com/info/degrees.php>.
- Wahl-Jorgensen, K. & Hanitzsch T. (2009). *The Handbook of Journalism Studies*. Routledge: Taylor & Francis Group.
- Weinstein, C. E., & Mayer, R. E. (1996). The teaching of learning strategies. In: M. C. Wittrock. (Ed.) *Handbook of research on teaching*, New York, USA: Macmillan, (pp. 315–327).
- What is the Difference Between a Bachelor of Arts and a Bachelor of Sciences?* (2018). Retrieved from: <https://www.studyusa.com/en/a/1241/what-is-the-difference-between-a-bachelor-of-arts-and-a-bachelor-of-sciences>.
- Witschge, T., & Nygren, G. (2009). Journalistic work: A profession under pressure? *Journal of Media Business Studies*, 6(1), 37–59.
- World Council of Comparative Education Societies.* (2017). Retrieved from: <http://wcces-online.org>.
- Zelizer, B. (2000). What Is Journalism Studies??. *Journalism*, 1(1), 9–12.

ДОДАТКИ

Додаток А

Стандартна класифікація професій майбутніх фахівців у галузі журналістики

Код професії	Назва професії
27-3010 • 27-3011 • 27-3012	Диктори - радіо та телевізійні диктори; - громадсько-статемні диктори
27-3020 • 27-3021 • 27-3022	Аналітики новин, репортери та кореспонденти - аналітики новин на радіостанціях; - репортери та кореспонденти
27-3030 • 27-3031	Спеціалісти у роботі зі службою інформації - парламентський кореспондент (журналіст, акредитований при парламенті), прес-секретар, публіцист
27-3040 • 27-3041 • 27-3042 • 27-3043	Автори та редактори статей - редактори реклами, літературний редактор, технічний редактор - автори різного виду документації - автори рекламних текстів, драматурги, автори текстів для телепередач
27-3090 • 27-3090 • 27-3099	Працівники у сфері медіа та комунікацій - перекладачі у різних сферах діяльності - технік сцени
27-4000 27-4010 • 27-4011 • 27-4012 • 27-4013 • 27-4014	Працівники у сфері медіа та комунікацій, які працюють з обладнанням - телеоператори, звукооператори, радіооператори - аудіо та відео техніки (оператори відео та аудіо сигналу) - звукорежисери - радіооператори - інженер звукозапису
27-4020 • 27-4021	Фотографи - Фотографи різної сфери діяльності (медична, морська, судова, тощо)
27-4030 • 27-4031 • 27-4032	Теле-, відео-, кіно- оператори та редактори - сінематографи, відеографи новин - кіноредактори, відеоредактори
27-4090 • 27-4099	Працівники у сфері медіа та комунікацій, які працюють з різними видами обладнання - оператор регулювання рівня освітленості, оператор регулювання кінопрожектора, оператор супутникового зв'язку

Додаток підготовлений автором на основі опрацювання матеріалів з офіційного сайту «United States Department of Labor. Standard Occupational Classification».

Додаток Б
Перелік найкращих закладів вищої освіти США, що здійснюють підготовку
за спеціальністю «Журналістика» (станом на 2019 р.)

№	Назва закладу вищої освіти	Середній вступний бал з екзамену SAT	Середній вступний бал з екзамену АСТ	Академічна репутація %	Перспективи працевлаштування виускників %	Загальна кількість балів (шкала від 1 до 10)
1	Коледж Емерсон	1300	28	84	71	10
2	Техаський університет	1340	29	82	83	9.9
3	Міссурійський університет	1230	26	81	85	9.9
4	Північно-західний університет	1510	33	85	88	9.8
5	Ньюйорський університет	1420	31	81	83	9.8
6	Бостонський університет	1380	30	73	78	9.7
7	Мерілендський університет	1380	31	79	80	9.7
8	Університет Джорджа Вашингтона	1350	30	72	89	9.6
9	Університет Південної Каліфорнії	1440	32	83	85	9.6
10	Північно-східний університет	1470	32	79	94	9.5
11	Сиракузький університет	1260	27	81	84	9.5
12	Вісконський університет	1370	29	82	86	9.4
13	Американський університет	1310	28	78	81	9.3
14	Університет Колорадо- Боулдер	1260	28	74	80	9.3
15	Університет Вашингтона & Лі	1440	32	96	100	9.2
16	Університет Гофстра	1240	26	77	85	9.2
17	Канзаський університет	1240	26	87	90	9.1
18	Індіанський університет	1250	27	74	84	9.1
19	Каліфорнійський політехнічний університет	1320	28	85	90	9.0
20	Квінсіпекський університет	1160	24	82	86	9.0
21	Університет Оклахоми	1270	26	77	86	8.9
22	Університет Айови	1240	26	79	82	8.9
23	Ліхайський університет	1390	30	92	83	8.8
24	Міннесотський університет	1380	28	73	84	8.7
25	Університет Крейтон	1240	27	95	94	8.7
26	Університет Де Поля	1165	26	86	82	8.6
27	Массачусетський університет	1300	28	75	75	8.6

	в Амгерсті					
28	Говардський університет	1210	25	65	85	8.5
29	Університет штату Орегону	1170	24	66	78	8.5
30	Техаський християнський університет	1250	28	79	77	8.4
31	Університет Західної Вірджинії	1100	24	60	92	8.4
32	Університет Джорджія	1310	28	77	85	8.3
33	Університет Пепердін	1290	28	85	84	8.2
34	Іллінойський університет в Урбана-Шампейн	1430	29	77	86	8.1
35	Університет Темпл	1230	28	71	84	8.0
36	Коледж Ітака	1270	28	84	80	7.9
37	Університет штату Пенсильванія	1270	27	75	88	7.8
38	Університет Біола	1160	24	95	91	7.7
39	Університет штату Мічіган	1200	26	85	88	7.6
40	Університет Конектікут	1300	28	76	86	7.5
41	Каліфорнійський університет в Ірвайні	1270	27	68	69	7.4
42	Університет Хемптон	1030	22	70	88	7.3
43	Університет Флорида	1340	29	74	87	7.2
44	Університет Брігама Янга	1330	29	92	92	7.1
45	Університет Сіетл	1250	28	88	74	7.0
46	Університет штату Колорадо	1210	26	79	87	6.9
47	Денверський університет	1280	28	83	77	6.8
48	Університет Невада	1160	24	69	81	6.7
49	Університет Річмонда	1380	30	86	88	6.6
50	Університет Міссісіпі	1190	26	80	84	6.5
51	Університет Небраски-Лінкольна	1210	25	72	82	6.4
52	Університет штату Арізони	1230	27	72	80	6.3
53	Університет Північного Техасу	1160	24	81	81	6.2
54	Університет Бредлі	1170	25	88	89	6.1
55	Університет Лойола	1220	26	82	80	6.0
56	Університет Сан Хосе	1120	22	72	74	5.9
57	Університет Алабами	1180	27	87	86	5.7
58	Університет Пердью	1090	20	83	93	5.6
59	Університет Роуан	1200	24	74	71	5.5
60	Університет Августана	1150	26	90	93	5.4
61	Університет штату Нью-Йорка в Олбані	1150	24	68	76	5.3
62	Університет Редфорда	1060	22	81	84	5.2
63	Г'юстонський університет	1280	27	74	84	5.1
64	Університет Західного Вашингтону	1280	28	80	73	5.0

65	Університет штату Сан Франциско	1150	24	79	65	4.9
66	Університет Белмонт	1310	29	80	84	4.8
67	Університет Бал	1240	24	81	84	4.7
68	Університет Шіпенберг	1140	22	72	85	4.6
69	Університет Вайомінгу	1290	27	80	87	4.5
70	Гавайський університет у Маноа	1240	26	72	69	4.4.
71	Університет штатуНебраска в Омасі	1100	26	71	80	4.3
72	Техаський технічний університет	1240	27	73	59	4.2
73	Державний університет Джорджії	1220	26	70	82	4.1
74	Університет Ліпскомб	1330	29	90	87	4.0
75	Університет Центральної Флориди	1320	29	77	82	3.9
76	Університет штату Нью-Йорк (Платтсберг)	1190	25	83	79	3.8
77	Університет штату Мену	1250	27	64	89	3.7
78	Університет Північного Іллінойсу	1120	24	75	77	3.6
79	Університет штату Південна Дакота	1260	26	68	89	3.5
80	Бруклінський коледж у Нью-Йорку	1210	not required	74	79	3.4
81	Університет штату Юта	1220	27	87	88	3.3
82	Університет Хардінга	1280	28	89	91	3.2
83	Південний державний університет у штаті Коннектикут	1120	24	73	77	3.1
84	Центральний університет штату Мічиган	1200	27	73	84	3.0
85	Університет штату Кент	1220	25	77	86	2.9
86	Центральний університет штату Коннектикут	1160	24	73	73	2.8
87	Університет Північного Колорадо	1240	25	84	85	2.7
88	Оклендський університет	1230	27	72	86	2.6
89	Університет Східного Іллінойсу	not required	23	81	87	2.5
90	Університет Вісконсина-Вайвотера	1110	24	72	80	2.4
91	Університет штату Небраска у Кірні	1140	25	82	83	2.3
92	Університет Вісконсина-Ошкош	not required	24	78	92	2.2
93	Колумбійський коледж Чикаго	1135	21	83	67	2.1

94	Університет Монтани	1270	26	79	76	2.0
95	Державний університет Салема	1150	25	64	87	1.9
96	Луїзіанський технічний університет	1100	27	78	85	1.8
97	Лехман коледж Міського університету у Нью-Йорку	1100	not required	69	80	1.7
98	Університет штату Нью-Мексико	1160	23	84	81	1.6
99	Східний університет Вашингтона	1090	24	79	87	1.5
100	Центральний університет Вашингтона	1100	24	73	87	1.4
101	Університет Північного Кентуккі	1210	26	77	85	1.3
102	Університет Едінборо штату Пенсильванія	1130	23	73	88	1.2
103	Університет Західного Кентуккі	1180	27	77	84	1.1
104	Державний університет Міссурі у Спрингфілді	1240	26	81	85	1.0
105	Гумбольдтський університет	1160	24	82	75	0.9
106	Університет Центральної Оклахоми	not required	24	81	84	0.8
107	Державний університет Анджело	1090	22	75	92	0.7
108	Університет штату Арканзас	1230	26	80	80	0.6
109	Університет Центрального Арканзасу	1140	27	76	90	0.5
110	Північно-східний державний університет	1080	24	71	86	0.4
111	Хендерсонський державний університет	1120	25	75	83	0.3
112	Університет Конкорд	1110	23	77	69	0.2
113	Університет штату Янгстаун	1220	25	78	79	0.1
114	Університет Ешфорд	not required	23	81	no information	0.0

Додаток підготовлений автором на основі опрацювання матеріалів із офіційних сайтів «The Best Colleges for Journalism in the United States» та «2019 Best Colleges for Communications and Journalism»

Додаток В Додаток В-1

Освітньо-професійна програма. Ступінь вищої освіти: Бакалавр.
Спеціальність: Журналістика. Університет Темпл

Bachelor of Arts in Journalism 1

Bachelor of Arts in Journalism

Students need to meet the department's nine required courses as well as 18 credits of journalism electives, which often form an area of emphasis. A capstone experience, JRN 4196, combines urban community journalism with multimedia storytelling. This capstone produces the online news site, *PhiladelphiaNeighborhoods.com*.

Students who major in Journalism enter a variety of careers, including those as web reporters and producers, newspaper reporters and editors, still and video photographers, radio and television reporters and producers, magazine writers and editors, and any other areas that value storytelling, multimedia, and the accurate gathering, assessment, and reporting of information and ideas.

Although students must ultimately be responsible for their own academic programs, freshmen and first-semester transfer students will first meet with a Lew Klein College of Media and Communication academic advisor. During the sophomore and junior years, a student must meet at least once each year with a faculty advisor who is knowledgeable about the area of study the student is following.

Summary of Requirements

The degree of Bachelor of Arts may be conferred upon a student majoring in Journalism by recommendation of the faculty and upon satisfactory completion of a minimum of 124 semester hours of credit with a cumulative average of 2.0 overall and in the major.

Students must meet:

1. University requirements:
 - a. All students are required to complete the General Education (GenEd (<http://bulletin.temple.edu/undergraduate/general-education>)) curriculum.
 - b. All students must take a minimum of two writing-intensive courses in the major at Temple University. The specific writing-intensive courses required for this major are JRN 1196 and JRN 4196.
2. Lew Klein College of Media and Communication requirements (<http://bulletin.temple.edu/undergraduate/media-communication/#collegerequirementstext>).
3. Minimum 45 credits in Journalism required. Maximum 52 credits in the Lew Klein College of Media and Communication permitted (excluding certain Communication and Social Influence courses). Students must complete 72 credits outside the Lew Klein College of Media and Communication.
 - a. Students are cautioned to plan their program so they do not exceed the 52-credit hour limit (excluding certain Communication and Social Influence courses) that is set by our accrediting body.
 - b. Below is the list of Communication and Social Influence courses that could be exempted from the ACEJMC accreditation cap:

Code	Title	Credit Hours
CSI 1111 or CSI 1911	Introduction to Public Speaking Honors Introduction to Public Speaking	3
CSI 1112	Introduction to Communication and Social Influence	3
CSI 1113	Persuasion	3
CSI 1201	Communication and Civic Engagement	3
CSI 1401	Conflict and Communication Behavior	3
CSI 1601	Communication and Behavior Change	3
CSI 2111	Argumentation and Advocacy	3
CSI 2112	Social Influence Inquiry	3
CSI 2201	The Meaningful Enjoyment of Civic Life	3
CSI 2296	Resistance, Protests, and Social Movements (WI)	3
CSI 2401	Intercultural and Cross Cultural Conflict	3
CSI 2403	Civil Disobedience	3
CSI 2602	Rhetoric of Hate and Violence	3
CSI 2696	Risk Communication (WI)	3
CSI 3201	Rhetoric and Civic Culture	3
CSI 3401	Urban Organizing	3
CSI 3402	Conflict and Influence: Identity, Emotion and Power	3
CSI 3601	Misperceptions and Misinformation	3
CSI 3602	Rhetoric of Science	3
CSI 3701	Intercultural Communication	3
CSI 3702	Communication, Culture and Identity	3
CSI 3896	Rhetorical Criticism (WI)	3

2 Bachelor of Arts in Journalism

CSI 4402	Multiparty Conflict Processes: Dialogue, Facilitation and Multiparty Mediation	3
CSI 4601	Narrative Persuasion	3

- For Journalism department courses to fulfill the 45-credit requirement in the Journalism major, students must earn a grade of C- or higher.
- A maximum of 6 credits may be earned for internships and a maximum of 3 credits for independent studies. If students plan to take multiple internships, please keep in mind the six-credit maximum. Internships may be taken for 1-3 credits.
- Only 8 credits will be accepted from Kinesiology and Dance activity courses.
- No more than 30 credits may be taken in any single CLA department without special written permission from the Department of Journalism. These requirements are to ensure a broad-based liberal arts education for each major.
- Journalism-related coursework must be evaluated for transfer (including courses taken through study abroad programs after enrolling at Temple University) by the Department Chair. No more than 12 credits in total will be accepted for transfer from an accredited journalism/mass communication program; maximum 9 credits from a non-accredited program. Under no circumstances will credit be allowed for duplicate courses.
- The department does not award credit for academic or life experience. Students with extensive experience may present evidence and petition for a waiver of department course requirements.
- Coursework taken in Business Education, lower-level credits in Military Science, and the Extern Program are not applicable towards graduation.

Departmental Requirements for the Major

It is the student's responsibility to meet all course prerequisite requirements.

Code	Title	Credit Hours
Foundation Courses		
JRN 1101	Elements of Writing ¹	2
JRN 1111	Journalism and Society ¹	3
JRN 1196	Writing for Journalism ^{1, 2}	3
JRN 1113	Audio/Visual Newsgathering	3
JRN 1114	Design for Journalists	3
Advanced Courses		
JRN 2101	Journalism Research	3
JRN 3101	Journalism and the Law	3
JRN 3601	Multimedia Storytelling	3
Capstone Course		
JRN 4196	Philadelphianneighborhoods.com	4
Area of Emphasis Electives		
2000-level and above electives		18
Total Credit Hours		45

¹ Completion of JRN 1101, JRN 1111 and JRN 1196 with grades of C- or better is required before students enroll in any Journalism classes numbered higher than 1111.

² Students required to take ENG 0701 Introduction to Academic Discourse must complete that requirement before enrolling in JRN 1196 Writing for Journalism.

Required Liberal Arts Courses for the Journalism Major

Code	Title	Credit Hours
HIST 1101	U.S. History to 1877	3
HIST 1102	U.S. History since 1877	3
POLS 1101	The American Political System	3
POLS 2102	American State and Local Politics	3
Select one of the following:		3
GUS 0861	Urban Dynamics: Global, Regional, and Local Connections	
GUS 1021	Urban Society: Race, Class, and Community	
GUS 1025	World Urban Patterns	
SOC 1176	Introduction to Sociology	
Select one of the following:		3

ECON 0858	The American Economy	
ECON 1001	Introduction to the Economy	
ECON 1101	Macroeconomic Principles	
ECON 1102	Microeconomic Principles	
ECON 1103	Global Economics Issues	
Select one of the following:		3-4
MATH 1013	Elements of Statistics	
PSY 1167	Foundations in Statistical Methods	
SOC 1167	Social Statistics	
STAT 0826	Statistics in the News	
Total Credit Hours		21-22

Suggested Academic Plan

Please note that these are **suggested** academic plans. Depending on your situation, your academic plan may look different.

Bachelor of Arts in Journalism

Requirements for New Students starting in the 2018-2019 Academic Year

Year 1		Credit Hours
Fall		
JRN 1101	Elements of Writing	2
JRN 1111	Journalism and Society	3
POLS 1101	The American Political System	3
ENG 0802, 0812, or 0902	Analytical Reading and Writing [GW]	4
GenEd Quantitative Literacy Course [GQ]		4
COMM 1001	SMC Freshman Seminar	1
Term Credit Hours		17
Spring		
JRN 1196	Writing for Journalism [WI]	3
HIST 1101	U.S. History to 1877	3
IH 0851 or 0951	Intellectual Heritage I: The Good Life [GY]	3
GenEd Breadth Course		3
GenEd Breadth Course		3-4
Term Credit Hours		15
Year 2		
Fall		
JRN 1113	Audio/Visual Newsgathering	3
Journalism Area of Specialization		3
POLS 2102	American State and Local Politics	3
IH 0852 or 0952	Intellectual Heritage II: The Common Good [GZ]	3
GenEd Breadth Course		3
Term Credit Hours		15
Spring		
JRN 1114	Design for Journalists	3
Journalism Area of Specialization		3
HIST 1102	U.S. History since 1877	3
GenEd Breadth Course		3
GenEd Breadth Course		3
Term Credit Hours		15
Year 3		
Fall		
JRN 2101	Journalism Research	3
Journalism Area of Specialization		3

4 Bachelor of Arts in Journalism

GenEd Breadth Course		3
Non-Journalism Elective		3
Select one of the following:		3
GUS 0861	Urban Dynamics: Global, Regional, and Local Connections [GU]	
GUS 1021	Urban Society: Race, Class, and Community	
GUS 1025	World Urban Patterns	
SOC 1176	Introduction to Sociology	
	Term Credit Hours	15
Spring		
JRN 3101	Journalism and the Law	3
Journalism Area of Specialization		3
Select one of the following:		3
ECON 0858	The American Economy [GU]	
ECON 1001	Introduction to the Economy	
ECON 1101	Macroeconomic Principles	
ECON 1102	Microeconomic Principles	
ECON 1103	Global Economics Issues	
Select one of the following:		3-4
MATH 1013	Elements of Statistics	
PSY 1167	Foundations in Statistical Methods	
SOC 1167	Social Statistics	
STAT 0826	Statistics in the News [GQ] ¹	
GenEd Breadth Course		3
	Term Credit Hours	15
Year 4		
Fall		
JRN 3601	Multimedia Storytelling	3
Journalism Area of Specialization		3
Journalism Area of Specialization		3
Non-Journalism Electives		6
	Term Credit Hours	15
Spring		
JRN 4196	Philadelphianeighborhoods.com [WI]	4
Non-Journalism Electives		13
	Term Credit Hours	17
	Total Credit Hours:	124

¹ If STAT 0826 not taken as GenEd Quantitative Literacy (GQ) Requirement.

Додаток В-2
Освітньо-професійна програма. Ступінь вищої освіти: Бакалавр,
Спеціальність: Журналістика та медіа комунікації, Колорадський
університет

Major in Journalism and Media Commu.

MAJOR IN JOURNALISM AND MEDIA COMMUNICATION

The study of journalism, mass communication, and specialized media combines high-level professional training with a broad foundation in the liberal arts. All students complete a common 21-credit core, including writing, multimedia, and conceptual courses, as well as a capstone course and an internship. Students work closely with a faculty advisor to select an additional 19 credits in a focus area crafted to match their career interests. Practical experience can be gained on the staffs of the daily *Rocky Mountain Collegian*, the award-winning campus television station *Collegian TV*, *College Avenue* magazine, and KCSU-FM Radio. Graduating seniors present professional portfolios for assessment by panels of faculty and communication professionals from Denver and elsewhere in Colorado. Because successful communicators require broad knowledge, this flexible program encourages development of a background in the humanities, social sciences, natural sciences, and in-depth study in an area of interest outside journalism. The addition of a minor or double major in disciplines such as political science, information technology, history, economics, business, communication studies, psychology, the arts, or natural or applied sciences is possible.

The Department of Journalism and Media Communication is one of a relatively small number of departments formally recognized by the Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications. Participation in volunteer activities, cooperative education opportunities, or communication-related part time jobs is highly recommended to enhance practical training and development.

Learning Outcomes

Students will demonstrate:

- Competence in writing, editing, and producing media messages as well as in planning, designing, and evaluating effective public information programs.
- Knowledge and use of communication theory and research principles to guide the selection of communication audiences, message content and format, and media channels to enhance communication impact.
- Understanding of the ethics, laws, and values associated with professional communication activity.

Potential Occupations

The Journalism and Media Communication program emphasizes the role of mass and specialized media in society and prepares students for entry-level work in private business, government, and education. Depending upon the focus of study, students may find career opportunities in a wide variety of professional communication venues. Specific career opportunities may include: advertising copywriter, designer, or producer; agriculture writer, reporter, or editor; attorney specializing in communication law; blogger, columnist, or editorial cartoonist; college professor; communications manager or director; company spokesperson; corporate media specialist; e-mail and direct mail strategist; environmental media specialist; freelance writer, editor, or

photographer; health writer, editor, or producer; marketing coordinator; media relations director or strategist; multimedia producer; non-profit communications director; novelist or non-fiction author; reporter or photojournalist for the web, magazines, newspapers, or television; owner of public relations agency or production company; professional speaker; public affairs officer for government agency; public relations agency account executive; publication designer for magazines or newspapers; radio disc jockey, reporter, or music director; reality television producer, writer, photographer, or on-camera talent; science writer or editor; social media specialist; sports writer, photographer, or producer; technical writer or editor; teacher for any level of K-12 education upon completion of appropriate licensing (see the Center for Educator Preparation (<http://cep.chhs.colostate.edu>)); television news anchor or program host; television or radio news program producer or director; television documentary producer; travel writer, photographer, or program host; video editor for news, corporate, or entertainment television; website designer and manager.

Requirements Effective Fall 2018

All majors in the department must earn a minimum grade of C (a grade of C- is not acceptable) in each course that carries the JTC subject code.

Association for Education in Journalism and Mass Communication Accreditation Requirements

Majors in Journalism and Media Communication must take a minimum of 40 credits of JTC courses and a minimum of 72 credits outside of JTC.

Of the 72 credits outside of JTC, 21 must meet **one** of the following Second Field criteria with approval of advisor:¹

1. a Minor;
2. an Interdisciplinary Minor;
3. 21 credits in one subject code;
4. 9 credits from one subject code and 12 credits from a second subject code;
5. a selection of 21 credits comprising a Second Field developed by the student and the advisor.

Courses taken outside of the department may include All-University Core Curriculum (AUCC) courses, Minor or Second Field courses, or any other out-of-department (non-JTC) courses used to complete the major as approved by advisor.

The 40 JTC required credits include 21 credits specified in the curriculum below plus 19 credits of directed electives to create an individualized focus area from the following 4 categories (Writing, Production, Internship/Practicum, Additional credits).

Directed Electives for Individualized Focus Area

Over the sophomore, junior, and senior years, students must complete a minimum of 19 credits in an individually designed focus area. Students must select those 19 credits from among the following categories and courses in consultation with advisor, as follows:

Code	Title	AUCC	Credits
Writing			
Select at least six credits (two courses) from the following:			
JTC 310	Copy Editing		6

Продовження Додатка В-2

2 Major in Journalism and Media Communication

JTC 320A	Reporting: General News	
JTC 320B	Reporting: Sports	
JTC 320C	Reporting: Business	
JTC 320D	Reporting: Government and Political	
JTC 320E	Reporting: Health and Medicine	
JTC 320F	Reporting: Technology and Innovation	
JTC 320G	Reporting: Education	
JTC 320H	Reporting: Special Topics	
JTC 328	Feature Writing	
JTC 341	TV News Writing, Reporting and Producing	
JTC 342	Writing for Specialized Electronic Media	
JTC 351	Publicity and Media Relations	
JTC 355	Advertising	
JTC 356	Advertising Creativity and Copywriting	
JTC 361	Writing for Specialized Magazines	
JTC 363	Data Journalism	
JTC 365	Trends in Digital Communication	4A
JTC 420	Advanced Reporting	4A,4C
JTC 422	Entrepreneurial Journalism	
JTC 461	Writing About Science, Health, and Environment	
JTC 464	Technical Communication	
JTC 465	Specialized and Technical Editing	4A,4C
Production		
Select at least six credits (two courses) from the following:		
JTC 335	Digital Photography	6
JTC 340	Digital Video Editing	
JTC 343	Advanced Television News Production	
JTC 345	Electronic Field Production	
JTC 347	Audio Production and Editing	
JTC 353	Communications Campaigns	
JTC 358	Advertising Media Buying and Selling	
JTC 370	Web Programming for Media Producers	
JTC 371	Publications Design and Production	
JTC 372	Web Design and Management	
JTC 373	Digital Promotion Management	
JTC 374	Social Media Management	
JTC 417	Information Graphics	
JTC 430	Advanced Digital Documentary Photography	
JTC 433	Advanced Video Editing	
JTC 435	Documentary Video Production	
JTC 440	Advanced Electronic Media Production	4A,4C
JTC 450	Public Relations Cases	
JTC 468	Convergence and Hypermedia	4C
JTC 470	Transmedia Storytelling	

Internship/Practicum² 1-4

Select a minimum of 1 credit (a maximum of 4 credits) from the following:

JTC 487	Internship
LB 386A	Practicum: CTV
LB 386B	Practicum: KCSU
LB 386C	Practicum: Collegian
LB 386D	Practicum: College Avenue
LB 386E	Practicum: Arts Production

Additional Credits³ 6

Select six additional credits from the courses listed above under Writing, Production, Internship/Practicum, and Concept Courses and/or from the courses listed below. Students may select no more than a total of 4 credits of Internship/Practicum, and no more than a total of 7 credits of reserved number (-80 to -99) courses to satisfy this requirement.

JTC 308	Mobile Media Technology and Communication
JTC 350	Public Relations
JTC 357	Persuasion in Advertising
JTC 425	Strategic Multicultural Communication
JTC 484	Supervised College Teaching
JTC 490	Workshop
JTC 495A	Independent Study: Electronic Reporting
JTC 495B	Independent Study: Editing
JTC 495C	Independent Study: Photojournalism
JTC 495D	Independent Study: Public Relations
JTC 495E	Independent Study: Readings
JTC 495F	Independent Study: Reporting
JTC 495G	Independent Study: Technical Communication
JTC 496	Group Study

Program Total Credits: 19-22

Freshman

		AUCC	Credits
CO 150	College Composition (GT-CO2)	1A	3
JTC 100	Media in Society (GT-SS3)	3C	3
JTC 210	Newswriting		3
Arts and Humanities		3B	6
Biological and Physical Sciences		3A	7
Historical Perspectives		3D	3
Quantitative Reasoning		1B	3
Elective			2
Total Credits			30

Sophomore

JTC 211	Visual Communication		3
Individualized Focus Area and/or Second Field courses ⁴			15
Statistics ⁵			3
Advanced Writing ⁶		2	3
Diversity and Global Awareness		3E	3

4 Major in Journalism and Media Communication

Social and Behavioral Sciences ⁷		3C	3
Total Credits			30
Junior			
Select one course from the following to fulfill the Concept Course requirement:			3
JTC 311	History of Media		
JTC 316	Multiculturalism and the Media		
JTC 411	Media Ethics and Issues	4A,4B	
JTC 412	International Mass Communication		
JTC 413	New Communication Technologies and Society	4A,4B	
JTC 414	Media Effects		
JTC 415	Communications Law	4A,4B	
JTC 418	Journalism, Peace, and War		
JTC 419	Food and Natural Resources Communication		
JTC 421	Media, Business, and Economics		
JTC 456/LB 456	Documentary Film as a Liberal Art		
JTC 471	Research for Public Communicators		
JTC 445	Communication in Human-Computer Interaction		
JTC 326	Online Storytelling and Audience Engagement		3
Individualized Focus Area and/or Second Field courses ⁴			15
Out-of-department courses ⁸			9
Total Credits			30
Senior			
Select one of the following:			3
JTC 411 ⁹	Media Ethics and Issues	4A,4B	
JTC 415 ⁹	Communications Law	4A,4B	
JTC 460	Senior Capstone	4C	3
Individualized Focus Area and/or Second Field courses ⁴			10
Out-of-department courses ⁸			14
Total Credits			30
Program Total Credits:			120

¹ Of the 21 credits required for the Second Field, 12 must be upper-division (300- to 400-level) and none may be from JTC.

² With approval of the department and advisor, students may substitute a 400-level Journalism and Media Communication study abroad course for 1 credit of the Internship/Practicum requirement and up to 3 credits of the Additional Credits requirement, for a maximum total of 4 credits for study abroad.

³ High-achieving students, with approval of advisor, may select JTC 544 to satisfy 3 credits of the Additional Credit requirement.

⁴ Select a minimum of 19 credits of Focus Area courses and 21 credits of Second Field courses over the sophomore, junior, and senior years, in consultation with advisor.

⁵ Select a three-credit statistics course offered by any department, with approval of advisor.

⁶ Select 3 credits other than JTC 300 from the list of courses in category 2 of the All-University Core Curriculum (AUCC).

⁷ Select 3 credits other than JTC 100 from the list of courses in category 3C of the AUCC. Students in this major must take 3 credits of Social and Behavioral Sciences other than JTC 100, which is required in the freshman year.

⁸ Of the 23 credits required for out-of-department courses in the junior and senior years, a minimum of 5 credits must be upper-division (300- to 400-level).

⁹ If either JTC 411 or JTC 415 was taken as a Concept Course in the junior year, students may take any different concept course here. High-achieving students, with approval of advisor, may select JTC 535 as an alternative here, providing they have completed or will complete the AUCC category 4B requirement with another course.

Major Completion Map

Freshman

Semester 1

		Critical	Recommended	AUCC	Credits
CO 150	College Composition (GT-CO2)			1A	3
JTC 100	Media in Society (GT-SS3)			3C	3

Продовження Додатка В-2

<i>Major in Journalism and Media Communication</i>					5
Arts and Humanities				3B	3
Biological and Physical Sciences				3A	4
Elective					2
Total Credits					15
Semester 2		Critical	Recommended	AUCC	Credits
JTC 210	Newswriting	X			3
Arts and Humanities				3B	3
Biological and Physical Sciences				3A	3
Historical Perspectives				3D	3
Quantitative Reasoning		X		1B	3
CO 150 must be completed by the end of Semester 2.		X			
Total Credits					15
<i>Sophomore</i>					
Semester 3		Critical	Recommended	AUCC	Credits
JTC 211	Visual Communication	X			3
STAT ***					3
Social and Behavioral Sciences				3C	3
Individualized Focus Area and/or Second Field courses (See List on Requirements Tab)					6
Total Credits					15
Semester 4		Critical	Recommended	AUCC	Credits
Advanced Writing				2	3
Diversity and Global Awareness				3E	3
Individualized Focus Area and/or Second Field courses (See List on Requirements Tab)					9
Total Credits					15
<i>Junior</i>					
Semester 5		Critical	Recommended	AUCC	Credits
Select one course from the following:					3
JTC 311	History of Media				
JTC 316	Multiculturalism and the Media				
JTC 411	Media Ethics and Issues			4A,4B	
JTC 412	International Mass Communication			4A,4B	
JTC 413	New Communication Technologies and Society			4A,4B	
JTC 414	Media Effects			4A,4B	
JTC 415	Communications Law			4A,4B	
JTC 418	Journalism, Peace, and War				
JTC 419	Food and Natural Resources Communication				
JTC 421	Media, Business, and Economics				
JTC 445	Communication in Human-Computer Interaction				
JTC 456/ LB 456	Documentary Film as a Liberal Art				
JTC 471	Research for Public Communicators				
Individualized Focus Area and/or Second Field courses (See List on Requirements Tab)					9
Out-of-Department Course					3
Total Credits					15
Semester 6		Critical	Recommended	AUCC	Credits
JTC 326	Online Storytelling and Audience Engagement		X		3
Individualized Focus Area and/or Second Field courses (See List on Requirements Tab)					6
Out-of-Department Courses					6
Total Credits					15

Закінчення Додатка В-2

6 Major in Journalism and Media Communication

Senior**Semester 7**

	Critical	Recommended	AUCC	Credits
Select one course from the following:	X			3
JTC 411 Media Ethics and Issues			4A,4B	
JTC 415 Communications Law			4A,4B	
Individualized Focus Area and/or Second Field courses (See List on Requirements Tab)				5
Out-of-Department Courses				7
30 Credits of JTC and JTC 326 must be completed by the end of Semester 7.	X			
Total Credits				15

	Critical	Recommended	AUCC	Credits
Semester 8				
JTC 460 Senior Capstone	X		4C	3
Individualized Focus Area and/or Second Field courses (See List on Requirements Tab)	X			5
Out-of-Department Courses	X			7
The benchmark courses for the 8th semester are the remaining courses in the entire program of study.	X			
Total Credits				15
Program Total Credits:				120

Додаток підготовлений автором на основі опрацювання матеріалів з офіційного сайту Колорадського університету

Додаток В-3
Навчальний план
Місцевого Університету Сієтл
Ступінь вищої освіти: Бакалавр, Спеціальність: Журналістика –
принципи та практика

Методичка з розробки курсу «Сієво»

Syllabus

DIVISION OF ARTS AND SCIENCES

COM 450: JOURNALISM – PRINCIPLES AND PRACTICES

(5 Credit Hours)

Цілі курсу

1. Створити новинну статтю, що включає інтерв'ю, цитати та факти.

2. Визначити цільову аудиторію та адаптувати контент відповідно до її потреб.

3. Використати різні канали розповсюдження новин, такі як вебсайти, соціальні медіа та подкасти.

4. Аналізувати новинні статті з точки зору етичних аспектів та точності.

Вимоги до студентів

1. Створити новинну статтю, що включає інтерв'ю, цитати та факти.

2. Визначити цільову аудиторію та адаптувати контент відповідно до її потреб.

3. Використати різні канали розповсюдження новин, такі як вебсайти, соціальні медіа та подкасти.

4. Аналізувати новинні статті з точки зору етичних аспектів та точності.

Access to the Internet is required.

All written assignments must be in Microsoft-Word-compatible formats.

See the library's APA Style Guide tutorial for a list of resources that can help you use APA style.

Copyright 2017 by City University of Seattle
 All rights reserved

COM 450: JOURNALISM – PRINCIPLES AND PRACTICES

FACULTY

Faculty Name:

Contact Information:

[Instructor may insert personal message if desired]

COURSE DESCRIPTION

Journalism is an exciting, demanding career. This course will examine journalism as an art, a craft and an occupation by looking at the evolution of American journalism, as well as the state of contemporary practices in print, broadcast and online. COM 450 will afford students the opportunity to practice journalistic reporting and writing, will give them the chance to consider journalism ethics and history, and also will provide practical writing experience. This course will help prepare students for writing for a wide range of publications and audiences. Students will learn intermediate and advanced techniques of media writing and editing, especially for print.

COURSE RESOURCES

Required and recommended resources to complete coursework and assignments are listed on the My.CityU portal at [Library>Resources by Course](#).

CITYU LEARNING GOALS

- Professional competency and professional identity
- Strong communication and interpersonal skills

PROGRAM CONTEXT

- Communicate effectively with individuals and groups from diverse cultural, linguistic, and social backgrounds
- Deliver messages effectively in multiple presentation formats
- Develop personal, group, and organizational effectiveness through the critical use of information
- Use communication tools and practices ethically and legally
- Participate productively in the professional communications community

COURSE OUTCOMES

- Complete publishable-quality writing assignments for a variety of media, including newspapers, broadcast and the Internet
- Adapt messages to specific audiences, situations and contexts
- Demonstrate advanced competence in grammar and structure, as well as an awareness of style

- Conduct news interviews and incorporate one or more of those interviews into nuanced, sophisticated articles
- Create longer, more in-depth pieces of writing
- Demonstrate credibility
- Find, evaluate and apply information

CORE CONCEPTS, KNOWLEDGE, AND SKILLS

- Strong written communication skills
- Information-gathering from a wide range of sources
- Interviewing skills
- Research skills
- Skills in summarizing, paraphrasing and synthesizing research, interviews and other information
- High ethical standards and credibility
- Deadline-writing skills
- Awareness of audience, context and purpose

OVERVIEW OF COURSE GRADING

The grade you receive for the course will be derived using City University of Seattle's decimal grading system, based on the following:

Overview of Required Assignments	% of Final Grade
Instructor-Determined Assignments	20%
Weekly Writing Assignments and/or Revisions (equally weighted)	50%
Final Project	30%
TOTAL	100%

SPECIFICS OF COURSE ASSIGNMENTS

Your instructor will provide grading rubrics that will provide more detail as to how assignments will be graded.

Instructor-Determined Assignments

Students are expected to participate in weekly discussions and activities. Discussions and activities may include group projects, short papers, individual discussion assignments, research, case study analysis, peer critique, journals, and quizzes.

Class participation through discussion is an integral part of this online course, although it is typically less formal than other work submitted throughout the course. Participation is defined as active engagement in a discussion or other online activity.

To provide a structure for balanced participation and allow you to maximize the benefit of the discussion boards, it is recommended that you follow these guidelines:

- 1) Post your responses to discussion questions in the first three days of the school week (Monday through Wednesday).
- 2) Post three or more thoughtful and topic-relevant comments to responses made by classmates during the last four days of the school week (Thursday through Sunday).
- 3) Respond to any questions that your instructor or peers have regarding your original post by the end of the school week.

Grading Criteria for Each Discussion Activity

Meets requirements of the activity in a timely manner	25%
Adds insightful or new ideas, comments, or questions relevant to the activity and/or to other students' posts	25%
Appropriately references readings, material in course sessions and other postings	25%
Writes clearly, concisely, and grammatically	25%
TOTAL	100%

Weekly Writing Assignments and/or Revisions

Students are expected to complete weekly writing, editing and/or revision papers and/or projects to be determined by the instructor.

Grading Criteria for Weekly Writing Assignments and/or Revisions

Organization and coherence	20%
Evidence and support	30%
Analysis and use of course concepts	30%
Style and mechanics	20%
TOTAL	100%

Final Project

Students will report and write a long magazine article, a news story with a 35- to 40-inch mainbar plus one or more 8-inch sidebars, or a two- or three-part series on a topic and in a format discussed with the instructor.

Grading Criteria for Final Project

Organization and coherence	20%
Evidence and support	30%
Analysis and use of course concepts	30%
Style and mechanics	20%
TOTAL	100%

COURSE POLICIES

Late Assignments

Per Division of Arts and Sciences policy, undergraduate students are required to submit all assignments by the due dates stated in the syllabus. A late assignment is one that is submitted after the due date and time or after any extension has expired.

If circumstances prevent a student from meeting the due date, the student is obliged to contact the instructor and request an extension at least 48 hours prior to the date the assignment is due. Emergency situations will be considered on a case-by-case basis. Being busy, pressured with outside work, or having competing academic commitments are not valid reasons to grant extensions.

A student who receives an extension in advance of the due date and abides by the agreement with the instructor is not subject to late penalties.

Without prior arrangement with the instructor, students who submit assignments late will receive a 15 percent deduction in grade each day or part of the day that the assignment is late. For example, if the assignment is submitted two days late, 30 percent of the grade will be deducted.

Coursework received after one week (seven days) will not be graded and will receive a zero grade.

Participation

Undergraduate online and mixed-mode classes are required to use the Blackboard Discussion Board online. Participation through discussion to exchange knowledge, ideas, and thoughts is an integral, mandatory part of this course. Participation on the Discussion Board – the virtual classroom – enhances the student's learning process and experience in this course, and lack of participation will result in a reduction in grade (see grading rubric).

Participation is active engagement in discussions in the form of sharing new ideas, examples and resources, as well as constructive disagreement and incorporation of course materials and concepts in comments. This requires frequent monitoring of the Discussion Board, timely responses, integration of course material and other sources, and ongoing conversations that extend, modify, and add to understanding, creating a vibrant learning community.

The following guidelines apply to all DAS undergraduate online and mixed-mode classes:

1. For fully online courses, students are expected to spend one hour per credit hour per week participating in online activities (for example, for a 5-credit course, the student would spend 5 hours per week on the Discussion Board). It is expected that students access their Blackboard course shell, including the Discussion Board, a minimum of 3 days per week.
For mixed-mode courses, students are expected to spend the allotted online hours participating in online activities (for example, for a 5-credit mixed-mode course where 3 hours are spent face-to-face in a classroom, students would spend 2 hours per week on the Discussion Board).
2. The instructor will provide 2 or more discussion board questions/assignments by early Monday each week (normally 2 or 3 per week for fully online classes, and one or more for mixed-mode classes). Students must post their initial comments to each discussion board question/assignment no later than midnight Wednesday.
3. For each discussion question/assignment, a minimum of 3 thoughtful and topic-relevant responses to classmates' comments are required no later than midnight Sunday. Explain why you agree or disagree, ask questions, add to or modify ideas, and respectfully find strengths and weaknesses in classmates' ideas.
4. In order to encourage discussion, it is expected that students will participate throughout the week rather than waiting until Sunday to post all responses.

5. Each post should be at least one well-developed paragraph (no less than 10 sentences in length). "Good post" or similar responses are not considered contributions to class discussions and will not count toward posting requirements.
6. In addition to making at least 3 responses to classmates' comments per discussion question/assignment, students must respond to all questions posed to their initial discussion comments.
7. All posts must have correct grammar, spelling, punctuation, and APA style.
8. Students are expected to act professionally and respectfully, avoiding personal attacks. Instructors have the right to remove inappropriate posts, and students will be held accountable to City University guidelines for student conduct.

Professional Writing

Assignments require error-free writing that uses standard English conventions and logical flow of organization to address topics clearly, completely, and concisely. CityU requires the use of APA style.

UNIVERSITY POLICIES

You are responsible for understanding and adhering to all of City University of Seattle's academic policies. The most current versions of these policies can be found in the [University Catalog](#) that is linked from the CityU Web site.

Scholastic Honesty

Scholastic honesty in students requires the pursuit of scholarly activity that is free from fraud, deception and unauthorized collaboration with other individuals. You are responsible for understanding CityU's policy on scholastic honesty and adhering to its standards in meeting all course requirements. A complete copy of this policy can be found in the [University Catalog](#) in the section titled *Scholastic Honesty* under *Student Rights & Responsibilities*.

Attendance

Students taking courses in any format at the University are expected to be diligent in their studies and to attend class regularly.

Regular class attendance is important in achieving learning outcomes in the course and may be a valid consideration in determining the final grade. For classes where a physical presence is required, a student has attended if s/he is present at any time during the class session. For online classes, a student has attended if s/he has posted or submitted an assignment. A complete copy of this policy can be found in the [University Catalog](#) in the section titled *Attendance Policy for Mixed Mode, Online and Correspondence Courses*.

SUPPORT SERVICES

Disability Resources

If you are a student with a disability and you require an accommodation, please contact the Disability Resource Office as soon as possible. For additional information, please see the section in the [University Catalog](#) titled *Students with Special Needs* under *Student Rights & Responsibilities*.

Library Services

In order to help you succeed in this course, you have access to library services and resources 24 hours a day, seven days a week. CityU librarians can help you formulate search strategies and locate materials that are relevant to your coursework. For help, contact a CityU librarian through the [Ask a Librarian](#) service. To find library resources, click on the [Library](#) link in the My.CityU portal.

Smarthinking

As a CityU student, you have access to 10 free hours of online tutoring offered through Smarthinking, including writing support, from certified tutors 24 hours a day, seven days a week. Contact CityU's Student Support Center at info@cityu.edu to request your user name and password.

Додаток Г

Місце закладів вищої освіти України, що здійснюють підготовку бакалаврів за спеціальністю «Журналістика», у рейтингу «ТОП 200 Україна» 2019 року
(Вихідні дані для визначення вказаного рейтингу були надані безпосередньо університетами отримані з незалежних Web – ресурсів)

№ п/п	Місце у рейтингу	Заклад вищої освіти	Оцінка якості науково-педагогічного потенціалу	Оцінка якості навчання	Оцінка міжнародного визнання	Оцінка інтегрального показника діяльності ЗВО
1	1	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	40,95	22,32	14,76	78,03
2	2	Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"	40,76	21,00	14,88	76,64
3	3	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	21,06	13,55	12,39	47,00
4	4	Національний університет "Львівська політехніка"	16,72	16,94	13,33	46,98
5	5	Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"	20,07	14,81	8,63	43,51
6	6	Сумський державний університет	15,71	17,68	10,11	43,50
7	7	Національний університет біоресурсів і природокористування України	19,75	12,71	5,97	38,43
8	9	Львівський національний університет імені Івана Франка	16,69	13,90	5,67	36,26
9	13	Національний авіаційний університет	13,63	8,56	8,50	30,69
10	14	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара	16,60	8,07	4,39	29,06
11	16	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова	12,64	7,29	8,60	28,53
12	24	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	12,87	9,22	4,20	26,28
13	30	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова	12,41	6,50	5,19	24,10
14	31	Донецький національний університет імені Василя Стуса	10,27	6,85	6,92	24,04
15	35	Ужгородський національний університет	11,21	5,95	6,54	23,70

16	38	Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського	8,09	10,38	5,01	23,48
17	41	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	9,89	7,76	5,22	22,86
18	48	Національний університет "Запорізька політехніка"	10,71	8,42	2,84	21,97
19	54	Національний університет "Одеська юридична академія"	10,64	5,79	4,69	21,12
20	69	Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля	9,86	4,78	4,36	19,00
21	70	Чорноморський національний університет імені Петра Могили	10,03	5,37	3,35	18,74
22	75	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки	9,74	6,65	2,06	18,44
23	77	Запорізький національний університет	9,40	6,95	1,93	18,29
24	81	Київський університет імені Бориса Грінченка	8,78	6,94	2,24	17,96
25	84	Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського	8,46	5,47	3,49	17,42
26	93	Національний університет "Острозька академія"	8,53	6,92	1,25	16,69
27	97	Херсонський державний університет	8,10	6,72	1,47	16,29
28	98	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка	7,67	5,82	2,68	16,17
28	101	Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	8,24	5,01	2,77	16,03
29	108	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського	7,11	6,94	1,53	15,58
30	110	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини	7,43	6,17	1,85	15,44
31	111	Луганський національний університет імені Тараса Шевченка	8,46	4,31	2,48	15,25
32	115	Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка	8,77	4,79	1,43	15,00
33	120	Житомирський державний університет імені Івана Франка	7,55	5,77	1,45	14,77
34	128	Київський національний університет культури і мистецтв	9,26	4,36	0,70	14,32
35	139	Університет митної справи та фінансів	6,84	4,64	2,36	13,84
36	143	Київський міжнародний університет	8,02	4,25	1,45	13,72
37	145	Бердянський державний педагогічний університет	7,65	4,70	1,35	13,70
38	146	Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського	7,91	4,25	1,49	13,66
39	149	Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	7,39	4,79	1,35	13,53
40	155	Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка	6,31	5,68	1,38	13,37

41	157	Криворізький державний педагогічний університет	6,51	5,24	1,46	13,21
42	158	Українська академія друкарства	8,08	4,72	0,35	13,16
43	162	Міжрегіональна Академія управління персоналом	7,64	4,04	1,14	12,82
44	164	Класичний приватний університет	6,78	4,05	1,94	12,77
45	169	Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука	7,27	4,24	1,07	12,57
46	173	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя	6,69	4,79	0,87	12,35
47	177	Рівненський державний гуманітарний університет	6,20	4,68	1,33	12,21
48	178	Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»	7,06	4,18	0,91	12,15
49	198	Університет Короля Данила	5,65	4,38	0,97	11,00

Додаток підготовлений автором на основі опрацювання джерел: «Абітурієнт» (2019) та Рейтинги університетів «ТОП-200 Україна» (2019)

Додаток Д
Додаток Д-1
Освітньо-професійна програма. Ступінь вищої освіти: Бакалавр,
Спеціальність: Журналістика
Львівський національний університет імені Івана Франка

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Журналістика»
першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 061-Журналістика
галузі знань 06 Журналістика
кваліфікація: бакалавр журналістики

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
Львівського національного університету імені Івана Франка
Голова вченої ради
проф. Мельник В. П. / _____ /
(протокол № _____ від " ____ " 2017 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 01.09.2017 р.
Ректор: проф. Мельник В. П. / _____ /
(наказ № ____ від " ____ " _____ 2017 р.)

Львів–2017

Продовження Додатка Д-1

Розроблено на основі Закону України «Про вищу освіту» для першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 061– Журналістика у складі такої робочої групи:

Габор Наталія Богданівна, доцент кафедри нових медій, кандидат філологічних наук, доцент

Дацишин Христина Петрівна, доцент кафедри мови засобів масової інформації, кандидат філологічних наук, доцент

Михайличенко Наталія Євгенівна, доцент кафедри радіомовлення і телебачення, кандидат філологічних наук, доцент

Онуфрив Соломія Тарасівна, доцент кафедри української преси, кандидат філологічних наук, доцент

Скленар Ігор Михайлович, доцент кафедри теорії і практики журналістики, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Хоменко Тетяна Миколаївна, доцент кафедри зарубіжної преси та інформації, кандидат філологічних наук, доцент

Яценко А.М., доцент кафедри мови засобів масової інформації, кандидат філологічних наук, доцент

ПОГОДЖЕНО:

Вчена рада факультету журналістики
Протокол №1 від 30 серпня 2017 року

Декан
факультету журналістики

доц. М. П. Присяжний

Профіль освітньої програми зі спеціальності 061- Журналістика

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Львівський національний університет імені Івана Франка, факультет журналістики.
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр. Журналіст.
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за галуззю знань 06 «Журналістика» спеціальністю 061 «Журналістика».
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання – 4 роки.
Наявність акредитації	Впроваджено в дію у 2013 році.
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	Для навчання за освітньою програмою та здобуття ступеня бакалавр журналістики – наявність здобутої повної загальної середньої освіти, підтвердженої документом державного зразка, що виданий вищим навчальним закладом III-IV рівня акредитації, або освіти за ОКР «молодший спеціаліст»
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	До введення нової.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://journ.lnu.edu.ua
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі 06 «Журналістика»; які мають теоретичні знання і практичні навички, володіють загальними та фаховими компетентностями, необхідними для виконання завдань, пов'язаних із професійною діяльністю у сфері засобів масової інформації, соціальних комунікацій, журналістикознавства.	
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань: 06 «Журналістика». Спеціальність: 061 «Журналістика».
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна (для бакалавра).
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна освіта в галузі журналістики з акцентом на соціально-гуманітарній, спеціальній та науково-практичній підготовці. Об'єкти вивчення: явища та інноваційні процеси у сфері засобів

	масової комунікації, суспільно-політичні, економічні, культурні, спортивні події тощо і спосіб їх висвітлення у медіа, міжнародна інформація, світові процеси інформатизації, медіатекст. Ключові слова: журналістика, соціальні комунікації, засоби масової комунікації, медіа.
Особливості програми	Необхідність навчально-ознайомчої, навчальної, виробничої (переддипломної) практики. Програма включає міждисциплінарний компонент.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Випускник може працювати за такими напрямками: 2451.2 Ведучий програми 2451.2 Випусковий редактор 2451.2 Журналіст 2451.2 Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації 2451.2 Інокореспондент 2451.2 Коментатор 2451.2 Кореспондент 2451.2 Кореспондент власний 2451.2 Кореспондент спеціальний 2451.2 Літературний співробітник 2451.2 Оглядач 2451.2 Оглядач політичний 2451.2 Член головної редакції
Подальше навчання	Для ОС «бакалавр» – навчання на другому (освітньо-професійному чи освітньо-науковому) рівні вищої освіти (магістр).
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентоцентроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, електронне навчання в системі Moodle, самонавчання, навчання на основі досліджень тощо. Форми викладання: лекції, мультимедійні лекції, інтерактивні лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи, самостійне навчання, індивідуальні заняття тощо.
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ECTS та за національною шкалою оцінювання. Форми контролю: усне та письмове опитування, тестування, презентація наукової, творчої роботи, захист навчально-ознайомчої, навчальної, виробничої практики, кваліфікаційної роботи за здобуття ОС «бакалавр», заліки, іспити.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність на основі базових знань у галузі 06 «Журналістика» володіти необхідними навиками для роботи у сфері мас-медіа.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел. ЗК 2. Здатність застосовувати знання на практиці. ЗК 3. Здатність працювати в команді. ЗК 4. Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й

	<p>генерування ідей.</p> <p>ЗК 5. Базові знання в галузі журналістики й сучасних соціально-комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 6. Уміння мотивувати людей і досягати спільних цілей.</p> <p>ЗК 7. Здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою.</p> <p>ЗК 8. Оцінювання і прогнозування політичних, економічних, соціальних подій та явищ.</p> <p>ЗК 9. Здатність до розробки проектів та управління ними.</p> <p>ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК 11. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Здатність створити інформаційний чи аналітичний матеріал для ЗМІ на засадах україноцентричної парадигми.</p> <p>ФК 2. Вміння працювати з навколоукраїнською проблематикою у світових медіа, розуміти і продукувати тексти іноземною мовою.</p> <p>ФК 3. Здатність виокремлювати основні ідейно-концептуальні засади української журналістики та вміння їх проектувати на сучасність.</p> <p>ФК 4. Уміння використовувати у професійній і соціальній діяльності базові знання з основ психології творчості, педагогіки, соціальної інформатики, управління персоналом, соціальної психології масових комунікацій, знання теорії та історії журналістики, видавничої справи, культури мови журналіста, сучасної публіцистики, документознавства, архівознавства, усвідомлювати ключові поняття та обґрунтовувати окремі соціально-психологічні феномени.</p> <p>ФК 5. Вміння працювати з найкращими опінієтворчими матеріалами світових ЗМІ, проводити моніторинг усіх різновидів ЗМІ.</p> <p>ФК 6. Здатність демонструвати набуті знання з теорії та історії української та світової літератури, журналістики, публіцистики, а також вміння проводити наукові дослідження.</p> <p>ФК 7. Вміння застосовувати, переосмислювати, розвивати підходи до висвітлення світового культурно-історичного процесу, відпрацьовані у світовій журналістиці.</p> <p>ФК 8. Здатність виокремлювати аргументаційні ресурси із публіцистичних, журналістських, культурно-історичних текстів попередніх епох і сучасності.</p> <p>ФК 9. Вміння правильно і доречно використовувати мовні засоби у професійній практиці журналіста відповідно до мовних норм.</p> <p>ФК 10. Здатність аналізувати журналістський текст на макро- і мікрорівні з погляду мовної майстерності, комунікативної виразності, тематично-змістової цілісності. Навички редагування та продукування текстів різного типу відповідно до комунікативних завдань та умов спілкування.</p> <p>ФК 11. Вміння застосовувати на практиці основи українського законодавства у сфері діяльності ЗМІ.</p> <p>ФК 12. Здатність осмислити через системний аналіз концептуальні засади політичного медіадискусу, з'ясувати його природу і</p>

	<p>значення, визначити його специфіку як єдиної комунікативної системи в період постколоніальних і посттоталітарних трансформацій в Україні.</p> <p>ФК 13. Вміння застосовувати інформаційні та комунікативні технології у творенні аналітичних телевізійних і радіоматеріалів.</p> <p>ФК 14. Здатність орієнтуватись в інформаційних потоках і джерелах нових медій, а також формувати інформаційні бази в інтернет-просторі та керувати інформацією в різноманітних соціальних мережах.</p> <p>ФК 15. Організація проектної роботи у сфері нових медій на основі медійних наукових досліджень.</p> <p>ФК 16. Здатність застосовувати знання з медіаосвіти та медіаграмотності.</p> <p>ФК 17. Здатність аналізувати світові та українські суспільно-політичні процеси у контексті сучасної журналістики.</p> <p>ФК 18. Здатність застосовувати на практиці знання про рекламний менеджмент та принципи психології реклами.</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<p>ПРН 1. Критично аналізувати теоретичне надбання журналістики (національне та зарубіжне). Синтезувати нові ідеї з медіакультури, медіаетики, медіаосвіти, медіаправа тощо на основі осмислення відомих і нових тверджень і положень у сфері журналістикознавства. Екстраполювати отримані знання на власну професійну діяльність.</p> <p>ПРН 2. Проаналізувати і оцінити розвиток українського журналістикознавства. Застосувати загальнонаукові методи дослідження та спеціальні соціально-комунікаційні методи дослідження. На належному теоретичному рівні дослідити історію й теорію журналістики у контексті соціальних комунікацій.</p> <p>ПРН 3. Виокремити нові тенденції розвитку сучасних ЗМІ. Застосувати комплексний підхід до аналізу ЗМІ: аналізувати контент, дизайн, соціально-демографічний профіль, складати рейтинг. Встановити зв'язок між історичним минулим та сьогоденням через призму мас-медіа. Застосовувати результати такого аналізу у журналістській практиці.</p> <p>ПРН 4. Кваліфікувати види інформації у контексті основних теорій масової комунікації. Установити зв'язок між фактами й явищами. Володіти навичками системного мислення. Визначити засоби впливу на аудиторію у різних ЗМІ.</p> <p>ПРН 5. Демонструвати усну та письмову комунікацію іноземною мовою. Формулювати чітко, граматично правильно, стилістично коректно, зв'язно, лаконічно і аргументовано, використовуючи фонетичні та граматичні норми, думку іноземною мовою в монологічному, діалогічному і полілогічному мовленні. Перекладати тексти з іноземної преси українською мовою. Застосувати типові мовленнєві моделі та структури в умовно-комунікативних і комунікативних ситуаціях фахового спілкування.</p> <p>ПРН 6. Виокремити суть і механізми створення тексту, особливості його функціонування у ЗМІ. Аналізувати тексти з</p>

	<p>погляду властивих їм мовних явищ, продемонструвати вміння добирати відповідні мовні засоби у різноманітних ситуаціях професійного спілкування журналіста, а також вільно оперувати відповідною термінологією. Творити власні усні та писемні тексти, усвідомлюючи їхні стилеві особливості й функціонально-прагматичні типи.</p> <p>ПРН 7. Визначити основні засади соціально відповідальної преси. Інтерпретувати основні проблеми українських та закордонних медіа. Розрізнити характерні особливості функцій медіаосвіти. Аналізувати фальсифікації і містифікації в інформаційному просторі.</p> <p>ПРН 8. Описати найхарактерніші особливості функціонування ЗМІ в умовах гібридної війни Російської Федерації проти України. Оцінити суть концепції «духовно-інформаційна мобільність нації», готувати журналістські матеріали на її основі.</p> <p>ПРН 9. Застосовувати основні закони України, які регулюють журналістську діяльність. Описати сучасні засади рекламної діяльності. Вказати на порушення правових засад у рекламній діяльності.</p> <p>ПРН 10. Продемонструвати навички роботи редактора з різними видами текстів, реалізовувати на практиці результати редакторського аналізу.</p> <p>ПРН 11. Систематично і системно опрацьовувати матеріали провідних видань світу, аналізувати їх на предмет сенсотвірності, актуального, вартісного, інтегрувати набуті знання у свій професійний розвиток.</p> <p>ПРН 12. Використати на практиці знання, здобуті при вивченні дисциплін спеціалізації. Продемонструвати високий фаховий рівень при підготовці різножанрових матеріалів у різних видах ЗМІ.</p> <p>ПРН 13. Оцінити висвітлення української проблематики у провідних українських та світових виданнях. Друкувати власні матеріали в українських та закордонних ЗМІ.</p> <p>ПРН 14. Використати знання з соціальної психології у журналістській практиці, зокрема для висвітлення політичної, економічної та соціальної тематики.</p> <p>ПРН 15. Використати набуті знання з медіакультури, політичного медіадискурсу у підготовці журналістських публікацій, аналізувати критерії добору фактів, постановки проблем, розсудливо використовувати результати такого аналізу в журналістській практиці.</p> <p>ПРН 16. Готувати телевізійні чи радіоматеріали. Ілюструвати, аналізувати, синтезувати, порівнювати, досліджувати і правдиво осмислювати суспільно-політичні, міжнародні й міжкультурні процеси перед мікрофоном чи телекамерою. Встановити тісний психологічний контакт з аудиторією.</p> <p>ПРН 17. Встановити зв'язок між рекламним менеджментом та стратегією сучасного видання. Продемонструвати високий рівень практичної підготовки у вирішенні основних завдань рекламного</p>
--	---

	<p>менеджменту.</p> <p>ПРН 18. Розробити власний контент на основі отриманих в мережах даних та поширювати його відповідно до журналістських стандартів роботи з інформацією. Застосовувати RSS-рідери, GoogleFlerts та ін., які використовуються для збору і опрацювання інформаційних потоків.</p> <p>ПРН 19. Виокремити проблематику новомедійних досліджень, застосувати доречні методи аналізу, професійно аналізувати обрані сегменти нових медій та тенденції у них; презентувати отримані знання як в усній формі, так і за допомогою засобів нових медіа.</p> <p>ПРН 20. Виокремити основні політичні доктрини XX століття. Аналізувати політичні процеси в сучасній Україні крізь призму ЗМІ.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	57 % науково-педагогічних працівників, залучених до викладання навчальних дисциплін зі спеціальності 061 «Журналістика», мають наукові ступені та вчені звання.
Матеріально-технічне забезпечення	Спеціально обладнана мультимедійна лабораторія, лабораторія журналістської майстерності, телестудія.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – офіційний сайт Львівського національного університету імені Івана Франка; – необмежений доступ до мережі Інтернет; – наукова бібліотека, читальні зали; – віртуальне навчальне середовище Moodle; – пакет MS Office 365; – корпоративна пошта; – навчальні і робочі плани; – графіки навчального процесу; – навчально-методичні комплекси дисциплін; – навчальні та робочі програми дисциплін; – дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін; – програми практик; – критерії оцінювання рівня підготовки; – пакети комплексних контрольних робіт.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Львівським національним університетом імені Івана Франка та вищими навчальними закладами України.
Міжнародна кредитна мобільність	У рамках програми ЄС Еразмус + та на основі двосторонніх договорів між Львівським національним університетом імені Івана Франка та навчальними закладами країн-партнерів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти здійснюється на загальних умовах.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. Контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
1. НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ			
НД 1.1.	Цикл гуманітарної та соціально- економічної підготовки		
НД 1.1.01	Іноземна мова	13	Екзамен Залік
НД 1.1.02	Історія України	3	Залік
НД 1.1.03	Філософія	3	Екзамен
НД 1.1.04	Історія української культури	3	Залік
НД 1.1.05	Фізвиховання	3	Залік
НД 1.1.06	Політологія	3	Залік
НД 1.2	Цикл професійної та практичної підготовки		
НД 1.2.01	Основи наукових досліджень	3	Екзамен
НД 1.2.02	Історія української журналістики	12	Екзамен Залік
НД 1.2.03	Теорія та історія української літератури	14	Екзамен Залік
НД 1.2.04	Організація роботи в ЗМІ	4	Екзамен
НД 1.2.05	Редагування в ЗМІ	4	Екзамен
НД 1.2.06	Інтелектуально-психологічні засади функціонування ЗМК	4	Екзамен
НД 1.2.07	Зарубіжна журналістика: історія, теорія, сучасна практика	5	Екзамен
НД 1.2.08	Історія світової літератури та публіцистики	4	Екзамен
НД 1.2.09	Практична стилістика української мови	4	Екзамен
НД 1.2.10	Журналістикознавство А) Теорія і методика журналістської творчості	14	Екзамен
НД 1.2.11	Українська мова в ЗМІ (в т.ч. професійне спілкування)	14	Екзамен Залік

НД 1.2.12	Основи журналістики А) вступ до журналістики	3	Залік
НД 1.2.13	Масова комунікація та інформація А) соціальні комунікації та комунікаційні технології	3,5	Екзамен
НД 1.2.14	Безпека життєдіяльності роботи журналіста та цивільний захист	3	Залік
НД 1.2.15	Основи охорони праці	3	Залік
НД 1.2.16	Історія філософії	3	Екзамен
НД 1.2.17	Спеціалізація «Менеджмент і реклама в ЗМІ»		
НД 1.2.17.01	Публіцистика у блогах	3	Екзамен
НД 1.2.17.02	Організація роботи прес-служби	3	Залік
НД 1.2.17.03	Менеджмент у ЗМІ	3	Залік
НД 1.2.17.04	Політичний маркетинг у структурі комунікаційного простору	3	Екзамен
НД 1.2.17.05	Політичний імідж у структурі комунікаційного простору	3	Екзамен
НД 1.2.17.06	Бренд-менеджмент у ЗМІ	3	Екзамен
НД 1.2.17.07	Журналістська майстерність	8	Екзамен Залік
НД 1.2.18	Спеціалізація «Літературна робота в пресі та інформгентствах»		
НД 1.2.18.01	Політичний медіадискурс	3	Екзамен
НД 1.2.18.02	Медіакультура	3	Залік
НД 1.2.18.03	Спортивна журналістика	3	Залік
НД 1.2.18.04	Системний аналіз у журналістиці	3	Екзамен
НД 1.2.18.05	Психологія конфлікту	3	Екзамен
НД 1.2.18.06	Інформаційні війни	3	Екзамен
НД 1.2.17.07	Журналістська майстерність	8	Екзамен Залік
НД 1.2.19	Спеціалізація «Інтернет-журналістика»		
НД 1.2.19.01	Моніторингова журналістика	3	Екзамен

НД 1.2.19.02	Інтернет ТБ	3	Залік
НД 1.2.19.03	Сторітелінг в нових медіях	3	Залік
НД 1.2.19.04	Мова нових медій	3	Екзамен
НД 1.2.19.05	Сторітелінг (соц. проекти)	3	Екзамен
НД 1.2.19.06	Подкасти	3	Екзамен
НД 1.2.17.07	Журналістська майстерність	8	Екзамен Залік
1.2.20	Спеціалізація «Журналістська робота на радіо»		
НД 1.2.20.01	Радіокомунікація: теорія і новітні практики	3	Екзамен
НД 1.2.20.02	Радіокомунікація: теорія і новітні практики	3	Залік
НД 1.2.20.03	Телерадіореклама	3	Залік
НД 1.2.20.04	Радіокомунікація: теорія і новітні практики	3	Екзамен
НД 1.2.20.05	Радіокомунікація: теорія і новітні практики	3	Екзамен
НД 1.2.20.06	Основи дикторської майстерності	3	Екзамен
НД 1.2.17.07	Журналістська майстерність	8	Екзамен Залік
НД 1.2.21	Спеціалізація «Журналістська робота на телебаченні»		
НД 1.2.21.01	Телекомунікація: теорія і новітні практики	3	Екзамен
НД 1.2.21.02	Телекомунікація: теорія і новітні практики	3	Залік
НД 1.2.21.03	Основи культури усного публічного мовлення	3	Залік
НД 1.2.21.04	Телекомунікація: теорія і новітні практики	3	Екзамен
НД 1.2.21.05	Телекомунікація: теорія і новітні практики	3	Екзамен
НД 1.2.21.06	Основи культури усного публічного мовлення	3	Екзамен
НД 1.2.17.07	Журналістська майстерність	8	Екзамен Залік

1.2.22	Спеціалізація «Міжнародна журналістика»		
НД 1.2.22.01	Радіо і телебачення за кордоном	3	Екзамен
НД 1.2.22.02	Діаспорна публіцистика	3	Залік
НД 1.2.22.03	Видатні постаті світових мас-медій	3	Залік
НД 1.2.22.04	Візуальна комунікація: зарубіжні моделі і практика	3	Екзамен
НД 1.2.22.05	Радіо «Свобода»	3	Екзамен
НД 1.2.22.06	ЗМІ Японії	3	Екзамен
НД 1.2.17.07	Журналістська майстерність	8	Екзамен Залік
1.2.23	Спеціалізація «Редагування і видавнича справа»		
НД 1.2.23.01	Культура усного мовлення	3	Екзамен
НД 1.2.23.02	Мова реклами	3	Залік
НД 1.2.23.03	Типологія журналістських помилок	3	Залік
НД 1.2.23.04	Проблемні питання українського правопису	3	Екзамен
НД 1.2.23.05	Стилістика журналістського тексту	3	Екзамен
НД 1.2.23.06	Текстознавство	3	Екзамен
НД 1.2.17.07	Журналістська майстерність	8	Екзамен Залік
НД 1.2.24	Навчально-ознайомча практика	6	Залік д
НД 1.2.25	Навчальна практика	6	Залік д
НД 1.2.26	Виробнича практика	6	Залік д

НД 1.2.27	Курсова робота	3	
НД 1.2.28	Державний екзамен	3	
НД 1.2.29	Бакалаврська робота	6	
2	Вибіркові навчальні дисципліни		
2.1	Дисципліни вільного вибору студента		
ВД 2.1.1.	Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки		
ВД 2.1.1.01	1)Громадянське суспільство і Україна 2)Латинська мова 3)Політична аксіологія преси 4)Екологія 5)Польська мова 6)Фізвиховання	3	Залік
ВД 2.1.1.02	1)Вступ до права ЄС 2)Українська мова і політика 3)Історія Львівського університету 4)Екологія українського слова 5)Польська мова 6)Фізвиховання	3	Залік
ВД 2.1.1.03	1)Геополітика 2)Основи підприємництва 3)Прийняття зовнішньополітичних рішень 4)Корпоративне право ЄС 5)Чеська мова 6)Фізвиховання	3	Залік
ВД 2.1.1.04	1)Політологія 2)Політична історія України 3)Основи конституційного права 4)Порівняльне конституційне право країн Європи 5)Болгарська мова 6)Фізвиховання	3	Залік
ВД 2.1.1.05	1)Психологія політичної реклами 2)Менеджмент у видавничій справі 3)Бренд-білдинг в системі маркетингових комунікацій 4)Тенденції розвитку світу в сучасній публіцистиці 5)Фізвиховання	3	Залік
2.1.2	Цикл професійної та практичної підготовки		
ВД 2.1.2.01	Медіаекономіка Медіаекономіка зарубіжних країн	4,5	Залік

ВД 2.1.2.02	Теорія масової комунікації Теорія масової інформації	6,5	Залік
ВД 2.1.2.03	Етично-правові норми журналістики Журналістська етика	5	Екзамен
ВД 2.1.2.04	Фотожурналістика в системі ЗМК Основи зобрадальної журналістики	3	Залік
ВД 2.1.2.05	Медіакритика Вступ до інтернет-журналістики	5	Залік
ВД 2.1.2.06	Деонтологія журналістики Історія світової культури	3,5	Залік
ВД 2.1.2.07	Інфографіка новинного дизайну Сучасні технології ЗМК	4	Екзамен
ВД 2.1.2.08	Соціальна психологія масової комунікації Соціологія масової комунікації	4	Екзамен
ВД 2.1.2.09	Теорія і практика реклами Націологія та інформація	4	Залік
ВД 2.1.2.10	Історія соціально-комунікаційних технологій Історія видавничої справи та редагування	4	Екзамен
Загальний обсяг вибіркового компонента:		58,5	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

Додаток Д-2
Освітньо-професійна програма
Ступінь вищої освіти: Бакалавр, Спеціальність: Журналістика
Одеський національний політехнічний університет

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

Г.О. Оборський

від 17 травня 2017 р. протокол № 10

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

БАКАЛАВР

(назва ступеня, що присвоюється)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 06 Журналістика
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 061 ЖУРНАЛІСТИКА
(код та найменування спеціальності)

КВАЛІФІКАЦІЯ ОСВІТНІЯ БАКАЛАВР ЖУРНАЛІСТИКИ

Освітня програма вводиться

в дію з "1" вересня 2017 р.

Ректор

Г.О. Оборський

від "25" травня 2017 р. наказ № 328-в

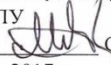

ОДЕСА 2017

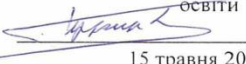
ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	06 ЖУРНАЛІСТИКА
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	061 ЖУРНАЛІСТИКА
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ	-
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший
СТУПІНЬ	бакалавр
ПРОФЕСІЙНА КВАЛІФІКАЦІЯ	КП 2451.2 Журналіст КП 2419.2 Рекламист КП 1234 Прес-секретар КП 1476.1, ВИПУСК ДКХП 1 Менеджер з реклами КП 1475.4, ВИПУСК ДКХП 1 Менеджер із зв'язків з громадськістю КП 2419.2 Фахівець із зв'язків з громадськістю та пресою КП 3472 Фахівець з інтерв'ювання (засоби масової інформації) КП 3429 Представник з реклами

РОЗРОБЛЕНО

Проектною групою гуманітарного факультету
ОНПУ
Керівник проектної групи С.П. Мельник
15 травня 2017 р.

ПОГОДЖЕНО

Начальник центру із забезпечення якості вищої
освіти
 В.П. Гугнін
15 травня 2017 р.

Продовження Додатка Д-2

I - Преамбула

Освітньо-професійна програма зі спеціальності 061 «Журналістика» розроблена проектною групою кафедри документознавства та інформаційної діяльності тимчасово до введення в дію освітнього стандарту зі спеціальності.

ВНЕСЕНО**Гуманітарним факультетом**

(назва структурного підрозділу вищого навчального закладу)

ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ**СКЛАД ПРОЕКТНОЇ ГРУПИ**

Склад	Наукова ступінь та вчене звання, посада	ПІБ	Підпис	Дата
Керівник проектної групи (гарант програми)	Кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності	Мельник Сергій Петрович		15.05.2017
Члени проектної групи	Доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності	Шевченко Олена Василівна		15.05.2017
	Кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності	Бірюкова Тетяна Леонідівна		15.05.2017

У розробці ОПП брали участь також:

студентка гр. МІД-121 І. І. Компанієць
студентка гр. МІД-121 А. В. Городніченко

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Назва організації, підприємства тощо	Посада, наукова ступінь та вчене звання,	ПІБ	Підпис	Дата
Національна спілка журналістів України, Одеська регіональна організація	Голова правління, голова АСЖУ Одещини, голова оргкомітету загальнонаціонального конкурсу «Українська мова – мова єднання», Заслужений журналіст України, секретар НСЖУ	Работін Юрій Анатолійович		12.05.2017
ТОВ «СТАР ТАЙМ», м. Одеса	Генеральний директор, продюсер всеукраїнської премії Simple the Best, шоу-музикла «Незнайка на Луні», талант-шоу «Кастинг», «Я-Артист».	Лопатько Олег Олексійович		12.05.2017

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу ОНПУ.

1. ВСТУП

Відповідно до ст. 1 "Основні терміни та їх визначення" Закону України "Про вищу освіту": **освітня програма** – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Освітня програма використовується під час:

- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик;
- розроблення засобів оцінювання (ідентифікація компетентностей та вимірювання результатів навчання) якості вищої освіти;
- внутрішнього і зовнішнього контролю якості підготовки здобувачів;
- атестації здобувачів;
- акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю (спеціалізації за наявності);
- визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації;
- професійної орієнтації здобувачів спеціальності.

Освітня програма враховує вимоги Закону України "Про вищу освіту", Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 і встановлює: обсяг та термін навчання бакалаврів; загальні компетентності; спеціальні компетентності; програмні результати навчання; перелік та обсяг навчальних дисциплін для опанування компетентностей освітньої програми; вимоги до структури навчальних дисциплін.

Користувачі освітньої програми:

- здобувачі повної вищої освіти, які навчаються в ОНПУ;
- науково-педагогічні працівники, які здійснюють підготовку бакалаврів із спеціальності 061 «Журналістика»;
- Екзаменаційна комісія спеціальності 061 «Журналістика»;
- Приймальна комісія ОНПУ.

Освітня програма поширюється на випускову кафедру документознавства та інформаційної діяльності для підготовки здобувачів 061 «Журналістика» Гуманітарного факультету, Українсько-німецького інституту (УНІ)*, Українсько-іспанського інституту (УІ)*, Українсько-польського інституту (УПІ)*.

* Якщо здобувач ОПП першого освітнього рівня «бакалавр» зі спеціальності 061 «Журналістика» навчається в структурному підрозділі - УНІ, УІ, УПІ то для забезпечення можливої участі на другому освітньому рівні «магістр» за програмами подвійних дипломів з університетами партнерами, студент має оволодіти мовними компетентностями відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

2. НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

Освітня програма розроблена на основі таких нормативних документів та рекомендацій:

- 2.1. Закон України "Про вищу освіту". № 1556-УІІ від 01.07.2014 // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37, 38.
- 2.2. Національна рамка кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341.
- 2.3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2015 №266 "Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти".
- 2.4. Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010", затверджений наказом Держспоживстандарту від 28.07.2010 р. № 327 зі змінами,

Продовження Додатка Д-2

затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 16.08.2012 року № 923.

2.5. Положення "Про організацію освітнього процесу в ОНПУ, затвержене наказом Ректора університету протокол №2 від 27.10.2015.

2.6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України протокол від 29.03.2016 № 3.

2.7. A Tuning Guide to Formulating Degree Programme Profiles Including Programme Competences and Programme Learning Outcomes. -Bilbao, Groningen and The Hague, 2010.

2.8. A TUNING-AHELO conceptual framework of expected/desired learning outcomes in engineering. OECD Education Working Papers, No. 60, OECD Publishing 2011. Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/5kghtchn8mbn-en>.

3. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ БАКАЛАВРА

	Загальна інформація
Навчальний заклад	Одеський національний політехнічний університет
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь, що присвоюється	Бакалавр
Назва галузі знань	06 Журналістика
Назва спеціальності	061 Журналістика
Назва спеціалізацій	-
Акредитуюча інституція	Незалежна сертифікаційна агенція, Національна агенція із забезпечення якості освіти
Тип диплому та обсяг програми	Одиничний ступінь. Обсяг освітньої програми на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років складає 240 кредитів ЄКТС (термін навчання 4 роки). Обсяг освітньої програми на основі ступеня вищої освіти за рівнем молодший спеціаліст складає 120 / 180 кредитів ЄКТС (термін навчання 2 / 3 роки).
Навчальний заклад	Одеський національний політехнічний університет
Період ведення	2016 – 2020; 2017 – 2021.
Цикл/рівень	FQ-EHEA – перший цикл, QF-LLL – 6 рівень, НРК – 6 рівень
Обмеження щодо форм навчання	Стаціонарне (денне) або заочне
Кваліфікація освітня, що присвоюється	Бакалавр журналістики
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр журналістики
Мова (и) викладання	Українська
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої	http://opu.ua/studies/pb/specialnosti/061

Продовження Додатка Д-2

програми	
А	Ціль навчальної програми
	Ця програма призначена для розвитку академічних, професійних і творчих здібностей студентів та підготовки їх як дипломованих фахівців в галузі журналістики, соціальних комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю.
В	Характеристика програми
Предметна область, напрям	Студенти набуватимуть компетентності і розвиватимуть вміння та навички, які підготують їх до виконання завдань з журналістики, соціальних комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю <u>Об'єкт діяльності</u> : традиційні та нові напрями журналістської діяльності, осмислення форм та методів демонстрації реалій сучасності у журналістських творах, рекламна та PR-діяльність у загальній комунікативній діяльності підприємства, організації, установи тощо; <u>Теоретичний зміст предметної області</u> : поняття, концепції, етичні та професійні принципи журналістики, соціальних комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю; загальні знання про методи й засоби організації досліджень, технології розробки інноваційних підходів у професійній сфері. <u>Методи, методики та технології</u> : загальнонаукові методи пізнання, статистичні та якісні методи соціологічного, економічного аналізу, маркетингове моделювання, інформаційно-комунікативні технології, методи дослідницької діяльності та презентації результатів. <u>Інструменти та обладнання</u> : сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються у журналістській, рекламній та PR-практиці.
Фокус освітньої програми та спеціалізації	Програма за спеціальністю «Журналістика» спрямована на поєднання журналістського світогляду, креативного мислення і рекламної та PR-практики в межах прикладної комунікації. Широке, інтегроване поєднання курсів навчання дисциплін із соціальних комунікацій з сучасними ІТ технологіями.
Орієнтація програми	Освітньо-професійна
Особливості та відмінності	Для студентів даної програми є можливість участі в програмах міжнародної мобільності (тривалістю 1 семестр), яка реалізується німецькою, польською, іспанською мовами відповідно та вимагає необхідного рівня мовної компетентності.
С	Придатність до працевлаштування та подальшого навчання
Придатність до працевлаштування	Працевлаштування у інформаційних центрах, засобах масових комунікацій, прес-центрах організацій різного напрямку діяльності, рекламних агенціях, консалтингових центрах, підрозділах реклами та PR підприємств, компаній, установ. Випускники зможуть виконувати роботу журналістів, прес-секретарів, спічрайтерів, іміджмейкерів, менеджерів підрозділів реклами та PR, представників компаній у ЗМІ тощо.
Подальше навчання	Можливість продовжити навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.
Д	Стиль та методика навчання
Підходи до викладання та навчання	Лекції, мультимедійні лекції, інтерактивні лекції, лабораторні роботи, практичні заняття, участь у міждисциплінарних проектах та тренінгах, самостійна робота з використанням підручників, конспектів та шляхом участі у групах з розробки проектів, консультацій із викладачами, підготовки бакалаврської роботи.

Продовження Додатка Д-2

Система оцінювання	Письмові та усні екзамени, лабораторні звіти, есе, презентації, поточний контроль, реферативні, розрахункові, розрахунково-графічні, курсові роботи і проекти
Е	Програмні компетентності
Інтегральна компетентність	Бакалавр (рівень 6): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері журналістики, соціальних комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю і у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні	<p>Інструментальні компетентності: ЗК1. Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово. ЗК2. Здатність спілкуватися другою мовою. ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК4. Здатність до аналізу та синтезу.</p> <p>Міжособистісні компетентності: ЗК5. Здатність працювати в команді. ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК8. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>Системні компетентності: ЗК9. Здатність вчитися і бути сучасно навченим. ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК11. Здатність пристосовуватись до нових ситуацій. ЗК12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК13. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p>
Спеціальні: Предметні / фахові / інноваційні	<p>Предметні: СК1. Здатність виявляти закономірності функціонування комунікаційних процесів у різних сферах соціокультурної та бізнес-діяльності. СК2. Здатність використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність. СК3. Розуміння основних особливостей провідних наукових шкіл та напрямів соціальних комунікацій, теорії комунікації. СК4. Здатність описувати комунікаційні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК5. Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування рішень у сфері журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю. СК6. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах у межах спеціальності. СК7. Здатність визначати функціональні сфери підприємства, їх взаємозв'язок та встановлювати ефективні комунікаційні зв'язки. СК8. Здатність визначати сегментацію цільової аудиторії, структуру попиту, практики просування. СК9. Використовувати знання щодо організації і проведення досліджень у сферах журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю. СК10. Здатність розробляти оптимальні за складом та</p>

	<p>функціональністю засоби мультимедійних компонентів для використання у журналістиці, рекламі та PR.</p> <p>СК11. Здатність до творчості, креативного вирішення проблемних ситуацій, продукування інноваційних ідей, самостійного навчання, планування й координації діяльності в умовах колективу.</p> <p>СК12. Уміння структурувати інформацію в журналістській та рекламно-інформаційній манері, викладати інформацію, використовуючи відповідну мову і ефективну журналістську та рекламну форму.</p> <p>СК13. Здатність здобувати інформацію швидко, використовуючи традиційні техніки збору фактів і методи дослідження.</p> <p>СК14. Здатність забезпечувати суспільство актуальною, якісною щодо змісту, форми та впливу мас-медійною продукцією.</p> <p>СК15. Здатність брати участь у формуванні ефективних внутрішніх комунікацій, націлених на створення і підтримання сприятливого психологічного клімату в колективі, мотивацію співробітників на активну діяльність і розвиток організації</p> <p>СК16. Володіння базовими навичками спілкування, умінням встановлювати, підтримувати і розвивати міжособистісні відносини, ділові відносини з представниками різних державних, фінансових, громадських структур, політичних організацій, ЗМІ, інформаційними, рекламними, консалтинговими агентствами.</p> <p>СК17. Уміння формувати напрями комунікації щодо створення, зміцнення, репозиціонування, оновлення бренду або рекламного продукту.</p> <p>СК18. Здатність здійснювати ефективну ділову комунікацію з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації.</p> <p>СК19. Здатність розраховувати економічні показники ЗМІ, ефективності рекламної та PR-діяльності.</p> <p>СК20. Здатність створювати тексти і документи, що використовуються у журналістиці, рекламі і PR та редагувати їх.</p> <p>СК21. Здатність ефективно працювати у прес-центрах, комунікаційних агенціях, рекламних та PR-відділах.</p> <p>СК22. Здатність створювати унікальний журналістський, рекламний та PR-продукт, враховуючи соціологічні дослідження та психологію сприйняття його цільовою аудиторією.</p>
F	Програмні результати навчання
	<p>Ключові:</p> <p>РН1.(К) Навички спілкування, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою та хоча б однією із поширених європейських мов.</p> <p>РН2.(К) Навички вербального та письмового репрезентування практичних розробок.</p> <p>РН3.(У) Уміти використовувати знання методів обробки інформації та комунікаційних технологій при вирішенні професійних завдань (управління інформацією).</p> <p>РН4.(З) Знати основні методи системного аналізу, закономірності побудови, функціонування та розвитку систем для розв'язання задач</p>

	<p>аналізу та синтезу.</p> <p>PH5.(У) Уміти використовувати результати проведеного аналізу для синтезування отриманої інформації.</p> <p>PH6.(У) Уміти організовувати діяльність роботи команди та ефективно управляти часом.</p> <p>PH7.(К) Мати навички взаємодії із іншими людьми, уміння роботи в групах.</p> <p>PH8.(АВ) Вміти визнавати різноманітність культур, проводити їх аналіз; сприймати особливості взаємодії в системі орієнтації іншої культури.</p> <p>PH9.(У) Уміти враховувати знання процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм у журналістській, рекламній та PR-діяльності.</p> <p>PH10.(АВ) Здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.</p> <p>PH11.(У) Систематично читати літературу за фахом (у тому числі закордонну), уміння складати реферати, анотації, аналітичні огляди тощо.</p> <p>PH12.(АВ) Здатність пристосовуватись до обставин, що постійно змінюються в сфері професійної діяльності.</p> <p>PH13.(З) Демонструвати знання та розуміння розділів з історії і теорії журналістики, специфіки журналістської, рекламної та PR-діяльності при вирішенні практичних завдань професійної сфери.</p> <p>PH14.(З) Знати основні фактори техногенного впливу на навколишнє середовище і основні методи захисту довкілля.</p> <p>PH15.(З) Знати методи оцінювання потенційних небезпек на виробництві; розробляти заходи охорони праці та безпеки життєдіяльності.</p> <p>Спеціальні</p> <p>PH16. (З) Знати основні концепції та розуміти теоретичні та практичні проблеми сучасного напрямку наукових досліджень у різних сферах соціо-культурної та бізнес-діяльності.</p> <p>PH17. (З) Знати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.</p> <p>PH18. (З) Знати основні концепції та розуміти теоретичні та практичні проблеми сучасних напрямків наукових досліджень у сферах реклами та PR-діяльності.</p> <p>PH19. (З) Розуміння суті і змісту, основних положень етичних кодексів міжнародної рекламної та PR-практики, професійних стандартів, культурної політики зарубіжних країн та України.</p> <p>PH20. (У) Уміння використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування рішень у сфері журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю.</p> <p>PH21. (У) Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сферах реклами та PR.</p> <p>PH22. (У) Пояснювати комунікаційні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>PH23. (К) Уміння встановлювати ефективні комунікаційні зв'язки відповідно до функціональних сфер підприємства.</p>
--	--

Продовження Додатка Д-2

	<p>PH24. (К) Здійснювати сегментацію цільової аудиторії та встановлювати структуру попиту та пропозицій, розробляти практику просування.</p> <p>PH25. (У) Організовувати й проводити дослідження у сферах журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю.</p> <p>PH26. (У) Розробляти оптимальні за складом та функціональністю засоби мультимедійних компонентів для використання у журналістиці, рекламі та PR.</p> <p>PH27. (АВ) Креативно вирішувати проблемні ситуації, продукувати інноваційні ідеї, самостійно навчатися, планувати й адекватно діяти в умовах колективу.</p> <p>PH28. (У) Ідентифікувати джерела інформації та розуміти методологію визначення і методи отримання соціоекономічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію.</p> <p>PH29. (АВ) Оперативно здобувати інформацію, використовуючи традиційні техніки збору фактів і методи дослідження.</p> <p>PH30. (У) Забезпечення громадськості актуальною, якісною щодо змісту, форми та впливу мас-медійною продукцією.</p> <p>PH31. (К) Участь у формуванні ефективних внутрішніх комунікацій, націлених на створення і підтримання сприятливого психологічного клімату в колективі, мотивацію співробітників на активну діяльність і розвиток організації.</p> <p>PH32. (К) Застосування базових навичок спілкування, уміння встановлювати, підтримувати і розвивати міжособистісні відносини, ділові відносини з представниками різних державних, фінансових, громадських структур, політичних організацій, ЗМІ, інформаційними, рекламними, консалтинговими агенціями.</p> <p>PH33. (АВ) Розробка комунікативних напрямів щодо створення, зміцнення, репозиціонування, оновлення бренду або рекламного продукту.</p> <p>PH34. (К) Встановлення ефективної ділової комунікації з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації.</p> <p>PH35. (У) Уміти розраховувати економічні показники ЗМІ, ефективності рекламної та PR-діяльності.</p> <p>PH36. (У) Продувати і редагувати публіцистичні, рекламні та PR-тексти і документи.</p> <p>PH37. (У) Ефективно працювати у прес-центрах, комунікаційних агенціях, рекламних та PR-відділах.</p> <p>PH38. (У) Створювати унікальний журналістський, рекламний та PR-продукт, враховуючи соціологічні дослідження та сугестивний ефект щодо цільової аудиторії.</p>
G	Ресурсне забезпечення реалізації програми
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Понад 85 % професорсько-викладацького складу, задіяного до викладання циклу дисциплін професійної підготовки, мають відповідні наукові ступені до дисциплін, які викладають http://opu.ua/studies/pb/specialnosti/061
Специфічні характеристики	Використання сучасного обладнання, зокрема http://opu.ua/studies/pb/specialnosti/061

Додаток Д-3
Освітньо-професійна програма. Ступінь вищої освіти: Бакалавр,
Спеціальність: Журналістика
Національний університет «Львівська політехніка»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національного університету
 «Львівська політехніка»

Ю.Я. Бобало

2016 р.

ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 061 «журналістика»
галузі знань 06 «журналістика»
кваліфікація: бакалавр з журналістики

Розглянуто та затверджено
 на засіданні Вченої ради
 Університету
 від «19» 04 2016 р.
 протокол № 22

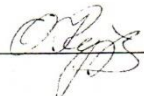
Львів 2016

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	06 «журналістика»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	061 «журналістика»
Кваліфікація	бакалавр з журналістики

РОЗРОБЛЕНО І СХВАЛЕНО

Науково-методичною комісією
Протокол № 3
від 17 лютого 2016 р.
Голова НМК спеціальності

 О.Д. Кузнецова

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи Національного університету
«Львівська політехніка»

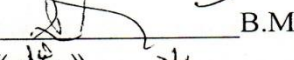
 О.Р. Давидчак
« 19 » 04 2016 р.

РЕКОМЕНДОВАНО

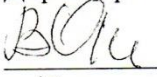
Науково-методичною радою
університету
Протокол № 18
від « 18 » 04 2016 р.
Голова НМР університету

 А.Г. Загородній

Начальник Навчально-методичного
відділу університету

 В.М. Свіридов
« 18 » 04 2016 р.

Директор ІНПП

 В.Л.Ортинський
« 17 » 02 2016 р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою науково-методичної комісії спеціальності 061 «журналістика» у складі:

Рак О.Ю. – к.н. з соц. ком., доцент кафедри ЖЗМК,

Кіца М.О. – к.н. з соц. ком., асистент кафедри ЖЗМК,

Мудра І.М. – к.н. з соц. ком., асистент кафедри ЖЗМК,

Проект освітньо-професійної програми обговорений та схвалений на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту права та психології

Протокол № 9 від 24 лютого 2016 р.

Голова Вченої ради ІНПП

В.Л.Ортинський

Затверджено та надано чинності

Наказом ректора Національного університету «Львівська політехніка»

від « 28 » _____ 2016 р. № 80-83

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Національного університету «Львівська політехніка».

**1. Профіль програми бакалавра
зі спеціальності 061 «журналістика»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Національний університет «Львівська політехніка»
Повна назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр з журналістики
Офіційна назва освітньої програми	Журналістика Journalism
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	Акредитована Міністерством освіти і науки України
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	Повна загальна середня освіта
Мова(и) викладання	Українська мова
Основні поняття та їх визначення	У програмі використано основні поняття та їх визначення відповідно до стандарту вищої освіти спеціальності «журналістика»
2 – Мета освітньої програми	
	Надати теоретичні знання та практичні вміння, навички, достатні для успішного виконання професійних обов'язків за спеціальністю «журналістика» та підготувати студентів для подальшого навчання за обраною спеціальністю.
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність)	Журналістика (журналістика, журналіст)
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма базується на загальновідомих положеннях та результатах сучасних наукових досліджень з журналістики, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Освітньо-професійна програма має дві практичні лінії: «Преса, інформативна та Інтернет-ЗМІ», «Радіомовлення і телебачення» <i>Ключові слова:</i> преса, інформативна, Інтернет-ЗМІ, радіомовлення, телебачення
Особливості програми	
4 – Здатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Робочі місця в державних та приватних ЗМІ: кореспондент, фотокореспондент, репортер, інтерв'юєр, редактор, літературний редактор, відповідальний секретар, телеоператор, рекламіст,

Продовження Додатка Д-3

	працівник пресслужби.
Подальше навчання	Усі магістерські програми в галузі «журналістика», а також інші магістерські програми
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Посидання лекцій, лабораторних робіт, практичних занять, самостійної роботи із розв'язування проблем; виконання курсових робіт, консультації з викладачами, підготовка бакалаврської кваліфікаційної роботи
Оцінювання	Екзамени, заліки, поточний контроль, захист курсових робіт, захист бакалаврської кваліфікаційної роботи
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІНТ)	Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми під час професійної діяльності у пресі, радіо-тележурналістиці й передбачає застосування творчих здібностей, теорій, методів збору, опрацювання, створення журналістського матеріалу й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вміти використовувати комунікативні, комп'ютерні технології під час журналістської діяльності. 2. Вміти осмислювати інформацію, аналізувати зібрані дані, узагальнювати їх та виражати оригінальні суспільно важливі думки та ідеї. 3. Знати, розуміти мету, завдання, функції професійної журналістики, масової комунікації, вплив журналістського контенту, ЗМІ на аудиторію. 4. Уміння застосовувати комп'ютерні технології, прикладне програмне забезпечення у професійній діяльності. 5. Уміти керувати колективом ЗМІ та приймати ефективні управлінські рішення. 6. Психологічно завжди бути готовим до журналістської діяльності в команді на виїзді і в редакційних умовах. 7. Уміння відстежувати тенденції розвитку предметної сфери шляхом аналізу інформації Інтернету та ЗМІ. 8. Уміти індивідуально й колективно фіксувати, створювати й обнародувати оригінальний контент ЗМІ. 9. Уміти проводити наукові дослідження на відповідному рівні. 10. Уміти спілкуватися однією західноєвропейською і двома слов'янськими мовами.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уміти знаходити нову, цікаву, суспільно гостру тему для конкретного ЗМІ, створювати журналістський матеріал, що привертає увагу аудиторії, формує громадську думку, показує шляхи розв'язання проблеми. 2. Уміти вибрати адекватний задуму, темі, ідеї інформаційний, аналітичний, художньо-публіцистичний жанр і вміти зібрану інформацію втілити в дохідливій, переконливій формі. 3. Уміння використовувати Інтернет для вирішення практичних і творчих завдань; 4. Уміння працювати з сучасними операційними системами сімейства Windows. 5. Вміти використовувати різні методи збору, осмислення, аналізу новинної соціально важливої інформації з різних джерел та вміти її відтворювати у журналістських жанрах.

	<p>7. Вміти спілкуватися для збору журналістської інформації хоча б однією західноєвропейською іноземною мовою;</p> <p>8. Застосовувати знання соціології для аналізу соціологічної інформації, використовувати соціологічні методи в журналістиці;</p> <p>9. Вміти використовувати міжнародні, національні правові норми журналістики України в професійній діяльності;</p> <p>10. Виконувати наукові дослідження різних ЗМІ, застосовувати дослідницькі навички у журналістській роботі;</p> <p>11. Вміти організувати ефективну роботу редакції газети, журналу, радіомовлення, телестудії, індивідуальної, колективної праці журналістів.</p> <p>12. Вміти редагувати текстові, зображувальні, аудіовізуальні матеріали в ЗМІ.</p> <p>13. Вміти готувати текстову, зображувальну, аудіо, аудіовізуальну рекламу для ЗМІ.</p> <p>14. Вміти вести радіо-, телепередачу відповідно до вимог техніки мовлення в ефірі.</p>
Комунікація (КОМ)	<p>1. Уміння спілкуватись, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою та однією з іноземних мов (англійською, німецькою, французькою, польською);</p> <p>2. Здатність використання різноманітних методів, інформаційних технологій для ефективно спілкування на професійному та соціальному рівнях.</p>
Автономія і відповідальність (АіВ)	<p>1. Адаптуватися до нових ситуацій на сенсаційній, екстремальній події, в умовах воєнних дій та приймати відповідальні рішення;</p> <p>2. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань;</p> <p>3. Осмислено, відповідально ставитися до виконуваної роботи, морального вибору, досягати поставленої мети з дотриманням вимог журналістської професійної етики та чинного масмедійного законодавства України;</p> <p>4. Дотримуватися основних засад охорони праці, безпеки життєдіяльності та застосувати їх у журналістській роботі.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Понад 60% науково-педагогічних працівників, задіяних до викладання професійно-орієнтованих дисциплін зі спеціальності «Журналістика», мають наукові ступені та вчені звання, з практичним досвідом роботи у ЗМІ 53% викладачів.
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Використання сучасного обладнання та програмного забезпечення провідних ІТ-компаній, зокрема Microsoft, Apple, HP, Canon, Epson, Xerox. Використання сучасної техніки для знімання, монтажу, редагування, транслювання в центрі масмедійних технологій кафедри ЖЗМК
Специфічні характеристики інформаційно-методичного забезпечення	Використання віртуального навчального середовища Національного університету «Львівська політехніка» та авторських розробок науково-педагогічних працівників.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Національним університетом «Львівська політехніка» та університетами України

Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Національним університетом «Львівська політехніка» та вищими навчальними закладами країн-партнерів
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе, після вивчення курсу української мови

2. Розподіл змісту освітньо-професійної програми за групами компонентів та циклами підготовки

№ п/п	Цикл підготовки	Обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти (кредитів / %)		
		Обов'язкові компоненти освітньо-професійної програми	Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми	Всього за весь термін навчання
1	2	3	4	5
1.	Цикл загальної підготовки	79/32,5	18/7,5	97/40
2.	Цикл професійної підготовки	100/42	43/18	143/60
Всього за весь термін навчання		179/74,5	61/25,5	240/100

Продовження Додатка Д-3

СК2.20	Аналіз творчого доробку (КР)	2	Залік
СК2.21	Теорія і методика журналістської творчості (КР)	2	Залік
СК2.22	Навчальна практика	3	Залік
СК2.23	Практика за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи	6	Залік
СК2.24	Виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи	7.5	
СК2.25	Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи	3	
СК2.26	Кваліфікаційний екзамен	1,5	
Всього за цикл:		100	
Всього за групу обов'язкових компонентів:		179	
Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми			
Вибіркові блоки компонентів			
<i>1. Цикл загальної підготовки</i>			
Всього за цикл:		18	
<i>Цикл професійної підготовки</i>			
Вибіркові компоненти блоку 01: Преса, інформативності та Інтернет-ЗМІ			
ВБ1.1	Агенційна журналістика	4	Екзамен
ВБ1.2	Журналістика дозвілля	3	Екзамен
ВБ1.3	Преса і PR	3	Залік
ВБ1.4	Сучасна техніка ЗМІ	3	Екзамен
ВБ1.5	Дизайн, моделювання, випуск газети і журналу	5	Екзамен
ВБ1.6	Концепція, проект, бізнес-моделювання газети, журналу	4	Екзамен
ВБ1.7	Новітні медіа і журналістика	3	Екзамен
ВБ1.8	Навчальна практика	6	Залік
Вибіркові компоненти блоку 02: Радіомовлення і телебачення			
ВБ2.1	Аудіовізуальна журналістика	3	Екзамен
ВБ2.2	Інтернет-радіо-тележурналістика	4	Екзамен
ВБ2.3	Операторська майстерність	3	Залік
ВБ2.4	Радіожурналістика	3	Екзамен
ВБ2.5	Концепція, проект, бізнес-моделювання радіо-, телепередачі	4	Екзамен
ВБ2.6	Підготовка і створення репортажу і авторського сюжету на ТБ	5	Екзамен
ВБ2.7	Коментатор і оглядач радіо і телемовлення	3	Екзамен
ВБ2.8	Навчальна практика	6	Залік
Всього за цикл:		31	
Вибіркові компоненти інших освітньо-професійних програми			
Всього:		12	Залік
Всього за групу вибірових компонентів:		61	
Всього за освітньо-професійну програму:		240	

З'явлено
2014

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти – це встановлення відповідності рівня та обсягу знань, умінь та компетентностей здобувача вищої освіти, який навчається за освітньою програмою, до вимог стандартів вищої освіти.

Атестація випускників спеціальності 061 «Журналістика» проводиться у формі захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи та завершується видачею документів встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра з присвоєнням кваліфікації: бакалавр з журналістики. Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Додаток Д-4
Освітньо-професійна програма
Ступінь вищої освіти: Бакалавр, Спеціальність: Журналістика, Видавнича
справа та медіаредагування
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
“Видавнича справа та медіаредагування”
Першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 061 Журналістика
галузі знань 06 Журналістика
Кваліфікація: Бакалавр, Журналістика, Видавнича справа та
медіаредагування

Рік вступу – 2017

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича Філологічний факультет Кафедра журналістики
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Перший (бакалаврський) рівень Бакалавр, Журналістика, Видавнича справа та медіаредагування
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	–
Цикл / рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF LLL – 6 рівень
Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Сертифікат про акредитацію серія НД-П № 2520460, дійсний до 01.07.2019 р.

Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

1.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	Іспит
ОК 2	Актуальні питання історії та культури України	5	Іспит
ОК 3	Історія української культури	3	Залік
ОК 4	Професійна українська мова	9	Залік, Іспит
ОК 5	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	6	Іспит, Залік
ОК 6	Філософія	4	Іспит

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
ОК 7	Основи редагування	5	Залік
ОК 8	Практична стилістика	3	Залік
ОК 9	Соціологія масової комунікації	4	Іспит
ОК 10	НДРС	3	Залік
ОК 11	Літературне редагування	3	Залік
ОК 12	Основи наукових досліджень	4	Залік
ОК 13	Курсова робота (творчий проект)*	6	
ОК 14	Авторське право	3	Іспит
ОК 15	Масова комунікація та інформація	3	Іспит
ОК 16	Вступ до спеціальності	6	Іспит
ОК 17	Основи видавничо-поліграфічної справи	4,5	Залік
ОК 18	Концепція газетно-журнального видання	4	Залік
ОК 19	Журналістикознавство	4	Іспит
ОК 20	Мультимедійні засоби створення та верифікації контенту	5	Іспит
ОК 21	Медіаєтика	4,5	Іспит
ОК 22	Фотожурналістика	5	Іспит
ОК 23	Газетно-журнальне виробництво	8,5	Залік, Іспит
ОК 24	Веб-дизайн та HTML	4	Іспит
ОК 25	Реклама та зв'язки з громадськістю	5	Залік
ОК 26	Медіаменеджмент та медіамаркетинг	6	Іспит
ОК 27	Інфографіка	5,5	Іспит
ОК 28	Інтерактивна книга	4	Іспит
ОК 29	Основи брендингу	3,5	Іспит
ОК 30	Довідково-енциклопедичні та рекламні видання	4	Залік
ОК 31	Ознайомча практика	3	Залік
ОК 32	Навчальна практика	3	Залік
ОК 33	Навчально-виробнича практика	3	Залік
ОК 34	Виробнича практика	3	Іспит
ОК 35	Комплексний державний іспит	11	Іспит
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:			156,5
Вибіркові компоненти ОП			
ВБ 1	Професійна іноземна мова (анг., нім., франц.)	3	Залік
ВБ 2	Сучасна публіцистика / Художньо-технічне редагування	4	Залік
ВБ 3	Історія журналістики / Історія видавничої справи	6	Залік, Іспит
ВБ 4	Фізичне виховання / Друга іноземна мова	3	Залік
ВБ 5	Фізичне виховання / Літературна творчість	3	Залік
ВБ 6	Громадське здоров'я та медицина порятунку / Медіабезпека / Шрифтознавство	3	Залік

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
ВБ 10	Агенційна журналістика / Графічний дизайн	4,5	Іспит
ВБ 11	Жанри в Інтернеті / Видання для дітей	3	Залік
ВБ 12	Новітні медіа / Видавничі стандарти	3	Залік
ВБ 13	Радіовиробництво / Електронні видання	5	Іспит
ВБ 14	Соціальна проблематика ЗМІ / Промоція у видавничій справі	4	Іспит
ВБ 15	Медіаправо / Право редактора та видавця	4	Іспит
ВБ 16	Правова проблематика / Брошури та ілюстрації	4	Іспит
ВБ 17	Економічна проблематика / Офіційні та нормативні видання	3	Залік
ВБ 18	Тележурналістика / Літературно-художні видання	4	Іспит
ВБ 19	Організація роботи віртуальної редакції / Основи анімації	3	Іспит
ВБ 20	Міжнародна проблематика / Мистецькі видання	4	Залік
ВБ 21	Інтернет і право / Переклади і перевидання	4	Залік
ВБ 22	Журналістське розслідування / Медіаосвіта та медіаграмотність	4	Іспит
ВБ 23	Науково-популярна журналістика / Навчальні, наукові та науково-популярні видання	3	Залік
Загальний обсяг вибіркового компонента:			83,5
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			240

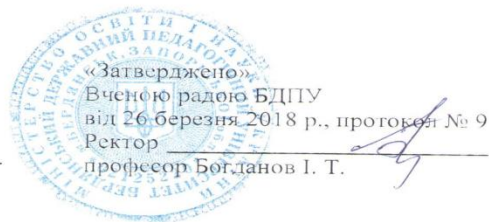
Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої програми спеціальності 061 Журналістика проводиться у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту та завершується видачею документу встановленого зразка про присвоєння ступеня бакалавра із присвоєння кваліфікації: Бакалавр, Журналістика, Видавнича справа та медіаредагування.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Додаток Д-5
Освітньо-професійна програма. Ступінь вищої освіти: Бакалавр,
Спеціальність: Журналістика
Бердянський державний педагогічний університет

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ЖУРНАЛІСТИКА»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ перший (бакалаврський)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ _____ 06 Журналістика
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ _____ 061 Журналістика
(код та найменування спеціальності)

Введено в дію з 01.09.2018 р.
Навчальний відділ
Начальник НВ _____ Шубіна О. В.

Бердянськ
2018

II Загальна характеристика

Рівень вищої освіти / Level of higher education	Перший (бакалаврський) рівень / The first level (bachelor)
Ступінь вищої освіти / Degree	Бакалавр / Bachelor
Галузь знань / Field of study	06 Журналістика / 06 Journalism
Спеціальність / Program subject area	061 Журналістика / 061 Journalism
Спеціалізація / Specialization	-
Обмеження щодо форм навчання / Restriction on forms of study	Без обмежень / No restrictions
Освітня кваліфікація / Educational qualification	Бакалавр журналістики. Журналістика / Bachelor of Journalism. Journalism
Професійна(і) кваліфікація(ї) (для спеціальностей, в межах яких передбачено створення освітніх програм з підготовки фахівців для регульованих професій) Professional qualification(s) (for specialities, within which the educational programs drawing up for specialists of regulated professions is provided)	-
Кваліфікація в дипломі / Qualification in diploma	Ступінь вищої освіти: бакалавр Спеціальність: журналістика Спеціалізація: – Освітня програма: журналістика Професійна кваліфікація: журналіст Degree: Bachelor Program subject area: Journalism Specialization: – Educational program: Journalism

Опис предметної області	<p>Professional qualification: journalist</p> <ul style="list-style-type: none"> - об'єкт(и) вивчення та/або діяльності (феномени, явища або проблеми, які вивчаються): масово-інформаційний продукт у плюралістичній системі засобів вияву й формування на основі загальнолюдських цінностей масових настроїв, масової свідомості, громадської думки про соціально значущі події, явища, процеси суспільної дійсності, різні форми життєдіяльності людей у відповідних соціальних, політичних, культурних, виробничих, територіальних, релігійних умовах, а також про діяльність групи людей чи окремої людини, знання про які, з одного боку, необхідні для формування публіки, з іншого, можуть бути використані під час прийняття рішень суспільством, громадою, державою, особою; - цілі навчання (очікуване застосування набутих компетентностей): опанування теоретичної бази із технології виготовлення масово-інформаційного продукту в системі формування громадської думки, сформувати навички застосовувати ці знання на практиці; - теоретичний зміст предметної області (поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів та прогнозування результатів): теорія та методика журналістської творчості, масово-інформаційної, масово-комунікаційної діяльності журналіста; - методи, методики та технології (якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосування на практиці): журналістські методи збору та обробки інформації (аналіз документів, опитування, спостереження, експеримент), методика підготовки та написання журналістських матеріалів для різних видів ЗМІ, а також загальнонаукові та наукові методи журналістикознавства; - інструменти та обладнання (об'єкти/предмети, пристрої та прилади, які здобувач вищої освіти вчиться застосовувати і використовувати): сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в журналістській діяльності (фотоапарат, диктофон, відеокамера, мікрофон, аудіомікшер, телесуфлер; програмні продукти – Adobe InDesing, Adobe Photoshop, Adobe Audition та Adobe Premiere Pro або їх аналоги); набуття умінь і навиків створення контенту для різних видів ЗМК, використовуючи відповідні жанрові форми; набуття умінь і навиків використання навчальних, наукових, методичних, мультимедійних, Інтернет-джерел і відповідного обладнання як в освітньому процесі, такі у практичній журналістській діяльності.
Академічні права випускників (крім стандартів доктора філософії / доктора мистецтва)	Мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти.
Працевлаштування випускників	Професії, професійні назви робіт згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України (Класифікатор

<p>(крім стандартів доктора філософії / доктора мистецтва для спеціальностей, в межах яких передбачено створення освітніх програм з підготовки фахівців для регульованих професій – обов'язково)</p>	<p>професій (ДК 003:2010)):</p> <p>2 Професіонали</p> <p>24 Інші професіонали</p> <p>245 Професіонали в галузі художньої творчості</p> <p>2451 Професіонали в галузі літератури</p> <p>2451.2 Письменники, редактори та журналісти</p> <ul style="list-style-type: none"> • ведучий програми • випусковий • випусковий відповідальний • журналіст • журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації • інокореспондент • коментатор • кореспондент • кореспондент власний • кореспондент спеціальний • літературний співробітник • оглядач • оглядач політичний • письменник • редактор • редактор відповідальний • редактор з рекламування фільмів • редактор літературний • редактор науковий • редактор технічний • редактор художній • член головної редакції • член колегії (редакційної) <p>Професії, професійні назви робіт згідно з International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08):</p> <p>2 Professions</p> <p>2610a Legal</p> <p>264, Social and Cultural Professions</p> <p>2642 Journalists</p> <ul style="list-style-type: none"> • Journalist • Newspaper editor • Newspaper reporter • Sports writer • Sub editor • TV/radio news producer • TV/radio news reporter
--	---

	Related occupations <ul style="list-style-type: none"> • Public relations officer • Author • Book editor
--	---

III Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Обсяг освітньої програми бакалавра:

-на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років становить 240 кредитів ЄКТС;

-на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 12 років становить 180-240 кредитів ЄКТС.

Мінімум 50% обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю.

IV Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	ІК. Бакалавр (рівень 7): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної журналістської діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів журналістикознавства, а також журналістики як практичної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 6. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 7. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 11. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК 1. Здатність визначати у інформаційному потоці актуальні, соціально значущі суспільно-політичні, економічні і культурні події, процеси та явища сучасності.</p> <p>СК 2. Здатність до пошуку інформації з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з редакційним</p>

	<p>завданням.</p> <p>СК 3. Здатність отримувати інформацію від осіб, які є джерелом інформації різними методами: опитування, спостереження, експеримент.</p> <p>СК 4. Здатність перевіряти надійність та достовірність отриманої інформації, аналізувати факти, виявляти головні та другорядні факти для практичної діяльності.</p> <p>СК 5. Здатність готувати (писати та редагувати) журналістські матеріали для ЗМК в різних жанрах: відобразити дійсність способом інформування, тлумачення, коментування, інтерпретації фактів з урахуванням особливостей, технологічних вимог та аудиторії кожного виду ЗМК.</p> <p>СК 6. Здатність дотримуватися сучасних норм української мови, обирати мовні засоби та стиль відповідно до типу медіатексту.</p> <p>СК 7. Здатність до усного та письмового перекладу медіатексту.</p> <p>СК 8. Здатність використовувати сучасне програмне забезпечення та технічне обладнання для провадження журналістської діяльності.</p> <p>СК 9. Здатність застосування знань із української та зарубіжної культури, літератури, історії, релігії, екології, соціології, політології, економіки тощо у практичній діяльності журналіста.</p> <p>СК 10. Здатність планувати власну роботу (журналіст-фрілансер) та роботу засобу масової комунікації.</p> <p>СК 11. Здатність самостійно опанувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід з позицій потреб медіаіндустрії.</p> <p>СК 12. Здатність здійснювати власне наукове дослідження в галузі соціальних комунікацій, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).</p> <p>СК 13. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p>
--	---

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання	
Знання:	<p>ПРЗ 1. Знає соціальні, суспільно-політичні, економічні, культурні події та процеси, явища сучасності, а також вагомі персоналії (перші особи держав, лідери думок, політичні та громадські діячі та ін.), що формують порядок денний у масово-інформаційному та масово-комунікаційному просторі.</p> <p>ПРЗ 2. Знає професійні стандарти, етичні та правові норми, що регулюють функціонування ЗМК та журналістську діяльність в Україні.</p> <p>ПРЗ 3. Знає різновиди ЗМК та специфіку діяльності журналіста відповідно до різновиду.</p> <p>ПРЗ 4. Знає склад та структуру різних видів редакційних колективів, знає функціональні ролі, місце і значення кожного з членів редакційних колективів та їх функціональні обов'язки.</p> <p>ПРЗ 5. Знає принципи та види планування редакційної діяльності.</p>

Продовження Додатка Е-1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
12	Журналістська етика		3	Екз	4	120	64		56	32		32	2 2 4			ЖЗМК
13	Іноземна мова (західноєвропейська), частина 1		3	Зал	3	90	48		42			48	3 3		1 12	ІМ
14	Історія української журналістики, частина 2		3	Екз	6	180	64		116	32		32	2 2 4			ЖЗМК
15	Іноземна мова (західноєвропейська), частина 2		4	Екз	3	90	28		62			28	2 2			ІМ
16	Політологія		4	Екз	3	90	28		62	14		14	1 1 2			ПМВ
17	Соціологія і журналістика		4	Зал	3	90	56		34	28		28	2 2 4		1 12	ЖЗМК
18	Правові норми журналістики України		5	Екз	3	90	45		45	30		15	2 1 3			ЖЗМК
19	Слов'янські мови, частина 1		5	Зал	3	90	30		60			30	2 2		1 12	ІМ
20	Основи наукових досліджень		6	Зал	3	90	22		68	11		11	1 1 2		1 12	ЖЗМК
21	Слов'янські мови, частина 2		6	Зал	3	90	22		68			22	2 2		1 12	ІМ
22	Психологія журналістської творчості		8	Зал	3	90	28		62	14		14	2 2 4		1 12	ЖЗМК
1.1.3. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ					101	3030	1195		1835	410	8	777			1	7
23	Організація роботи редакції і праці журналіста		1	Зал	3	90	32		58	16		16	1 1 2		1 12	ЖЗМК
24	Основи зображувальної журналістики		1	Зал	3	90	48		42	16		32	1 2 3		1 12	ЖЗМК
25	Теорія і методика журналістської творчості, частина 1		1	Екз	5	150	64		86	32		32	2 2 4			ЖЗМК
26	Теорія і методика журналістської творчості, частина 2		2	Екз	4	120	80		40	32		48	2 3 5			ЖЗМК
27	Теорія літератури		2	Екз	4	120	64		56	32		32	2 2 4			ЖЗМК
28	Основи охорони праці та безпека життєдіяльності		3	Зал	3	90	32		58	16	8	8	1 .5 2 5 2	5 2 18	1	ЦБ
29	Практична стилістика української мови		3	Зал	5	150	64		86			64	4 4		1 12	УМ
30	Редагування в ЗМІ		3	Екз	3	90	64		26	32		32	2 2 4			ЖЗМК
31	Теорія і методика журналістської творчості, частина 3		3	Екз	6	180	96		84	32		64	2 4 6			ЖЗМК
32	Історія світової культури		4	Екз	4	120	56		64	28		28	2 2 4			ЖЗМК
33	Теорія і методика журналістської творчості, частина 4		4	Екз	5	150	84		66	28		56	2 4 6			ЖЗМК
34	Зарубіжна журналістика		6	Екз	5	150	77		73	44		33	4 3 7			ЖЗМК
35	Теорія масової комунікації		6	Екз	3	90	66		24	22		44	2 4 6			ЖЗМК
36	Історія світової літератури		7	Екз	6	180	96		84	48		48	3 3 6			ЖЗМК
37	Реклама в ЗМІ		7	Екз	3	90	48		42	32		16	2 1 3			ЖЗМК
38	Журналістська майстерність, частина 1	ПП	5	Зал	4	120	60		60			60	4 4		1 12	ЖЗМК
39	Журналістська майстерність, частина 2	ПП	6	Зал	3	90	44		46			44	4 4		1 12	ЖЗМК
40	Журналістська майстерність, частина 3	ПП	7	Зал	4	120	64		56			64	4 4		1 12	ЖЗМК
41	Журналістська майстерність, частина 4	ПП	8	Зал	3	90	56		34			56	8 8		1 12	ЖЗМК
42	Аналіз творчого доробку	КР	4	Зал	2	60			60							ЖЗМК
43	Теорія і методика журналістської творчості	КР	5	Зал	2	60			60							ЖЗМК
44	Навчальна практика	ПрН	4	Зал	3	90			90							ЖЗМК
45	Практика за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи	Пр	8	Зал	6	180			180							ЖЗМК

Продовження Додатка Е-1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
46	Виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи	ВКР	8		7.5	225			225							ЖЗМК
47	Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи	КЕ	8		3	90			90							ЖЗМК
48	Кваліфікаційний екзамен	КЕ	8		1.5	45			45							ЖЗМК
1.1.4. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ																
49	Фізичне виховання, частина 1		1	Зал	1.5	45	32		13			32	2 2			ФВ
50	Фізичне виховання, частина 2		2	Зал	1.5	45	32		13			32	2 2			ФВ
51	Фізичне виховання, частина 3		3	Зал	1.5	45	32		13			32	2 2			ФВ
52	Фізичне виховання, частина 4		4	Зал	1.5	45	28		17			28	2 2			ФВ
53	Фізичне виховання, частина 5		5	Зал	1.5	45	30		15			30	2 2			ФВ
54	Фізичне виховання, частина 6		6	Зал	1.5	45	22		23			22	2 2			ФВ
1.3. ПІДГОТОВКА ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ																
55	Військова підготовка , частина 1		5	Зал	5	150	120		30			120	8 8			ВІ
56	Військова підготовка , частина 2		6	Зал	5	150	110		40			110	10 10			ВІ
57	Військова підготовка , частина 3		7	Зал	6	180	160		20			160	10 10			ВІ
58	Військова підготовка , частина 4		8	Екз	6.5	195	56		139			56	8 8			ВІ
1.2. ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ СТУДЕНТА																
1.2.5. НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ ІНШИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ																
59	1. Дисципліни для вибору		6	Екз	4	120	44		76	22		22	2 2 4			ЖЗМК
60	1.1 Журналістське розслідування на телебаченні		6	Екз	4	120	44		76	22		22	2 2 4			ЖЗМК
61	1.2 Сатира і гумор в українській пресі		6	Екз	4	120	44		76	22		22	2 2 4			ЖЗМК
62	2. Дисципліни для вибору		7	Екз	8	240	128		112	64		64	4 4 8			ЖЗМК
63	2.1 Техніка мовлення в ефірі		7	Зал	4	120	64		56	32		32	2 2 4		1	ЖЗМК
64	2.2 Піар і ЗМІ		7	Зал	4	120	64		56	32		32	2 2 4		1	ЖЗМК
65	2.3 Контент і дизайн ІНТЕРНЕТ-ЗМІ		7	Екз	4	120	64		56	32		32	2 2 4		1	ЖЗМК
66	2.4 Соціальні мережі і журналістика		7	Екз	4	120	64		56	32		32	2 2 4		1	ЖЗМК
2. ПРОФЕСІЙНІ ДИСЦИПЛІНИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ																
0100: Преса, інформагенства та інтернет-ЗМІ																
2.2. ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ СТУДЕНТА																
2.2.1. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ																
67	Риторика		4	Зал	4	120	42		78			42	3 3		1	УМ
68	Громадська активність та шляхи її моделювання		5	Зал	4	120	45		75	15		30	1 2 3		1	СР
69	Основи професійної мобільності		5	Зал	4	120	45		75	15		30	1 2 3		1	ПСУ
70	Термінознавчий практикум		6	Зал	3	90	22		68			22	2 2		1	УМ
71	Соціальна політика		8	Зал	3	90	28		62	14		14	2 2 4		1	ПМВ

Продовження Додатка Е-1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	2.2.3. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ				31	930	374		556	194		180			1	
72	Преса і PR		4	Зал	3	90	56		34	28		28	2 2 4		1	ЖЗМК
73	Агенційна журналістика		5	Екз	4	120	45		75	30		15	2 1 3			ЖЗМК
74	Журналістика дозвілля		5	Екз	3	90	60		30	30		30	2 2 4			ЖЗМК
75	Сучасна техніка ЗМІ		5	Екз	3	90	45		45	30		15	2 1 3			ЖЗМК
76	Дизайн, моделювання і випуск газети і журналу		7	Екз	5	150	64		86	32		32	2 2 4			ЖЗМК
77	Концепція, проект, бізнес-моделювання газети, журналу		7	Екз	4	120	48		72	16		32	1 2 3			ЖЗМК
78	Новітні медіа і журналістика		8	Екз	3	90	56		34	28		28	4 4 8			ЖЗМК
79	Навчальна практика	ПрН	6	Зал	6	180			180							ЖЗМК
	0200: Радіомовлення і телебачення					0	0		0							
	2.2. ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ СТУДЕНТА															
	2.2.1. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ															
80	Риторичний практикум (за фахом)		4	Зал	4	120	42		78			42	3 3		1 12	УМ
81	Громадська думка і PR		5	Зал	4	120	45		75	15		30	1 2 3		1 12	СР
82	Психопедагогіка		5	Зал	4	120	45		75	15		30	1 2 3		1 12	ПСУ
83	Основи термінознавства		6	Зал	3	90	22		68			22	2 2		1 12	УМ
84	Технологія політичного процесу		8	Зал	3	90	28		62	14		14	2 2 4		1 12	ПМВ
	2.2.3. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ															
85	Операторська майстерність		4	Зал	3	90	56		34	28		28	2 2 4		1 12	ЖЗМК
86	Аудіовізуальна журналістика		5	Екз	3	90	60		30	30		30	2 2 4			ЖЗМК
87	Інтернет-радіо-, тележурналістика		5	Екз	4	120	60		60	30		30	2 2 4			ЖЗМК
88	Радіожурналістика		5	Екз	3	90	45		45	30		15	2 1 3			ЖЗМК
89	Концепція, проект, бізнес-моделювання радіо-, телепередачі		7	Екз	4	120	48		72	16		32	1 2 3			ЖЗМК
90	Підготовка і створення репортажу і авторського сюжету на ТВ		7	Екз	5	150	64		86	32		32	2 2 4			ЖЗМК
91	Коментатор і оглядач радіо- і телемовлення		8	Екз	3	90	56		34	28		28	4 4 8			ЖЗМК
92	Навчальна практика	ПрН	6	Зал	6	180			180							ЖЗМК

Примітка: Всі заліки диференційовані, крім фізичного виховання

Поля КР і РГР : верхнє значення - кількість робіт, нижнє значення - їх сумарна тривалість.

Таблиця підсумків по семестрах навчального плану
(без дисциплін циклу фізично-рекреаційного та факультативного типу)

Закінчення Додатка Е-1

Розподіл по семестрах	1 сем.	2 сем.	3 сем.	4 сем.	5 сем.	6 сем.	7 сем.	8 сем.	Всього
Кредитів всього за графіком	30	30	30	30	30	30	30	30	240
Практикум у виділених тижнях за графіком (кредити)	0	0	0	0	0	0	0	0	
Кредитів навчальної практики за графіком	0	0	0	3	0	6,6666 666666	0	0	9.7
Кредитів практики (крім навчальної) за графіком	0	0	0	0	0	0	0	6	6
Кредитів на виконання кваліфікаційних робіт за графіком	0	0	0	0	0	0	0	7,5	7.5
Кредитів захисту кваліфікаційних робіт за графіком	0	0	0	0	0	0	0	4,5	4.5

6.061 За базовим напрямом

Практикум у виділених тижнях за планом (кредити)									
Курсових проектів всього									
Курсових робіт всього				1	1				2

Блок 0100 Преса, інформагенства та інтернет-**ЗМІ**

Кредитів всього за планом	30	30	30	30	30	30	30	30	240
Практикум у виділених тижнях за планом (кредити)									
Кредитів навчальної практики за планом				3		6			9
Кредитів практики (крім навчальної) за планом								6	6
Кредитів на виконання кваліфікаційних робіт за планом								7,5	7.5
Кредитів захисту кваліфікаційних робіт за планом								4,5	4.5
Іспитів всього	5	5	4	4	4	3	5	1	31
Заліків всього	3	3	3	3	4	4	1	3	24
Контрольних робіт всього	9	3	2	3	4	4	1	3	29
Графічно-розрахункових робіт всього			1						1
Всього годин	900	900	900	900	900	900	900	900	7200
Всього годин лекцій за тиждень	11,00	11,00	9,00	9,00	10,00	9,00	12,00	8,00	79
Всього годин лабораторних за тиждень	0	0	0,50	0	0	0	0	0	0.5
Всього годин практичних за тиждень	17,00	17,00	17,50	16,00	15,00	18,00	16,00	16,00	132.5
Всього годин аудиторних за тиждень	28,00	28,00	27,00	25,00	25,00	27,00	28,00	24,00	212

Блок 0200 Радіомовлення і телебачення

Кредитів всього за планом	30	30	30	30	30	30	30	30	240
Практикум у виділених тижнях за планом (кредити)									
Кредитів навчальної практики за планом				3		6			9
Кредитів практики (крім навчальної) за планом								6	6
Кредитів на виконання кваліфікаційних робіт за планом								7,5	7.5
Кредитів захисту кваліфікаційних робіт за планом								4,5	4.5
Іспитів всього	5	5	4	4	4	3	5	1	31
Заліків всього	3	3	3	3	4	4	1	3	24
Контрольних робіт всього	9	3	2	3	4	4	1	3	29
Графічно-розрахункових робіт всього			1						1
Всього годин	900	900	900	900	900	900	900	900	7200
Всього годин лекцій за тиждень	11,00	11,00	9,00	9,00	10,00	9,00	12,00	8,00	79
Всього годин лабораторних за тиждень	0	0	0,50	0	0	0	0	0	0.5
Всього годин практичних за тиждень	17,00	17,00	17,50	16,00	16,00	18,00	16,00	16,00	133.5
Всього годин аудиторних за тиждень	28,00	28,00	27,00	25,00	26,00	27,00	28,00	24,00	213

Додаток Ж
Стенограма (переклад з англійської мови)
інтерв'ю з екс-професором журналістики та комунікацій у США
(22 липня 2018 року, Львів – США)

Інтерв'ювер: Будь ласка, представтесь.

Респондент: Мене звати Террі Андерсон. У 2013 році мене запросили працювати професійним фахівцем із журналістики в університеті Флорида. На даній посаді я перебував до 2015 року. Також я викладав журналістику у Сіракузькому університеті, Університеті Кентуккі, Університеті Огайо та Колумбійській вищій школі. Майже 20 років я був іноземним кореспондентом в інформаційному агентстві Асошійтед прес і працював на телебаченні, радіо станції та газетній журналістиці. Зараз я перебуваю на пенсії.

Інтерв'юер: Які передумови вступу до університетів США на спеціальність «Журналістика»?

Респондент: Більшість журналістських шкіл у США вимагають високого середнього балу шкільного атестату, а також результатів Схоластичного оцінювального тесту. Деякі заклади США вимагають пройти «Граматичний курс» або «Загальний курс із комунікацій». В загальному, пререквізити вступу відрізняються у штатах та університетах.

Інтерв'юер: У нас наприклад, такі заклади як Могилянська школа журналістики чи Школа журналістики Українського католицького університету, не можуть працювати без акредитації. Які особливості акредитації ЗВО у США?

Респондент: Хочу зауважити, що основною освітньою концепцією у США є академічна свобода: кожен викладач сам вирішує, що саме і в якому обсязі потрібно давати студентам. Це відбувається на всіх рівнях. Акредитація закладів у США – це добровільна процедура. Але якщо студент навчався в університеті без акредитації, то йому буде важко вступити на магістерську програму в інший університет, який є акредитований.

Інтерв'юер: Дозвольте запитати Вас, під час Вашої викладацької діяльності, які методи Ви використовували при навчанні студентів-журналістів?

Респондент: Упродовж моєї викладацької діяльності я використовував різноманітні методи навчання. Більшість класів передбачало написання та редагування новин, опублікованих студентами про університетські чи місцеві події. Також ефективним методом навчання є використання «хорошої та поганої звітності» з різних джерел новин для розвитку навичок критичного мислення. Я часто запрошував практикуючих журналістів відвідати заняття або поговорити через Skype про свою роботу. На мою думку, це хороший досвід для студентів-журналістів.

Інтерв'юер: Яке співвідношення між практичною й теоретичною частиною у закладах, де Ви викладали журналістику?

Респондент: У ЗВО США, які здійснюють професійну підготовку журналістів, більшість курсів – практичні. 2/3 – це практичні курси, решта – теоретичні.

Інтерв'юер: На вашу думку, якими навичками повинен володіти майбутній медіа фахівець?

Респондент: У порівнянні з моїм поколінням, сучасному журналісту необхідно володіти різноманітними навичками та компетентностями. Перш за все, медіа фахівець повинен розуміти ціннісні пріоритети цільової аудиторії, вміти збирати інформацію за допомогою мережевих спільнот, мати навички роботи з медіа текстами, вміти правильно відповідати на ситуативні завдання. Хочу наголосити, що навички спілкування є важливими для майбутніх фахівців із журналістики. Ці знання, навички та вміння допоможуть студентам медійникам знайти роботу на телебаченні, радіо станціях, рекламних агентствах, газетних та журнальних редакціях, уряді та інших організаціях.

Інтерв'юер: Яка роль міжкультурної комунікації для студентів-журналістів?

Респондент: Це очевидно, що студенти-журналісти повинні збагачувати свої знання про світ. Якщо ви маєте на увазі як роботу, стати міжнародним журналістом стає все складніше через брак робочих місць. В сучасному суспільстві більшість студентів, які бажають досягти такої кар'єри, починають працювати як фрілансерами, продаючи свій медіа продукт у різні ЗМІ.

Інтерв'юер: Що ви можете сказати про академічну мобільність студентів-журналістів у США?

Респондент: Періодично студенти-журналісти беруть участь у різних академічних програмах, які відбуваються в межах США. Беручи до уваги мій викладацький досвід, не можу сказати, що студенти-журналісти часто відвідували інші країни у рамках медіа проектів. Сподіваюся, що найближчим часом, академічна мобільність досягне високого рівня.

Інтерв'юер: Чи б Ви могли навести приклади програм обміну для студентів журналістів в університетах США.

Респондент: На жаль, не знаю жодної системи обміну для журналістів. У США та за кордоном часто існують можливості для стажування.

Інтерв'юер: Цікаво дізнатися чи американські вузи, у яких Ви працювали, співпрацювали у плані обміну навчальним досвідом з українськими університетами?

Респондент: На жаль, з українськими вузами у нас немає ніяких контактів.

Інтерв'юер: Які додаткові курси ви могли б порадити студентам факультету журналістики?

Респондент: Однозначно, я вважаю, що студенти повинні пройти додаткові курси з історії, політології та основ права. Курс з економіки також може бути корисним у майбутній професійній діяльності медіа фахівця.

Інтерв'юер: Скажіть будь ласка, як можуть майбутні медіа фахівці покращувати свої практичні навички під час навчання?

Респондент: У більшості університетів США є шкільні газети, радіостанції або телевізійні станції, де студенти можуть вдосконалювати свої навички у роботі з різними видами ЗМІ.

Інтерв'юер: Повертаючись до попереднього питання: ви розповіли проте, як студенти мають можливість покращувати свої практичні навички у межах ЗВО США, хотіла Вас запитати як майбутні медійники повинні удосконалювати свої навички за межами університетів?

Респондент: Перш за все, студенти журналісти повинні багато читати інформації з різних ресурсів: газет, журналів, інтернет джерел; не обмежувати себе лише читанням новин із соціальних мереж, так – це корисно, але це зазвичай лише заголовки з невеликим контекстом та змістом. Щоб досягти успіху, журналісти повинні багато знати про свою сферу та мати глибокі знання про світ. Єдиний спосіб реально встановити таку базу знань – це постійне читання та використання кожної можливості подорожувати.

Інтерв'юер: Дякую Вам за інтерв'ю. Бажаю успіхів.

Респондент: Дякую. Навзаєм.

Додаток підготовлений автором

Додаток 3

Додаток 3-1

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ
ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ

90202 Україна, м. Берегово,
пл.Кошута №6, А/с: 33.
тел./факс (031-41)2-34-62,тел.:4-28-29
✉ foiskola@kmf.uz.ua
www.kmf.uz.ua

Реєстр.№100/UA/2019 від 04.04.2019 р.

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI
MAGYAR FŐISKOLA

90202 Ukrajna, Beregszász,
Kossuth tér 6, Pf.33.
tel./fax (00-380-3141)2-34-62,tel.: 4-28-29
✉ foiskola@kmf.uz.ua
www.kmf.uz.ua

Довідка

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Марціхів Христини Романівни
на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі
журналістики в університетах США»
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Упродовж 2018–2019 років кафедра педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ здійснювала апробацію та впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача наукового ступеня кандидата педагогічних наук Марціхів Христини Романівни на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США».

Робота Х.Р. Марціхів має практичне значення, зокрема, з огляду на визначені нею теоретичні засади журналістської освіти, шляхи використання американського досвіду у реформуванні системи підготовки медіа фахівців в Україні.

У викладанні курсів з педагогіки, педагогіки вищої школи, використовувалися результати наукового пошуку Х.Р. Марціхів, зокрема ті, які стосуються історії становлення та розвитку журналістської освіти у США, теоретичних засад підготовки медіа фахівців, методів та технологій навчання журналістів, змістового компоненту журналістської освіти, сучасних тенденцій розвитку медіа освіти у США.

Дисертаційне дослідження здійснювалось відповідно до плану наукових досліджень кафедри педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ. Матеріали, положення і висновки дослідження дисертантки апробовано під час лекційних та практичних занять і рекомендовано для використання у практиці закладів вищої педагогічної освіти України. Викладачі кафедри педагогіки та психології використовували матеріали, положення і висновки дослідження дисертантки при підготовці курсових, бакалаврських та магістерських кваліфікаційних робіт з апробованої тематики.

Проведена апробація довела актуальність дослідження Марціхів Х.Р. та доцільність впровадження його результатів в умовах університетської освіти України.

Проректор з науково-педагогічної
роботи та міжнародних зв'язків

Годор Д.Д.

Додаток 3-2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

61001, м. Харків, провулок Руставелі, 7, тел/ факс (057) 732-46-30, e-mail hgpa@kharkov.com
 Розрахунковий рахунок 35415031032413, 35420231032413, 35427331032413 ГУДКСУ в Харківській області
 МФО 851011 Код 02125591

04.04.2019 № 01-13/242

на № _____ від _____

Довідка

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Марціхів Христини Романівни
на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі
журналістики в університетах США»
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Упродовж 2018–2019 років в КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради здійснювалась апробація результатів дисертаційного дослідження здобувача наукового ступеня кандидата педагогічних наук Марціхів Христини Романівни на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США».

Вивчення чинників, що зумовили оптимізацію системи професійної підготовки майбутніх фахівців має теоретичне та практичне значення, оскільки дозволяє ознайомити студентів із особливостями систем вищої освіти зарубіжних країн. Пошук оптимальної моделі професійної підготовки фахівців як засобу реалізації національної освітньої стратегії вимагає використання підходу, що забезпечить поєднання здобутків світових тенденцій розвитку вищої освіти, оскільки Україна перебуває на шляху до євроінтеграції освітнього простору.

Науково-педагогічні працівники використовували матеріали, положення і висновки дослідження дисертантки під час проведення лекційних та практичних занять з філологічних дисциплін та порівняльної педагогіки, а також при підготовці курсових і магістерських кваліфікаційних робіт з тематики, пов'язаної з підготовкою фахівців гуманітарного напрямку у закладах вищої освіти.

Зважаючи на наукову і практичну значущість дисертаційного дослідження Марціхів Христини Романівни, його результати можуть використовуватися викладачами педагогічних і філологічних факультетів закладів вищої освіти та науковцями у галузі порівняльної педагогіки.

Проректор
з науково-педагогічної роботи

І. О. Степанець

Додаток 3-3

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ, Запорізька обл. 71100
E-mail: rector@bdpu.org.ua; http://bdpu.orgТел. +38(06153) 3-62-44, факс +38(06153) 4-74-68
Код ЄДРПОУ 02125220

08.04.19 № 57-08/345

На № _____ від _____

Довідка

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Марціхів Христини Романівни
на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі
журналістики в університетах США»
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

У Бердянському державному педагогічному університеті на кафедрі соціальних комунікацій ФФСК упродовж 2018-2019 років здійснювалося впровадження результатів дисертаційного дослідження Марціхів Христини Романівни на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США».

Результати дисертаційного дослідження свідчать про те, що інтеграційні та глобалізаційні процеси, які відбуваються у світі, впливають на політичний та соціальний статус журналістики, тому професійна підготовка медіа фахівців є актуальною педагогічною проблемою. Перспективним є аналіз концептуальних засад становлення та розвитку журналістської освіти у зарубіжних закладах. Програми підготовки фахівців у галузі журналістики у США характеризуються високим ступенем диверсифікації, що забезпечує випускникам здатність ефективно адаптуватися до сучасних умов конвергентного суспільства, аналізувати та правдиво відтворювати реальність суспільного життя.

Матеріали, положення та висновки дослідження Марціхів Х.Р. апробовано під час лекційних та практичних занять і рекомендовано для використання у практиці закладів вищої освіти України.

Дисертантка виступила на науковому семінарі з доповіддю на тему «Особливості моделі професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США».

Зважаючи на наукову якість дисертаційного дослідження Марціхів Х. Р., важливість її актуальність проблематики, зроблено висновки про доцільність впровадження його результатів у практику закладів вищої освіти України.

Довідку про впровадження результатів дисертаційного дослідження Х. Р. Марціхів на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США» зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти було обговорено і затверджено на засіданні кафедри соціальних комунікацій ФФСК БДПУ (протокол № 10 від «05» квітня 2019 року).

Завідувач кафедри соціальних комунікацій
кандидат філологічних наук,
доцент

Ю. О. Мельнікова

Проректор з науково-педагогічної роботи БДПУ,
кандидат філологічних наук, доцент

В. М. Ліпич

Додаток 3-4

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
 ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
 IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV

вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна
 тел./факс (032) 261-60-48, тел. 260-34-02
<http://www.lnu.edu.ua>, e-mail: lnu@lnu.edu.ua
 Код ЗКПО 02070987, Державна Казначейська служба України
 МФО 820172, р.р. 35225230001061
 № свідоцтва 17701483, ін. под. № 020709813029
 Валютний рахунок № 26005000028567, 26009000028110
 в Укрексімбанку
 м. Львова МФО 322313
 № 1688 - Н від 13.05.2019

1, Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine
 Phone/Fax: +38 (032) 261-60-48, 260-34-02
<http://www.lnu.edu.ua>, e-mail: lnu@lnu.edu.ua
 Code ZKPO 02070987 State Treasury Service of Ukraine
 MFO 820172, Settlement Acc. 35225230001061
 Certificate No. 17701483, Tax IN020709813029
 Foreign Currency Acc.No. 26005000028567, 26009000028110
 in Lviv Branch of Ukreximbank
 MFO 322313
 на № _____ від _____

Довідка

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Марціхів Христини Романівни
 на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі
 журналістики в університетах США»
 на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
 за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Упродовж 2017-2019 рр. у навчально-виховному процесі факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка проводилася експериментальна апробація та впровадження результатів дисертаційного дослідження здобувача Марціхів Х.Р. на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США»

Матеріали дослідження здобувача використовувалися під час викладання дисциплін педагогічного циклу («Педагогіка», «Порівняльна педагогіка», «Сучасний світовий освітній простір» «Методика викладання у вищій школі», «Медіапедагогіка»), де, зокрема, розглянуто процес професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики на прикладі досвіду університетів США, охарактеризовано стратегії навчання, що використовуються в цих ЗВО, охарактеризовано змістовний і структурно-організаційний компоненти освітніх програм бакалаврів з журналістики, проаналізовано програми підготовки бакалаврів гуманітарних і технічних наук у галузі журналістики, визначено основні цикли програм, вказано теоретичні і практичні проблеми, які вирішуються для досягнення навчальних цілей в американських університетах.

Дисертантка виступила на науковому семінарі кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи із доповіддю «Особливості операційного компоненту навчання журналістів в університетах США».

Зважаючи на важливість й актуальність наукової проблематики дослідження Марціхів Х.Р., зроблені висновки про доцільність впровадження його результатів у практику закладів вищої освіти України.

Проректор з наукової роботи
 Львівського національного університету
 імені Івана Франка,
 чл.-кор. НАН України

проф. Гладішевський Р.С.

Додаток 3-5

03026

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

вул. С. Бандери, 12, Львів, 79013, тел. (380-32) 237-49-93, 258-27-58, факс: (380-32) 258-26-80
ел. пошта: coffice@lpnu.ua, інтернет: www.lpnu.edu.ua

24.05.2019 № 67-01-1068

на № _____

Довідка

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Марціхів Христини Романівни
на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі
журналістики в університетах США»
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти

В умовах переходу України до сучасного інформаційного суспільства виникає нагальна потреба пошуку нових підходів до професійної підготовки фахівців. У цьому контексті особливо актуальним є вивчення американського досвіду, оскільки ця країна має одну з найбільш ефективних систем медіа освіти у світі.

Кафедра іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» упродовж 2018-2019 н.р. здійснювала впровадження результатів дисертаційного дослідження Марціхів Христини Романівни на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США».

Положення та висновки дослідження апробовано під час лекційних та практичних занять і рекомендовано для використання у практиці педагогічних закладів освіти. Зокрема проаналізовано принципи функціонування системи професійної освіти США; виявлено особливості основних компонентів системи професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики; узагальнено сучасний досвід організації та змісту професійної педагогічної освіти на прикладі факультетів журналістики у США; представлено використання новітніх інформаційних технологій у процесі професійної підготовки медіа фахівців, а також здійснено порівняльний аналіз навчальних програм провідних університетів у системі вищої освіти США.

Результати дисертаційної роботи, матеріали статей, доповідей на конференціях використовувалися при дослідженні комунікативних умінь і навичок іноземною мовою у процесі вивчення ІМПС. Проведена апробація довела актуальність дисертаційного дослідження та доцільність застосування його результатів на практиці.

Довідку про впровадження результатів дослідження Марціхів Христини Романівни на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США» зі спеціальності 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти затверджено на засіданні кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 7, від 01 квітня 2019 року).

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент, к.т.н.

О.Р. Давидчак

Виконавець: завідувач каф. іноземних мов Ц.С.Н.
проф. Муқан Н.В. (тел. 258-27-58) Видавництво Львівської політехніки. Наклад 5000. Зам. 180604. 2018.

Додаток И

Список публікацій здобувача

Публікації, що відображають основні наукові результати дисертації

Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Марціхів, Х. Р. (2017d). Професійна підготовка бакалаврів у галузі журналістики: досвід університетів США. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка*, 1, 148–152.
2. Марціхів, Х. Р. (2018b). Методи та форми організації навчального процесу журналістів в університетах США. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 60, 17–21.
3. Марціхів, Х. Р. (2018d). Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів наук у галузі журналістики в університетах США та України. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*, 3, 223–233.
4. Martsikhiv, K. (2018). Journalist public work in US universities. *Studies in Comparative Education*, 1(35), 28–35.
5. Марціхів Х. Р. (2019a). Методичні рекомендації щодо використання прогресивних ідей США у професійній підготовці журналістів в умовах університетської освіти України. *Інноваційна педагогіка*, 11, 103–106.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз

6. ⁴Грицко, Х. Р. (2016b). Особливості структури навчальних програм для журналістів в університетах США: нові стратегії та й перспективи. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету «Педагогічні науки»*, 71 (1), 98–102.

⁴ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

7. ⁵Hrytsko, K. (2016). Peculiarities of journalism education in the USA and Canada: the way from craft to profession. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5(59), 12–18.
8. ⁶Марціхів, Х. Р. (2017с). Принципи реалізації змістового компоненту професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики у вищій школі США. *Молодь і ринок*, 9(152), 174–179.
9. Martsikhiv, K., & Mukan, N. (2019). Journalism as a field of study in the US higher education system. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 7 (81), Iss. 201, 23–26. (авторський внесок: охарактеризовано спеціальність «журналістика», за якою здійснюється підготовка фахівців в американських університетах)

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Грицко, Х. Р. (2016а). Міжкультурна комунікація як інноваційний предмет у навчанні журналістів в університетах США. *Наукові дослідження: перспективи інноваційного розвитку суспільства і технологій: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 6–9). Одеса: ГО «Інститут освітньої та молодіжної політики».
11. Грицко, Х. Р., & Крилова А. О. (2016а). Модель формування професійної компетентності журналістів в університетах США. *Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 38–40). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології». (авторський внесок: розроблено модель формування професійної компетентності журналістів в університетах США)
12. Грицко, Х. Р., & Крилова А. О. (2016b). Професійна підготовка журналістів в умовах інноваційного середовища. *Сучасний вимір психології та педагогіки: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної*

⁵ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

⁶ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

конференції (с. 61–63). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота». (*авторський внесок: охарактеризовано специфіку професійної підготовки журналістів в умовах інноваційного середовища*)

13. Марціхів, Х. Р. (2017а). Особливості нарахування кредитів у процесі навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США. *Фундаментальні та прикладні дослідження: Сучасні науково-практичні рішення та підходи: Збірник матеріалів II-ї міжнародної науково-практичної конференції* (с. 278–280). Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.

14. Марціхів, Х. Р. (2017б). Принципи навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США. *Сучасна наука: проблеми і перспективи: Матеріали III-ї міжнародної науково-практичної конференції* (с. 8–10). Київ: Міжнародний центр наукових досліджень.

15. Марціхів, Х. Р. (2017в). Характеристика бакалаврських програм професійної підготовки фахівців у галузі журналістики в університетах США. *Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с.87–91). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології».

16. Марціхів, Х. Р. (2018а). Лекція як традиційний метод навчання журналістів в університетах США. *Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук: Матеріали міжнародної науко-практичної конференції* (с. 100–103). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології».

17. Марціхів, Х. Р. (2018б). Особливості операційного компоненту навчання журналістів в університетах США. *Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті: Матеріали III-ї міжнародної науково-практичної конференції* (с. 291–293). Ужгород: Ужгородський національний університет.

18. Марціхів, Х. Р. (2019b). Результати навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та України. *Сучасний рух науки: V Міжнародна науково-практична інтернет-конференція* (с. 442– 445). Дніпро: НБК.

19. Марціхів, Х. Р. (2019с). Теорії, тенденції та концепції професійної підготовки журналістів в університетах США. *Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 109–111). Запоріжжя: Класичний приватний університет.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

20. Марціхів, Х. Р. (2018). Професійна підготовка фахівців у галузі журналістики: досвід США: методичні рекомендації. Львів, Україна: Видавництво Львівської політехніки.

Відомості про апробацію результатів дисертації

1. Міжнародно науково-практична конференція «Наукові дослідження: перспективи інноваційного розвитку суспільства і технологій», м. Одеса, 28 –29 жовтня 2016 року. Доповідь: Міжкультурна комунікація як інноваційний предмет у навчанні журналістів.

2. Міжнародна науково-практична конференція «Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення», м. Київ, Україна, 6–7 травня 2016 року. Доповідь: Модель формування професійної компетентності журналістів в університетах США.

3. Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний вимір психології та педагогіки», м. Львів, 27-28 травня 2016 року. Доповідь: Професійна підготовка журналістів в умовах інноваційного середовища.

4. II Міжнародна науково-практична конференція «Фундаментальні та прикладні дослідження: Сучасні науково-практичні рішення та підходи», м. Дрогобич, 10 березня 2017 року. Доповідь: Особливості нарахування кредитів у

процесі навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США.

5. III Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна наука: проблеми і перспективи», м. Київ, 6 –7 жовтня 2017 року. Доповідь: Принципи навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США.

6. Міжнародна науково-практична конференція «Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення», м. Київ, Україна, 5–6 травня 2017 року. Доповідь: Характеристика бакалаврських програм професійної підготовки фахівців у галузі журналістики в університетах США.

7. Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук», м. Київ, Україна, 2 –3 березня 2018 року. Доповідь: Лекція як традиційний метод навчання журналістів в університетах США.

8. III Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті», м. Ужгород, 29 – 30 березня 2018 р. Доповідь: Особливості операційного компоненту навчання журналістів в університетах США.

9. V Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний рух науки», м. Дніпро, 7 –8 лютого 2019 року. Доповідь: Результати навчання бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США та України.

10. Міжнародна науково-практична конференція «Наукові досягнення, відкриття та шляхи розвитку педагогічної науки», м. Запоріжжя, 24 – 25 травня 2019 року. Доповідь: Теорії, тенденції та концепції професійної підготовки журналістів в університетах США.